

Universita Karlova v Praze

Pedagogická fakulta

Katedra dějin a didaktiky dějepisu

Diplomová práce

Sudetoněmecké dny a jejich reflexe v českém a
německém tisku
(1990-1997)

Vypracovala: Marie Hůlková

Vedoucí práce: doc. PhDr. Alena Míšková

Praha 2009

Prohlašuji, že jsem práci vypracovala samostatně s použitím uvedené literatury a souhlasím s jejím eventuálním zveřejněním v tištěné nebo elektronické podobě.

V Praze dne 10.4.2009

Marie Hůlková

Poděkování

Ráda bych poděkovala vedoucí své diplomové práce doc. PhDr. Aleně Míškové za její odbornou pomoc, zapůjčenou literaturu a velkou trpělivost.

Obsah

1 Úvod	7
2 Sudetoněmecká problematika	10
2.1 Němci v Československu	10
2.2 Vyhánání německého obyvatelstva	12
2.2.1 „Divoký odsun“ - vyhánění.....	14
2.2.2 „Organizovaný odsun“ - vysídlení.....	15
2.2.3 Němečtí antifašisté:	17
2.2.4 Němečtí specialisté	17
2.2.5 Ztráty na životech	18
2.3 Mezinárodní postoj k vyhnání.....	19
2.4 Konfiskace a otázka státního občanství:	20
2.5 Terminologie vyhnání.....	21
2.6 Otázka reparace	21
3 Sudetoněmecké krajanské sdružení.....	23
3.1 Struktura Sudetoněmeckého krajanského sdružení.....	24
3.1.1 Dělení podle rodiště (Heimatgliederung)	24
3.1.2 Dělení podle současného místa bydliště (Gebietsgliederung)	27
3.2 Vedoucí orgány Sudetoněmeckého krajanského sdružení	28
3.2.1 Spolkové předsednictvo Sudetoněmeckého krajanského sdružení	28
3.2.2 Spolkové shromáždění Sudetoněmeckého krajanského sdružení	29
3.2.3 Sudetoněmecká rada (Sudetendeutscher Rat)	29
3.3 Sudetoněmecké krajanské sdružení a Bavorsko.....	30
3.4 Historie Sudetoněmeckého krajanského sdružení.....	31
3.4.1 Seliger-Gemeinde (Seligerova obec)	34
3.4.2 Ackermann-Gemeinde (Ackermanova obec).....	35
3.4.3 Witikobund.....	37
3.5 Ostatní sudetoněmecké organizace.....	39
3.6 Cíle Sudetoněmeckého krajanského sdružení.....	40
3.6.1 Pražská kancelář Sudetoněmeckého krajanského sdružení.....	41
3.7 Kdo je sudetský Němec.....	41
4 Reflexe Sudetoněmeckých dnů vybraným německým tiskem.....	42
4.1 1990 – 41. Sudetoněmecké dny	43
4.1.1 Shrnutí.....	46
4.2 1991 – 42. Sudetoněmecké dny	47

4.2.1	Shrnutí	49
4.3	1992 – 43. Sudetoněmecké dny	49
4.3.1	Shrnutí	52
4.4	1993 – 44. Sudetoněmecké dny	53
4.4.1	Shrnutí	55
4.5	1994 – 45. Sudetoněmecké dny.....	55
4.5.1	Shrnutí	61
4.6	1995 – 46. Sudetoněmecké dny	62
4.6.1	Shrnutí	68
4.7	1996: 47. Sudetoněmecké dny	69
4.8	1997 - 48. Sudetoněmecké dny.....	78
4.8.1	Shrnutí.....	81
5	Reflexe Sudetoněmeckých dnů vybraným českým tiskem	83
5.1	1990 - 41. Sudetoněmecké dny.....	83
5.1.1	Shrnutí	84
5.2	1991 - 42. Sudetoněmecké dny.....	84
5.2.1	Shrnutí	86
5.3	1992 – 43. Sudetoněmecké dny	87
5.3.1	Shrnutí	88
5.4	1993 - 44. Sudetoněmecké dny	89
5.4.1	Lidové noviny	89
5.4.2	Rudé právo.....	100
5.4.3	Mladá fronta DNES	102
5.4.4	Shrnutí.....	107
5.5	1994 – 45. Sudetoněmecké dny	109
5.5.1	Lidové noviny	109
5.5.2	Mladá fronta DNES	112
5.5.3	Rudé právo.....	116
5.5.4	Shrnutí.....	120
5.6	1995 - 46. Sudetoněmecké dny	121
5.6.1	Lidové noviny	121
5.7	Mladá fronta DNES.....	127
5.7.1	Rudé právo.....	130
5.7.2	Shrnutí.....	133
5.8	1996 – 47.Sudetoněmecké dny	134
5.8.1	Lidové noviny	134

5.8.2	Mladá fronta DNES	137
5.8.3	Právo	140
5.8.4	Shrnutí	143
5.9	1997 – 48. Sudetoněmecké dny	144
5.9.1	Lidové noviny	144
5.9.2	Mladá fronta DNES	145
5.9.3	Právo	146
5.9.4	Shrnutí	148
6	Srovnání českého a německého tisku.....	149
7	Závěr	153
8	Použitá literatura	159
9	Abstract.....	172

1 Úvod

Předložená práce se zabývá dosud neuzavřenou částí česko-německé historie, tzv. sudetoněmeckou otázkou. Snažila jsem si zjistit, do jaké míry je česko-sudetoněmecký konflikt reálný politický problém či zda se jedná o pouhý produkt českých, respektive německých sdělovacích prostředků. Sudetoněmecká otázka se stala na české politické scéně neodmyslitelnou součástí bilaterálních vztahů České republiky a Německa. Práce analyzuje, jak český a německý tisk v letech 1990-1997 reflektuje česko-německé vztahy v období svatodušních svátků, kdy se sudetští Němci tradičně scházejí k tzv. Sudetoněmeckým dnům. Roky 1990-1997 je období, kdy jsou po sametové revoluci opět obnoveny styky České republiky, resp. Československa se Spolkovou republikou Německo. Dlouhodobě nerozvíjené bilaterální vztahy byly v tomto období znovu navázány a spolupráce obou zemí byla potvrzena tzv. česko-německou deklarací v lednu roku 1997.

Pro lepší vhled do sudetoněmecké problematiky jsem se na začátku práce pokusila stručně shrnout historii sudetských Němců, národnostní skupiny, která žila na území dnešní České republiky od 13. století. Česko-německé soužití, nikdy zcela idylické, se vyhrlo v druhé polovině 19. století, kdy došlo k výraznému růstu nacionalismu na obou stranách. Stav již tak napjatých česko-německých vztahů se prudce zhoršil po ukončení první světové války a po volebním vítězství německých nacionalistických stran, převážně Henleinovy SdP, ve volbách roku 1935. Mnichovská dohoda, následná okupace republiky německým vojskem v březnu 1939 a 6 let života v Protektorátu Böhmen und Mähren vytvořily u většiny obyvatelstva silnou averzi vůči všemu německému. Další soužití obou národů po hrůzách války se zdálo nemožné. Bylo tedy nutné sudetoněmeckou otázku bezodkladně řešit. Za souhlasu vítězných mocností musela velká část sudetských Němců obnovené Československo opustit. Historii sudetoněmecké problematiky, česko-německými vztahy před válkou a událostmi odsunu se zabývá druhá kapitola předložené práce. Při zpracování velmi komplikované tematiky jsem vycházela převážně ze tří česky psaných publikací: Kučera Jaroslav: Odsun nebo vyhnání; Staňek Tomáš: Odsun Němců z Československa 1945-1947 a Hahnová Eva: Sudetoněmecký problem: obtížné loučení s minulostí. Tyto publikace se snaží přistupovat k sudetoněmecké problematice objektivně, s použitím ověřených historických dat.

Třetí kapitola předložené práce je věnována Sudetoněmeckému krajanskému sdružení, jeho historii a organizaci. V této kapitole vycházím převážně z německé publikace autorů G. Herdeho a A. Stolze *Die Sudetendeutsche Landsmannschaft*, která přehledně a stručně zpracovává dějiny a strukturu veškerých sudetoněmeckých organizací. Sudetoněmecké krajanské sdružení je se svými více jak 250 tisíci členy zastřešující organizací, od roku 1949 pořádající pravidelná setkání sudetských Němců, tzv. Sudetoněmecké dny, kterým je věnována hlavní část mé diplomové práce.

Každoroční setkání krajanů na Svatodušní svátky, kdy se sudetoněmecký sjezd odehrává, je zároveň příležitostí pro vedoucí představitele krajanského sdružení vyjádřit se k aktuálnímu dění ve světě, české i německé politice a k česko-německým bilaterálním vztahům. Projevům během Sudetoněmeckých dnů, respektive jejich reflexi v českých a německých médiích, se věnuje kapitola čtvrtá a pátá.

Ve čtvrté kapitole jsou uvedeny a analyzovány zprávy a komentáře, otištěné v hlavních německých denících v období těsně před a po konání Sudetoněmeckých dnů. K analýze a následné komparaci jsem zvolila tři velké německé deníky: konzervativní *Frankfurter Allgemeine Zeitung*, liberální *Frankfurter Rundschau* a liberálně-levicové *Süddeutsche Zeitung*. Analýza článků se soustředila jednak na počet uveřejněných článků k sudetoněmecké tématice ukázující, do jaké míry je sudetoněmecká tematika relevantní v celoněmeckém měřítku, dále na umístění článku v deníku, počet komentářů k dané problematice, a zda se k sudetoněmecké otázce v deníku vyjadřují historici, či jen komentátoři, domácí i zahraniční. V neposlední řadě jsem se zajímala o to, zda články německých deníků uveřejňují reakce pokud možno celé politické scény z české i německé strany, či se soustředí jen na názory části politického spektra, kterou reprezentují.

Pátá kapitola, věnovaná českému pohledu na sudetoněmeckou otázku, je svojí strukturou a metodickým přístupem shodná s kapitolou předešlou. Z českého tisku jsem vybrala takové listy, které by měly reprezentovat široké politické spektrum: nejčtenější *Mladou frontu DNES*, mírně levicově orientované *Právo*, resp. *Rudé právo*, a liberální *Lidové noviny*. Opět jsem se soustředila pouze na články, které se přímo týkaly Sudetoněmeckých dnů nebo na ty články, které pojednávaly o sudetoněmecké otázce v období Svatodušních svátků. Po analýze hlavních zpráv, článků, komentářů i názorů otištěných v těchto českých denících, jsem se v šesté kapitole pokusila o srovnání českého a německého tisku. Cílem bylo zjistit, zda se

český a německý tisk shoduje či rozchází v hodnocení Sudetoněmeckých dní a zda výrokům sudetoněmeckých představitelů přikládá stejnou váhu. Komparací obou přístupů jsem chtěla odpovědět na otázku, zda je sudetoněmecká otázka skutečně jedním z reálných problémů pro oba národy, či je pouze vykonstruovanou mediální realitou, která slouží politikům v Čechách i v Německu jako volební artikl.

2 Sudetoněmecká problematika

2.1 Němci v Československu

Německá menšina žila na území Českých zemí již od 13. století. Ke splynutí s obyvateli země mluvící českým jazykem však nedošlo. Problémy soužití se projevovaly již od počátku, nicméně k jejich vyhocení došlo až v druhé polovině 19. století, kdy se formovaly moderní evropské národy. Růst českého nacionalismu v tomto období vnímali „čeští“ Němci jako jistou hrozbu svého doposud silného postavení v českém státu. Na druhou stranu se na některých místech prosazovaly zájmy čistě německé na úkor zájmů „národních“ – v této době vnímaných jako zájmů českých.¹ Nevraživost obou národů, žijících na jednom území a sdílejících stejnou historii, nucených nyní najít cestu společného národního soužití, rostla. Stav již tak napjatých česko-německých vztahů se prudce zhoršil po ukončení první světové války, kdy německé obyvatelstvo na nově vzniklém československém území požadovalo vytvoření německých oblastí (převážně pohraničních krajin) osídlených Němci, jejich odtržení a následné připojení k Rakousku. Československá vláda tomuto jejich požadavku nevyhověla. Ztráta historických hranic, podpora po válce poraženého Německa a Rakouska byly jen některé z mnoha důvodů nesouladu. Zamítnutím německých požadavků nevykročila nově vzniklá republika šťastně k budoucímu soužití ve společném státě. Česko-německé vztahy se i nadále nelepšily a integrace německého obyvatelstva probíhala jen obtížně. Chyb se jistě dopouštěly strany obě, jak strana česká, tak německá. Situace se vyhrotila ještě výrazněji počátkem třicátých let, kdy důsledky světové hospodářské krize v Československu nesli zvláště těžce obyvatelé pohraničních oblastí, tedy převážně obyvatelstvo německé. Důsledky této krize v sudetské oblasti byly pravděpodobně výrazným faktorem pro přestup velké části sudetoněmeckého obyvatelstva k Sudetoněmecké národní straně. Ta se k řešení následků krize stavěla velmi radikálně, zároveň se však

---

¹ HAHNOVÁ, Eva. *Sudetoněmecký problem: obtížné loučení s minulostí*. 2.vyd. Ústí nad Labem: Albis international, 1999.

otevřeně hlásila ke spojení s Hitlerovým nacionalistickým režimem v Německu, jehož nedemokratický a totalitní přístup k vedení státu byl již v té době zřejmý.

Volební triumf německých nacionalistických stran, převážně Henleinovy SdP², ve volbách roku 1935 posílil nedůvěru českého obyvatelstva k obyvatelstvu německému, které se v druhé polovině 30. let otevřeně hlásilo k myšlence připojení k tehdy již nacistickému Německu. Mnichovská dohoda v září 1938, kdy bylo německému obyvatelstvu postoupeno území tzv. Sudet³ a české obyvatelstvo bylo nuceně vysídleno, veškeré pozitivní postoje Čechů vůči Němcům definitivně ukončila. Obsazení republiky německým vojskem v březnu 1939 a následných 6 let života v Protektorátu Böhmen und Mähren vytvořilo u většiny obyvatelstva silnou averzi vůči všemu německému. Sudetští Němci se většinou ostatních obyvatel jeví jako spoluodpovědní za válečná i předválečná příkoří spáchaná na Československu, přestože by k těmto událostem pravděpodobně došlo i bez jejich přičinění. Neblahé osobní zkušenosti s nacistickou okupací nebylo možné potlačit a německé obyvatelstvo bylo s nacistickými zločiny přímo spojováno, ačkoli nezanedbatelná část z těchto občanů byla pro své postoje a působení v protinacistických organizacích za nacistické okupace též tvrdě perzekuována.⁴

Již v průběhu války bylo exilovému vedení republiky jasné, že jedním z hlavních úkolů po ukončení druhé světové války bude nutné řešení otázky německého obyvatelstva na území Československa. Další soužití obou národů se po hrůzách války zdálo nemožné. Autorem řešení německé otázky v Československu nebyl, jak některé sudetoněmecké prameny tvrdí, E. Beneš. Řešení menšinové otázky přesídlením obyvatelstva byla známa od 20. let. (viz. Turecko, Řecko, nebo Německo a Itálie v jižním Tyrolsku). Přesídlení německé menšiny ze středoevropského prostoru nebylo tedy podle Jaroslava Kučery⁵ zdůvodněno primárně touhou po pomstě, ale

---

² SdP: Sudetendeutsche Partei. V parlamentních volbách 1935 nejsilnější německá strana v českých zemích, v roce 1938 sloučena s německou NSDAP.

³ Sudety, německy Sudetenland je v češtině označení pro ty pohraniční oblasti České republiky, ve kterých převažovalo před rokem 1946 německé osídlení.

⁴ KUČERA, Jaroslav. *Odsun nebo vyhnání?: Sudetští Němci v Československu v letech 1945-46*. Jinočany 1992.

⁵ KUČERA, Jaroslav. *Odsun nebo vyhnání?: Sudetští Němci v Československu v letech 1945-46*. Jinočany 1992. s.6.

spíše šokem z obludnosti nacismu a skutečnosti, že vyspělý německý národ se tomuto zlu nedokázal účinně vzepřít.

E. Beneš vycházel na počátku úvah o řešení sudetoněmecké otázky ze spojení dvou variant: odsunu, zároveň však s úpravou hranice ve prospěch německé menšiny. Přesun historických hranic ovšem odmítala jak česká strana, tak i například Polsko na poli mezinárodním. Teritoriální řešení sudetoněmecké problematiky bylo tedy znemožněno již na počátku úvah v roce 1940. Pod vlivem rostoucího nacistického teroru se i názory na řešení německé otázky postupně vyhrcovaly. Idea vyvlastnění a přesídlení německého obyvatelstva z československého území se objevila již v roce 1939 u některých představitelů odboje, reálně se s tímto velmi radikálním řešením sudetoněmecké otázky začalo počítat až výrazně později, a to v souladu s mezinárodně politickými ohlasy. Jednou z mála domácích politických sil, která s vyhnáním německého obyvatelstva nesouhlasila, byl místní komunistický odboj⁶.

2.2 Vyhnání německého obyvatelstva

Myšlenka transferu německého obyvatelstva ze střední Evropy se začala formovat počátkem čtyřicátých let. Nejasný zůstával rozsah, způsob a čas transferu. Plánovaný počet vysídlených Němců se v průběhu času měnil a rostl. V roce 1944 se v memorandu čs. vlády v Londýně hovořilo o organizovaném vysídlení 1 600 000 Němců, počítalo se nicméně s tím, že asi 250 000 sudetských Němců zahynulo ve válce a přibližně půl miliónu kompromitovaných nacistů uprchne samo. V republice tak mělo setrvat asi 800 000 Němců, kteří měli dostat svá občanská práva a měli být postupně asimilováni. Velký důraz byl kladen na diferencovaný přístup k Němcům. Obávaná byla jednak ztráta kvalifikovaných pracovníků a pak možnost neoprávněného potrestání těch, kteří také německým režimem trpěli. Nebylo však dostatečně specifikováno, jak se bude postupovat v otázce rozlišení příznivců a aktivních podporovatelů nacistického režimu od německých občanů, kteří se ničím neprovinili, pouze se hlásili k německé národnosti. Nedořešení této otázky vedlo později k nešťastným přehmatům československých poválečných aktivit, kdy bylo německé obyvatelstvo souzeno dle kolektivní viny za hříchy spáchané během druhé světové války.

---

⁶ Košický program 3/45, 8.kapitola

Největším problémem bylo jistě samotné praktické provedení německého transferu. Západní mocnosti formulovaly na počátku jednání jen obecný požadavek, aby byl transfer proveden organizovaně a spořádaně. Nebyly stanoveny ani postihy, které by na československou vládu padly, kdyby se tak nestalo. Průběh transferu, zejména však jeho počátek, se pak ustanoveními danými vítěznými mocnostmi víceméně neřídil, ale probíhal nekontrolovaně a na některých místech velmi drasticky a nehumánně. Protiněmecké nálada, která v Československu krátce po skončení války panovala, se projevovala převážně naprostou lhostejností k osudu vyháněných Němců, na některých místech se však dostala až k projevům radikálního protiněmeckého nacionalismu a násilí. Veřejně projevené názory proti radikálnímu odsunu byly velmi ojedinělé. Už během tzv. „divokého odsunu“, tedy vyhnání, které probíhalo neorganizovaně od května do srpna 1945, bylo nutné řešit otázku německých antifašistů a Židů, kteří se čerstvě navrátili z koncentračních táborů. Těmto pochopitelně nebylo možné vytknout spolupráci a kolaboraci s nacistickým režimem. Přesto je často například jejich nedokonalá čeština spolu s pociťovanou nenávistí Čechů k všemu německému bez rozdílu ve společnosti ostrakizovala a mnozí z nich se tak rozhodli k odchodu ze země dobrovolně. Podobně nepřátelsky přistupovala česká veřejnost i k lidem, kteří byli s Německem spojováni i z jiných důvodů, ať už to byli lidé ze smíšených manželství, nebo lidé, kteří s Německem byli v obchodním kontaktu. Mnoho z nich také raději zvolilo odchod z republiky.⁷

Antipatie českého obyvatelstva vůči Němcům na českém území byla těsně po ukončení války do jisté míry pochopitelná, nicméně nevysvětluje a již vůbec neomlouvá násilí spáchané na německém obyvatelstvu např. v Žatci, Pohořelicích a Ústí nad Labem, kde padli českému nacionalismu za oběť desítky Němců⁸. Lidí, kteří se nijak výrazně proti československému státu neprojeví a jejich jediným prokazatelným „proviněním“ byla pouze příslušnost k německé národnosti.

Krátce po ukončení války byl život německé menšiny na území znovuobnoveného Československa regulován vyhláškami vydanými místními národními výbory, které např. omezovaly pohyb německého obyvatelstva mimo obec, v parcích, lesích, v dopravních prostředcích, v nočních hodinách. Vyhlášky se lišily,

---

⁷ KUČERA, Jaroslav. *Odsun nebo vyhnání?: Sudetští Němci v Československu v letech 1945-46*. Jinočany 1992.

⁸ STANĚK, Tomáš. *Odsun Němců z Československa 1945-1947*. 1.vyd. Praha: Academia: Naše vojsko, 1991.

nicméně omezení návštěv lékaře, obchodů apod. bylo shodně vydáno téměř na všech místech republiky. Němcům bylo nařízeno nosit bílou, žlutou či červenou (antifašistě) pásku a dostávali přiděl potravin stejně jako Židé za války. Tento dehonestující přístup k německé menšině se ještě vystupňoval přesunutím do sběrných táborů. Tábory měli sloužit z počátku jako tábory denacifikační, ale díky nedostatku právních norem sem přicházeli i Němci nevinní, uprchlí Němci z Východu, kteří neměli bydliště, či čeští Němci bez bydliště (např. vystěhováni ze svých bytů při bytové krizi). Tábory byly zřizovány místními úřady v často nepřípustných podmínkách, např. z bývalých nacistických táborů, kasáren, věznic apod.⁹

2.2.1 „Divoký odsun“ - vyhánění

Jako „divoký odsun“ označuje česká historiografie období od května do počátku srpna 1945, konce postupimské konference. Název „divoký“ má tento počáteční transfer pro svůj velmi tvrdý, neorganizovaný a neřízený průběh, ačkoli formálně probíhal za asistence armády, partyzánských jednotek a revolučních gard, jeho podoba byla podle místních podmínek velmi různorodá. Ve městech s velkým podílem německého obyvatelstva (Praha, Jihlava, Brno) a v pásu pohraničí obsazeného sovětskými vojsky probíhal odsun radikálněji a jeho krutosti vycházely snad více z počátečního zmatku a v anonymitě velkých měst. K transportu z republiky byli Němci vybíráni víceméně náhodně, o vyhnání z vlasti se dozvěděli často jen několik hodin před odjezdem. S sebou bylo povoleno vzít většinou pouze jedno 20-30 kg zavazadlo a 100 říšských marek. Protože v počáteční fázi transferu Západem ovládaná část Německa sudetské vystěhovalce nepřijímala, tyto transporty mířily do sovětské okupační zóny Německa a Rakouska. Od poloviny června je z československé strany patrna snaha transporty do jisté míry koordinovat a lépe zabezpečit. K tomu účelu byly vybrány tratě, po kterých měly být transporty vedeny, vymezeny vozy a automobily. Tímto se do věci zapojily už i vysoké československé státní orgány, jako byl např. Zemský národní výbor, tudíž již nešlo vydávat tuto část transferu za jev okrajový, organizovaný pouze obyvatelstvem. Československý stát a jeho orgány jej tak de facto vzaly na vědomí. Proti této praxi protestovaly západní mocnosti, převážně Britové a Američané, přesto se ve vyhánění pokračovalo dále.

---

⁹ STANĚK, Tomáš. *Odsun Němců z Československa 1945-1947*. 1.vyd. Praha: Academia: Naše vojsko, 1991.

Změna nastala až po ukončení Postupimské konference, kdy bylo Československo vyzváno, aby vyhánění Němců zastavilo a zároveň bylo jednáno o postupu budoucího „organizovaného odsunu“ německého obyvatelstva z Československa a jiných středoevropských států. V době vyjednávání odliv německého obyvatelstva stále pokračoval. Tento odchod byl již převážně dobrovolný, a byl výrazem nesouhlasu Němců s vývojem politické situace v republice a jejich do jisté míry správného předpokladu, že budou nuceni z Československa odejít pravděpodobně v další vlně. Ta probíhala již za relativně lepších podmínek.

Kolik lidí bylo v období „divokého odsunu“ z Československa vyhnáno, lze jen velmi těžko přesně uvést. Neexistují přesná čísla a navíc situaci komplikuje i fakt, že nebylo rozlišováno mezi Němci, kteří původně na našem území žili a Němci, kteří se na území přistěhovali až po roce 1938.

2.2.2 „Organizovaný odsun“ - vysídlení

Jak už bylo uvedeno výše, zabývala se československá vláda praktickými detaily provedení transferu německého obyvatelstva od počátku roku 1945. Ještě před konáním Postupimské konference přijala vláda rámcové směrnice pro průběh transferu: přesun nejprve Němců z vnitřních národnostních ostrovů, až po té z pohraničí, dále pak z Československa vykázat všechny Němce s výjimkou těch, kteří se účastnili bojů o osvobození země, nebo trpěli pod nacistickým terorem či byli pro zemi nepostradatelnými zaměstnanci. Směrnice však nepřinášela žádné bližší a konkrétní informace. V červenci roku 1945 byl zřízen referát B ministerstva vnitra v čele s vládním zmocněncem pro odsun, který zabezpečoval později hlavní část transferu po technicko-organizační stránce. Tento orgán vytvořil plán vysídlení asi 2,5 milionů Němců z Československa po 200 000 osobách měsíčně, jen s nejnужnější výbavou, která je v jejich vlastnictví v den odsunu (počítáno s konfiskací německého majetku). V prosinci téhož roku schválila vláda směrnice k provádění soustavného odsunu, který mělo řídit ministerstvo vnitra a jeho ostatní orgány za spolupráce národních výborů, úřadů národní bezpečnosti, úřadů ochrany práce a vojenské správy, v součinnosti s oblastními osidlovacími úřady. Vysídleny měly být osoby německé národnosti a osoby, které v letech 1938-45 o německou národnost usilovaly, aniž by tak učinily pod nátlakem. Vyjmuty mohly být osoby, které se v letech 1938-45 úředně přihlásily k české či slovenské národnosti, ženy československých občanů, které

požádaly o navrácení československé národnosti, příslušníci čs. vojenských jednotek a osoby, které si do 10. února 1946 podaly žádost o zachování občanství.

Druhá vlna transferu německého obyvatelstva, původně označovaný jako tzv. „organizovaný odsun“ začala 25. ledna 1946, kdy první vlak překročil hranice do americké okupační zóny. Po tomto dni byl do této zóny vypravován vždy jeden vlak denně, od května 1946 šest vlaků denně. Od 10. června přijímala transporty také sovětská zóna, která se uvolila přijmout též šest vlaků denně. Během jednoho dne tak opouštělo republiku okolo 14 400 osob. Od července toho roku se počet transportů do amerického pásma postupně opět snižoval až do prosince, kdy byl dočasně přerušen.

Pro potřeby transferu byly české země rozděleny do 13 okrsků, pod správou oblastních zmocněnců pro odsun. Okrsky Žatec, Litoměřice, Liberec, Praha a Trutnov byly určeny pro odsun do sovětské zóny. Pro sběr osob do transportu bylo zřízeno 104 sběrných středisek a pro předávání transportů byly vytvořeny 2 přijímací stanice pro každé pásmo, v Domažlicích a Chebu pro americké pásmo, v Bad Brambachu a v Pirně pro sovětské pásmo. Transporty byly tvořeny 40 vagóny, které pojaly celkem asi 1200 osob. Přebírány byly vždy na československém území, aby přijímající Německo mělo právo špatně organizovaný či přeplněný transport odmítnout.¹⁰

Průběh „organizovaného odsunu“ probíhal již za poněkud klidnějších podmínek než tomu bylo v dřívějších měsících, přesto však byl k německému obyvatelstvu velmi krutý. Němcům bylo stejně jako v předchozích měsících oznámeno, kdy budou vystěhováni, jak mají předat a zapečetit své domy. Jen osobní majetek, který mohl být transportován do Německa, se zvýšil na 50 kg a 1000 říšských marek.

Transfer německého obyvatelstva do Německa probíhal po celý rok 1946, až do jeho přerušení, resp. ukončení v prosinci 1946. Vysídlování Němců však pokračovalo i nadále. Jednalo se převážně již o dobrovolný odchod německých obyvatel, kteří původně byli československými úřady zařazeni do skupiny těch, kteří směli zůstat. Tento odliv německého obyvatelstva tvořil asi 300 osob denně a byl způsoben jejich nesouhlasem s politickým vývojem v Československu po únoru 1948. V některých případech byl zdůvodněn opětovným sloučením rodiny. Poslední větší akcí, přináležející k transferu německého obyvatelstva, patřil projekt Německého červeného kříže na sloučení rozdělených rodin v letech 1950-51, kdy Československo opustilo dalších 16 000 osob. V pozdějších letech byl přesun obyvatel již vyřizován

---

¹⁰ KUČERA, Jaroslav. *Odsun nebo vyhnání?: Sudetští Němci v Československu v letech 1945-46*. Jinočany, 1992.

individuálně. V republice zůstalo podle údajů Ministerstva vnitra 163 181 osob německé národnosti, které byly s československým obyvatelstvem v právní a sociální oblasti zrovnoprávněny až v roce 1951. Uvádí se, že v letech 1952-87 opustilo Československo ještě 90 000 Němců.

2.2.3 Němečtí antifašisté:

Němečtí antifašisté (komunisté a socialisté), kteří byli za války stejně pronásledováni jako antifašisté čeští, se po ukončení války aktivně zapojili do obnovy republiky. V pohraničních oblastech vytvořili protifašistické výbory, které se soustředily na denacifikaci pohraničí, např. vydáváním antifašistických legitimací. Výbory měly z počátku důvěru českého obyvatelstva. Situace se však s přílivem osob neznámé minulosti z vnitrozemí měnila - postupně se tak původně individuální přístup paušalizoval a důvěra českého obyvatelstva v německé antifašisty tím klesala. Bylo mnohdy oprávněně kritizováno, že antifašistické legitimace mohly obdržet i osoby s nacistickou minulostí. V srpnu 1945 byly tyto legitimace hromadně prověřeny a jejich počet redukován. Zároveň byl omezen počet Němců antifašistů pracujících ve státní správě. Němečtí antifašisté byli tak často postiženi protiněmeckými opatřeními i českým protiněmecky orientovaným nacionalismem. Velká část z nich proto začala uvažovat o individuálním či hromadném odchodu z republiky. Organizovaný přesun německých antifašistů proběhl v únoru roku 1946. Na rozdíl od standardních transportů mohli němečtí antifašisté mít s sebou svůj movitý majetek, veškerý nábytek, nástroje, vybavení dílen apod. V republice však museli zanechat cenné předměty a jejich zemědělský i nezemědělský majetek měl být sepsán a předán zvolenému důvěrníkovi. Tento transfer byl již organizován samotnými antifašisty a probíhal tedy v rámci možností ve snesitelných podmínkách, někde dokonce osobními vagóny. V antifašistických transportech republiku opustilo celkem asi 95 000 osob, není však známo kolik z nich opustilo zemi již v roce 1945, údaje uvedené v tisku hovoří asi o 30 000 osob.

2.2.4 Němečtí specialisté

Jak už bylo zmíněno v kap. 1.2. sama československá vláda od počátku svých úvah o transferu německých obyvatel počítala s nutností udržet na československém území německé specialisty a kvalifikované pracovníky, jejichž odchodem by

československá ekonomika velmi utrpěla. Někde by odchod německých pracovníků mohl způsobit až zánik daného odvětví. Naopak po válce zničená německá ekonomika by získala kvalifikovanou pracovní sílu, která by tak přispěla k její větší konkurenceschopnosti.

Vybrané podniky tak měly pod kontrolou vyšších orgánů státní správy vydat seznam nepostradatelných zaměstnanců a specialistů. První opatření se týkala těžby uhlí, která se potýkala s katastrofálním nedostatkem horníků. Z odsunu a diskriminačních postupů bylo dočasně vyjmuto asi 60 000 specialistů, převážně z oblasti průmyslu. Stát se jim tak snažil vyjít vstříc, aby republiku dobrovolně neopouštěli. V roce 1949 činil počet specialistů 53 600¹¹.

2.2.5 Ztráty na životech

Vyhnání Němců z Československa s sebou neneslo jen materiální ztráty na zkonfiskovaném majetku, ale také bohužel ztráty na lidských životech. Sudetoněmecké prameny uváděly donedávna počet 220-270 000 osob, které zahynuly během transferu. Tento počet je dle české historiografie přehnaný. Na popud česko-německé komise historiků bylo provedeno statistické a demografické šetření, z něhož vzešlo „Stanovisko komise k odsunovým ztrátám“¹². Vzešlá data byla přijata později i mezinárodní historiografií. Údaje byly upravené na 15-30 000 obětí přímých násilných činů a abnormálních podmínek. Ostatní případy jsou dnes počítány jako nevyjasněné případy odsunu. K výraznému rozdílu počtu obětí transferu došlo různým přístupem a metodou výzkumu poválečné a současné historiografie. První číslo, 225 000 obětí vycházelo z údajů církevních matrik, kdy byl porovnán počet německého obyvatelstva před válkou a jeho stav po válce, respektive po vyhnání. Do tohoto počtu jsou tedy zahrnuti i lidé, kteří zahynuli za nevysvětlených okolností, Němci, kteří se nevrátili z fronty, či nebyli dohledáni, ale i osoby, které v průběhu války změnily národnost. Některé výpočty jsou dále založeny pouze na odhadech a modelových výpočtech. Číslo, ke kterému dřívější výzkum došel, není věrohodné. Nové výzkumy, které došli již k výše zmiňovanému počtu 15-

---

¹¹ KUČERA, Jaroslav. *Odsun nebo vyhnání?: Sudetští Němci v Československu v letech 1945-46*. Jinočany, 1992. s. 34.

¹² BENEŠ, Zdeněk (et al.). *Rozumět dějinám: vývoj česko-německých vztahů na našem území v letech 1848-1948*. 2.vyd. Praha: Gallery, 2002. s. 217

30 000 vycházejí jen z individuálně doložených úmrtí¹³. Je možné, že konečné číslo je mírně vyšší, než údaje uváděné českou historiografií, nicméně se ani zdaleka neblíží k stovkám tisíc. Přesné počty jsou otázkou současného bádání. Podle nejnovějších výsledků zahynulo násilnou smrtí a v důsledku abnormálních podmínek asi 10 000 konkrétních lidí, k nim se připisuje asi 5-6000 blíže nespécifikovaných úmrtí, která však nemusejí bezprostředně souviset s průběhem odsunu. Nejnižší počet obětí se tedy podle českých výzkumů dnes pohybuje okolo 15-16 000 obětí (bez sebevražd). Tento počet do jisté míry potvrzují československé poválečné statistiky, které uvádějí 22 247 mrtvých, kteří zemřeli v důsledku „násilí, zevních a nevyjasněných příčin“¹⁴ a dále 6667 případů sebevražd.

2.3 Mezinárodní postoj k vyhnání

Předpokladem organizovaného odsunu byl souhlas vítězných mocností, které spravovaly území Německa a měly tedy v rukou rozhodnutí o přijetí či nepřijetí německého obyvatelstva na jimi spravovaná území. Mocnosti souhlasily s principem odsunu, ale trvaly na projednání otázek s odsunem spojených. Šlo převážně o zachování stabilního a vyváženého poměru sil ve střední Evropě, který by byl vykoupen destabilizací válkou zničeného Německa, nuceného tak řešit příliv vyhnaných Němců z ostatních států Evropy. Západní mocnosti se tedy snažily z organizačních důvodů transfer odložit a trvaly na jeho přísné koordinaci. V tomto duchu se nesla jednání o transferu německé populace ze střední Evropy i na jednání v Postupimi v létě 1945. Spojenecká kontrolní rada vydala následně v listopadu 1945 plán transferu německého obyvatelstva z Rakouska, Československa, Maďarska a Polska do čtyř okupačních pásem v Německu. Z Československa mělo být vysídleno 1 750 000 Němců do amerického sektoru, 750 000 do sovětského okupačního sektoru. S transferem bylo možné začít hned na podzim 1945, ve skutečnosti započal až na počátku roku 1946. V průběhu transferu nastaly jen dva výraznější problémy. Prvním z nich byla nutnost najít shodu v tom, které obyvatelstvo bude odsunuto nejdříve. Přijímající Německo mělo zájem o práceschopné obyvatelstvo, Československo si naopak chtělo toto obyvatelstvo podržet v republice co nejdéle a do Německa přesídlit

---

¹³ Jaroslav Kučera ve své knize *Odsunové ztráty sudetoněmeckého obyvatelstva. Problémy jejich přesného vyčíslení* uvádí 40 000.

¹⁴ BENEŠ, Zdeněk (et al.). *Rozumět dějinám: vývoj česko-německých vztahů na našem území v letech 1848-1948*. 2. vyd. Praha: Gallery, 2002. s. 218.

neproduktivní část obyvatelstva. Druhým problémem bylo uzavření hranic sovětské zóny, která odmítla od prosince 1945 do června 1946 Němce přijímat.

Mezinárodní hlasy proti transferu se zvedly jen v britské Dolní sněmovně v lednu 1946 po návštěvě poslanců v Československu a v některých odsunových střediscích. Jejich námitky však nebyly vyslyšeny. Transfer německého obyvatelstva ze střední Evropy do Německa nepatřil v oblasti mezinárodních vztahů ke kontroverznímu a přespříliš diskutovanému tématu.

2.4 Konfiskace a otázka státního občanství:

V průběhu podzimu 1945 a příprav na „organizovaný odsun“ – vysídlení Němců, bylo nutné vytvořit právní základ jejich vyloučení a technické provedení transferu. K tomuto účelu byly vydávány dekrety presidenta republiky, které právě podchycovaly právní a sociální postavení bývalých československých občanů německé národnosti¹⁵. Problémem prezidentských dekretů, které jsou dodnes často napadány, je popření základní presumpce nevinny. Německý občan musel dokazovat svoji nevinu, místo aby byla jen zločincům dokázána jejich vina. O nevině navíc nerozhodoval nezávislý soud, ale ministerstvo vnitra a jím řízené orgány. Dekrety shrnovaly a popisovaly faktický stav poměrů a nabízely právní zajištění německým osobám, které na to měly právo. Problémem byly i jisté věcné nejasnosti dekretů a nedořešení některých detailů - např. pro smíšená manželství.¹⁶ Dalším problémem bylo, že každý dekret označoval za Němce někoho jiného. Dekret ze 17. května 1945 o potravinových dávkách určuje za Němce osoby, které byly uvedeny na lístcích pro domácnost jako Němci, dekret č. 12 označuje za Němce ty osoby, které se od roku 1929 přihlásily k německé národnosti. Dekret č. 33 pak řeší otázku Čechů a Slováků, kteří se přihlásili jako Němci po 21. 5. 1938 za Němce. Tito mohli být podle ministerstva vnitra prohlášeni za občany, kteří byli k přestupu donuceni. Těchto žádostí bylo podáno přes 140 000 a není známo, jak byly vyřešeny.

---

¹⁶ Dekret č.12 o konfiskaci majetku zemědělského konfiskoval půdu všem obyvatelům německé národnosti bez ohledu na státní příslušnost a výjimku tvořily jen osoby, které se aktivně účastnily odboje a obnově republiky. Problém také nastal u smíšených manželství, kdy byl zkonfiskován majetek pouze německého člena rodiny

2.5 Terminologie vyhnání

Jedním ze základních problémů české i mezinárodní historiografie, politiky i veřejného života je otázka, jak pojmenovat události související s vyhnání, či „odsunem“ německého obyvatelstva z Československa. Každé označení, ať už české „odsun“, „vyhnání“, „vyhánění“, „přesídlení“, „vyhoštění“, „stěhování“, „očista“, či německé „Vertreibung“ i anglické „expel“, „removal“, „transfer“, „expulsion“ v sobě nese jazykové významy zatížené používáním daného termínu v jednotlivých jazycích¹⁷. Na české straně vzbudil pohoršení termín „die Vertreibung“ použitý v česko-německé deklaraci z roku 1997, přestože je v české verzi přeložen méně exponovaným výrazem „vyhánění“. Na sudetoněmecké straně je zase nepřijatelný pojem „odsun“ ve kterém německá strana vidí označení zkreslující a legitimizující a ve smyslu kolektivní viny kriminalizující označení. Na obou stranách je však velmi nesnadné se obou pojmů zříci, neboť jsou již příliš zakořeněny v podvědomí obyvatel.

Česko-německá komise historiků používá pro „divoký odsun“ pojem „vyhánění“ (Vertreibung) a pro „organizovaný odsun“ termín „vysídlení“ (Zwangsaussiedlung)¹⁸.

2.6 Otázka reparační

Na jaltské konferenci roku 1945 se Spojenci shodli na tom, že způsob získání úhrady za válečné škody způsobené Německem budou čerpat skrze konfiskaci německého majetku v cizině a využití německé práce. Právní podchycení válečných reparací vzniklo na zasedání reparační konference v Paříži roku 1945, kde byl zřízen Mezispojenecký reparační úřad (IARA – Inter-Allied Reparation Agency). Během konference byly uzavřeny dohody o úpravě německých reparací a o restituci měnového zlata. Československo k dohodě přistoupilo 17. května 1946. V článku 6 odstavce A dohody stanovuje, že každá ze signatářských vlád si ponechá formou, kterou si sama zvolí, německý nepřátelský majetek ve své pravomoci, a nebo s ním bude disponovat tak, kdyby se nevrátil do německých rukou. V případě německého majetku měl být však zabaven i majetek těch osob, které nemohly být zcela jasně označeny za nepřátele. Pařížská konference dokládá, že konfiskace německého

¹⁷ BENEŠ, Zdeněk (et al.). *Rozumět dějinám: vývoj česko-německých vztahů na našem území v letech 1848-1948*. 2. vyd. Praha: Gallery, 2002.

¹⁸ BENEŠ, Zdeněk (et al.). *Rozumět dějinám: vývoj česko-německých vztahů na našem území v letech 1848-1948*. 2. vyd. Praha: Gallery, 2002. s. 215.

majetku nebyla v poválečné Evropě ojedinělá věc a Československo, jako signatář pařížské smlouvy mělo pro konfiskaci německého majetku právní podklad.

3 Sudetoněmecké krajanské sdružení

Sudetoněmecké krajanské sdružení (Sudetendeutsche Landsmaschaft Bundesverband e.V. dále jen SL) je německé sdružení zastupující Němce, kteří byli po druhé světové válce nuceně vysídleni z území tehdejšího Československa, převážně pak z oblastí nazývaných jako Sudety. Sdružení bylo založeno na počátku 50. let 20. století v Německu, na podnět tří již fungujících sudetoněmeckých organizací: Ackermann-Gemeinde (Ackermanova obec, dále jen Ackermann-Gemeinde), Witikobund a Seliger-Gemeinde (Seligerova obec, dále jen Seliger-Gemeinde)¹⁹. Sídlem Sudetoněmeckého krajanského sdružení je Mnichov, hlavní město spolkové země Bavorsko, která také převzala v roce 1962 patronát nad sdružením a dodnes sdružení podporuje. Dle údajů Sudetoněmeckého krajanského sdružení sdružuje tato organizace více jak 250 tisíc sudetských Němců jejichž zájmy se snaží zastupovat a hájit, zasazuje se o vydávání více jak 60 krajanských časopisů, které mají přes 150 000 abonentů. Skupiny sudetských Němců působí nejen v Německu a v Rakousku, ale také např. v Argentině, Kanadě, Paraguaji, Švédsku a v USA.

Cíli sdružení jsou prosazení právního nároku na ztracenou domovinu a dosažení náhrady za zkonfiskovaný sudetský majetek, rozvoj kulturního a vědeckého dědictví bývalé domoviny a podpora partnerských vztahů mezi Čechy a Němci. K usnadnění kontaktu mezi oběma národy a překlenutí informační bariéry byla 24. března 2003 založena informační kancelář Sudetoněmeckého krajanského sdružení²⁰ (viz. kap.2.6.1.).

Nejvíce reflektovanou událostí týkající se Sudetoněmecké krajanské sdružení jsou každoročně konané tzv. Sudetoněmecké dny (Sudetendeutsche Tage). Sudetoněmecké dny se konají pravidelně od roku 1950 o svatodušních svátcích a tradičně se jich účastní řádově desítky tisíc sudetských Němců, či příznivců Sudetoněmeckého krajanského sdružení. Centrem setkávání jsou města spolkové země Bavorsko, kde žije také největší počet sudetských Němců.²¹

---

¹⁹ HERDE, Georg; STOLZE, Alexa. *Die Sudetendeutsche Landsmannschaft: Geschichte, Personen, Hintergründe*. 1.vyd. Köln:Paul-Rugenstein, 1987.

²⁰ Sudetoněmecká kancelář Praha (Sudetendeutsches Büro Prag):

²¹ tradičními hostiteli Sudetoněmeckých dnů je Mnichov, Norimberg a Augsburg

3.1 Struktura Sudetoněmeckého krajanského sdružení

Sudetoněmecké krajanské sdružení je rozděleno dle několika různých způsobů. Prvním způsobem je dělení sdružení na skupiny sudetských Němců podle rodiště v bývalém Československu (Heimatgliederung), druhým způsobem je Sudetoněmecké krajanské sdružení rozděleno do skupin podle současného místa bydliště jednotlivých členů (Gebietsgliederung).

3.1.1 Dělení podle rodiště (Heimatgliederung)

Podle tohoto typu dělení rozlišujeme dnes 14 tzv. Heimatlandschaften (krajanských oblastí), 78 tzv. Heimatkreise (krajanských krajů) a přes 2000 tzv. Heimatgemeinden (krajanských obcí)²². Toto rozdělení je dodnes patrné např. na Sudetoněmeckých dnech, kdy jsou jednotlivé stánky a debatní kruhy rozděleny právě podle krajanských oblastí.

Další dodnes přetrvávající funkcí krajanských oblastí je vydávání tzv. Heimatblätter (krajanské listy), jejichž obsah se orientuje na oznámení související s původní domovinou příslušné skupiny či rodinná oznámení. Menší místo pak zabírají politické komentáře.

Seznam Heimatlandschaften (krajanské oblasti) a Heimatkreise (krajanské kraje)²³:

Adlergebirge (Orlické hory)

Friesetal (údolí Březné)

Grulicher Ländchen (Králíky)

Oberes Adlergebirge (vlastní Orlické hory)

Altvater (Praděd)

Bärn (Moravský Beroun)

Freiwaldau (Frývaldov, dnes Jeseník)

Freudenthal (Bruntál)

Jägerndorf (Krnov)

---

²² HERDE, Georg; STOLZE, Alexa. *Die Sudetendeutsche Landsmannschaft: Geschichte, Personen, Hintergründe*. 1.vyd. Köln:Paul-Rugenstein, 1987

²³ PFOHL, Ernst. *Ortslexikon Sudetenland : oro-, hydro- und topographisches, statistisches und wirtschaftskundliches Nachschlagewerk*. 1.vyd. Nürnberg: Helmut Preußler, 1987. 698 s.

Mährisch Schönberg (Šumperk)
Römerstadt (Rýmařov)
Sternberg (Šternberk)
Troppau (Opava)
Beskiden (Beskydy)
Friedek-Místek (Frýdek-Místek)
Mährisch Ostrau (Moravská Ostrava)
Teschen (Těšín)
Böhmerwald (Šumava)
Bergreichenstein (Kašperské Hory)
Budweis (České Budějovice)
Eisenstein-Neuern (Železná Ruda-Nýrsko)
Kaplitz (Kaplice)
Krummau (Český Krumlov)
Prachatitz (Prachatice)
Egerland (Chebsko)
Asch (Aš)
Bischofteinitz (Horšovský Týn)
Eger (Cheb)
Elbogen (Loket)
Falkenau (Sokolov)
Graslitz (Kraslice)
Karlsbad (Karlovy Vary)
Luditz (Žlutice)
Marienbad (Mariánské Lázně)
Mies/Pilsen (Stříbro/Plzeň)
Neudek (Nejdek)
Plan-Weseritz (Planá-Bezdrůžice)
Tachau (Tachov)
Tepl-Petschau (Teplá-Bečov)
Elbetal (údolí Labe)
Aussig (Ústí nad Labem)
Leitmeritz (Litoměřice)
Tetschen-Bodenbach (Děčín-Podmokly)

Erzgebirge-Saazerland (Krušné hory-Žatecko)

Brüx (Most)

Kaaden-Duppau-Klösterle (Kadaň-Doupov-Klášterec nad Ohří)

Komotau (Chomutov)

Podersam-Jechnitz (Podbořany-Jesenice)

Pressnitz-Weipert (Přísečnice-Vejprty)

Saaz (Žatec)

Sankt Joachimsthal (Jáchymov)

Kuhländchen (Kravaňsko)

Fulnek (Fulnek)

Neutitschein (Nový Jičín)

Odrau (Odry)

Wagstadt (Bílovec)

Mittelgebirge (Středohoří)

Bilin (Bílina)

Dux (Duchcov)

Teplitz-Schönau (Teplice-Šanov)

Polzen-Neisse-Niederland (Ploučnice-Nisa-Šluknovsko)

Böhmisch Leipa, Haida (Česká Lípa, Bor u České Lípy)

Dauba (Dubá)

Deutsch Gabel (Německé Jablonné)

Friedland (Frýdlant)

Gablonz (Jablonec nad Nisou)

Niemes (Mimoň)

Reichenberg (Liberec)

Rumburg (Rumburk)

Schluckenau (Šluknov)

Wansdorf (Vansdorf)

Riesengebirge (Krkonoše)

Braunau (Broumov)

Hohenelbe (Vrchlabí)

Trautenau (Trutnov)

Schönhengstgau (Hřebečsko)

Hohenstadt-Müglitz (Zábřeh-Mohelnice)

Landskron (Landškroun)
Mährisch Trübau (Moravská Třebová)
Zwittau (Svitavy)
Sprachinseln (jazykové ostrovy)
Brünn (Brno)
Iglau (Jihlava)
Olmütz (Olomouc)
Prag (Praha)
Wischau (Vyškov)
Südmähren (jižní Morava)
Neubistritz (Nová Bystřice)
Nikolsburg (Mikulov)
Zlabings (Slavonice)
Znaim (Znojmo)

3.1.2 Dělení podle současného místa bydliště (Gebietsgliederung)

Druhým typem vnitřní organizace Sudetoněmeckého krajanského sdružení je rozdělení sdružení podle nynějšího místa bydliště jeho členů. Podle tohoto dělení existuje v Sudetoněmeckém krajanském sdružení velký počet místní organizací, které jsou slučovány do organizací na úrovni kraje. Krajská sdružení jsou zaštitěna zemskou organizací, jejíž představitelé zastupují zemské zájmy na spolkové úrovni.

Zemské svazy Sudetoněmeckého krajanského sdružení:

- Bavorský zemský svaz (Landesverband Bayern) (6 krajských svazů: Mittelfranken, Niederbayern, Oberbayern, Oberfranken, Schwaben, Unterfranken)
- Hessenský zemský svaz (Landesverband Hessen)
- Bádensko-württemberský svaz (Landesverband Baden-Württemberg)(Nordbaden, Nordwürttemberg, Südbaden, Südwürttemberg-Hohenzollern)
- Zemský svaz Brémy (Landesverband Bremen)
- Zemský svaz Hamburg (Landesverband Hamburg)
- Dolnosaský zemský svaz (Landesverband Niedersachsen)
- Zemský svaz Severní Porýní-Vestfálsko (Landesverband Nordrhein-Westfalen)

- Rýnsko-falcký zemský svaz (Landesverband Rheinland- Pfalz)
- Sárský zemský svaz (Landesverband Saarland)
- Šlesvicko-holštýnský zemský svaz (Landesverband Schleswick-Holstein)
- Zemský svaz Berlín (Landesverband Berlin)
- Braniborský zemský svaz (Landesverband Brandenburg)
- Zemský svaz Meklembursko-Přední pomořansko (Landesverband Mecklenburg- Vorpommern)
- Saský zemský svaz (Landesverband Sachsen)
- Sasko-anhaltský zemský svaz (Landesverband Sachsen-Anhalt)
- Durynský zemský svaz (Landesverband Thüringen)
- Svaz Sudetoněmeckého krajanského sdružení v Rakousku (Sudetendeutsche Landsmannschaft Österreich)

3.2 Vedoucí orgány Sudetoněmeckého krajanského sdružení

3.2.1 Spolkové předsednictvo Sudetoněmeckého krajanského sdružení (Bundesvorstand)

Spolkové předsednictvo je vedoucím orgánem Sudetoněmeckého krajanského sdružení, je tvořeno 18 volenými zástupci z řad členů Sudetoněmeckého krajanského sdružení a organizací, které Sudetoněmecké krajanské sdružení zaštiťuje. V čele předsednictva stojí spolkový předseda Sudetoněmeckého krajanského sdružení, který se dělí o své pravomoce v rámci sdružení s mluvčím Sudetoněmeckého krajanského sdružení. Dalšími členy, volenými spolkovým shromážděním Sudetoněmeckého krajanského sdružení na 4 roky, jsou: místopředseda Sudetoněmeckého krajanského sdružení a zástupci jednotlivých sudetoněmeckých podorganizací, jako je předseda Sudetendeutsche Sozialwerk, spolkový předseda Sudetoněmecké mládeže (Sudetendeutsche Jugend), předseda Sudetoněmecké vlastenecké rady (Sudetendeutscher Heimatrat), zástupkyně sudetoněmeckých žen, a další volení zástupci sudetoněmeckých organizací.

Mluvčí Sudetoněmeckého krajanského sdružení:

1950-1959 Rudolf Lodgman von Auen

1959-1967 Hans-Christoph Seebohm

1968-1982 Walter Becher

1982-2000 Franz Neubauer

2000-2008 Johann Böhm
od roku 2008 Bernd Posselt

Spolkoví předsedové Sudetoněmeckého krajanského sdružení:

cca. 1982/83 Jörg Kudlich
cca. 1983-2000 Franz Neubauer
2000-2008 Bernd Posselt
od roku 2008 Franz Pany

3.2.2 Spolkové shromáždění Sudetoněmeckého krajanského sdružení

(Bundesversammlung)

Spolkové shromáždění Sudetoněmeckého krajanského sdružení je shromáždění s funkčním obdobím 4 let a skládá se ze 77 zástupců místních organizací Sudetoněmeckého krajanského sdružení a 4 členů rakouského Sudetoněmeckého krajanského sdružení (Sudetendeutsche Landsmannschaft Österreich)²⁴. Úkolem spolkového shromáždění je volba spolkového předsednictva a členů sudetoněmecké rady. Spolkové shromáždění Sudetoněmeckého krajanského sdružení jedná pravidelně v mnichovském Maximilianeum, budově bavorského parlamentu.

3.2.3 Sudetoněmecká rada (Sudetendeutscher Rat)

Sudetoněmecká rada byla založena 14. července 1947 jako orgán pro ochranu sudetoněmeckých zájmů. Jejím cílem je podpora česko-německého dialogu, dialogu v rámci Německa, zastoupení sudetských Němců skrze své členy ve Spolkovém sněmu Spolkové republiky Německo a informování německé veřejnosti o aktivitách Sudetoněmeckého krajanského sdružení.

Sudetoněmeckou radu tvoří 30 členů, z nichž je polovina volena spolkovým shromážděním Sudetoněmeckého krajanského sdružení a polovina je jmenována politickými stranami zastoupenými ve Spolkovém sněmu SRN. Předseda Sudetoněmecké rady je zároveň mluvčím Sudetoněmeckého krajanského sdružení, který vydává a zveřejňuje manifesty, prohlášení a dokumentaci zabývající se převážně situací Němců žijící na území České republiky, lidskými právy a jejich vztahem

---

²⁴ HERDE, Georg; STOLZE, Alexa. *Die Sudetendeutsche Landsmannschaft: Geschichte, Personen, Hintergründe*. 1.vyd. Köln:Paul-Rugenstein, 1987.

k sudetoněmecké otázce.²⁵ Zároveň organizuje Sudetoněmecká rada každoroční jednání německých a českých představitelů veřejného života, vědců, žurnalistů, poslanců a zástupců vlády, které se odehrává již tradičně na jaře v Mariánských lázních (Marienbader Gespräche).

3.3 Sudetoněmecké krajanské sdružení a Bavorsko

Velká část členské základny Sudetoněmeckého krajanského sdružení žije v současné době na území Bavorska. Proto je spolupráce této spolkové země se Sudetoněmeckým krajanským sdružením výraznější než jiných zemí Spolkové republiky Německo. Hlavní město Bavorska, Mnichov, je současně také centrem sudetoněmeckých aktivit, sídlem Sudetoněmecké rady, spolkového shromáždění Sudetoněmeckého krajanského sdružení a spolkového předsednictva Sudetoněmeckého krajanského sdružení. V Sudetoněmeckém domě v Mnichově (Sudetendeutsches Haus) sídlí i další sudetoněmecké instituce (viz. níže) V roce 1962²⁶ převzala bavorská vláda záštitu nad sudetoněmeckou národnostní skupinou²⁷ Ve svém prohlášení ze 7. listopadu 1962 vyjadřuje poděkování vyhnaným sudetským Němcům za pomoc při kulturním, politickém a sociálním znovuoobnovení Bavorska. Sudetští Němci jsou považováni za jeden z pilířů této spolkové země, v prohlášení jsou nazýváni „kmenem“ Bavorska (vierter Stamm) a Bavorsko přislubuje, že se přičiní o dostání jejich práva na vlast a sebeurčení a bude v budoucnu sudetské Němce v těchto aktivitách ideově i finančně podporovat. Jedním z výrazných kroků dokládající smířlivou politiku Bavorska k sudetoněmecké otázce bylo 3. srpna 1970 založení Sudetoněmecká nadace (Sudetendeutsche Stiftung), která měla finančně zajišťovat a podporovat aktivity a cíle Sudetoněmeckého krajanského sdružení. Dalším významným aktem bavorské vlády bylo 24. března 1974 zřízení Sudetoněmeckého centra (Sudetendeutsches Zentrum) – Sudetoněmeckého domu (Sudetendeutsches Haus). Sudetoněmecký dům slouží dnes jako centrála pro aktivity Sudetoněmeckého krajanského sdružení a sudetoněmeckých přidružených organizací. V domě se nacházejí jak školící, výstavní a konferenční prostory, tak kanceláře

---

²⁵ Součástí manifestů (např. Manifest 79) bylo vydání požadavků sudetských Němců na zabavenou půdu v bývalé ČSSR a odmítání neplatnosti Mnichovské dohody.

²⁶ KUČERA, Jaroslav. Odsun nebo vyhnání?: Sudetští Němci v Československu v letech 1945-46. Jinočany, 1992. s. 55.

²⁷ Schirmherrschaft Bayerns über die Sudetendeutsche Landsmannschaft

organizací, jako je: Adalbert-Stifter-Verlag (nakladatelství Adalberta Stiftera), Collegium Carolinum, Sudetendeutsche Archiv (Sudetoněmecký archiv), Sudetendeutsche Akademie der Wissenschaften und Künste (Sudetoněmecká akademie věd a umění), Sudetoněmecké krajanské sdružení, Sudetoněmecká rada, Sudetoněmecká nadace, Sudetoněmecká mládež (Sudetendeutsche Jugend), Arbeitsgemeinschaft sudetendeutscher Erzieher (Svaz sudetoněmeckých vychovatelů), nakladatelství Sudetenland a sudetoněmecká centrální knihovna.²⁸

Bavorsko, resp. jeho města, jsou centrem každoročně konaných Sudetoněmeckých dnů.

3.4 Historie Sudetoněmeckého krajanského sdružení

Vysídlení německého obyvatelstva z Československa, Polska, Sovětského svazu a dalších zemí byl rozhodnuto a potvrzeno na Postupimské konferenci v červenci a srpnu 1945. Transfer německého obyvatelstva z Československa probíhal postupně, neorganizovaně již od května 1945, organizovaně pak od počátku roku 1946 (viz. kap.1).

Vystěhovaní obyvatelé, kteří se museli nově usadit ve válce zničeném Německu, se začali poměrně brzy zapojovat do obnovování stavu společnosti. Ze strachu před revanšistickými aktivitami vyhnaných Němců bylo ve všech čtyřech okupačních zónách, do kterých bylo Německo po válce rozděleno, zakázáno jakékoliv sdružování vyhnaných. Tento zákaz však nezabránil vytváření plánů na založení Sudetoněmeckého krajanského sdružení ihned po zrušení vydaného zákazu. Mezi lety 1946 a 1951 byly založeny tři sudetoněmecké obce: 16. srpna 1946 křesťanská Ackermann-Gemeinde, 10. listopadu 1951 sociálnědemokratická Seliger-Gemeinde a 9. listopadu 1947 národní spolek Witikobund. Vedoucí představitelé těchto tří sudetoněmeckých spolků patřili také k hlavním postavám vznikajícího Sudetoněmeckého krajanského sdružení²⁹.

Dne 14. července 1947 založili Richard Reitzner (SPD), Hans Schütz (CSU), Dr. Franzel (CSU), Dr. Becher (BHE/CSU) a Dr. Ziegler v Mnichově „Arbeitsgemeinschaft zur Wahrung sudetendeutscher Interessen“, později

---

²⁸ HERDE, Georg; STOLZE, Alexa. *Die Sudetendeutsche Landsmannschaft: Geschichte, Personen, Hintergründe*. 1.vyd. Köln:Paul-Rugenstein, 1987.

²⁹ HERDE, Georg; STOLZE, Alexa. *Die Sudetendeutsche Landsmannschaft: Geschichte, Personen, Hintergründe*. 1.vyd. Köln:Paul-Rugenstein, 1987.

přejmenovanou na Sudetoněmeckou radu. Tato organizace, přestože stále platil zákaz sdružování vyhnaných, působila jako ochranný orgán pro prosazení národnostních, hospodářských a sociálních zájmů národnostní skupiny sudetských Němců a sama se označovala za koalici sudetoněmeckých straníků i mimostraníků, žijících ve třech okupovaných zónách. Již krátce po svém založení se organizace vyjadřovala (skrže vydávaná memoranda) k zahraniční politice, ale převážně k politické a právní situaci sudetských Němců.

K faktickému založení Sudetoněmeckého krajanského sdružení došlo v prosinci roku 1949 v Eichstättu, kdy byla za spolupráce zástupců třech sudetoněmeckých spolků (Ackermann-Gemeinde, Seliger-Gemeinde a Witikobund) vydáno tzv. Eichstättské prohlášení (Eichstätter Erklärung). V tomto prohlášení poprvé formulují sudetští Němci společné požadavky a cíle³⁰. Eichstättské prohlášení bylo jedním ze základních kamenů nově vznikající sudetoněmecké organizace. Za zakládající akt Sudetoněmeckého krajanského sdružení je však považováno tzv. Detmoldské prohlášení³¹ (Detmolder Erklärung) z 25. února 1950, ve kterém zástupci zemských sudetoněmeckých svazů Bavorska, Hesenska, Severního Porýní-Vestfálska, Dolního Saska, Brém a Šlesvicka-Holštýnska souhlasí se založením celoněmecké sudetoněmecké organizace - Sudetoněmecké krajanské sdružení. Do čela, na spolkové úrovni nově vzniklého sdružení, se postavilo dosavadní direktorium, které bylo vystřídáno později řádně zvoleným předsednictvem Sudetoněmeckého krajanského sdružení. Tehdejším dosavadním mluvčím byl zvolen Dr. Rudolf Lodgman.

Odpovědí Prahy a vlády Německé demokratické republiky bylo 23. července 1950 tzv. Prager Erklärung (Pražském prohlášení), ve kterém vláda ČSR a provizorní vláda NDR projevují to přesvědčení, že v zájmu zachování míru v Evropě je nutné, aby mezi oběma státy nebyly žádné nedořešené otázky a oba státy se tak zřikají veškerých územní nároků. Vlády obou zemí zdůrazňují, že vysídlení Němců z ČSR je nezměnitelné, oprávněné a konečné.

---

³⁰ Cíle formulované v Eichstättském prohlášení: navrácení vlasti, jazykové a sídelní situace z roku 1937, vytvoření snesitelných vztahů s Čechy a Poláky, pokud budou tito připraveni navrátit sudetským Němcům jejich domovinu.

³¹ Detmoldské prohlášení: Sudetoněmecké krajanské sdružení se pokládá za representanta sudetoněmecké národnostní skupiny, jež je součástí německého národa. Sudetoněmecká národnostní skupina pokládá za svůj úkol zachovat své národní cítění k své vlasti a právní nárok na vlast. Cílem jejich aktivit je mimojiné získání jejich domoviny.

Jako reakci na Pražské prohlášení československé vlády vydala německá spolková vláda tzv. Obhutserklärung für die Sudetendeutschen (Obhutské prohlášení pro sudetské Němce), ve kterém zdůrazňuje neslučitelnost Pražského prohlášení s právem člověka na vlast a prohlašuje jej za neplatné³².

Hned po založení Sudetoněmeckého krajanského sdružení bylo započato s jeho výstavbou. Ve středu zájmu stály potřeby a sociální a hospodářské zájmy těch, kteří ztratili ukončením druhé světové války domov a veškeré vlastnictví. Na počátku svého působení organizovala Sudetoněmecké krajanské sdružení převážně pomoc pro tyto osoby: ubytování, práci a nahrazení ztraceného majetku. I přes tristní stav německého hospodářství a životní situace jeho obyvatel se první Sudetoněmecký den konal již v roce 1950 v Kempten. Jeho cílem bylo mimo jiné hospodářské zabezpečení situace sudetských Němců i stabilizace a prosazení sudetských zájmů na spolkové úrovni. Toho mělo být dosaženo skrze členy Sudetoněmeckého krajanského sdružení, kteří se dostali jako volení zástupci do Spolkového sněmu a získali zde poměrně vysoké pozice.

Po ustálení hospodářské situace v Německu se mohlo Sudetoněmecké krajanské sdružení soustředit na prosazování svých právních nároků vůči Československu. Jejich snahy ale nemohly být dotaženy do konce. Socialistické Československo nebylo se Spolkovou republikou Německo v hlubším diplomatickém kontaktu, proto se cesta k vyjednávání o odškodnění či navrácení sudetoněmeckého majetku otevřela až po roce 1989, kdy v Československu padla socialistická vláda a otevřely se hranice na západ. I tehdy však jednání sudetských Němců, zastoupenými Sudetoněmeckým krajanským sdružením, nevedla k žádaným výsledkům. Československo, později Česká republika vyjednávání se Sudetoněmeckým krajanským sdružením o navrácení majetku či odškodnění za zkonfiskovaný majetek odmítla a nevyšla Sudetoněmeckému krajanskému sdružení vstříc ani v otázce Benešových dekretů, jejichž zrušení Sudetoněmecké krajanské sdružení požaduje.

---

³² HERDE, Georg; STOLZE, Alexa. *Die Sudetendeutsche Landsmannschaft: Geschichte, Personen, Hintergründe*. 1.vyd. Köln:Paul-Rugenstein, 1987.

3.4.1 Seliger-Gemeinde (Seligerova obec)

Sociálnědemokratická Seliger-Gemeinde je sdružení, které navazuje na působení DSAP (Deutsche Sozialdemokratische Arbeitspartei)³³, ve které byli v předválečném Československu organizováni němečtí sociální demokraté. Po 28. září 1938 a obsazení území tzv. Sudet, byli členové této strany v oblastech nově připojených k Německu pronásledováni, stejně jako zástupci stran, které se postavily proti nacismu. Významná část německých sociálnědemokratických funkcionářů stihla v době začínajícího teroru emigrovat a vyhnula se tak nutnému přesunu do koncentračních táborů. Němečtí sociálnědemokratičtí emigranti našli své nové útočiště převážně v Londýně, kam emigroval mezi jinými i její předválečný předseda Wenzel Jaksch. Ten společně s Willi Wankou a Ernstem Paulem a Richardem Reitznerem založili v srpnu 1944 v Londýně Demokratisches Sudetenkomitee (Demokratické sudetoněmecké komité). Cílem této organizace bylo založení na Československu samostatné země sudetských Němců. Sudetenkomitee odmítala požadavky Československé exilové vlády na návrat československých hranic ke stavu, jak byl před Mnichovskou dohodou a stavěla se důrazně proti plánům Spojenců na vysídlení Němců ze států střední Evropy. Komitě se snažila získat podporu u sudetoněmeckých emigrantů (převážně ve Skandinávii), přesvědčovala je o správnosti sudetoněmeckých požadavků.

Koncem roku 1945 se londýnská odnož DSAP dostala do užšího kontaktu s představiteli již fungujících sociálních demokratů, kteří byli odsunuti do Německa. Společné jednání obou skupin sociálních demokratů se konalo 12. a 13. dubna 1947 v Regensburgu (Řezně). Jednání se neslo v duchu zásadního odmítnutí komunismu, nesnášenlivosti k Československu a nacionalistické arogance. V závěrečné rezoluci bylo československému státu upřeno právo na pohraniční oblasti a vyhnání označeno jako bezprávní křivda, která musí být bezpodmínečně odstraněna. Toto prohlášení však ještě nebylo oficiálně vydáno Seliger-Gemeinde. Obec byla oficiálně založena až 10. listopadu 1951 byla v Brannenburgu, kde vlastně jen potvrdila již 1947 vydané teze. Zároveň ale reagovala na mezinárodně-politickou situaci železnou- oponou rozdělené Evropy tím, že své síly přesunula ze snahy prosadit sudetoněmecké právo na sebeurčení a domovinu na aktivní zapojení se do sociálnědemokratického života v Německu, tedy aktivní členství v Německé SPD (Socialdemokratische Partei).

---

³³ DSAP: strana německých sociálních demokratů v Československu v letech 1919-1938. Prvním předsedou strany byl Josef Seliger, jehož jméno doDNES sudetoněmecké sociálnědemokratické sdružení nese.

Vysoce postavení funkcionáři bývalé DSAP, kteří se také aktivně zapojili do práce pro německou SPD a navrátilí se zástupce Londýnského komitě W. Jaksch a R. Reizner byli zakládající členy Sudetoněmeckého krajanského sdružení v Eichstättu (viz. kap.3.4.).

Na úrovni spolkové byla Seliger-Gemeinde potvrzena až v roce 1952. Dodnes má obec své odnože ve Skandinávii, Kanadě, Rakousku a Anglii.

Seliger-Gemeinde, přestože na počátku svého působení patřila jistě k nejsilnějším a díky svým aktivitám pro německou SPD k nejvlivnějším sudetoněmeckým organizacím, ztratila v sedmdesátých letech mnoho členů. Důvody pro odliv členské základny jsou dva. Prvním z nich bylo zajisté uzavření smluv Československa a Spolkové republiky Německo v sedmdesátých letech, které potvrdily nedotknutelnosti hranic a neplatnosti Mnichovské dohody. Tímto oficiálním prohlášením se Spolková republika Německo vyjádřila i za Sudetoněmecké krajanské sdružení, které ztratilo možnost návratu na území bývalých Sudet, jak jim toto území bylo přiřknuto Mnichovskou dohodou. Druhým důvodem byla změna věkové struktury obce. Seliger-Gemeinde se v padesátých a šedesátých letech nesoustředila na získávání mladých členů a na rozdíl od Ackermann-Gemeinde se tak její členská základna nerozšiřovala, naopak se s rostoucím věkem jejich členů, snižovala.

Obec je dodnes činná, vydává pravidelně noviny Die Brücke (Most), které jsou vydávány jejich vlastním nakladatelstvím Die Brücke v Mnichově.

3.4.2 Ackermann-Gemeinde (Ackermanova obec)

Zakládajícími členy Ackermann-Gemeinde byli osoby působící v předválečném Československu v Deutschen Christliche-sozialen Volkspartei, která zanikla v roce 1938. Vysídlení sudetští Němci, kteří byli před druhou světovou válkou v Československu politicky aktivní, se snažili po nuceném transferu do Německa intenzivně zapojit do politického i církevního života³⁴. Jejich situace, co se týče zařazení do společnosti a založení odpovídající sudetoněmecké instituce, byla jednodušší než situace sociálně-demokratických sudetských Němců, protože jako v církvi činní katolíci mohli počítat s podporou katolického kléru. Krátce po válce došlo právě z katolické strany k založení křesťanských pomocných organizací

---

³⁴ HERDE, Georg; STOLZE, Alexa. *Die Sudetendeutsche Landsmannschaft: Geschichte, Personen, Hintergründe*. 1.vyd. Köln:Paul-Rugenstein, 1987.

(Hilfsorganisationen) ve spolupráci s německými katolíky, např. Reichsbund für das katholische Auslandsdeutschtum (Říšský svaz katolických Němců žijících v zahraničí). Stejným způsobem vznikla tzv. Hilfstellen (místa pomoci) ve Frankfurtu nad Mohanem a Mnichově, jejichž úkolem bylo zajistit plynulou integraci sudetských Němců do jejich nového prostředí³⁵.

Sudetští katolíci se na rozdíl od ostatních sudetoněmeckých skupin nesnažili obnovit původní spolky a organizace, které dříve působily na území Československa, ale záměrně založili novou organizaci, která již neměla fungovat na bázi uzavřeného svazu, ale naopak být otevřenou obcí. K založení této organizace - Ackermann-Gemeinde došlo 13. ledna 1946 v Mnichově. V zakládajících člancích i tato obec uvádí, že se nikdy nevzdá svého práva na vlast a vyhnání Němců z Československa považuje ze křivdu, ale účelem vzniku obce není snaha o navrácení majetku či pomsta za vyhnání, nýbrž pomoc a společná práce pro krajany a domovinu. Zakladateli Ackermann-Gemeinde byli pozdější dlouholetý bavorský ministr práce Jans Schütz, pozdější poslanec zemského parlamentu Franz Gaksch, bývalý augustinián a teolog Pražské university Paulus Sladek, který zprostředkoval dialog Ackermann-Gemeinde s jednotlivými německými diecézemi a zasloužil se také o podporu aktivit obce Vatikánem, a Adolf Kunzmann, budoucí mluvčí obce.

Po založení začala AG sdružovat křesťany sudetoněmeckého původu, zvláště v Bavorsku, Bádensku-Württembersku a v Hessensku a začala vytvářet kontakty s budoucí Seligovou obcí a Witikobundem a vydávat týdeník Volksbote, který je vydáván dodnes.

Ackermann-Gemeinde je považovaná za k Československu, reps. k České republice nejtolerantněji stojícím sudetoněmeckých organizacím snažící se o navázání dialogu mezi oběma stranami a pracující pro utvoření kontaktů převážně mezi mladou generací obou států. V době existence sovětského bloku členové Ackermann-Gemeinde pravidelně navštěvovali Československo, snažili se pomoci pronásledovaným katolickým duchovním a antikomunistům a zasazovali se pro zachování lidských práv v socialistickém Československu.

Struktura Ackermann-Gemeinde odpovídá struktuře katolických diecézí, podle které také vznikla. Dnes existuje 14 Diözesanverbände (diecézních svazů) (Augsburg, Mamberg, Berlin, Eichstätt, Freiburg, Fulda, Limburg, Mainz, Mnichov, Pasov,

---

³⁵ HERDE, Georg; STOLZE, Alexa. *Die Sudetendeutsche Landsmannschaft: Geschichte, Personen, Hintergründe*. 1.vyd. Köln:Paul-Rugenstein, 1987.

Řezno, Rottenburg, Würzburg a Severozápadní Německo)³⁶. Zastřešující instancí pro svazy na úrovni diecéze je spolkový svaz Ackermann-Gemeinde. V čele spolkového svazu Ackerman-Gemeinde stojí předseda, k vedení obce patří také zástupci skupin a organizací spadajících pod Ackermann-Gemeinde, jako je např. Junge Aktion, Hochschulring apod. (viz. níže)

Organizace pod patronátem Ackerman-Gemeinde:

Königsteiner Anstalt vzniklo za pomoci funkcionářů Ackermann-Gemeinde. Jedná se katolické centrum, které je dodnes sídlem tzv. Ostakademie Königstein (založena 1956), Priesterwerk, a Königsteiner Institut für Kirchen- und Geistes Geschichte der Sudetenländer, Institutum Balticum, Institutum Sinicum, a Haus der Begegnung. *Institutum Bohemicum* bylo založeno roku 1973 jako kulturní a vzdělávací centrum, zastřešující aktivity pracovních skupin v rámci Ackermann-Gemeinde, které se soustřeďují na vzdělávání učitelů a historiků. Institut se aktivně podílí na projektech v oblasti kulturní, v oblasti výzkumu, vydává studie, pořádá výstavy, vede pěvecký sbor Rosenheim, navazuje kontakty, vede rozhovory, diskuse a setkávání s Čechy a Slováky. Na impuls Institutum Bohemicum vzniklo také Deutsch-tschechisches Jugendforum.

Junge Aktion der Ackermann-Gemeinde je sdružení mládeže při Ackermann-Gemeinde. Je strukturován shodně jako sama obec na úrovni spolkové, zemské i krajské vždy dle jednotlivých diecézí.

Hochschulring der Ackermann-Gemeinde je vzdělávací organizace přidružená k Ackermann-Gemeinde.

3.4.3 Witikobund

Witikobund patří společně se Seliger-Gemeinde a Ackermann-Gemeinde k zakládajícím organizacím sudetoněmeckého krajanského sdružení. Na rozdíl od dvou výše zmiňovaných obcí je jeho působení velmi diskutována jak na německé, tak i na české straně. Už sám počátek existence svazu je problematický. K zakládajícím členům patřily osoby, které před druhou světovou válkou aktivně působili v DNSAP (Deutsche Nationalsozialistische Arbeitspartei), která byla pro své nacionalistické tendence v roce 1933 vládou ČSR zakázána. Její členové z velké části přestoupili do

---

³⁶ HERDE, Georg; STOLZE, Alexa. *Die Sudetendeutsche Landsmannschaft: Geschichte, Personen, Hintergründe*. 1.vyd. Köln:Paul-Rugenstein, 1987.

Henleinovy Sudetendeutsche Partei. Členové svazu byli před a během války často aktivními podporovateli nacistického režimu a po jejím ukončení se jim podařilo dosáhnout na vysoké státní funkce.

Svaz byl založen 9. listopadu 1947 Dr. Waltrem Becherem, pozdějším mluvčím Sudetoněmeckého krajanského sdružení a poslancem spolkového sněmu, Dr. Walterem Brandtem, bývalým členem SdP, vedoucím Henleinovy kanceláře, pozdějším zastupujícím předsedou Sudetoněmeckého krajanského sdružení a členem Sudetoněmecké rady, Rupertem Glaasem, bývalým členem a předsedou oblastního zastupení NSDAP, Konstantinem Hössem, krajským vedoucím NSDAP, Karlem Krausem, podplukovník SS v SD a vedoucím Gestapa v Bělehradu, Hugem Liehmem a Emilem Lodem³⁷. Základním cílem založeného spolku bylo spřátelení a spolupráce do této doby proti sobě působících pravicově-radikálních skupin sudetských Němců. Toto spojení proběhlo oficiálně na jaře 1948. Na rozdíl od Ackermann-Gemeinde a Seliger-Gemeinde neměl a nemá Witikobund za cíl stát se otevřenou a masovou organizací, ale naopak se jedná o společnost uzavřenou, tvořenou jen věrnými a spolehlivými přívrženci. Z toho také vyvstává fakt, že členská základna svazu není velká, menší než u obou výše zmíněných obcí, nicméně politický vliv tohoto společenství je nezanedbatelný. V počátcích Sudetoněmeckého krajanského sdružení byl Witikobund nejvíce zastoupeným svazem, což vrhalo špatné světlo na celé společenství, jelikož postoj k členům Witikobundu byl v minulosti a je i dnes problematický. Zvláště v počátcích existence svazu stáli v jeho vedení osoby, které se výrazně podílely na nacistickém teroru během i před druhou světovou válkou³⁸. Cíle svazu jsou radikálnější než je tomu u ostatních sudetoněmeckých organizací. Witikobund požadoval za svůj cíl navrácení zabrané vlasti, neuznání československých hranic ustanovených postupimskou konferencí a vystěhování Čechů z oblasti bývalých Sudet a navrácení hranic republiky do stavu, v jakém byli v roce 1939. Mezi další cíle patřily udržení kontaktu k dalším sudetoněmeckým organizacím, získání dalších členů hlavně z řad mladších Němců, udržení pevné struktury vlastní organizace a spolupráce s vládními silami Spolkové republiky Německo s cílem vytvořit nový evropský řád založený na nacionálních principech.

---

³⁷ HERDE, Georg; STOLZE, Alexa. *Die Sudetendeutsche Landsmannschaft: Geschichte, Personen, Hintergründe*. 1.vyd. Köln:Paul-Rugenstein, 1987.

³⁸ Členové vedení Witikobundu s nacistickou minulostí: Fritz Brehm SS-Sturmbannführer, Golden Parteiabzeichen, Rudolf Staffen Gauleiter der NSDAP, Walter Zawadil-Gauhauptstellenleiter, atd.

Zástupci Witikobundu patřili vždy k vysoce postaveným funkcionářům Sudetoněmeckého krajanského sdružení, přestože mezi ně patřili i osoby, které byly v nepřítomnosti souzeny československým státem ze spáchání válečných zločinů (Anton Herget), což opět snižovalo u české strany důvěryhodnost celého sdružení.

Organizace Witikobundu je velmi přehledná. Svaz je organizován na spolkové úrovni, kde jsou zastoupeny jednotlivé zemské svazy. K nejsilnějším patří svaz Bavorský, Bádensko-Württemberský, Hessenský a svaz v Severním Porýní-Vestfálsku a v Rakousku.

3.5 Ostatní sudetoněmecké organizace

- *Sudetendeutsche Stiftung*: založeno v roce 1970 bavorským zemským sněmem, sídlo v Sudetendeutsches Haus, cíl: finanční podpora politických vlasteneckých, kulturních cílů Sudetoněmeckého krajanského sdružení a jeho přínáležejících organizací, zařízení a asociací
- *Sudetedeutsches Archiv*: založen 1955 Dr. Pavlem Illingem, cíl: sběr a uchování dokumentů vztahující se k sudetoněmecké problematice, akt Sudetoněmeckého krajanského sdružení, zápisy z jednání Sudetoněmecké rady a dalších sudetoněmeckých organizací
- Adalbert-Stifter-Verein: založen 1947 v Mnichově, cíl: finanční podpora vědecké a výzkumné činnosti zabývající se sudetoněmeckou problematikou, spolupráce s českými vědci a historiky, zpracování kulturní historie českých zemí, realizace výstav k sudetoněmecké tematice
- *Collegium Carolinum – Forschungsstelle für die böhmische Länder*: založeno 1957, podporováno bavorským ministerstvem pro výuku a kulturu, má navazovat na tradici Pražské university, na vědecké bázi se má analyzovat situací a historii v českých zemích, Collegium Carolinum má již od 70. let opatrný vztah k Witikobundu, založený na problematice minulosti jeho členů a příliš silné konfrontační politice vůči české straně.
- *Das Sudetendeutsche Filmwerk*: propůjčování diapositivů a filmů se sudetoněmeckou tematikou, záznamy ze sudetoněmeckých dnů
- *Arbeitsgemeinschaft der sudetendeutschen Alpenvereinssektion*
- *Arbeitsgemeinschaft sudetendeutscher Erzieher e.V.*
- *Arbeitsgemeinschaft für kulturelle Heimatsammlungen bei dem Sudetendeutschen Archiv*

- *Arbeitsgemeinschaft sudetendeutscher Turnerinnen und Turner*
- *Benrather Kreis- Arbeitsgemeinschaft für Deutschland*
- *Křesťanská společenství: Gemeinschaft Evangelischer Sudetendeutscher; Institut für Kirchengeschichte von Böhmen, Mähren-Schlesien; Institut für Reformations- und Kirchengeschichte der böhmischen Länder; Sudetendeutsche Priesterwerk*
- *Kolbenheyer-Gesellschaft: tisk a zveřejňování prací básníka Erwina Guida Kolbenheyera*
- *Künstlergilde: spolek umělců s cílem zveřejňování děl, pořádání výstav a zastupování zájmů umělců z východu, udělování cen umělcům, kteří přispěli k rozšíření kulturního obzoru a spolupráce s východní Evropou, jako jsou ceny: Andreas-Gryphius-Preis za literaturu, Johann-Wenzel-Preis za hudbu, Georg-Dehio-Preis za kulturu a historii a Lovis-Corinth-Preis za malířství. Tyto ceny byly financovány spolkovou vládou*
- *Sudetendeutsche Sing,- Tanz- und Spielgruppen*
- *Sudetendeutsche Akademie der Wissenschaften und der Künste*
- *Das Sudetendeutsche Sozialwerk*
- *Verlangshaus Sudetenland*
- *Sudetendeutsche Jugend:*
- *Arbeitskreis Sudetendeutscher Studenten*
- *Sudetendeutschen Burschenschaften*
- *Arbeitskreis Sudetendeutscher Jungakademiker*

3.6 Cíle Sudetoněmeckého krajanského sdružení³⁹

- Zachování společenství v kulturním, politickém a sociálním smyslu ve všech státech, kde sudetští Němci žijí, tak v jejich vlasti.
- Zasazovat se o prosazení a garanci práva na vlast a sebeurčení pro všechny národy a důsledné odmítání vyhnání, národního pronásledování a etnických čistek a diskriminace na celém světě.
- Prosazení právního nároku na vlast, její znovuzískání a s tím i spojené právo na sebeurčení sudetoněmecké národnostní skupiny.

---

³⁹ Stanovy Sudetoněmeckého krajanského sdružení

- Zachování práva na vrácení, resp. náhrady konfiskovaného majetku sudetských Němců.
- Starost o krajany v hospodářském a sociálním slova smyslu.
- Udržování a pečování a rozvoj o odkaz vlasti jako o část evropské a německé kultury.
- Přispívat k porozumění mezi evropskými národy na základě pravdy a spravedlnosti, obzvláště pak přispívat k vytvoření dobrých partnerských vztahů Německa a České republiky.

3.6.1 Pražská kancelář Sudetoněmeckého krajanského sdružení

Pražská kancelář Sudetoněmeckého krajanského sdružení byla 24. března 2003 jako kontaktní místo pro Čechy a sudetské Němce, kteří mají zájem o smíření mezi oběma národnostními skupinami. Kancelář se snaží o prohloubení umožnění kontaktů českých a německých politiků, o upevnění vztahů mezi církevními a občanskými sdruženími a je nápomocna při hledání ztracených kontaktů Čechů a vyhnaných Němců.

Sudetoněmecká kancelář také informuje českou veřejnost o své práci a aktivitách Sudetoněmeckého krajanského sdružení, na druhou stranu informuje také Sudetoněmecké krajanské sdružení o dění v České republice a referencích v českých médiích k sudetoněmecké otázce

3.7 Kdo je sudetský Němec

Sudetendeutscher, sudetský Němec je (podle paragrafu 4 stanov Sudetoněmeckého krajanského sdružení) Němec, který se narodil na území Čech, Moravy a Slezska, nebo zde měl domovské právo; Němec, který má otce, či matku, ženu či muže sudetského Němce; bydlel v obci v Čechách, na Moravě a ve Slezsku delší čas a sebe s touto národní skupinou spojuje; Němec, který je členem Sudetoněmeckého krajanského sdružení a cítí se být spojen se sudetoněmeckou národní skupinou.

4 Reflexe Sudetoněmeckých dnů vybraným německým tiskem

Předložená kapitola se zabývá analýzou a komparací tří významných německých deníků a jejich pohledu na tzv. Sudetoněmecké dny. Tradiční sudetoněmecké setkání se koná vždy o svatodušních svátcích. V této práci a kapitole se zabývám pouze novinovými články, které otiskly německé deníky v období svatodušních svátků a přímo či nepřímo se zabývají sudetoněmeckou otázkou.

K analýze německého tisku jsem si vybrala tři významné německé deníky: konzervativní Frankfurter Allgemeine Zeitung, liberální Frankfurter Rundschau a bavorské liberálně-levicové Süddeutsche Zeitung.

Frankfurter Allgemeine Zeitung je konzervativní, středo-pravicově orientovaný deník, který patří k nejčtenějším seriózním novinám v Německu a vůbec k nejčtenějším seriózním německým novinám v zahraničí. Deník je vydáván od roku 1949 ve Frankfurtu nad Mohanem, dnes v nákladu více jak 360 000 výtisků. Frankfurter Allgemeine Zeitung, v Německu známý svojí zkratkou F.A.Z. je dnes společnost s ručením omezeným, jejíž majoritním vlastníkem je nezávislá společnost FAZIT-Stiftung.

Frankfurter Rundschau je německý liberální deník založený krátce po druhé světové válce v roce 1945. Stejně jako jeho největší konkurent F.A.Z. je Frankfurter Rundschau vydáváno ve Frankfurtu nad Mohanem ve více než 150 000 výtiscích. Orientace tohoto významného deníku je středová, mírně levicová. List se však velmi snaží, aby ve svých zprávách zůstal objektivní. Mírně levicovou orientaci potvrzuje také fakt, že vlastníkem listu je společnost DDVG, v jejímž představenstvu zasedají členové německé sociální demokracie (SPD).

Posledním mnou zvoleným deníkem je Süddeutsche Zeitung. Výše zmíněné deníky jsem zvolila proto, že byť jsou svojí orientací velmi blízko názorovému středu, reprezentují názorové zastoupení pravice i levice. Süddeutsche Zeitung je, podobně jako Frankfurter Rundschau, liberální deník vydávaný v nákladů více jak 460 000 výtisků. Pro práci jsem si Süddeutsche Zeitung zvolila jednak kvůli jeho velkému nákladu, převážně ale proto, že svojí orientací na Bavorsko a bavorskou politiku mohlo více odrážet názory sudetoněmecké menšiny, která žije převážně v Bavorsku.

4.1 1990 – 41. Sudetoněmecké dny: „Gemeinsam Zukunft gestalten“

Setkání sudetských Němců v roce 1990 v Mnichově na 41. Sudetoněmeckém dni bylo specifické z několika důvodů. Jednalo se o první setkání sudetských Němců po pádu železné opony. Poprvé v historii sudetoněmeckého setkávání byla umožněna účast na této akci i sudetským Němcům z bývalého východního bloku, tedy z bývalé Německé spolkové republiky. Účast přislíbili i Němci žijící stále na území Československa.

Jako první se o sudetoněmeckém setkání zmiňuje bavorský deník *Süddeutsche Zeitung*, který již v pátek 1. června 1990 podává na straně 18 v sekci Mnichov v článku Martina Rehma „Národnostní skupina spoléhá na změnu ve východním bloku“⁴⁰ poměrně podrobnou zprávu o chystaném setkání sudetských Němců. V článku, ve kterém Martin Rehm velmi konkrétně a detailně popisuje plánovaný průběh sudetoněmeckého setkání se lze mimo jiné dočíst, jaké naděje vkládají sudetští Němci do této akce, která má poprvé v historii sloučit všechny sudetské Němce. Článek, který je umístěn až v místní části německého deníku, také informuje o financování tohoto každoročního sudetského setkání. Důvodem této, pro česko-německé mezinárodní vztahy nepodstatné, finanční zprávy je fakt, že se sudetoněmecký den v roce 1990 odehrával právě v Mnichově, který společně se spolkovou zemí Bavorsko nesl většinu nákladů na setkání německé národnostní skupiny. Vedle hospodářské zprávy zmiňuje autor také prohlášení Franze Neubauera, mluvčího Sudetoněmeckého krajanského sdružení, z něhož vybral pro tisk tu část prohlášení, kde Neubauer vyjadřuje připravenost Sudetoněmeckého krajanského sdružení pomoci své domovině, která se „částečně nachází v katastrofálním stavu“ a slibuje „dát vše do pořádku“⁴¹.

O průběhu sudetoněmeckých dní podává zprávu opět jen deník *Süddeutsche Zeitung*, který na straně 19 v sekci Mnichov v článku Martina Rehma⁴² informuje o předání ceny kultury Sudetoněmeckého krajanského sdružení malíři Otto Herbertu Hajkovi a i o dalších oceněných v rámci této ceny udělované Sudetoněmeckou nadací.

---

⁴⁰ Martin Rehm, Volksgruppe setzt auf Wandel im Ostblock. Tschechoslowakischer Botschafter Kadmar hat sich zur heutigen Eröffnung angesagt. *Süddeutsche Zeitung* 46, 1990, č. 125 (1.6.), s. 18.

⁴¹ „sind bereit, ihre Heimat, die sich teilweise in einem katastrophalen Zustand befindet, wieder in Ordnung zu bringen“

⁴² Martin Rehm, Großer Kulturpreis für Bildhauer Hajek. *Süddeutsche Zeitung* 46, 1990, č. 126 (2.6.), s. 19.

Umístění obou článků z pátku i soboty v místní části deníku ukazuje na nedůležitost chystaného setkání v celoněmeckém měřítku. To však neplatí o závěrech sudetoněmeckého setkání.

Německá veřejnost je o sudetských Němcích a jejich pravidelném svatodušním setkání u příležitosti Sudetoněmeckých dnů informována vždy v úterním vydání, které vychází bezprostředně po svatodušních svátcích. Rozsah zpráv, jejich umístění a důraz na závěry sudetského setkání se však u jednotlivých deníků liší.

Nejrozsáhleji informuje v roce 1990 o Sudetoněmeckých dnech deník *Süddeutsche Zeitung*, který setkání věnoval sice jen dva články, tedy stejný počet jako *Frankfurter Allgemeine Zeitung* a *Frankfurter Rundschau* (viz. níže), nicméně jeho zpráva je nejrozsáhlejší. Ve zprávě „Streibl zdůrazňuje právo na vlast“⁴³ na 2.straně vydání z 5.června informuje autor o průběhu setkání, o účasti sudetských Němců z Německé demokratické republiky a z Československa a o udělení evropské ceny Karla IV.⁴⁴ Maďarsku za jeho kroky učiněné ke smíření s Němci vysídlenými z Maďarska po druhé světové válce. Autor zmiňuje ve své zprávě ty části projevu bavorského premiéra Maxe Streibla, které se vyjadřují smířlivě a pozitivně k budoucí spolupráci s bývalým východním blokem, přestože název článku předznamenává negativní a tvrdší přístup k česko-německým vztahům. Rozšířená zpráva ze Sudetoněmeckých dnů s názvem „Přání vlasti“⁴⁵ od Martina Rehma byla otištěna na straně 13 a 14, opět v části věnované Mnichovu. V této zprávě informuje autor detailně o průběhu setkání. Z množství uvedených informací klade obzvláště důraz na pozitivní atmosféru sudetoněmeckého setkání, ve kterém vyjádřili vedoucí představitelé Sudetoněmeckého krajanského sdružení naději v urovnání vztahů s Československem, sblížení a budoucí spolupráci. Pozitivně je hodnocena účast československého velvyslance Milana Kadnára. Oproti *Frankfurter Rundschau* (viz.

---

⁴³ -r-, Streibl betont Recht auf Heimat. Erstmal Gäste aus der DDR und der ČSFR. *Süddeutsche Zeitung* 46, 1990, č. 127 (5.6.), s. 2.

⁴⁴ Karls-Preis der Sudetendeutscher Landsmannschaft je udělována každoročně od roku 1958 a na rozdíl o známější mezinárodní ceny Karla Velikého města Cáchy (Internationeles Karlspreis zu Aachen) nese jméno německého císaře a českého krále Karla IV. Cena je udělena osobnostem veřejného a politického života, kteří se zasloužili o smíření a spolupráci národů střední Evropy. Nositeli této ceny jsou převážně vedoucí představitelé Sudetoněmeckého krajanského sdružení či bavorského státu. Z České republiky jsou lauretáty např. bývalý litoměřický biskup Josef Koukl či publicista Petr Uhl.

⁴⁵ Martin Rehm, Wunsch nach Partnerschaft-Bekanntnis zur Heimat. Streibl: Havel leistete entscheidenden Beitrag zur Aussöhnung. Mehr als 100 000 Besucher bei Pfingsttreffen. *Süddeutsche Zeitung* 46, 1990, č. 127 (5.6.), s. 13, 14.

níže) se Martin Rehm zmiňuje až na konci své zprávy o projevech československého presidenta Václava Havla, které vedly k otevření dialogu se sudetskými Němci. Havlův projev, ve kterém označil „vyhnání Němců nikoliv za trest, ale za pomstu“⁴⁶, považují představitelé Sudetoněmeckého krajanského sdružení za první krok ke sbratření s Československem. V zápětí však dodávají, že pouhé vyjádření lítosti není dostačující a požadují, aby se Československo zřeklo Benešových dekretů. Pozitivní tón zprávy jen podtrhuje fakt, že si autor zvolil ty části projevů představitelů Sudetoněmeckého krajanského sdružení, které zdůrazňují společnou a blízkou spolupráci Čechů a Němců v budoucí Evropě „bez hranic“⁴⁷.

Oproti zprávám *Süddeutsche Zeitung*, které informují spíše o smířlivém tónu Sudetoněmeckých dní, podává *Frankfurter Allgemeine Zeitung* ve svém úterním vydání informace nejen v pozitivním duchu. V článku „Vyhnání se mohou svobodně přihlásit ke své identitě“⁴⁸ autor (Ign.) zdůrazňuje spíše ty části projevů, ve kterých se vedoucí představitelé Sudetoněmeckého krajanského sdružení sice vyjadřují otevřeně ke spolupráci s Čechy, nicméně bezpodmínečně trvají na tom, aby Československo konečně přiznalo, že vyhnání sudetských Němců byl neomluvitelný zločin. Dále požadují aby vyjádřilo své politování a přiznalo sudetským Němcům jejich právo na vlast a sebeurčení. Požadavkem je také prohlášení 13. článku potsdamské konference za neplatné. Uznání práva na vlast a respektování soukromého vlastnictví jsou základem pro vstup (Československa) do svobodné a demokratické Evropy. Část článku, který byl otištěn 5. června 1990 na titulní straně úterního vydání *Frankfurter Allgemeine Zeitung* je i informace o prohlášení československého presidenta Václava Havla během setkání s předsedou CDU/CSU Dreggerem. Na rozdíl od *Süddeutsche Zeitung* autor článku pro *Frankfurter Allgemeine Zeitung* necituje Havlův výrok, ani jej nijak nekomentuje, pouze sděluje názor československého presidenta, že

---

⁴⁶ Martin Rehm, Wunsch nach Partnerschaft-Bekanntnis zur Heimat. Streibl: Havel leistete entscheidenden Beitrag zur Aussöhnung. Mehr als 100 000 Besucher bei Pfingsttreffen. *Süddeutsche Zeitung* 46, 1990, č. 127 (5.6.), s. 13, 14.

⁴⁷ Martin Rehm, Wunsch nach Partnerschaft-Bekanntnis zur Heimat. Streibl: Havel leistete entscheidenden Beitrag zur Aussöhnung. Mehr als 100 000 Besucher bei Pfingsttreffen. *Süddeutsche Zeitung* 46, 1990, č. 127 (5.6.), s. 13, 14.

⁴⁸ -Ign- „Vertriebene können sich frei zu ihrer Identität bekennen“. Pfingsttreffen in München, Dinkelsbühl und Ulm. Genscher: Das Tor bleibt offen. Appell an den Bundespräsidenten. *Frankfurter Allgemeine Zeitung* 51, 1990, č. 128 (5.6.), s. 1, 2.

k společné spolupráci Čechů a Němců v Evropě je nutné vyřešení problémů týkajících se sudetoněmecké otázky.

Frankfurter Allgemeine Zeitung informuje o Sudetoněmeckých dnech o poznání střízlivěji než Süddeutsche Zeitung, méně detailně, ale zpráva o sudetoněmeckém setkání je součástí titulní strany, a svou důležitostí stojí dokonce na třetím místě.

Nejstručněji informuje o sudetoněmeckém setkání deník Frankfurter Rundschau, který umístil článek „Sudetští Němci vyzívají k otevření EHS na východ“⁴⁹ až na stranu 4 úterního vydání ze dne 5. června. Jak už titulek článku předznamenává, zdůrazňují autoři ty části projevů představitelů Sudetoněmeckého krajanského sdružení, které se vyjadřují jednomyslně pro přijetí bývalých socialistických zemí (převážně Československa) do EHS. I zde však nechybí dovětek, kde je poukazováno na nutnost přiznání se k „historické pravdě“⁵⁰ a zrušení 13. článku potsdamské konference. Autoři článku informují o vyjádřené pochvaly Maďarsku, které se dle Sudetoněmeckého krajanského sdružení již vydalo na cestu smíření s vyhnanými Němci a také o vyjádření pochvaly Václavu Havlovi za jeho aktivity vedoucí k řešení sudetoněmecké otázky. Článek, jinak celý v pozitivním duchu, je uzavřen negativní informací, že naproti Maďarsku a Československu se Polsko staví k vyjednávání se sudetskými Němci veskrze odmítavě.

4.1.1 Shrnutí

Zprávy a články zveřejněné bezprostředně po konání 41. Sudetoněmeckých dní v Mnichově se snaží věcně informovat o průběhu a závěrech sudetoněmeckého zasedání. Nicméně volba informací, které jsou v člancích zveřejněny a zpracovány vede k tomu, že konzervativní deník Frankfurter Allgemeine Zeitung informuje o setkání kritičtěji než je tomu u Frankfurter Rundschau a Süddeutsche Zeitung a vede čtenáře k tomu názoru, že postoj Sudetoněmeckého krajanského sdružení k Československu je sice smířlivý, zároveň však pevný a má jasné a bezpodmínečné požadavky. Bez splnění těchto sudetoněmeckých požadavku, není další budoucí dialog s Prahou dle Sudetoněmeckého krajanského sdružení dobře možný. Süddeutsche Zeitung a Frankfurter Rundschau naopak podávají výsledky

---

⁴⁹ Sudetendeutsche fordern die Öffnung der EG nach Osten. Lob für CSFR wegen Schuldbekennnis Havel. Polen Getadelt. *Frankfurter Rundschau* 46, 1990, č. 128 (5.6.), s. 4.

⁵⁰ Sudetendeutsche fordern die Öffnung der EG nach Osten. Lob für CSFR wegen Schuldbekennnis Havel. Polen Getadelt. *Frankfurter Rundschau* 46, 1990, č. 128 (5.6.), s. 4.

Sudetoněmeckého dne pro Československo v příznivějším duchu a zdůrazňují snahy Sudetoněmeckého krajanského sdružení o smíření.

4.2 1991 – 42. Sudetoněmecké dny: „Mut zur Wahrheit und Recht“

Frankfurter Allgemeine Zeitung informuje o 42. Sudetoněmeckých dnech v úterním vydání po svatodušních svátcích 21. května. Opětovně se sudetoněmecká otázka stala jedním z hlavních témat tohoto čísla. Zpráva o sudetoněmeckém setkání je uvedena na titulní straně a má jméno „Bonn chce, aby se sudetští Němci účastnili jednání o smlouvě (s Československem, pozn.aut.)“⁵¹. V hlavní zprávě informuje (F.A.Z.) nejen o zasedání sudetských Němců v Norimberku 18.-19.května a jeho závěrech, jako je požadavek mluvčího Sudetoněmeckého krajanského sdružení Franze Neubauera na navrácení zkonfiskovaného majetku sudetských Němců v Československu, uznání práva na vlast a sebeurčení, ale i o reakci Bonnu na sudetoněmecké setkání. Tradičními řečníky na Sudetoněmeckých dnech jsou zástupci bavorské zemské vlády (v jejím čele stála až do roku 2008 křesťansko-sociální unie (CSU)). Její předseda a bavorský premiér, který je od roku 1974 i oficiální patron Sudetoněmeckého krajanského sdružení, patří tradičně k hostům Sudetoněmeckých dnů. Zástupci CSU se během 42. Sudetoněmeckých dní vyjádřili, jak píše ve své zprávě Frankfurter Allgemeine Zeitung, pro náhradu škod vzniklých jejich nuceným vysídlením. Proti tomuto výroku se kriticky postavil vedoucí představitel opoziční strany SPD Stiegler, který odmítl požadavky a přístup Sudetoněmeckého krajanského sdružení. Podle něho se v rámci jednání o česko-německé smlouvě příliš hledí na minulost obou národů. Oproti Stieglerovi ujistil sudetské Němce dle Frankfurter Allgemeine Zeitung Wolfgang Schäuble, spolkový ministr vnitra, který na Sudetoněmeckých dnech vystoupil, že Spolková vláda v čele s kancléřem Helmutem Kohlem má zájem na tom, aby se sudetští Němci účastnili vyjednávání v rámci vytváření česko-německé smlouvy.

Ve střeďechním vydání Frankfurter Allgemeine Zeitung z 22.května informuje na straně 5 autor o postoji československé vlády k přizvání sudetských Němců k projednávání česko-německé smlouvy. V krátké zprávě „Diensbier odmítá

---

⁵¹ -F.A.Z.-, Bonn will Sudetendeutsche an Vertragsverhandlungen beteiligen. Das Abkommen mit der Tschechoslowakei. SPD: Verblendete Politik. Die Pfingsttreffen der Vertriebenen. *Frankfurter Allgemeine Zeitung* 52, 1991, č. 115 (21.5.), s. 1, 2.

požadavky (sudetských Němců pozn.aut.)⁵² informuje Frankfurter Allgemeine Zeitung o odmítavém postoji československého ministra zahraničních věcí Dienstbiera, který radikálně odmítl možnost projednávání česko-německé smlouvy se zástupci Sudetoněmeckého krajanského sdružení. Dienstbier je údajně ochoten jednat pouze se Spolkovou vládou a jakékoliv navrácení sudetoněmeckého majetku považuje za nemožné. Autor článku cituje i Dienstbierova slova, ve kterých se zastává Benešových dekretů a předpovídá jim trvalou platnost.

Süddeutsche Zeitung ve zprávě „Sudetští Němci požadují účast na jednáních s Prahou“⁵³ na titulní straně úterního vydání z 21.května zmiňuje ujištění ministra vnitra W.Schäubleho, že je pro Spolkovou vládu samozřejmostí zapojit sudetské Němce do vyjednávání o česko-německé smlouvě. Oproti Frankfurter Allgemeine Zeitung dodává Süddeutsche Zeitung i další část Schäublova projevu, ve kterém oproti očekávání účastníků sjezdu odmítl, že by Spolková vláda měla na Československu v rámci nové česko-německé smlouvy územní požadavky. Zároveň také uvádí názory bavorského ministerského předsedy Maxe Streibla, který podporuje aktivity Sudetoněmeckého krajanského sdružení a je pro prosazování restitučních nároků sudetských Němců a právo usadit se na území Československa. Obsah článku v Süddeutsche Zeitung se jinak velmi blíží i svým tónem zprávě Frankfurter Allgemeine Zeitung. Vyznění obou zpráv je velmi podobné.

Shodně jako Frankfurter Allgemeine Zeitung a Süddeutsche Zeitung, i Frankfurter Rundschau uvádí zprávu o sudetoněmeckém setkání na první straně úterního vydání z 21.května. Zpráva „Schäuble slibuje vyhnaným spolupůsobení“⁵⁴ se velmi podobá článku uveřejněném ve Süddeutsche Zeitung, protože se jedná o stejného autora (AP). Deník se soustředí převážně na projev spolkového ministra W.Schäubleho a jeho ujištění Sudetoněmeckého krajanského sdružení, že jejich spolupráce na jednání o česko-německé smlouvě je pro spolkovou vládu samozřejmostí. Frankfurter Rundschau se ale oproti Frankfurter Allgemeine Zeitung a Süddeutsche Zeitung věnuje také detailně jednání o změnách v německo-polské smlouvě, která probíhala v této době v Düsseldorfu. Této problematice je věnována

---

⁵² -bko-, Dienstbier weist Forderungen zurück. *Frankfurter Allgemeine Zeitung* 52, 1991, č. 116 (22.5.), s. 5.

⁵³ -ps-, Sudetendeutsche fordern Teilnahme an Verhandlungen mit Prag. Rückkehrrecht und Entschädigung für Enteignung verlangt. Auch Dregger für Nachbesserungen am Vertrag mit Polen. *Süddeutsche Zeitung* 47, 1991, č. 115 (21.5.), s. 1.

⁵⁴ Schäuble verspricht den Vertriebenen Mitwirkung. „Beteiligung am Vertrag mit Prag selbstverständlich“. *Frankfurter Rundschau* 47, 1991, č. 115 (21.5.), s. 1.

komentovaná zpráva na straně 4 s názvem“ Vyhnaní požadují změnu v německo-polské smlouvě přátelství“⁵⁵.

4.2.1 Shrnutí

Zprávy podávané německých tiskem a komentující průběh a výsledky Sudetoněmeckých dní v Norimberku, se výrazně neliší, jak už svým obsahem, formou, či tónem. Ze všech tří zpráv vyplývá, že Sudetoněmecké krajanské sdružení požaduje svoji účast při vyjednávání o česko-německé smlouvě. Bonn se jejich žádosti snaží vyjít vstříc, nicméně Praha tyto aktivity Sudetoněmecké krajanské sdružení zásadně odmítá a zavrhuje jakékoliv požadavky sudetských Němců o navrácení majetku či odškodnění za průběh a důsledky vyhnání. Reakci Prahy však uvádí pouze Frankfurter Allgemeine Zeitung.

4.3 1992 – 43. Sudetoněmecké dny: „Recht dient dem Frieden“

Události Sudetoněmeckých dnů, konaných o svatodušních svátcích 1992 v Mnichově, byly v německé tisku, kterým se zabývá tato práce, zastíněny jinou zahraničně-politickou událostí, kterou byly volby do České a Slovenské Národní rady. V těchto volbách zvítězila na Slovensku strana Hnutie za demokratické Slovensko (HZDS) Vladimíra Mečiara, která se otevřeně vyjadřovala k osamostatnění a vzniku nového Slovenského státu. Možné rozdělení Československa se tak stalo hlavní zprávou úterního německého tisku.

I přes pozornost upnutou na československé parlamentní volby, zmiňuje Frankfurter Rundschau zprávu o výsledcích Sudetoněmeckých dnů na titulní straně vydání z 9.června „Bavorsko se k Praze otáčí zády“⁵⁶ Bavorsko, patron Sudetoněmeckého krajanského sdružení, které setkání sudetských Němců každoročně organizuje, vydalo na Sudetoněmeckých dnech prohlášení, že smlouvu česko-německého přátelství a spolupráce podepsanou československým prezidentem Václavem Havlem a německých kancléřem Helmutem Kohlem v únoru téhož roku na

---

⁵⁵ Vertriebene fordern Änderung des deutsch-politischen Freundschafts-Vertrages. Windelen: Land jenseits von Oder und Neiße bleibt deutsch. Scharfe Attacken gegen Bundesaußenminister Genscher. SPD wendet sich gegen Aufrechnung. *Frankfurter Rundschau* 47, 1991, č. 115 (21.5.), s. 4.

⁵⁶ Bayer zeigt Prag kalte Schulter. Schreibl lehnt vor Sudetendeutschen Vertrag mit der CSFR ab. *Frankfurter Rundschau* 48, 1992, č. 132 (9.6.), s. 1

zasedání Spolkové rady nepodpoří. Článek cituje bavorského ministerského předsedu Maxe Streibla, který na sjezdu sudetských Němců prohlásil, že přestože smlouva přinesla jistý pokrok v česko-německých vztazích, nevyřešila mnoho zásadních problémů. V podobné duchu se dle Frankfurter Rundschau vyjádřil také předseda bavorské strany CSU Theo Waigel, který odmítl vyjádření Československé republiky k důvodům vyhnání sudetských Němců a vyjádřil naději, že tato smlouva nebude poslední smlouvou, řešící komplikované česko-německé vztahy. Článek popisující výsledky Sudetoněmeckých dní dále zmiňuje reakce opoziční strany SPD, jejíž místopředseda Wolfgang Thierse naopak zdůraznil důležitost dokumentu, který by ukončil jakékoliv právní či morální nároky na území a majetek Československé federativní republiky. Za minulostí obou národů by tak mohla být konečně udělána tlustá čára, která by oddělila minulost od nové, historií nezatížené spolupráce obou národů.

Frankfurter Allgemeine Zeitung v článku „Bavorsko nechce schválit smlouvu s ČSFR“⁵⁷ otištěném na titulní straně vydání z 9.června a rozšířeném na straně 2 zmiňuje také negativním postoj sudetských Němců vůči nově vytvořené česko-německé smlouvě. Důvodem je podle Frankfurter Allgemeine Zeitung tzv.Motivenbericht – zdůvodnění motivů vyhnání, který smlouvu předcházela a byl vydán československou vládou. Tento akt československé vlády označil Streibl jako „políček do tváře těch, kteří doufali v překonání komunistického myšlení“⁵⁸, který vrací vyjednávání česko-německých vztahů do dob komunismu. Mluví Sudetoněmeckého krajanského sdružení Franz Neubauer považuje, jak píše Frankfurter Allgemeine Zeitung, tento Motivenbericht za postavení pravdy na hlavu a československá vláda se tak, dle Neubauera, opět ocitá mimo mezinárodní právo. Oproti Frankfurter Rundschau zmiňuje Frankfurter Allgemeine Zeitung i událost, která se stala na sobotním zasedání Sudetoněmeckého krajanského sdružení, kdy při projevu mnichovského místostarosty Christiana Udeho, který vybízel k odsouzení vyhnání, ale zároveň i k odsouzení zločinů nacismu, opustilo sál kolem 50 účastníků Sudetoněmeckých dnů. Druhá část článku na straně 2 je věnována sjezdu Sasů ze Sedmihradska, který se zabýval otázkou německé přistěhovalecké politiky.

---

⁵⁷ -F.A.Z.- Bayern will Vertrag mit der ČSFR nicht zustimmen. Streibl: Ein Schlag ins Gesicht. Heimattage der Landsmannschaft zu Pflingsten. *Frankfurter Allgemeine Zeitung* 53, 1992, č. 132 (9.6.), s. 1, 2.

⁵⁸ -F.A.Z.- Bayern will Vertrag mit der ČSFR nicht zustimmen. Streibl: Ein Schlag ins Gesicht. Heimattage der Landsmannschaft zu Pflingsten. *Frankfurter Allgemeine Zeitung* 53, 1992, č. 132 (9.6.), s. 1, 2.

Süddeutsche Zeitung jako přední bavorské noviny ve své části věnované Mnichovu opět zmiňují Sudetoněmecké dny dříve a detailněji než jejich spolková konkurence. Už v pátek 5.června zde nalézáme článek Martina Rehma „Očekáváno 100 000 návštěvníků“⁵⁹, který je věnován přípravám sudetoněmeckého setkání a vyjádření mluvčího Sudetoněmeckého krajanského sdružení Franze Neubauera, o hlavním tématu sjezdu, kterým je bezpochyby česko-německá smlouva přátelství. Dále je v článku obsažen program sjezdu, zmínka o udělení sudetoněmecké ceny Karla IV. limburskému biskupovi Gerhardu Pitschlovi. Článek je míněn více jako pozvání na Sudetoněmecké dny, než jako komentář. O den později, tedy v sobotu 6.června je na straně 14, v místní části Mnichov, krátká zmínka o udělení sudetoněmecké ceny Karla IV⁶⁰.

Titulní strana úterního vydání Süddeutsche Zeitung ze dne 9.června je stejně jako první strana Frankfurter Allgemeine Zeitung a Frankfurter Rundschau věnována Československu. Hlavním článkem jsou volby do České a Slovenské Národní rady, jejich výsledky a možné následky, které budou vést k rozdělení republiky. Parlamentní volby ale nezastínily již tradiční sjezd sudetských Němců na Svatodušní svátky. V článku „Bavorsko odmítá smlouvu s ČSFR“⁶¹ stejného autora (AP) jako článku otištěném ve Frankfurter Allgemeine Zeitung je zmiňován opět odmítavý postoj Bavorska a Sudetoněmeckého krajanského sdružení k česko-německé smlouvě přátelství. Článek sdružuje informace podané Frankfurter Allgemeine Zeitung a Frankfurter Rundschau, používá podobné či identické formulace. Zmiňuje jak vyjádření mluvčího Sudetoněmeckého krajanského sdružení Franze Neubauera, tak projev předsedy CSU Theo Weigela, i incident při projevu mnichovského místostarosty Christiana Udeho (SPD). Mimo jiné informuje o prohlášení místopředsedy SPD Wolfganga Thierseho (viz. výše). Novou informací kterou přináší Süddeutsche Zeitung je vyjádření mluvčího frakce FDP. Ten ostře kritizoval Streiblův postoj, který je dle jeho názoru jak proti demokracii v ČSFR, tak proti většině zástupců sudetských Němců ve Spolkovém sněmu, a konečně proti Sudetoněmeckého krajanského sdružení.

Zprávou na titulní straně úterního vydání Süddeutsche Zeitung ale není uzavřen komentář týkající se Sudetoněmeckých dnů. V článku „Vehementní volání po právu

---

⁵⁹ Martin Rehm, 100 000 Besucher erwartet. *Süddeutsche Zeitung* 48, 1992, č. 129 (5.6.), s. 17.

⁶⁰ Martin Rehm, Großer Kulturpreis für Bildhauer Hajek. *Süddeutsche Zeitung* 46, 1992, č. 126 (2.6.), s. 19.

⁶¹ ap, Bayern stimmt Vertrag mit ČSFR nicht zu. *Süddeutsche Zeitung* 48, 1992, č. 131 (9.6.), s. 1.

na vlast⁶² se Martin Rehm zabývá jednak konkrétním průběhem sudetoněmeckého setkání, tak detailním popisem projevů představitelů Sudetoněmeckého krajanského sdružení. V jeho článku je zdůrazněn smířlivější tón sudetských Němců, kteří se jednoznačně vyjádřili pro spolupráci s jejich bývalou vlastí a k ochotě jí hospodářsky pomoci. Nelze tak učinit v době vydání smlouvy, která neřeší zásadní sudetoněmecké otázky. Mluvčí Sudetoněmeckého krajanského sdružení Franz Neubauer vyzval československou vládu aby bezpodmínečně odsoudila Motivationsbericht, zároveň však vyzval k dialogu s českou stranou. Martin Rehm také detailně popisuje „trapný a ostudný incident“⁶³, který se stal při projevu místostarosty Christiana Udeho. Ten ve svém projevu zmínil i nacistické zločiny spáchané proti československému obyvatelstvu a žádal o rozhovor s českou stranou založeném na historických faktech. Tento incident, při kterém odešlo na protest ze sálu asi 50 účastníků sjezdu, okomentoval později Ude jako předem zorganizovanou akci. Martin Rehm otiskl i odpověď Franze Neubauera na Udeho proslov. Neubauer nepopírá, že v německém jménu se daly zločiny, ale nelze zapomínat, že se děly i zločiny na Němcích. V článku je také detailněji zmíněn projev T. Waigela, který považuje sudetské Němce za spojku při vyjednávání s Československem. Sudetští Němci mají podle Weigela konečně po roce 1945 šanci ovlivnit vývoj své původní vlasti a dopomoci jí na cestě do Evropy.

4.3.1 Shrnutí

Německý tisk informuje o událostech 43. Sudetoněmeckých dní ve velmi podobném duchu. Zásadně se liší pouze v šíři podaných informací. Detailně o průběhu setkání informuje *Süddeutsche Zeitung*. Tento přístup a způsob uchopení tématu je pravděpodobně způsoben tím, že *Süddeutsche Zeitung* je i přes to, že se jedná o noviny určené pro celou Spolkovou republiku Německo, orientováno na svoji původní čtenářskou základnu, která se nachází v Bavorsku. Bavorsko je spolkovou zemí, kde žije v dnešní době nejvíce sudetských Němců a kde má Sudetoněmecké krajanské sdružení své centrum. Navíc je od roku 1974 patronem Sudetoněmeckého krajanského sdružení. Z tohoto důvodu je pravděpodobně Sudetoněmeckým dnům

---

⁶² Martin Rehm, Vehemente Rufe nach dem „Recht auf Heimat“. Streibl kündigt „Neigt“ Bayerns zum deutsch-tschechoslowakischen Vertrag. Proteste gegen Bürgermeister Ude. *Süddeutsche Zeitung* 48, 1992, č. 131 (9.6.), s. 13.

⁶³ Martin Rehm, Vehemente Rufe nach dem „Recht auf Heimat“. Streibl kündigt „Neigt“ Bayerns zum deutsch-tschechoslowakischen Vertrag. Proteste gegen Bürgermeister Ude. *Süddeutsche Zeitung* 48, 1992, č. 131 (9.6.), s. 13.

věnován v *Süddeutsche Zeitung* větší prostor. To, že jsou mu věnovány hned 4 články oproti jednomu článku v *Frankfurter Allgemeine Zeitung* a *Frankfurter Rundschau* je dáno tím, že se setkání sudetských Němců odehrávalo v Mnichově, kterému je věnována celá jedna část *Süddeutsche Zeitung* pro niž byly dva články Martina Rehma napsány.

Frankfurter Allgemeine Zeitung a *Frankfurter Rundschau* popisují události 43. Sudetoněmeckých dnů podobně jako *Süddeutsche Zeitung*, jen nezacházejí do takových podrobností. Rozdíl v informacích, které podávají veřejnosti, je jen v tom, že *Frankfurter Rundschau* se mírně kloní k SPD, tedy zmiňuje projev místopředsedy SPD Wolfganga Thierseho. Thierse vystoupil pro ukončení sporů mezi ČSFR a Německem a ukončení právních jednání o restituci německého majetku a vyzval k uzavření minulosti, aby mohla být otevřena budoucnost a spolupráce obou zemí. Tento projev a komentář W. Thierseho *Frankfurter Allgemeine Zeitung* nezmiňují. Možným vysvětlením je orientace *Frankfurter Allgemeine Zeitung* na pravicové strany. Opět je však z článků patrný smířlivější tón *Frankfurter Rundschau* k česko-německým vztahům a jisté odsouzení aktivit Sudetoněmeckého krajanského sdružení.

4.4 1993 – 44. Sudetoněmecké dny: „Vertreibung ächten-Heimat achten“

Sudetoněmecké dny a jejich výsledky se staly od roku 1989 důležitou a neodmyslitelnou složkou v rámci česko-německých mezinárodních vztahů. V roce 1993 ale na sebe sjezd sudetských Němců v Norimberku neupoutal tolik pozornosti. *Frankfurter Rundschau* informuje o Sudetoněmeckých dnech jen krátce ve sloupcu na straně 5. Sloupek s názvem „Praha by měla být připravena vést rozhovor“⁶⁴ informuje o požadavcích bavorského ministerského předsedy Edmunda Stoibera a spolkového ministra financí Theo Weigela na otevřený dialog s Prahou. Oba se během setkání vyjádřili dle zprávy *Frankfurter Rundschau* proti jednostrannému procesu odškodnění obětí nacismu, když nebylo stanoveno, zda proběhne také odškodnění obětí odsunu. Ve své zprávě zmiňuje *Frankfurter Rundschau* také ohlasy české strany, uveřejněné v *Mladé frontě*. České noviny informovaly dle *Frankfurter Rundschau* o reakci Václava Klause, který odmítl možnost srovnat oběti nacismu a oběti odsunu. Autor článku mimo jiné píše, že po druhé světové válce byly z Československa vyhnány více jak 3 miliony Němců.

---

⁶⁴ Prag soll gesprächsbereit sein. *Frankfurter Rundschau* 49, 1993, č. 124 (1.6.), s. 5.

Frankfurter Allgemeine Zeitung, podobně jako Frankfurter Rundschau nepřikládá výsledkům 44. Sudetoněmeckých dnů takovou váhu, jako v předchozích letech. O konání sjezdu informuje až v článku „Ministerský předseda Stoiber: Stát je v nebezpečí“⁶⁵ na straně 4 úterního vydání z 1. června. Přestože článek patří k delším zprávám, pojednává o Sudetoněmeckých dnech jen okrajově. Důvodem je zřejmě to, že první oficiální projev nového bavorského premiéra E. Stoibera byl pronesen právě na 44. Sudetoněmeckých dnech. V článku, ve kterém je citován první významný projev Edmunda Stoibera jako nově zvoleného ministerského předsedy Bavorska, jsou zmiňovány mimo jiné i Stoiberovy názory na aktuální dění v Německu. Z projevu Edmunda Stoibera, který se zabýval převážně událostmi v Solingenu⁶⁶, vybral autor článku pro Frankfurter Allgemeine Zeitung část, ve které sice Stoiber odsuzuje česko-německou smlouvu přátelství a kritizuje tak i svého předchůdce Streibela, ale sám dodává, že Bavorsko bude podporovat přidružení České republiky k Evropskému společenství. Kromě projevu E. Stoibera zmiňuje Frankfurter Allgemeine Zeitung i výroky mluvčího Sudetoněmeckého krajanského sdružení Franze Neubauera, který projevil své roztrpčení nad tím, že od roku 1990 nedošlo v rámci česko-sudetoněmeckých vztahů k žádnému zlepšení. Naopak, vztahy se vrátily před rok 1990. Článek končí informací o množství účastníků na svatodušním setkání sudetských Němců a také pozitivní notickou, že Sudetoněmecké krajanské sdružení chválí aktivity českého presidenta Václava Havla, které pomalu vedou k otevření dialogu a řešení problémů týkajících se sudetských Němců.

Na rozdíl od Frankfurter Rundschau a Frankfurter Allgemeine Zeitung informuje o zasedání 44. Sudetoněmeckých dní Süddeutsche Zeitung na titulní straně v článku „Češi pro dialog se sudetskými Němci“⁶⁷, a to teprve ve vydání středečním z 2. června. Jak už název článku napovídá, nejde o zprávu o Sudetoněmeckých dnech, ale o reakci Prahy na sudetoněmecké výzvy. Český premiér Václav Klaus potvrdil pro ČTK, že je Praha připravena vést rozhovor se sudetskými Němci, přesto upozorňuje, že jediným partnerem české vlády, se kterým bude Česká republika vést rozhovory, je německá spolková vláda. Pro vyjednávání se Sudetoněmeckým krajanským sdružením bude v ČR ustanovena komise z ministerských pracovníků, kteří budou vést rozhovory se

---

⁶⁵ Ministerpräsident Stoiber: Der Staat ist in Gefahr. Entsetzen über die Morde von Solingen. Kritik an EG. Treffen der Sudetendeutschen Landsmannschaft. *Frankfurter Allgemeine Zeitung* 54, 1993, (1.6.), s. 4.

⁶⁶ Ultrapavicově orientovaný zločin, při kterém dne 26. května 1993 zahynulo v Solingenu 5 obyvatel Německa tureckého původu a dalších šest bylo smrtelně zraněno.

⁶⁷ -Reuter-, Tschechen für Dialog mit Sudetendeutschen. *Süddeutsche Zeitung* 50, 1994, č. 117 (24.5.), s. 1.

Sudetoněmeckým krajanským sdružením a pokusí se najít řešení sporných problémů. V závěru článku autor zmiňuje prohlášení českého ministra zahraničních věcí Josefa Zieleniece, který odmítl jakékoliv srovnání vyhnání sudetských Němců se situací, která se v té době odehrávala v Bosně a Hercegovině.

4.4.1 Shrnutí

Po dlouhotrvajících diskuzích o česko-německé smlouvě přátelství podepsané v roce 1992 se v roce 1993 nevěnovalo sudetoněmecké otázce tolik pozornosti jako tomu bylo v letech předešlých. O průběhu a výsledcích sudetoněmeckého setkání v Norimberku sice všechny tři deníky, kterými se tato práce zabývá, informují, zprávy o konání sjezdu jsou však odsunuty z titulní strany až na poslední strany věnované politickému dění v zemi a nejsou již tak obširné. Na rozdíl od *Frankfurter Allgemeine Zeitung* zmiňují *Frankfurter Rundschau* a *Süddeutsche Zeitung* i reakce české strany na sudetoněmecký sjezd a vyjádření vrcholných českých politiků k sudetoněmecké otázce, přestože jen stručně. *Frankfurter Allgemeine Zeitung* naproti tomu informuje detailněji o průběhu sjezdu a výrocích vedoucích představitelů Sudetoněmeckého krajanského sdružení a bavorské vlády. Tento obsáhlejší popis zařadilo *Frankfurter Allgemeine Zeitung* do své politické rubriky pravděpodobně proto, že se jednalo o první veřejné a významné vystoupení Edmunda Stoibera jako ministerského předsedy Bavorska.

4.5 1994 - 45. Sudetoněmecké dny: „Gemeinsam für Europa-40 Jahre Schirmherrschaft“

Prvním deníkem, který informoval o konání Sudetoněmeckých dnů v Norimberku, byl *Frankfurter Allgemeine Zeitung*, který otiskl komentář Bertholda Kohlera „Zatvrzelý pohled Čech do Bavorska“⁶⁸ v pátečním vydání z 20. května. Ve svém komentáři na straně 6 popisuje Berthold Kohler situaci v ČR před každoročním sjezdem sudetských Němců, který se tradičně koná v Bavorsku o svatodušních svátcích. Autor reakci a bázlivé očekávání dalších sudetoněmeckých dnů hodnotí jako „přehnané“⁶⁹. Čechy odmítají nároky sudetských Němců, dokonce dle autora odmítají i se sudetskými Němci jednat, přesto netrpělivě a bojácně sledují každou větu

---

⁶⁸ Berthold Kohler, Böhmens starrer Blick nach Bayern. Aufregung über den Sudetendeutschen Tag. *Frankfurter Allgemeine Zeitung* 55, 1994, (20.5.), s. 6.

⁶⁹ Tamtéž.

pronesenou během Sudetoněmeckých dní, jako kdyby jim hrozilo nebezpečí druhého Mnichova. Důkazem je to, že se Sudetoněmecké dny dostaly na titulní stranu českého tisku ještě před jejich vypuknutím. Pozornost na sebe upoutaly sudetoněmecké otázky opět v roce 1993, kdy se český premiér po setkání sudetských Němců vyjádřil, že je ochoten otevřít dialog o sudetoněmecké problematice se spolkovou vládou. Jeho výrok vzbudil v ČR vlnu pohoršení, kterou autor vysvětluje „strachem obyvatelstva z ústupků sudetským Němcům“⁷⁰. Václav Klaus nakonec ze slibovaného dialogu ustoupil a od té doby se česká strana uzavřela jakémukoli jednání se sudetoněmeckými představiteli a žádný z pozvaných českých politiků se dle očekávání nezúčastnil 45. Sudetoněmeckých dní. Berthold Kohler cituje v článku poměrně ostré výroky Václava Klause, který se měl vyjádřit v tom smyslu, že jeho návštěva sudetoněmeckého setkání nepřichází v úvahu „ani ve snu“ a pozvání na tento sjezd bere jako „provokaci“⁷¹. Přitom toto pozvání od mluvčího Sudetoněmeckého krajanského sdružení Franze Neubauera bylo míněno jen jako gesto „dobré vůle, vedoucí ke sblížení a novému začátku mezi Čechy a českými Němci“ a mělo vést k hledání „řešení a cesty do budoucnosti“⁷². Stejně jako Václav Klaus odmítl pozvání i předseda Parlamentu ČR Uhde, který svojí neúčast dle autora zdůvodnil tím, že „pan Heubauer pro něj není partner“⁷³. Odmítavý postoj české vlády k dialogu se sudetskými Němci se dle autora shoduje s postojem celé české politické scény. Odmítání jakéhokoliv dialogu se sudetskými Němci přesahuje dle Kohlera hranice normálního přístupu a je „absurdní“⁷⁴. Za tímto odmítavým postojem stojí dle autorova komentáře strach českých politiků, že by veřejnost mohla dialog se sudetskými Němci chápat jako konec onoho semknutého tažení Čechů proti sudetským Němcům, což by mohlo vést ke zrušení Benešových dekretů, či dokonce k navrácení sudetoněmeckého majetku. Jakékoli kroky, které by mohly vést k restituci německého majetku, jsou zásadně odmítány. To připravuje české justici nemalé obtíže, jak například restituovat majetek židovských Němců, či problémy s restitucí majetku rodiny Walderode. Jakékoli rozhodnutí ve prospěch restituentů by mohlo vést k precedentu, který by otevřel bránu sudetoněmeckým restitucím.

---

⁷⁰ Tamtéž.

⁷¹ Berthold Kohler, Böhmens starrer Blick nach Bayern. Aufregung über den Sudetendeutschen Tag.

Frankfurter Allgemeine Zeitung 55, 1994, (20.5.), s. 6.

⁷² Tamtéž.

⁷³ Tamtéž.

⁷⁴ Tamtéž.

Při letošním sjezdu sudetských Němců se do již tak komplikovaného sporu dostala i strana třetí a sice Rakousko, jehož ministr zahraničí Mock za své zastupování sudetoněmeckých zájmů při jednání s Českou republikou dostane evropskou cenu Karla IV., kterou každoročně Sudetoněmecké krajanské sdružení uděluje. Udělení této ceny právě rakouskému ministru zahraničí vyvolalo v Praze negativní reakce.

Komentář Berholda Kohlera není nestranný. Sudetoněmecké krajanské sdružení a jeho mluvčí je zde zobrazen jako osoba v zásadě a pouze vstřícná, Kohler nezmiňuje ani slovem požadavky Sudetoněmeckého krajanského sdružení vůči České republice, pouze cituje negativní reakce Prahy na sudetoněmecké aktivity. Z komentáře vyplývá, že Česká republika nemá naprosto zájem o jakékoliv smíření se sudetskými Němci, respektive Němci jako takovými. Ke konci svého komentáře uvádí Václava Havla jako jedinou, osamoceně stojící osobu, která má tu odvahu, byť neoficiálně, přirovnat vyhnání sudetských Němců ke genocidě v Bosně a Hercegovině. To, že Havlova kancelář popřela, že by se prezident v tomto smyslu vyjádřil, autor nekomentuje. Sudetoněmecké dny, setkání sudetských Němců, jsou Prahou očekávány se strachem, způsobeným dle autora neschopností a neochotou Prahy k jakémukoliv smíření mezi oběma národy.

V úterý 24. května, které následovalo bezprostředně po 45. Sudetoněmeckých dnech v Norimberku informuje Frankfurter Allgemeine Zeitung na straně 6 své čtenáře o proběhnuté akci v článku „Praha musí akceptovat evropský domovní řád“⁷⁵. Autor zprávy (bko) uvádí, že jak bavorský ministerský předseda, tak rakouský ministr zahraničních věcí vyzvali během setkání sudetských Němců Prahu k dialogu s vyhnanými. Sudetští Němci by podle obou řečníků měli být zapojeni do vyjednávání v rámci česko-německých mezinárodních vztahů. Autor informuje, že Česká republika zatím odmítla jakákoli jednání se sudetskými Němci, i veškeré jejich požadavky, jako je zrušení Benešových dekretů a uznání práva na vlast. Mluvčí Sudetoněmeckého krajanského sdružení Franz Neubauer ujistil, že on i jeho krajané jsou připraveni vést jednání s Prahou, nicméně je nutné prohlásit Benešovy dekrety za neplatné. Tento krok je nezbytný i pro Českou republiku, která se připravuje na vstup

---

⁷⁵ -bko-, „Prag muss die europäische Hausordnung akzeptieren“. Bonn, München und Wien fordern zum Dialog mit den Sudetendeutschen auf. Pfingsttreffen in Nürnberg. *Frankfurter Allgemeine Zeitung* 55, 1994, (24.5.), s. 6.

do Evropského společenství a její právní situace je existencí a platností Benešových dekretů velmi zpochybněna.

Zpráva Frankfurter Allgemeine Zeitung také informuje o projevu spolkového ministra vnitra Kanthera, který ujistil Sudetoněmecké krajanské sdružení o podpoře spolkové vlády, pochválil práci Sudetoněmeckého krajanského sdružení a prohlásil jejich aktivitu za „příklad k dosažení etnického smíru“⁷⁶. Další citovanou osobou ve zprávě Frankfurter Allgemeine Zeitung je předseda bavorské CSU Waigel, který žádal po Praze, aby zavrhl jak vyhnání tak Benešovy dekrety. Pokud se tak stane, nebude Sudetoněmecké krajanské sdružení ani Spolková republika Německo stát proti vstupu ČR do Evropského společenství. Pokud ale Česká republika chce do společenství vstoupit, musí respektovat jeho vnitřní řády a lidská práva.

Bavorský ministerský předseda, který jako patron Sudetoněmeckého krajanského sdružení patří vždy mezi hlavní řečníky Sudetoněmeckých dnů, dle Frankfurter Allgemeine Zeitung, vyzval opětovně Prahu k dialogu a přiznal, že během protektorátu se dělo mnoho bezpráví na českém obyvatelstvu. Nicméně i Česká republika si musí připustit svoji vlastní historii, vzdát se Benešových dekretů a distancovat se od vyhnání. Z projevu Edmunda Stoibera vybral autor článku i tu část, ve které Stoiber odmítl, že by chtěl podmínit stavbu ropovodu⁷⁷ vedoucího do České republiky z Ingolstatu zrušením Benešových dekretů. Stavbu takových kontinentálních vedení nelze dle Stoibera spojovat s politickými výměnami. Přesto autor uvádí, že se Stoiber v průběhu let vyjádřil v souvislosti se stavbou ropovodu jako o příležitosti Prahy oplátnit vstřícné gesto Německa tím, že Benešovy dekrety zruší. Frankfurter Allgemeine Zeitung zmiňují také ostrou reakci České republiky, resp. premiéra Václava Klause, který se nechal slyšet, že by se raději vzdal stavy ropovodu z Německa, než přistoupil na takovéto vydírání se strany Sudetoněmeckého krajanského sdružení.

Frankfurter Allgemeine Zeitung uvádí část projevu rakouského ministra zahraničních věcí Mocka, který uznal, že by pravděpodobně k vyhnání sudetských Němců nedošlo bez hitlerovské agrese, nicméně podle Mocka nelze vyhnání

---

⁷⁶ Tamtéž.

⁷⁷ Ropovod Ingolstadt (IKL) byl vybudován v 90. letech 20. století. Ropovod přivádí z Německa do České republiky arabskou ropu a umožnil ČR ukončit závislost na jediném zdroji ropy z Ruska – ropovod Družba. (pozn. autora)

ospravedlňovat jako trest za nacistické zločiny a česká strana musí uznat, že vyhnání Němců po druhé světové válce bylo jednou z největších nespravedlností 20.století.

Konec článku *Frankfurter Allgemeine Zeitung*⁷⁸ je věnován faktickému popsání průběhu setkání, počtu návštěvníků i incidentu, kdy několik sudetských žen vyvěsilo plakáty, které podporovaly stanoviska České republiky : jako – Cheb musí zůstat český a Ne Mnichovskému diktátu. Tato jejich aktivita byla přijata většinou účastníků s rozmrzelostí.

Oproti *Frankfurter Allgemeine Zeitung* informuje o Sudetoněmeckých dnech *Frankfurter Rundschau* stručněji a to v článku „Praha byla vyzvána k dialogu se sudetskými Němci“⁷⁹ na straně 4 úterního vydání z 24.května. Autoři (dpa a ap) zmiňují ty části projevů politiků CDU a CSU, které jen vybízejí ke smířlivému jednání s Prahou, a přimlouvají se za opuštění revanšistických nároků a projevů nenávisti vůči českému národu. Ministr Kanther varoval před iluzí, že po tak dlouhém čase, kdy nebyl kontakt s Českou republikou možný, nelze očekávat významné výsledky v krátké době. *Frankfurter Rundschau* vybírá oproti *Frankfurter Allgemeine Zeitung* takové části projevů představitelů Sudetoněmeckého krajanského sdružení, které se neobracejí proti české straně, pouze vyjadřují smířlivé tóny vůči Praze. I přes tuto snahu popsat sudetoněmecké dny jako čistě smířlivé jednání sudetských Němců zmiňuje *Frankfurter Rundschau* i část projevu rakouského ministra Mocka, který sice označil vyhnání jako následek druhé světové války, ale zároveň poukázal na to, že vyhnání Němců bylo jedním z největších nespravedlností 20.století. Autor článku otiskl Mockovu reakci na odmítnutí účasti na Sudetoněmeckých dnech Václavem Klausem. Podle Mocka nemůže být vybízení k dialogu bráno jako „provokace“, ze které Sudetoněmecké krajanské sdružení Klaus viní. Stejně jako *Frankfurter Allgemeine Zeitung* informuje pak *Frankfurter Rundschau* o projevu ministra financí Theo Weigela a jeho prohlášení, že pokud bude chtít Česká republika vstoupit do Evropského společenství musí se přizpůsobit jejímu řádu. Podobně informuje i o aktivitách sudetoněmeckých žen a vyvěšení jejich pročeských transparentů. Oproti *Frankfurter Allgemeine Zeitung* však nezmiňuje, že tento jejich čin byl většinou

---

⁷⁸ -bko-, „Prag muss die europäische Hausordnung akzeptieren“. Bonn, München und Wien fordern zum Dialog mit den Sudetendeutschen auf. Pfingsttreffen in Nürnberg. *Frankfurter Allgemeine Zeitung* 55, 1994, (24.5.), s. 6.

⁷⁹ Prag zum Dialog mit Sudetendeutschen aufgerufen. Bundesinnenminister Kanther fordert beim Pfingsttreffen von Vertriebenen „Verzicht auf Revanchismus“. *Frankfurter Rundschau* 50, 1994, č. 118 (24.5.), s. 4.

účastníků viděn s nelibostí. Frankfurter Rundschau tedy ze setkání sudetských Němců vybírá více zprávy, které přispívají obrazu Sudetoněmeckého krajanského sdružení jako sdružení, kterému jde převážně a primárně o dialog s Prahou. Nezmiňuje vůbec nároky Sudetoněmeckého krajanského sdružení, které opakovaně sdružení vůči České republice vznáší.

Süddeutsche Zeitung umístily článek komentující 45. Sudetoněmecké dny na titulní stranu úterního vydání. Článek „Sudetští Němci obdrželi podporu od unie (CDU a CSU, pozn.autora)“, který je doplněn komentářem „Vybídnutí k dialogu se sudetskými Němci“⁸⁰. Na titulní straně je jen krátce zmíněna podpora CSU a CDU představiteli, kteří tradičně hovořili na Sudetoněmeckých dnech v Norimberku. Politici ze strany CSU a CDU ujistili Sudetoněmecké krajanské sdružení, že Bonn a Spolková vláda podpoří snahy sudetských Němců o právo na návrat a vybídli Českou republiku k otevření prostoru pro dialog se sudetskými Němci. V krátké zprávě je zmíněn i požadavek Sudetoněmeckého krajanského sdružení na návrat do vlasti a označení vyhnání jako křivdu. Na straně 5 se pak tentýž autor věnuje sudetoněmeckému sjezdu detailněji. Článek je prakticky identický s článkem uveřejněným v Frankfurter Rundschau. Jako novou informaci uvádí jen část výroku bavorského ministerského předsedy Edmunda Stoibera, který stejně jako jeho předřečníci, požaduje dialog s českou stranou, ale zdůrazňuje, že výsledky těchto jednání nesmí v žádném případě vést jen k dalšímu bezpráví a nesmí se vyhýbat žádným tématům. Süddeutsche Zeitung také informuje o setkání Němců ze Sedmihradska, které mělo za téma již tradičně přijetí obyvatel německého původu jako německých občanů ve Spolkové republice Německo.

Reakci Prahy na výzvy 45. Sudetoněmeckých dní uveřejnilo pouze Frankfurter Allgemeine Zeitung v článku „Praha odmítá rozhovory se sudetskými Němci“⁸¹ uveřejněném ve středečním vydání z 25.května na straně 6. Stejně tak jako setkání sudetských Němců, není ani reakce České republiky zařazena do hlavních zpráv dne. V článku uvádí autor (bko), že česká strana nevidí žádný důvod k jednání se sudetskými Němci. Premiér Václav Klaus prohlásil, že závěry 45. Sudetoněmeckých dní jsou obecně známy a nepřinesly tedy žádný nový popud k otevření nového

---

⁸⁰ -dpa-, Zum Dialog mit Sudetendeutschen aufgefordert. Waigel und Stoiber wollen bei deutsch-tschechischen Gesprächen kein Thema aussparen. *Süddeutsche Zeitung* 50, 1994, č. 117 (24.5.), s. 5.

⁸¹ -bko-, Prag lehnt Gespräche mit Vertriebenen ab. Kanther sichert den Sudetendeutschen Unterstützung zu. *Frankfurter Allgemeine Zeitung* 55, 1994, (25.5.), s. 6.

dialogu. Podobně se podle Frankfurter Allgemeine Zeitung vyjádřil i český ministr zahraničí Josef Zieleniec. Autor článku stručně shrnuje informace, které byly uvedeny v úterním vydání, tedy požadavky Sudetoněmeckého krajanského sdružení na zrušení dekretů a také výzvy německých i rakouských politiků k otevření dialogu s Českou republikou. Česká strana ale nemá zájem na dialogu se sudetskými Němci a levicové české politické strany dokonce dle Frankfurter Allgemeine Zeitung označili nároky politiků na Sudetoněmeckých dnech za příliš důrazné a revanšistické. Frankfurter Allgemeine Zeitung cituje premiéra Klause a jeho ujištění, že po německých podzimních volbách bude jistě dostatek příležitostí s Německem vyjednávat. Ministr zahraničí Josef Zieleniec označil požadavky Sudetoněmeckého krajanského sdružení za snahu o revizi výsledků druhé světové války, což by mohlo strhnout lavinu vedoucí k nepředvídatelným následkům. Demonstrace tří žen, které na Sudetoněmeckých dnech vystoupily s pročeskými transparenty (Frankfurter Allgemeine Zeitung a Frankfurter Rundschau o tomto incidentu informoval) označil Zieleniec jako znak toho, že i sudetští Němci o požadavcích Sudetoněmeckého krajanského sdružení přemýšlejí a ne vždy s nimi souhlasí. Podle českého ministra se jedná o první krok ke smíření. Frankfurter Allgemeine Zeitung také otisklo prohlášení mluvčího presidenta republiky Václava Havla, který byl na Sudetoněmeckých dnech špatně citován a nikdy neprohlásil, že by Benešovy dekrety měly být zrušeny. Havel dekrety presidenta Beneše vidí dle svého mluvčího kriticky, ale neznamená to, že je pro jejich zrušení či anulování. Frankfurter Allgemeine Zeitung dále informují o slovenské kanceláři presidenta Kováče, která se distancovala od projevu muže, který v průběhu Sudetoněmeckých dní vystoupil jako zahraničněpolitický poradce presidenta Slovenské republiky a prohlásil, že otázku sudetských Němců nelze jen tak zamést pod stůl.

4.5.1 Shrnutí

O jednání na 45. Sudetoněmeckých dnech detailně pojednávají články Frankfurter Allgemeine Zeitung uveřejněné před i po sudetoněmeckém setkání v bavorském Norimberku. Frankfurter Allgemeine Zeitung se snaží celé setkání objektivně popsat, nicméně komentář Bertholda Kohlera⁸² uveřejněný před konáním sudetského sjezdu jednání Prahy do jisté míry otevřeně kritizuje a představuje Sudetoněmecké krajanské

---

⁸² německý novinář, v dnešní době jeden z pěti vydavatelů Frankfurter Allgemeine Zeitung. V 90. letech působil jako komentátor pro Frankfurter Allgemeine Zeitung v Praze a ve Vídni.

sdužení jako organizaci s čistě altruistickou snahou o dialog s Českou republikou. Jako žurnalista, nikoli historik či expert na dějiny Sudetoněmeckého krajanského sdužení Kohler opomíná fakt, že i v členské základně Sudetoněmeckého krajanského sdužení dosud působí lidé s nacistickou minulostí, či s minulostí přinejménším problematickou a revizionistické výroky Sudetoněmeckého krajanského sdužení proti České republice vytvořily ze sdužení nežádoucího partnera pro jednání s českou vládou.

V dalších zprávách již přistupuje Frankfurter Allgemeine Zeitung k sudetoněmeckému sjezdu v rámci možností objektivně, zmiňuje jak výroky řečníků na Sudetoněmeckých dnech, tak reakce z české strany. Oproti Frankfurter Rundschau a Süddeutsche Zeitung uveřejňuje části výroků politiků z CSU a CDU, které jsou vůči české straně nesmířlivé. Vysvětlením může být jednak snaha o objektivitu a vyobrazení Sudetoněmeckého krajanského sdužení ne jako čistě smířlivou organizaci, či naopak jistý souhlas s projevy představitelů německé pravice.

4.6 1995 – 46. Sudetoněmecké dny: „50 Jahre Vertreibung – Unrecht verjährt nicht“

Chystané 46. Sudetoněmecké dny byly ve srovnání s předešlými sjezdy sudetských Němců v německém tisku vícekrát zmiňovány, přestože ne implicitně. Blížící se Sudetoněmecké dny již tradičně vyvolaly množství komentářů k sudetoněmecké problematice, převážně na české politické scéně. Na tyto výroky se z pochopitelných důvodů snažila německá strana reagovat. Krátce před sjezdem sudetských Němců se otázka této národnostní skupiny projednávala na zasedání Spolkového sněmu Spolkové republiky Německo. O tomto zasedání a vyjádření kancléře Helmuta Kohla informuje jak Frankfurter Allgemeine Zeitung, tak Süddeutsche Zeitung. Frankfurter Allgemeine Zeitung ve svém článku „Kohl: snažíme se s Prahou o oboustranné urovnání“⁸³ informuje o prohlášení kancléře Helmuta Kohla, který se na zasedání Spolkového sněmu vyjádřil pozitivně o rostoucích kontaktech a jednáních s Prahou a dle Frankfurter Allgemeine Zeitung doufá, že se podaří dosáhnout i řešení sudetoněmecké otázky na obou stranách. Dle

---

⁸³ -sto-, Kohl: Wir suchen mit Prag vernünftige Regelungen in beiderseitiger Wahrhaftigkeit. „Wir wollen und werden die ausgestreckte Hand ergreifen“. Forderung und Kritik der SPD. *Frankfurter Allgemeine Zeitung* 56, 1995, č. 127 (2.6.), s. 1.

kancléře je v současné době zapotřebí přijmout z Prahy podanou ruku. Sám pak označil vyhnání sudetských Němců jako následek druhé světové války a německého chování. I přesto považuje za zásadní, aby se o vyhnání hovořilo ze správného úhlu pohledu, jelikož to byl čas velkého utrpení pro sudetoněmeckou národnostní skupinu a tento fakt nelze opomenout. Vyhnání Němci mají právo na to, aby tento akt byl uznán jako bezprávi. K prohlášení se souhlasně připojili na zasedání Spolkového sněmu i opoziční politici, včetně patrona sudetoněmecké skupiny E. Stoibera, bavorského premiéra, který zároveň ve svém vystoupení vyjádřil potěšení, že je Praha po dlouhé době ochotná otevřít dialog. V reakci na vystoupení poslance za Stranu zelených, který vyzval sudetské Němce k prvnímu kroku a zapomenutí minulých bezpráví a stálého navracení se do minulosti a naopak vkročení do současné a budoucí spolupráce, reagoval bavorský premiér opětovnou zmínkou Benešových dekretů, jejichž zrušení Sudetoněmecké krajanské sdružení stále požaduje a bez jejichž zrušení si neumí představit existenci spojené a humánní Evropy. Ze strany vládní SPD naopak ve Spolkovém sněmu zazněla kritika na německé politiky i sudetských Němců, kteří nevyužili vstřícných kroků českého presidenta Václava Havla k ukončení dlouhotrvajících sporů. Frankfurter Allgemeine Zeitung dále informuje o poděkování kancléře sudetským Němcům za pomoc, při vytváření poválečného Německa. Článek otiskly Frankfurter Allgemeine Zeitung na titulní straně. Na straně 5 se k danému tématu ještě vrací v komentáři „Domov pro občana Klause“⁸⁴. Bertold Kohler ve svém článku upozorňuje na fakt, že poměrně malicherná událost, jako problém nového bydlení českého premiéra, zastínila v českém tisku jindy s napětím očekávané svatodušní setkání sudetských Němců a na rozdíl od Spolkového sněmu, který o sudetoněmecké otázce diskutuje a s nadějí hledí na budoucí dialog, vyjadřuje se český premiér převážně jen ke své bytové problematice.

Süddeutsche Zeitung informují, podobně jako Frankfurter Allgemeine Zeitung již v pátečním vydání před svatodušními svátky, o zasedání Spolkového sněmu a projevech jednotlivých vedoucích představitelů politických stran. V článku Uda Bergdolla „Kancléř nabízí Čechům smíření. Vyhnání bylo důsledkem německé útočné války“⁸⁵ však Süddeutsche Zeitung zdůrazňuje více Kohlovu děkovnou řeč, ve

---

⁸⁴ Berthold Kohler, Eine Wohnung für den Bürger Klaus. Warum dem tschechischen Regierungschef die Erfüllung eines bescheidenen Wunsches verübelt wird. *Frankfurter Allgemeine Zeitung* 56, 1995, č. 127 (2.6.), s. 9.

⁸⁵ -ub-, Bundeskanzler bietet Tschechen die Versöhnung an „Ursache der Vertreibung war deutscher Angriffskrieg“. *Süddeutsche Zeitung* 51, 1995, č. 126 (2.6.), s. 1.

kteře pozitivně hodnotí přínos sudetských Němců při výstavbě nového poválečného Německa. *Süddeutsche Zeitung* klade ve stejném článku také výrazně větší důraz na kancléřovo prohlášení o vině Němců za násilí během druhé světové války a ve kterém vyhnání sudetských Němců považuje za důsledek těchto německých činů.

Süddeutsche Zeitung cituje kancléřova slova o vyhnání jako bezpráví a křivdě jinak než tomu bylo u *Frankfurter Allgemeine Zeitung*. *Süddeutsche Zeitung* uvádějí, že Helmuth Kohl vyjádřil vděčnost Václavu Havlovi a Václavu Klausovi, že vyhnání také označili za křivdu, nikoli jak uvádí *Frankfurter Allgemeine Zeitung*, že by označil vyhnání za křivdu a bezpráví pouze on sám. Podobně jako *Frankfurter Allgemeine Zeitung* zmiňuje *Süddeutsche Zeitung* i kritiku vlády ze strany SPD, která podle ní nevyužila dostatečně vstřícná gesta k česko-německému dialogu vzešlá z české strany. *Süddeutsche Zeitung* krátce zmiňují i projev Edmunda Stoibera, bavorského premiéra, který opětovně požadoval po Praze zrušení Benešových dekretů. Více prostoru je v článku věnováno projevu Iny Albowitz ze strany FDP, která pozitivně hodnotila vstřícný krok české strany k usmíření a vyslovila přání, aby se sudetští Němci přestali stále ohlížet do minulosti a soustředili se na budoucnost a společná jednání s českou stranou. Článek Uda Bergdolla byl uveřejněn v pátečním vydání na první straně mezi hlavními zprávami. Autorův komentář „Čekání na potřesení rukou s Václavem Havlem“⁸⁶ k dané situaci byl uveřejněn na straně 4. V článku autor neuvádí opět příliš detailně fakta z jednání Spolkového sněmu, nýbrž komentuje projevy jeho představitelů. Kancléřova děkovná slova a označení vyhnání jako křivdy vidí Bergdoll v perspektivě blížících se voleb a zájmu vedoucí strany o hlasy vyhnanců. Kancléřova slova jsou jinak dle autora článku silně povrchní a nedávají žádné konkrétní stanovisko, což mohlo být způsobeno očekávanými Sudetoněmeckými dny. Kancléř jen vyčkával, jak se k jeho prohlášení vyjádří ti, kterých se daný problém týká. I projevy ostatních řečníků autor článku pro *Süddeutsche Zeitung* komentuje jako povrchní a nic nového neříkající.

O faktickém průběhu jednání v rámci Sudetoněmeckých dnů informuje nejprve *Süddeutsche Zeitung* v článku v sobotním vydání ze 3.června s názvem „Praha musí dát signál smíření“⁸⁷ na straně 6. Nalezneme zde informace o probíhajícím sudetoněmeckém setkání, na kterém vedoucí představitelé Sudetoněmeckého

---

⁸⁶ Udo Bergdoll, Warten auf den Handschlag mit Vaclav Havel. Schöne Worte des Kanzlers in der Regierungserklärung über die Rolle der Vertriebenen. *Süddeutsche Zeitung* 51, 1995, č. 126 (2.6.), s. 4.

⁸⁷ -ap-, Prag muss Signal der Versöhnung geben. *Süddeutsche Zeitung* 51, 1995, č. 127 (3.6.), s. 6.

krajanského sdružení požadují, aby to byla právě Praha, která vydá signál, že je ochotna udělat krok ke smíření mezi Čechy a sudetskými Němci. Sudetským Němcům nejde podle *Süddeutsche Zeitung* primárně o odškodnění, ale o uznání práva na vlast. Na zasedání padl také návrh k otevření česko-německému fondu pro odškodnění obětí nacismu.

O průběhu Sudetoněmeckých dní informuje německý tisk již tradičně v úterním vydání po svatodušních svátcích, kdy se sudetoněmecké setkání odehrává.

Frankfurter Rundschau shrnuje na titulní straně v článku Ulricha Glaubera „Smlouva s Prahou má usnadnit smíření“⁸⁸ události proběhlého sudetoněmeckého setkání v Mnichově. Opětovně se na sjezdu hovořilo o připravenosti Bavorska a Sudetoněmeckého krajanského sdružení k dialogu s českou stranou a o společné cestě k sjednocené střední Evropě, za předpokladu, že se Praha distancuje od Benešových dekretů. Frankfurter Rundschau informuje o projevech představitelů Sudetoněmeckého krajanského sdružení, které sice byly vedeny v optimistickém tónu, ale bylo z nich patrné, že představitelé sudetských Němců nevidí v brzké době jednoduché a schůdné řešení sudetoněmecké otázky. Sudetoněmecké krajanské sdružení se dle Frankfurter Rundschau přesto opětovně vyjádřilo o připravenosti sudetských Němců k dialogu s Prahou. Deník dále informuje o projevu Theo Weigela, předsedy bavorské CSU, který navrhl, aby se řešení sudetsko-českého problému ujal ustanovený zástupce Spolkového sněmu Antje Vollmer ze Strany zelených. Ta by na tuto pozici byla dle některých politiků vhodnou kandidátkou. Na sobotním zasedání sudetoněmeckého sjezdu byla však vypískána. Tak o sudetoněmeckém sjezdu informovala Frankfurter Rundschau na titulní straně. Na straně 3 úterního vydání je Sudetoněmeckým dním věnována téměř celá strana. V článku „Jen jednou došel Antje Vollmer dech“⁸⁹ popisuje Ulrich Glauber události 46. Sudetoněmeckých dní detailněji. Vrací se k projevům mluvčího Sudetoněmeckého krajanského sdružení Neubauera, k projevům bavorského premiéra Stoibera i k návrhu T. Weigela k vytvoření odpovídající instance, kterou by česká strana přijala jako sobě rovného partnera v rámci vyjednávání o česko-německých vztazích. K jednání by podle všech výše zmíněných měli být přizváni i sudetští Němci. Nosným prvkem článku

---

⁸⁸ Ulrich Glauber, Vertrag mit Prag soll Versöhnung erleichtern. Bonner Minister kündigen vor Vertriebenen Schritten an. *Frankfurter Rundschau* 51, 1995, č. 129 (6.6.), s. 1.

⁸⁹ Ulrich Glauber, Nur einmal blieb Antje Vollmer die Luft weg. Der 46. Sudetendeutsche Tag in München stand im Zeichen der Zwischentöne und einer vorsichtigen Annäherung. *Frankfurter Rundschau* 51, 1995, č. 129 (6.6.), s. 3.

z 6.června je účast Antje Vollmer. Zástupkyně Strany zelených byla sice vypískána a jen stěží mohla svůj projev dokončit, přesto hodnotila sjezd pozitivně. Dle jejího vyjádření, které Frankfurter Rundschau uvádí, byla překvapena smířlivým tónem projevů. Jedinou výjimkou, která dala příčinu k výše zmíněnému nadpisu, byl projev zástupce Sudetoněmecké mládeže, který přirovnal ve svém projevu Václava Klause k srbskému politikovi a válečnému zločinci Radovanu Karadžicovi. Dny se dle Frankfurter Rundschau opět nesli v duchu požadavků Sudetoněmeckého krajanského sdružení na otevřený dialog s českou stranou. Článek U. Glaubera zmiňuje také reakci českého tisku na právě konané Sudetoněmecké dny. Autor cituje reakce Mladé fronty DNES a Sloboného slova. Mladá fronta vidí dle Glaubera zrušení Benešových dekretů jako zbytečnost, jelikož by toto zrušení nemělo stejně žádné faktické důsledky a jelikož vstupem do Evropské unie tyto dekrety stejně pozbudou platnosti. Slobodné slovo naopak vnímá výsledky Sudetoněmeckých dnů a jejich požadavků jako důkaz německé rozpínavosti a doporučuje dle autora Německu uskutečňovat evropskou integrační politiku skutky, ne slovy.

Frankfurter Allgemeine Zeitung informují stejně jako Frankfurter Rundschau o proběhlých 46. Sudetoněmeckých dnech v úterním vydání z 6.června a to také na titulní straně ve zprávě „Šance na smíření Čechů a Němců“⁹⁰, ve kterém je zdůrazňována výzva sudetských Němců k dialogu s českou stranou a návrh T. Weigela k zřízení česko-německé instituce pro vzájemný kontakt. Na druhé straně úterního vydání je komentář „Umírněné tóny při Sudetoněmeckých dnech“⁹¹ k sudetoněmeckému setkání již obšírnější. Stejně tak jako Frankfurter Rundschau zmiňuje Frankfurter Allgemeine Zeitung výzvy představitelů sudetských Němců k dialogu s Prahou. I zde je však zmiňováno trvání Němců na zrušení Benešových dekretů a uznání práva na vlast. Z projevu bavorského premiéra vybraly Frankfurter Allgemeine Zeitung i slova o apelu na Prahu, aby sudetským Němcům v perspektivě brzkého vstupu do EU uznala právo pobytu na českém území. Stoiber dle Frankfurter Allgemeine Zeitung sám uznal, že by tohoto práva využila jen malá hrstka sudetských Němců. Jejich bývalý domov se za uplynulých padesát let stal domovem jiných a sudetští Němci našli nový domov v Německu. Oproti Frankfurter Rundschau zmiňuje

---

⁹⁰ -bko-, Chancen zur Versöhnung von Tschechen und Deutschen. *Frankfurter Allgemeine Zeitung* 56, 1995, č. 129 (6.6.), s. 1.

⁹¹ -bko-, Moderate Töne beim Sudetendeutschen Tag. Stoiber verlangt von Prag Abkehr von Vertreibungsdekreten. 100 000 versammeln sich in München. *Frankfurter Allgemeine Zeitung* 56, 1995, č. 129 (6.6.), s. 2.

Frankfurter Allgemeine Zeitung také Stoiberův souhlas s odškodněním českých obyvatel za příkoří způsobená nacistickým režimem, zároveň ale zdůraznil nutnost odškodnění sudetských Němců. Fakticky a stručně informuje Frankfurter Allgemeine Zeitung o vystoupení A. Vollmer, která byla za své názory o vzdání se nároků na zkonfiskovaný majetek sudetských Němců při svém vystoupení vypískána. I tento deník však cituje její překvapení z přátelské a nedemagogické atmosféry sjezdu. Přátelskost sjezdu Frankfurter Allgemeine Zeitung na konci článku sama popírá zmíněním vystoupení mluvčího Sudetoněmeckého krajanského sdružení Franze Neubauera, kterého cituje z projevu, kde přirovnává E. Beneše k R. Karadžičovi a etnické čistky na Balkáně spojuje s vyhnáním Němců z Čech. Dle Neubauera, jak je citován Frankfurter Allgemeine Zeitung, sudetští Němci vždy a již od počátku toužili po sblížení s českou stranou. Toto bude však možné až když se Praha alespoň morálně distancuje od Benešových dekretů a hlavně se zřekne zákona o amnestii, který dle jeho slov nemůže existovat ve státě, který se snaží o vstup do EU. Možnost usazení Němců na českém území po vstupu republiky do EU nenahrazuje právo sudetských Němců navrátit se zpět od své vlasti. Toto právo jim dle Neubauera náleží.

Frankfurter Allgemeine Zeitung jako jediný list uveřejnil reakci Prahy na události Sudetoněmeckých dní. Ve středečním vydání z 7.června informuje deník v článku „Klaus reaguje chladně na německé nabídky“⁹² o reakci českého premiéra na projevy sudetoněmeckých představitelů. Klaus dle Frankfurter Allgemeine Zeitung neslyšel ze strany Mnichova, kde se sjezd sudetských Němců odehrával, žádná vstřícná slova. Premiér odmítl utvoření Weigelem navrhované česko-německé skupiny při Spolkovém sněmu, která by pracovala na řešení sudetoněmecké otázky. Dle Klause je existence této skupiny zbytečná. Česká republika nevidí žádný důvod řešit problematiku jinou cestou než jak jsou řešeny vztahy mezi jinými státy – tedy cestou oficiální diplomacie. Frankfurter Allgemeine Zeitung dále cituje kritiku ze strany Václava Klause, který se vyjádřil proti projevu E. Stoibera. Stoiber kritikou Benešových dekretů zpochybnil český ústavní soud. Frankfurter Allgemeine Zeitung dále citují reakci předsedy parlamentního výboru Payna, který reagoval na slova E. Stoibera o nutnosti zrušení Benešových dekretů tím, že jakákoliv pochybení o správnosti Benešových dekretů by je zpochybnilo. „Pokud takto E. Stoiber činí, rovná

---

⁹² -bko-, Klaus reagiert kühl auf deutsche Angebote. Nach den Treffen der Vertriebenen. „Übereinstimmung mit Hitler“. *Frankfurter Allgemeine* 56, 1995, č. 130 (7.6.), s. 3.

se v tomto A. Hitlerovi, který stejně jako on nerespektoval český právní řád⁹³, uvedl podle listu Payne. Vyhnaní Němců byl dle Payna důsledek druhé světové války a princip kolektivní viny nebyl na sudetoněmeckou národnostní skupinu implikován. Frankfurter Allgemeine Zeitung k situaci dodává svůj komentář popsáním počtu vyhnaných Němců a počtu těch, kteří na území republiky zůstali. Ti dle Frankfurter Allgemeine Zeitung zůstat museli, protože byli potřeba jako pracovní síly. Tyto v závěru uváděné informace, které Frankfurter Allgemeine Zeitung publikuje nejsou zcela pravdivé. Počet Němců, který na území československého státu setrval sice odpovídá 300 000, nicméně tito ve svých domovech setrvali dobrovolně a proto, že se na ně nevztahovala nařízení týkající se odsunu.

4.6.1 Shrnutí

Oproti dřívějším Sudetoněmeckým dnům informuje německý tisk o sjezdu této národnostní menšiny již v pátek, přestože pouze explicitně, v rámci zprávy o zasedání spolkového sněmu. Co se informací o sjezdu týče, podává Frankfurter Allgemeine Zeitung své informace detailněji a s větším důrazem na ne příliš smířlivý projev mluvčího Sudetoněmeckého krajanského sdružení F. Neubauera, který i přes snahu o smířlivé tóny vůči Praze, opětovně vyzval ke zrušení Benešových dekretů, zákona o amnestii a přirovnal Beneše, váženého českého presidenta, k postavě Radovana Karadžiče, válečného zločince. O tomto projevu se například Frankfurter Rundschau ani Süddeutsche Zeitung nezmiňuje a pro informování o sudetoněmeckém sjezdu volí ty části projevů sudetoněmeckých politiků, které jsou vůči české straně smířlivější. Více jak Frankfurter Allgemeine Zeitung tak tyto listy předkládají Sudetoněmecké krajanské sdružení jako smířlivé sdružení, kterému jde jen o pozitivní utváření česko-německé budoucnosti. Pro oba listy je sudetoněmecká tematika do jisté míry okrajová. Zprávy o sudetoněmeckém setkání nejsou oproti Frankfurter Allgemeine Zeitung uveřejněny na titulní straně a ani jeden z výše zmiňovaných neinformuje o reakci českých politiků na výroky sudetoněmeckých představitelů.

---

⁹³ Tamtéž.

4.7 1996: 47. Sudetoněmecké dny :, Das recht wahren-die Zukunft gestalten“

Blížící se 47. Sudetoněmecké dny jako první komentuje německý deník Frankfurter Rundschau, který již v sobotním vydání z 24.května o probíhajícím setkání informuje v článku „Praha trvá na deklaraci“⁹⁴. Zpráva popisuje znovuotevření diskuze o česko-německé deklaraci, která byla otevřena díky tradičnímu setkání sudetských Němců na svatodušní svátky. Český premiér Václav Klaus dle Frankfurter Rundschau a „Der Spiegel“ vidí česko-německé vztahy jako dobré, přesto chápe, že bez sepsané deklarace je pro spolkového kancléře Hlemuta Kohla obtížné oficiálně Prahu navštívit. Zpráva dále informuje o již tradiční kritice sudetských Němců ze strany místopředsdkyně Spolkového sněmu Antje Vollmerové, která nároky sudetských Němců označila za nepřipustné a brzdící česko-německé vztahy. Frankfurter Rundschau dále cituje stanoviska mluvčího Sudetoněmeckého krajanského sdružení, Franze Neubauera, který kritizuje jednání o česko-německé deklaraci, kterou považuje za nedostatečnou pro vyřešení česko-německých problémů. Článek ze strany 4 je doplněn překladem článku Jiřího Sitlera, poradce kanceláře presidenta Václava Havla, který na straně 6 sobotního vydání Frankfurter Rundschau analyzuje problematiku zákona o amnestii č. 115/1946 Sb.. Analýze situace je věnována celá strana. Sitler ve svém článku kritizuje přístup k tomuto zákonu. „Politickým silám jde pouze o to, co zákon reprezentuje a jak může působit na voliče, jen málokdo ho však vidí komplexně s jeho důsledky“⁹⁵. Zákon byl vydán na ochranu partyzánů a bojovníků za svobodu. Jejich činy neměly být trestány standardně, protože to by jejich válečné aktivity postavilo mimo zákon. S podobným zákonem navíc nestojí Česká republika v Evropě osamocena. Shodný zákon je součástí právního systému Itálie, Francie, Rakouska. V komentáři Sitler uvádí platnost zákona, jeho konkrétní znění a analýzu, postup přijetí zákona československým parlamentem a jeho vydání presidentem Benešem. Článek byl Frankfurter Rundschau otisknut jistě pro lepší informovanost veřejnosti o zákoně o amnestii, který je v německém tisku často zmiňován, ale málokdy komentován.

---

⁹⁴ Prag besteht auf Deklaration. Regierung mahnt Bonn. Treffen der Sudetendeutschen. *Frankfurter Rundschau* 52, 1996, č. 121 (25.5.), s. 4.

⁹⁵ Jiri Sitler, Die Verzerrte Wahrnehmung von Vertriebenen. Zur Debatte um das tschechoslowakische Amnestiegesetz. *Frankfurter Rundschau* 52, 1996, č. 121 (25.5.), s. 6

O samotném průběhu a závěrech 47. Sudetoněmeckých dní informují všechny tři německé deníky v úterním vydání po svatodušních svátcích, a to na titulních stranách. Výše zmíněný Frankfurter Rundschau podává zprávu v článku Petra Fahrenholze „Weigelovy výzvy k pokáji jsou podle Prahy jen laciný populismus“⁹⁶. Autor se jednak věnuje proběhlým Sudetoněmeckým dnům, nicméně zároveň informuje o pobouření, které se proti prohlášení sudetoněmeckých představitelů zvedlo na české straně. Václav Klaus, český premiér, výroky E. Stoibera, bavorského premiéra a F. Neubauera, mluvčího Sudetoněmeckého krajanského sdružení, za laciný populismus. Weigel, předseda bavorské CSU vyzval dle Frankfurter Rundschau českou stranu k učinění výrazného kroku a k přiznání se ke vyhnání jako ke zločinu. Frankfurter Rundschau cituje i reakci Václava Klause na Weigelovo prohlášení, dle kterého je to naopak německá strana, která by měla o celé záležitosti spíše mlčet, než na ni znovu a znovu upozorňovat. Autor článku dále cituje projev E. Stoibera, který se opětovně vyjádřil pro otevření dialogu s Prahou, po které ale požaduje uznání práva na vlast a zrušení Benešových dekretů. Stoiber ve svém projevu kritizoval přístup německé vlády k nově vznikající česko-německé deklaraci. Ta má být dle Stoibera, jak jej cituje Frankfurter Rundschau, více diskutována právě se sudetoněmeckou stranou a nemá být tak povrchní, jak se doposud tváří. Mezi řádky Stoiberovy řeči bylo možné dle Fahrenholze číst, že Bavorsko nebude pro vstup České republiky do EU, pokud Benešovy dekrety budou stále v platnosti. Na straně 3 stejný autor detailněji kometuje události Sudetoněmeckého setkání. Článek „Vlast je tady“⁹⁷ nepodává jen faktické informace, je spíše popisnou reportáží ze sudetoněmeckého setkání. Dle autora se toto setkání výrazně liší od setkání minulých. Už na první pohled je vidět snaha o navázání dialogu s českou stranou, ne pouze stavět požadavky. Další změnou je přijetí místopředsdkyně Spolkového sněmu Antje Vollmer, která oproti minulému setkání, kdy byla během svého projevu vypískána, byla na tomto sjezdu přijata dokonce s mírným potleskem, přestože opětovně upozorňovala na přílišnou radikalizaci sudetských Němců k české straně, která již dle jejího názoru učinila kroky ke smíření. Autor článku z jistým zklamáním zmiňuje, že se česká strana v jednáních o

---

⁹⁶ Peter Fahrenholz, Waigels Forderung nach Reue ist für Prag „billiger Populismus“. Tschechiens Ministerpräsident Klaus über CSU-Äußerungen beim Treffen der Sudetendeutschen erzürnt. Ruf nach Dialog. *Frankfurter Rundschau* 52, 1996, č. 122 (28.5.), s. 1.

⁹⁷ Peter Fahrenholz, „Die Heimat, die ist hier“. Trotz der scharfen Töne war beim Treffen der Sudetendeutschen Landsmannschaft Dialogbereitschaft zu erkennen. *Frankfurter Rundschau* 52, 1996, č. 122 (28.5.), s. 3.

sudetoněmecké otázce stáhla po neúspěšných jednáních zpět. Přesto uvádí projevy i katolických zástupců Ackermann-Gemeinde, kteří chtějí, aby se v popředí zmiňovaly hlavně úspěchy, kterých bylo dosaženo při česko-německých jednáních, byť jen na církevní úrovni. Velká část článku je věnována postojům Antje Vollmer, která omítá postoje Sudetoněmeckého krajanského sdružení, jejich nároky vůči České republice a vyzívá představitele sudetských Němců, aby učinili první krok, zastavili konečně jednání o minulosti a soustředili se pouze na budoucnost. Na sudetoněmeckém dni byla provedena anketa, kolik mladých lidí by se eventuálně vrátilo do České republiky. Podle ankety by se 25% mladých sudetských Němců vrátilo do původní vlasti, přestože kontaktní osoba autora článku tento výsledek velmi zpochybňuje. „Pro mladé Němce je vlast již Německo, nikoliv Česká republika“⁹⁸.

Frankfurter Allgemeine Zeitung informují o plánovaných Sudetoněmeckých dnech již v sobotním vydání z 25.května v článku Bertolda Kohlera „Německé strašidlo zůstane ve volebním boji ukryto v lahvi“⁹⁹. Článek se soustřeďuje na analýzu postojů českých sociálních demokratů a jejich předsedy Miloše Zemana k sudetoněmecké problematice. Zeman se odmítl k problému příliš vyjadřovat, protože je sudetská otázka pro něj uzavřenou minulostí a nemá smysl o ní dále diskutovat. Autor článku pozitivně hodnotí, že Zeman nevyužil sudetoněmecké problematiky k získání hlasů voličů těsně před volbami a sudetští Němci se nestali volebním artiklem. Dle Kohlera je tento tolerantní přístup opozice k vládním aktivitám způsobem přibrání právě opozičních poslanců k jednání o česko-německé deklaraci, čímž byla vyloučena jejich otevřená kritika. Autor článku popisuje stav české politické i veřejné scény jako uklidněný. Češi se podle něj nebojí o svůj majetek, který by mohl připadnout sudetských Němcům. I český tisk již nekomentuje každé slovo pronesené představiteli Sudetoněmeckého krajanského sdružení a situace okolo sdružení se v Čechách výrazně uklidnila. Dokonce ani chystané a dříve s bázni očekávané Sudetoněmecké dny nevzbudili na české straně velké emoce. K potvrzení tohoto názoru zmiňuje autor anketu, která byla provedena na české straně, ve které by se 55% obyvatel distancovalo od vyhnání sudetských Němců, pokud by se Německo

---

⁹⁸ Peter Fahrenholz, „Die Heimat, die ist hier“. Trotz der scharfen Töne war beim Treffen der Sudetendeutschen Landsmannschaft Dialogbereitschaft zu erkennen. *Frankfurter Rundschau* 52, 1996, č. 122 (28.5.), s. 3.

⁹⁹ Berthold Kohler, Das deutsche Gespenst bleibt im Wahlkampf in der Flasche. Die tschechische Sozialdemokraten widerstehen einer alten Versuchung. *Frankfurter Allgemeine Zeitung* 57, 1996, č. 121 (25.5.), s. 6.

vzdalo nároků na náhradu zkonfiskovaného majetku a zároveň odškodnilo oběti nacistických zločinů. Měsíc před tím se však 86% obyvatel vyjádřilo, že by v žádném případě nevolilo stranu, která by se za vyhnání Němců omluvila. Dle autora je pro českou stranu jednodušší se od odsunu distancovat, než se za něj omluvit. Omluva již v sobě předpokládá uznání viny, což česká strana zásadně odmítá. Jen Sládkova Republikánská strana Čech a Moravy využívá sudetoněmeckou otázku k získání dalších voličů. M. Sládek se podle Kohlera několikrát nechal slyšet, že návrat sudetských Němců by znamenal pro zemi národní katastrofu.

Článek B.Kohlera se nevztahuje přímo k Sudetoněmeckým dnům, přestože se sudetoněmeckou problematikou souvisí. Přímá zmínka o Sudetoněmeckých dnech pochází ve Frankfurter Allgemeine Zeitung z úterka 28.května, kde opět B. Kohler na titulní straně v článku“ Weigel: Vyhnání konečně uznat jako bezprávní“¹⁰⁰ informuje čtenáře o proběhlém sudetoněmeckém setkání. I Frankfurter Allgemeine Zeitung zmiňuje na předním místě reakci českého premiéra Václava Klause a stejně jako Frankfurter Rundschau citují Klausův výrok, kde označil projevy vedoucích představitelů sudetských Němců za laciný populismus před volbami. Dle Klause nemají Němci právo Českou republiku poučovat co „je a co není právní stát a právní řád“¹⁰¹ a je to právě německá strana, která by neměla otevírat problematiku spojenou s druhou světovou válkou. Klaus byl dle Frankfurter Allgemeine Zeitung překvapen, že výroky, které je zvyklý slyšet z úst mluvčích Sudetoněmeckého krajanského sdružení slyšel i od T.Weigela, zástupce německé vlády. Ten následně Klausovu kritiku dle Frankfurter Allgemeine Zeitung odmítl s tím, že je silně ovlivněna brzkými volbami do českého parlamentu. Autor dále informuje o prohlášení ostatních řečníků na Sudetoněmeckých dnech, kteří vyzvali Prahu k dialogu a žádali zahrnutí sudetských Němců do vyjednávání česko-německé deklarace. Na straně 2 úterního vydání pak B. Kohler detailněji cituje projev E. Stoibera, patrona Sudetoněmeckého krajanského sdružení, který důrazně žádal účast zástupců sudetských Němců na jednáních o česko-německé deklaraci a dialog s českou politickou scénou. Stejně jako na minulých setkáních i na tomto sudetoněmeckém sjezdu vyzval bavorský premiér českou stranu k uznání práva sudetských Němců na vlast a ke zrušení Benešových

---

¹⁰⁰ -bko-, Weigel: Vertreibung endlich als Unrecht anerkennen. Sudetendeutsche fordern direkte Verhandlungen mit Prag. Klaus spricht von billigem Populismus. *Frankfurter Allgemeine Zeitung* 57, 1996, č. 122 (28.5.), s. 1, 2.

¹⁰¹ Tamtéž.

dekretů, které se neslučují s lidskými právy a evropskými hodnotami. Kohler cituje také ty části projevu politiků, ve kterých uznávají hrůzy nacistického režimu a dále sami přiznávají, že málokdo ze sudetských Němců by se i při přiznání jejich nároku na zkonfiskovaný majetek do Čech vrátil. Ze ztráty majetku nemusí mít Češi dle Stoibera a Weigela strach, protože Němci vědí a uznávají, že „na území bývalých Sudet žijí dnes lidé, kteří zde našli také¹⁰² domov“. Autor článku udává detaily projevu F. Neubauera, mluvčího Sudetoněmeckého krajanského sdružení, který opětovně vyzval Prahu k dialogu a k odsouzení vyhnání jako bezpráví. I přes tyto poměrně ostré výzvy autor líčí projevy představitelů vedení Sudetoněmeckého krajanského sdružení jako velmi pozitivní. Zdůrazněn je také fakt, že dle Kohlera hledají sudetští Němci převážně naději u mladé generace, která má přispět k porozumění obou národů. Ve stejné části je uveden také krátký článek agentury REUTERS, která informuje o reakci místopředsedy německé SPD Verheugena, který výroky E. Stoibera a T. Weigela ostře kritizoval. Dle Verheugena takovéto projevy ničí práci, která byla vykonána v rámci česko-německé deklarace a jen vzbuzují na české straně pocit strachu. Verheugen se dále ostře vyjádřil k tomu, že Bavorsko nestojí v rámci vyjednávání přijetí ČR do EU za jedno s ostatními spolkovými zeměmi a vrhá tak špatné světlo na německou politiku.

K proběhlému sudetoněmeckému setkání se vyjadřuje na titulní straně 28.května také *Süddeutsche Zeitung* v článku „Weigelova řeč při setkání sudetských Němců vyvolala spor s Českou republikou“¹⁰³. Článek redaktorů agentury REUTERS se ve svém počátku více než na prohlášení politiků během Sudetoněmeckých dnů soustředí na reakci české politické scény na projevy T. Weigela a E. Stoibera. Autoři článku uvádějí poměrně dlouhou citaci projevu Václava Klause, který pronesl na předvolebním mítinku v Ostravě. Ve svém projevu se dle *Süddeutsche Zeitung* stře postavil proti výrokům T. Weigela, který na sudetoněmeckém setkání opětovně vyzval Prahu, aby se omluvila za křivdy spojené s vyhnání německého obyvatelstva z Čech. Dle Klause citovaného *Süddeutsche Zeitung* je tento výrok od zástupce Spolkového vlády nepřijatelný a překvapivý a je to dle Klause právě německá strana, která by měla o událostech spojených s druhou světovou válkou pomlčet. Klaus dále

---

¹⁰² -bko-, Weigel: Vertreibung endlich als Unrecht anerkennen. Sudetendeutsche fordern direkte Verhandlungen mit Prag. Klaus spricht von billigem Populismus. *Frankfurter Allgemeine Zeitung* 57, 1996, č. 122 (28.5.), s. 1, 2.

¹⁰³ -reuter-, -dpa-, Waigels Rede bei Treffen der Sudetendeutschen löst neuen Streit mit Tschechischer Republik aus. *Süddeutsche Zeitung* 52, 1996, č. 121 (28.5.), s. 1.

dle *Süddeutsche Zeitung* důrazně odmítl výtky ze strany Weigela a Stoibera na stranu českého právního systému. V druhé části článku se *Süddeutsche Zeitung* věnuje již konkrétněji projevům představitelů Sudetoněmeckého krajanského sdružení a řečníků během Sudetoněmeckých dnů. Ve stručnosti zmiňuje opětovně požadavky Sudetoněmeckého krajanského sdružení na zrušení Benešových dekretů, přiznání práva na vlast a otevření dialogu s Prahou. I přes uváděné tvrdé reakce české strany popisuje *Süddeutsche Zeitung* setkání sudetských Němců jako umírněné a otevřené dialogu. Oproti *Frankfurter Allgemeine Zeitung* a *Frankfurter Rundschau* zmiňuje *Süddeutsche Zeitung* také kritiku projevů T. Weigela a E. Stoibera ze strany meklenburského premiéra Berndta Seiteho. Dalším politikem, který projevy Weigela a Stoibera na Sudetoněmeckých dnech kritizoval a který byl *Süddeutsche Zeitung* citován, byl G. Verheugen. Verheugen dle *Süddeutsche Zeitung* vybídl představitele Sudetoněmeckého krajanského sdružení, aby se neobraceli stále do minulosti a nevznášeli právní požadavky, které na české straně jen vyvolávají strach a apeloval na H. Kohla, aby bylo Bavorsko součástí vyjednávání mezi Českou republikou a Německem. Krátce byla ve zprávě *Süddeutsche Zeitung* zmíněna slova Antje Vollmer, která i přes své výroky k otázce česko-německých vztahů a Sudetoněmeckého krajanského sdružení zdůraznila, že je nutné, aby veškerá jednání s českou stranou vedla Spolková vláda. K Sudetoněmeckým dnům se v úterním vydání *Süddeutsche Zeitung* vrací ve svém článku „Vyděšená odpověď Prahy“¹⁰⁴ na straně 4 i Michael Frank. Ve svém komentáři věnovanému právě sudetoněmeckému setkání popisuje a snad i vysvětluje, proč jsou reakce české strany k setkání sudetských Němců tak negativní. Sudetští Němci, dle Franka i německou stranou vnímání jako ti, kteří si vyhnání z Československa tak trochu přivodili sami, se pravidelně na svých setkáních vyjadřují jednomyslně. Chtějí splnění 4 základních požadavků: otevření dialogu s Prahou, zrušení Benešových dekretů, uznání vyhnání jako křivdy a přiznání práva na vlast. Tento rok však dle autora setkání a projevy sudetských představitelů vyděsili Prahu enormně. K původním již známým požadavkům přidal T. Weigel hrozbu nepřijetí České republiky do EU, pokud v jejím právním řádu budou stále platné diskriminační zákony. Dle autora je s podivem, že takováto slova pronáší politik německý, když to bylo právě Německo, které dostalo po druhé světové válce šanci v evropské politice začít znovu. Je také ohromující, že právě z německé strany přicházejí slova o omluvě za křivdy během vyhánění. Frank považuje vyhnání za

---

¹⁰⁴ Michal Frank, Erschrockene Antwort aus Prag. *Süddeutsche Zeitung* 52, 1996, č. 121 (28.5.), s. 4.

důsledek druhé světové války a tedy za její součást. Požadavky Sudetoněmeckého krajanského sdružení vůči české straně mohou být vysvětleny tak, že se německá strana nyní staví do role oběti hrůz války spíše, než do role viníka. Jak má pak česká strana s takovýmto německým přístupem polemizovat. Česká republika se může podle Franka jen velmi krátce vyjadřovat ke své vlastní historii a „teprve se učí s ní zacházet“¹⁰⁵. Nelze od ní očekávat rychlou odpověď. Podle M. Franka „bude ještě nějaký čas trvat, než se mladá demokratická republika na vyhnání podívá i jinými očima“¹⁰⁶. Nové a radikální reakce Prahy na setkání sudetských Němců a projevy vrcholných představitelů Sudetoněmeckého krajanského sdružení jsou v roce 1996 silně ovlivněny blížícími se parlamentními volbami. Česká strana se dlouho zdržovala, aby se sudetoněmecká otázka stala volebním tématem, nicméně týden před volbami, v době sudetoněmeckého setkání, bylo podle Franka již neudržitelné se k projevům T. Weigela, napadajících český právní systém, nevyjádřit.

Výroky představitelů Sudetoněmeckého krajanského sdružení a pozvaných řečníků na Sudetoněmeckých dnech a odmítavý postoj Prahy rozvířil v Německu řadu reakcí. *Süddeutsche Zeitung* informuje ve střeďečnīm vydání z 29.května v článku „Výsledky jednání s Prahou dány v sázku“¹⁰⁷ o pozitivním postoji spolkové vlády k chystané česko-německé smlouvě. Zástupci Spolkové vlády dle *Süddeutsche Zeitung* odmítli, aby výroky představitelů Sudetoněmeckého krajanského sdružení zničily chystanou česko-německou deklaraci. Klaus Kinkel byl dle Hanse-Dietricha-Genschera jak uvedl pro *Süddeutsche Zeitung* v kontaktu s Sudetoněmeckým krajanským sdružením při tvoření a jednání o deklaraci. Výroky T.Weigela a E. Stoibera jsou tedy „nemístné“¹⁰⁸. Obě strany značně ustoupily ze svých nároků a nelze po nich žádat dle Genschera i Kinkla dalších ústupků a je nepředstavitelné, aby se sudetoněmecká otázka stala „ze strany Německa rukojmím podpory vstupu ČR do EU“¹⁰⁹. *Süddeutsche Zeitung* dále citují reakci předsedy FDP Wolfanga Gerharda, který obvinil E.Stoibera ze zhoršování česko-německých vztahů. Jeho prohlášení doplnily *Süddeutsche Zeitung* výrokiem poslance za FDP Jürgena Koppelina, který

---

¹⁰⁵ Michal Frank, Erschrockene Antwort aus Prag. *Süddeutsche Zeitung* 52, 1996, č. 121 (28.5.), s. 4

¹⁰⁶ Tamtéž.

¹⁰⁷ -ub-, „Ergebnis des Dialogs mit Prag nicht aufs Spiel setzen“. Gespräche über deutsch-tschechische Erklärung vor dem Abschluss. FDP-Chef Gerhardt wirft CSU-Spitze Kraftmeierei vor. *Süddeutsche Zeitung* 52, 1996, č. 122 (29.5.), s. 2

¹⁰⁸ Tamtéž.

¹⁰⁹ Tamtéž.

projevy Stoibera i Weigela při Sudetoněmeckých dnech označil za nezodpovědné a za „krok zpět ke studené válce a revanšismu“¹¹⁰. Zástupci CSU tato prohlášení podle *Süddeutsche Zeitung* zcela odmítli. Ke konci článku informuje *Süddeutsche Zeitung* o již připravené česko-německé deklaraci – „detaily nejsou známy, ale intenzivně se pracuje“¹¹¹. Informativní článek na straně 2 je ještě ve střeďečnřm vydání *Süddeutsche Zeitung* doplněn komentářem autora (ub), který se ve svém článku „Všeobecné kroucení hlavou“¹¹² pozastavuje nad výroky E. Stoibera a T. Weigela. Jelikož Německo nestojí před žádnými volbami je pro autora nepochopitelné, proč se zrovna nyní vyjadřují oba politici tak nesmřřlivě. Překvapující je pro autora neostrá kritika takovéhoto činu ze strany K. Kinkla, který by mohl kritikou právě takovřchto radikálních projevů získat sympatie voličů.

Stejně jako *Süddeutsche Zeitung* i *Frankfurter Allgemeine Zeitung* informuje o neshodách na německé politické scéně, co se výroků E. Stoibera a T. Weigela během Sudetoněmeckých dnů týče. *Frankfurter Allgemeine Zeitung* ve střeďečnřm článku „Koaliční strany jsou v postupu vůči vyhnaným nejednotnř“¹¹³ cituje podobně jako *Süddeutsche Zeitung* reakci předsedy FDP Wolfganga Gerharda, který vidí v reakcích CSU politiků jen cestu ke zhoršení česko-německých vztahů. Citován je dále také Koppelin, který označil takovéto projevy za nezodpovědné a za návrat ke studené válce a revanšismu. Oproti *Süddeutsche Zeitung* zmiňuje *Frankfurter Allgemeine Zeitung* odpověď CSU politiků, konkrétně generálního sekretáře CSU Potznera, který Koppelinova prohlášení označil za nepřiměřené a urážející. Weigel dle Potznera převážně zdůraznil vůli ke smřřření s českou stranou, které ale musí být postaveno na pravdivému přřstupu k historii. *Frankfurter Allgemeine Zeitung* dále informuje, že po stěžnostech ze strany CSU byly projevy Koppelina jeho stranou FDP prohlášeny za soukromé a nikoliv za názor celé strany. *Frankfurter Allgemeine Zeitung* cituje Spolkového ministra Genschera, který vyzval představitel e CSU, aby svými výroky nezhazovali s výsledky, kterřch bylo dosaženo v rámci česko-německých vztahů.

---

¹¹⁰ -ub-, „Ergebnis des Dialogs mit Prag nicht aufs Spiel setzen“. Gespräche über deutsch-tschechische Erklärung vor dem Abschluss. FDP-Chef Gerhardt wirft CSU-Spitze Kraftmeierei vor. *Süddeutsche Zeitung* 52, 1996, č. 122 (29.5.), s. 2.

¹¹¹ Tamtéž.

¹¹² -ub-, Allgemeines Kopfschütteln. *Süddeutsche Zeitung* 52, 1996, č. 122 (29.5.), s. 4.

¹¹³ Koalitionsparteien über Vertriebenenpolitik uneins. Gerhardt spricht von „kraftmeierischen Tönen“. Genscher verteidigt Kinkel und ruft zu Vernunft auf. *Frankfurter Allgemeine Zeitung* 57, 1996, č. 123 (29.5.), s. 1, 2.

Česko-německá deklarace, na které Kinkel pracuje, je dle Genschra citovaného *Frankfurter Allgemeine Zeitung* „novým krokem v historii České republiky a Německa“¹¹⁴. Je nyní nutné, aby deklarace nebyla ohrožena právě takovými radikálními výroky, které provozují představitelé CSU. Zahraniční politika je dle Genschera věcí Spolkové vlády. *Frankfurter Allgemeine Zeitung* dále cituje Genschra, který prohlásil za cíl Německa vytvořit „evropské Německo a ne vytvořit německou Evropu“¹¹⁵ a odsoudil tak snahu sudetských Němců zneužít žádosti České republiky o vstup do EU k nátlaku na českou stranu a k prosazení vlastních cílů.

Frankfurter Rundschau ve středečním vydání z 29.května podobně jako předchozí dva deníky informuje o reakcích spolkových politiků na projevy pronesené během Sudetoněmeckých dnů v Norimberku. Na rozdíl od *Frankfurter Allgemeine Zeitung* a *Süddeutsche Zeitung* však článek Ferdose Forudastana „FDP kárá Stoibera zneužití pozice moci“¹¹⁶ uvádí na první straně. Informace jsou nicméně poměrně stručné. *Frankfurter Rundschau* zmiňuje jak projev H.D.Geschera, bývalého ministra zahraničí, tak J. Koppelina, které však cituje stručněji a více se soustřeďuje na zapojení výroků do celé problematiky. Jsou tedy zmíněny jak samotné projevy představitelů CSU během Sudetoněmeckých dní, tak reakce české strany den poté. Zároveň cituje *Frankfurter Rundschau* jako jediný i reakce českého tisku, který projevy během Sudetoněmeckých dní označil za část bavorského folklóru, na který ale ještě stále česká strana reaguje velmi citlivě.

---

¹¹⁴ Koalitionsparteien über Vertriebenenpolitik uneins. Gerhardt spricht von „kraftmeierischen Tönen“. Genscher verteidigt Kinkel und ruft zu Vernunft auf. *Frankfurter Allgemeine Zeitung* 57, 1996, č. 123 (29.5.), s. 1, 2.

¹¹⁵ Tamtéž.

¹¹⁶ Ferdos Forudastan, FDP rügt Stoibers „Kraftmeierei“. Heftiges Echo auf CSU-Äußerungen vor Sudetendeutschen. *Frankfurter Rundschau* 52, 1996, č. 123 (29.5.), s. 1.

4.8 1997 - 48. Sudetoněmecké dny: „Unser Auftrag bleibt – Gerechtigkeit schafft Frieden“

Na rozdíl od předcházejícího roku, kdy o sudetoněmeckém setkání informoval německý tisk velmi podrobně, již před samotným setkáním, 48. Sudetoněmecké dny prošly německým tiskem téměř nepozorovaně. Na titulní stranu se sudetoněmecké setkání dostalo pouze ve Frankfurter Rundschau a to až v úterním vydání z 20. května, kde Petr Fahrenholz v článku „Stoiber verbucht pro prohlášení“¹¹⁷ popisuje snahu bavorského premiéra podpořit česko-německou deklaraci ze strany sudetských Němců. Deklarace, byť neodpovídá sudetoněmeckým představám, může být podle Stoibera prvním krokem k vyjednávání s Prahou a ke splnění sudetoněmeckých požadavků. Zároveň však, podle Frankfurter Rundschau, sudetští Němci opětovně vyzvali Prahu k dialogům se Sudetoněmeckým krajanským sdružením. Weigel i Stoiber žádají sudetské Němce, aby viděli i pozitiva, která deklarace přináší. Frankfurter Rundschau v článku informuje také o negativním postoji mluvčího Sudetoněmeckého krajanského sdružení Franze Neubauera, který deklaraci odmítá s tím, že neřeší zásadní problémy česko-německého soužití a jen dokazuje, že Praha není připravena odsoudit vyhnání sudetských Němců. Přesto, dle Frankfurter Rundschau, uznal některá pozitiva deklarace, která alespoň částečně otevírá dveře k dialogu mezi Čechy a Němci. Noviny dále informují, že i přes negativní stanovisko Sudetoněmeckého krajanského sdružení k deklaraci a hlasitý pískot při projevech příznivců deklarace, snažili se organizátoři, aby nálada při sudetoněmeckém sjezdu nebyla příliš bojovná. Popis odehraných Sudetoněmeckých dnů uzavírá pro Frankfurter Rundschau na straně 3 komentář „Poslední souboj“¹¹⁸, ve kterém autor (fa) přirovnává odpor sudetských Němců k deklaraci a současnému vývoji v rámci česko-německých vztahů k „poslednímu zápasu“ o prosazení svých požadavků. Sudetoněmecké setkání a projevy představitelů a funkcionářů Sudetoněmeckého krajanského sdružení dle autora důrazně dokázaly, že radikální odmítání deklarace s odůvodněním, že neřeší nárok sudetských Němců na vlast a omluvu za vyhnání, je jen pouhým kostlivcem ve skříni. Ve skutečnosti se nikdo ze sudetských Němců

---

¹¹⁷ Peter Fahrenholz, Stoiber wirbt für Erklärung. Sudetendeutsche bekräftigen Nein zum Vertrag mit Prag. *Frankfurter Rundschau* 53, 1997, č. 114 (20.5.), s. 1.

¹¹⁸ -fa-, Letztes Gefecht. *Frankfurter Rundschau* 53, 1997, č. 114 (20.5.), s. 3.

nehodlá vracet do České republiky. Požadavky jsou jen součástí sudetoněmecké rétoriky a politiky.

Ve vydání úterních *Süddeutsche Zeitung* z 20. května se sudetoněmecká otázka neprobojovala ani na titulní stranu. Článek „Stoiber: Využít šanci ve vztazích s Prahou“¹¹⁹ na straně 3 informuje sice poměrně detailně o uplynulých Sudetoněmeckých dnech, nicméně nepodává více informací než *Frankfurter Rundschau*. Podobně jako *Frankfurter Rundschau* zmiňuje výzvu E. Stoibera k otevřenějšímu přístupu sudetských Němců vůči česko-německé deklaraci, která i přes některé své vady otvírá cestu pro další jednání. *Süddeutsche Zeitung* dodatečně informuje o tom, že mimo jiné právě bavorská vláda, patron sudetských Němců, s deklarací i přes jejich odpor souhlasila. Požadavky sudetských Němců lze podle Stoibera citovaného *Süddeutsche Zeitung* prosadit během dalšího společného vyjednávání, nebo v rámci Fondu budoucnosti. V projevu pak Stoiber vyzval Prahu, aby stanovila již na léto 1997 termín česko-sudetoněmeckých rozhovorů v rámci Fondu. V projevu, který *Süddeutsche Zeitung* cituje, se také Stoiber snažil opětovně získat podporu sudetských Němců tím, že vyzdvihoval aktivitu T. Weigela při tvorbě deklarace, bez jehož zásahu by zmíněný dokument neobsahoval ani slovo o vyhnání ba ani lítost české strany nad tímto činem. Zároveň využil příležitost ke kritice vládnoucích stran, které se „měly deklarací zabývat delší dobu a důkladněji“¹²⁰. *Süddeutsche Zeitung* dále informuje o projevech představitelů Spolkové vlády. Většina z nich byla dle *Süddeutsche Zeitung* velmi překvapena negativní atmosférou setkání, zvláště pak poté, co byli během svých projevů vypískáni. Právě odmítavému postoji Sudetoněmeckého krajanského sdružení k projevům představitelů Spolkové vlády je věnován článek „Vyhnání vypískali spolkového ministra“¹²¹ na stejné straně jako předchozí zpráva. Článek se věnuje i dalším setkáním vyhnaných Němců ze střední Evropy, není tedy orientován pouze na sudetoněmecký sjezd. I na ostatních sjezdech však byli představitelé Spolkové vlády za své aktivity v rámci česko-německé deklarace vypískáni, jako tomu bylo v rámci Sudetoněmeckých dnů.

---

¹¹⁹ -bro-, Stoiber: Chancen im Verhältnis zu Prag nutzen. Bayerns Regierungschef sieht in deutsch-tschechischer Erklärung Fortschritte. *Süddeutsche Zeitung* 53, 1997, č. 113 (20.5.), s. 4.

¹²⁰ -bro-, Stoiber: Chancen im Verhältnis zu Prag nutzen. Bayerns Regierungschef sieht in deutsch-tschechischer Erklärung Fortschritte. *Süddeutsche Zeitung* 53, 1997, č. 113 (20.5.), s. 4.

¹²¹ -ap-, vertriebene pfeifen Bundesminister aus. *Süddeutsche Zeitung* 53, 1997, č. 113 (20.5.), s. 4.

Frankfurter Allgemeine Zeitung jsou ve svém článku „Stoiber: Právo na vlast je díky deklaraci blíže“¹²² z úterý 20. května podrobnější než předchozí dva deníky. Uvádějí konkrétně části projevu E. Stoibera, kterého citují z jeho projevu o nutnosti vidět česko-německou deklaraci jako první krok ke smíru, a jako cestu k odzúnaní Benešových dekretů a uznání vyhnání jako křivdy na sudetských Němcích. Deklarace dle Stoibera otevřela platformu, na které lze již vést další a otevřenější dialog. Frankfurter Allgemeine Zeitung dále uvádí Stoiberovu chválu presidenta Havla za jeho projevy o vlasti sudetských Němců. Ujistil také, že s právem na vlast nemusí být spojeny žádné teritoriální nároky Němců. Zároveň ale Frankfurter Allgemeine Zeitung uvádějí tu část Stoierova projevu, kde bavorský premiér označil deklaraci jen za politický dokument, který je nutné doplnit o rozhovory na individuální a personální úrovni. Vytkl také Spolkové vládě, že díky neúčasti sudetských Němců na vyjednávání, je dokument z jejich pozice nevyvážený. Frankfurter Allgemeine Zeitung poměrně konkrétně podávají zprávu o projevu T. Weigela, který se stejně jako E. Stoiber postavil na stranu deklarace, přestože i on ji považuje pouze za první krok k řešení sudetoněmecké otázky. Frankfurter Allgemeine Zeitung zmiňují také konkrétně projev mluvčího Sudetoněmeckého krajanského sdružení Franze Neubauera, který byl zásadně proti česko-německé deklaraci, která podle něho „neřeší zásadní otázky česko-německých vztahů, neposkytuje správný pohled na dějiny a snaží se objektivní křivdu přetvořit do právního rámce“¹²³. Česká republika se nesnaží dle Neubauera o smíření a nehodlá se zřici Benešových dekretů. Deklarace, jak cituje Neubaurea Frankfurter Allgemeine Zeitung, zasadila národnostní skupině sudetských Němců smrtelnou ránu. Co se zmínek projevů zástupců Spolkové vlády týče, uvádí oproti ostatním deníkům Frankfurter Allgemeine Zeitung více detailů. Konkrétně jsou zmíněny části projevů ministra Töpfera, který odmítl ve svém projevu, aby se vyhnání stalo politickým prostředkem. Topferova slova, jak píše Frankfurter Allgemeine Zeitung, byla často přerušena hlasitým pískotem, který se vystupňoval poté, co ministr prohlásil, že si oba národy mohou vyjít vstříc s otevřenou náručí. Podobně se na Sudetoněmeckých dnech vedlo i Antje Vollmer, která byla ze sálu jako v předešlých letech vypískána. Přesto uvedla později pro tisk jak je důležité, že

---

¹²² -hoi-, Stoiber: Recht auf Heimat ist durch Versöhnungserklärung nähergerückt. Pfingsttreffen der Vertriebenen. „Moralische Genugtuung“ gefordert. *Frankfurter Allgemeine Zeitung* 58, 1997, č. 114 (20.5.), s. 2.

¹²³ -hoi-, Stoiber: Recht auf Heimat ist durch Versöhnungserklärung nähergerückt. Pfingsttreffen der Vertriebenen. „Moralische Genugtuung“ gefordert. *Frankfurter Allgemeine Zeitung* 58, 1997, č. 114 (20.5.), s. 2.

všechny politické strany, včetně bavorské CSU, stojí za deklarací. Krátce jsou také v článku zmíněny ostatní sjezdy vyhnáných, které se nesly v podobném duchu jako sjezd největší, tedy sjezd sudetských Němců.

Frankfurter Allgemeine Zeitung jako jediný deník uvádí ve středečním vydání z 21. května na straně 6 článek „Česká rozmrzelost nad Stoiberovým proslovem“¹²⁴, kde komentuje reakce české strany na projevy představitelů sudetských Němců. Dle autora článku (bko) odmítly české politické strany, vládnoucí i opoziční, výroky pronesené na Sudetoněmeckých dnech. Zcela pak ty, ve kterých politici a představitelé Sudetoněmeckého krajanského sdružení vyzvali Prahu k dialogu se Sudetoněmeckým krajanským sdružením. Dle Frankfurter Allgemeine Zeitung se vedoucí sociální demokracie Miloš Zeman vyjádřil v tom smyslu, že nevidí jediný důvod, proč by se zástupci české vlády měli scházet s představiteli Sudetoněmeckého krajanského sdružení. Representant zahraničního výboru Holáň dle Frankfurter Allgemeine Zeitung neodmítl dialog vedený na úrovni sdružení a spolků, nicméně zavrhl ten typ dialogu, který Stoiber a Neubauer po české straně vyžaduje. Frankfurter Allgemeine Zeitung dále cituje reakci místopředsedy parlamentu ČR Honajzera, který snad trochu ironicky namítl E. Stoiberovi, že nikdo nebrání sudetským Němcům najít na české straně skupinu či organizaci, se kterou dialog vést může. Nemůže však očekávat, že to bude česká vláda, kdo dialog povede. Zároveň obvinil Stoibera z populismu, který mu má získat hlasy pro bavorskou CSU.

4.8.1 Shrnutí

V roce 1997 informují německé deníky o proběhlých Sudetoněmeckých dnech jen velmi stručně a nikoliv na titulních stranách. Většina článků se koncentruje na komentáře politických představitelů Spolkové vlády i představitelů Sudetoněmeckého krajanského sdružení ohledně česko-německé deklarace. Oproti Frankfurter Rundschau a Süddeutsche Zeitung informuje Frankfurter Allgemeine Zeitung konkrétně i o částech projevů E. Stoibera, T. Weigela i F. Neubauera a snaží se o doplnění celkového obrazu dodat i reakce české strany na sudetoněmecký sjezd a vyjádření politiků. Tón zpráv je u Frankfurter Allgemeine Zeitung objektivní, ale citované výroky jsou vybrány tak, že se k české politice vyjadřují velmi radikálně. Frankfurter Allgemeine Zeitung informují o reakcích na obou stranách státní hranice.

---

¹²⁴ -bko-, Tschechischer Unmut über Stoibers Rede. *Frankfurter Allgemeine Zeitung* 58, 1997, č. 115 (21.5.), s. 6.

Süddeutsche Zeitung a Frankfurter Rundschau se tak omezují jen na čisté podání informace o průběhu dní a požadavcích sudetských Němců, vyjádřených ústy představitelů Sudetoněmeckého krajanského sdružení.

5 Reflexe Sudetoněmeckých dnů vybraným českým tiskem

Předložená kapitola se zabývá analýzou a komparací tří nejvýznamnějších českých tiskovin: nejčtenější Mladou frontu DNES, mírně levicově orientované Rudé právo, resp. Právo a liberální Lidové noviny. Ve srovnání jejich přístupu k sudetoněmecké otázce jsem se soustředila na jejich reakce v období svatodušních svátků, kdy se konají tradiční Sudetoněmecké dny.

Lidové noviny jsou český deník, vydávaný s přestávkami od roku 1893. Od roku 1989, kdy byl deník obnoven, reprezentuje názor politického středu. Noviny vychází v nákladu více jak 72 000 výtisků a dnes jsou ve vlastnictví německé vydavatelské firmy Media Group Rheinische Post.

Mladá fronta, od roku 1990 oficiálně Mladá fronta DNES je český deník, který vznikl krátce po druhé světové válce, v květnu 1945. Mladá fronta DNES je nejčtenějším českým deníkem s nákladem více jak 300 000 výtisků a je ve vlastnictví německé vydavatelské firmy Media Group Rheinische Post, stejně jako výše zmíněné Lidové noviny a na Slovensku například deník SME.

Posledním analyzovaným deníkem je mírně levicově orientované Rudé právo, od roku 1995 oficiálně s názvem Právo. Rudé právo bylo založeno jako sociálnědemokratický a komunistický deník v roce 1920. V letech 1948-1989 bylo nejčtenějším českým deníkem a sehrálo klíčovou roli v ideologické propagandě. Po roce 1990 se ale redakce Rudého práva začala ideově vzdalovat KSČM a od transformace roku 1995 je Právo s nákladem více jak 140 000 výtisků levicově-liberálním deníkem, který má blízko k sociální demokracii.

5.1 1990 - 41. Sudetoněmecké dny: „Společně vytvářet budoucnost“

O 41. Sudetoněmeckých dnech, prvních po pádu socialistických režimů ve střední Evropě, informoval jako první český deník Lidové noviny 4. června 1990 v článku „Sudetoněmecké dny“¹²⁵. Obsahem zprávy je účast velvyslance M. Kandára, který se zúčastnil s ostatními hosty z Československa sobotního zahájení. Dle Lidových novin je vztah Němců a Čechů komplikovaný díky dědictví minulosti. Teprve nový československý prezident Václav Havel měl odvahu se k sudetoněmecké otázce

¹²⁵ Sudetoněmecké dny. *Lidové noviny* III, 1990, č. 77 (4.6.), s.2.

veřejně vyjádřit. Podle Havla je „základním předpokladem pro česko-německé přátelství pravda“. Na Sudetoněmeckých dnech Němci podle Lidových novin uznali, že bylo na českém obyvatelstvu z jejich strany spácháno bezpráví. Po české straně ale zároveň požadují přiznání křivd spáchaných na sudetských Němcích během vyhnání.

Ve stejný den informuje o uplynulých Sudetoněmeckých dnech stručně i Mladá fronta, která na straně 3 v článku „Sudetoněmecké dny: I naše účast“¹²⁶ podává zprávu o sudetoněmeckém setkání, účasti českých i východoněmeckých delegátů a projevu předsedy bavorské CSU T. Weigela, který vyzval k spoluvytváření nové Evropy.

Rudé právo podalo zprávu o setkání sudetských Němců v článku „Sudetoněmecké dny v Mnichově“¹²⁷ až na 5 straně vydání z 4. června. Zpráva převzatá z ČTK stejně jako Mladá fronta a Lidové noviny zmiňuje účast českého velvyslance v Německu M.Kandára, zároveň ale jako jediná informuje o projevu mluvčího Sudetoněmeckého krajanského sdružení Franze Neubauera, který vyzval signatářské mocnosti Postupimské dohody k zrušení článku 13, který „dovolil vyhnání miliónů lidí z jejich vlasti“¹²⁸. Podle Rudého práva Neubauer ale současně odmítl, že by odsouzení vyhnání Němců vedlo k vyhnání těch, kteří na bývalých pozemcích sudetských Němců žijí.

5.1.1 Shrnutí

České deníky informují o Sudetoněmeckých dnech velmi stručně, bez doplňujících komentářů. Ani v jednom z listů se sudetoněmecká problematika nedostala na titulní stranu a informace deníky čerpají z cizích zdrojů, nikoliv od vlastních zpravodajů a korespondentů. Lze tedy říci, že Sudetoněmecké dny a projevy představitelů Sudetoněmeckého krajanského sdružení nebyly pro tehdejší zahraničně-politickou scénu tak důležité.

5.2 1991 - 42. Sudetoněmecké dny: „Odvaha k pravdě a právu“

Sudetoněmecké dny v roce 1991, konané na svatodušní svátky v Norimberku, nezbudily velký zájem českého tisku. Lidové noviny podávají zprávu o sudetoněmeckém setkání v pondělním vydání z 20. května v článku „Sudetští Němci:

---

¹²⁶ Sudetoněmecké dny: I naše účast. *Mladá Fronta DNES* XLVI, 1990, č. 129 (4.6.), S.3.

¹²⁷ Sudetoněmecké dny v Mnichově. *Rudé právo* 70, 1990, č. 129 (4.6), s.5.

¹²⁸ Tamtéž.

Odvaha k pravdě¹²⁹. Lidové noviny ve své zprávě tvrdí, že tento sudetoněmecký sjezd je prvním sjezdem, kterého se účastní oficiální delegace ČNR a delegace východoněmeckých Němců. Velmi stručně dále zmiňují projev mluvčího Sudetoněmeckého krajanského sdružení Franze Neubauera, který dle Lidových novin označil sjezd za „opětovné sjednocení sudetských Němců ze všech částí Evropy“¹³⁰. Zmíněna jsou také jména F. Schäubleho, ministra vnitra SRN a Maxe Streibla, předsedy bavorské vlády. Konkrétní informace o průběhu setkání či obsahu projevů jednotlivých představitelů Lidové noviny nepodávají.

Mladá fronta DNES se sudetskému sjezdu věnuje již v sobotním vydání z 18. května, v článku Josefa Veselého „Kdože má platit reparace?“¹³¹. Zvláštní zpravodaj pro Mladou frontu DNES v Německu informuje o plánované účasti zástupců ČNR a dalších hostů z Československa. Podává ve stručnosti cíle stanovené sudetskými Němci (najít řešení sudetoněmecké otázky, které by vyhovovalo oběma stranám, nezpůsobit nové vyhánění, pomoci zemi, která byla jejich vlast), na druhou stranu ale zmiňuje požadavek Sudetoněmeckého krajanského sdružení na zrušení Benešových dekretů a výrok W. Sterna, předsedy spolkového shromáždění Sudetoněmeckého krajanského shromáždění. J. Veselý cituje tu absurdní část Sternova výroku, kde v souvislosti s reparacemi prohlásil, že „spíše sudetští Němci by mohli formulovat nárok na reparace vůči československé armádě“¹³². V úterním vydání Mladé fronty DNES z 20. května se tentýž autor vrací k Sudetoněmeckým dnům v reportáži „Mezi včerejškem a zítřkem“¹³³. Oproti jiným článkům, nejsou zde zmiňovány požadavky sudetských Němců, ani sporné výroky představitelů krajanského sdružení. J. Veselý uvádí naopak životní příběhy a postoje několika účastníků Sudetoněmeckých dnů, zvolených tak, aby věrohodně zpravily o pestré mozaice sudetoněmeckých osudů. Pro reportáž byly vybrány příběhy sudetoněmeckého právníka, pohraničníka, poslance, velvyslance, podnikatele a státníka. Příběhy jsou podány střídavě, za účelem ukázat, že velká část sudetských Němců, kteří se sjíždějí každoročně do Bavorska na Sudetoněmecké dny, jsou umírnění a angažovaní lidé, kterým jde o dobrou spolupráci s Československem a o setkání s bývalými krajany, nikoliv o územní nároky na Československu.

---

¹²⁹ Sudetští Němci. *Odvaha k pravdě. Lidové noviny* IV, 1991, č. 116 (20.5.) s.5.

¹³⁰ Tamtéž.

¹³¹ Josef Veselý, Kdo že má platit reparace?. *Mladá fronta DNES* II, 1991, č. 115 (18.5.), s. 1, 2.

¹³² Josef Veselý, Kdo že má platit reparace?. *Mladá fronta DNES* II, 1991, č. 115 (18.5.), s. 1, 2.

¹³³ Josef Veselý, Mezi včerejškem a zítřkem. *Mladá fronta DNES* II, 1991, č. 116 (20.5.), s. 1, 5.

Rudé právo se k sudetoněmeckému setkání vyjádřilo v článku „Podmínkou usmíření zrušení dekretů E. Beneše. F. Neubauer k Sudetoněmeckým dnům“¹³⁴ z 18. května. Zpráva z tiskové konference před Sudetoněmeckými dny informuje o žádosti mluvčího Sudetoněmeckého krajanského sdružení Franze Neubauera o zrušení Benešových dekretů, uznání práva na vlast a možnosti na návrat. Jedině tak je dle Neubaura možné vyřešit sudetoněmecký problém. Jak uvádí Rudé právo, Neubauer „nechce, aby v plánované smlouvě mezi oběma státy byly problémy sudetských Němců smeteny pod koberec“¹³⁵ O průběhu Sudetoněmeckých dnů se Rudé právo zmiňuje 20. května na titulní straně v článku Jana Kovaříka a Vladimíra Plesníka „Landsmanšaft žádá účast na jednání s ČSFR“¹³⁶. Obsahem zprávy je shrnutí závěrů sudetoněmeckého setkání, kde představitelé Sudetoněmeckého krajanského sdružení požadovali „účast sudetských Němců na jednání o čs.-německé smlouvě“¹³⁷. Autoři uvádějí, že se Sudetoněmeckých dní poprvé zúčastnili zástupci ČNR v čele s A. Procházkou. Rudé právo dále neopomnělo zmínit část projevu bavorského premiéra Streibla, který obvinil KSČM ze „zruinování země a nynějšího nacionalistického štvání proti Němcům“¹³⁸ Zpráva je uzavřena vyjmenováním československých představitelů veřejného života, kteří se sjezdu zúčastnili a udělení ceny Karla IV. bývalému prezidentovi SRN K. Carstensovi.

5.2.1 Shrnutí

Všechny tři zmíněné české deníky informují o 42. Sudetoněmeckých dnech bezprostředně následujícího dne po svatodušních svátcích, které jsou v Bavorsku tradičně věnovány právě sudetskému setkání. Pro Lidové noviny není setkání do té míry důležité. Důkazem je, že o sjezdu neinformuje německý zpravodaj, který by byl na sjezd vyslán, dále stručnost zprávy a její umístění až na stranu 5. Zpráva není doplněna žádným komentářem. Mladá fronta DNES i Rudé právo se Sudetoněmeckým dnům věnují podstatně širě. Oba listy měly na setkání své zpravodaje, kteří informovali již o tiskové konferenci a jejích závěrech před

---

¹³⁴ Podmínkou usmíření zrušení dekretů E. Beneše. F. Neubauer k Sudetoněmeckým dnům. *Rudé právo* 1, 1991, č. 115 (18.5.), s.1,3.

¹³⁵ Tamtéž.

¹³⁶ Jan Kovařík, Vladimír Plesník, Landsmanšaft žádá účast na jednání s ČSFR. *Rudé právo* 1, 1991, č. 116 (20.5.), s.1,5.

¹³⁷ Tamtéž.

¹³⁸ Jan Kovařík, Vladimír Plesník, Landsmanšaft žádá účast na jednání s ČSFR. *Rudé právo* 1, 1991, č. 116 (20.5.), s.1,5.

samotným konáním sjezdu. J. Veselý pro Mladou frontu DNES ve zprávě a následně reportáži shrnul požadavky a cíle sudetských Němců, více se ale soustředil na uklidnění veřejnosti, že sudetští Němci a jejich setkání není, až na výjimky, tak radikální, jak by se mohlo na první pohled zdát. J. Kovařík se pro Rudé právo více věnuje požadavkům sudetských Němců a výrokům předních představitelů Sudetoněmeckého krajanského sdružení. Kovařík pro svůj článek vybírá radikální výroky mluvčího krajanského sdružení F. Neubauera, a nezdůrazňuje smířlivé tóny, které na setkání zazněly. Pro Rudé právo, levicově orientovaný deník, zmiňuje také silně negativní postoj Sudetského krajanského sdružení vůči KSČM.

5.3 1992 – 43. Sudetoněmecké dny: „Právo slouží míru“

O 43. Sudetoněmeckých dnech informují české deníky stručně, bez doplňujících komentářů. Prvním, který o sudetoněmeckém setkání podává zprávu, je Mladá fronta DNES, která velmi krátce o Sudetoněmeckých dnech informuje v článku z 5. června s názvem „Sudetští Němci chtějí dialog“¹³⁹. Zpráva stručně cituje mluvčího Sudetoněmeckého krajanského sdružení Franze Neubauera, který vyjádřil lítost nad neúčastí českých delegátů na Sudetoněmeckých dnech a vyzval opět českou stranu k dialogu.

V pondělním vydání se Mladá fronta DNES opět jen velmi krátce vrací k uplynulým 43. Sudetoněmeckým dnům, a to v článku na straně 8 „Sudetští Němci kritizovali na srazu zprávu čs.vlády“¹⁴⁰. Podle Mladé fronty DNES, kritizovali sudetští Němci tzv. důvodovou zprávu vlády ČSFR ke smlouvě s Německem, Spolkový ministr financí T. Weigel ji dokonce podle listu označil za provokaci. Z výroků předsedy sdružení F. Neubauera vybrala Mladá fronta DNES citaci, kde Neubauer přirovnává E. Beneše k srbskému vůdci Miloševićovi“.

Lidové noviny z 8. června informují o uplynulých 43. Sudetoněmeckých dnech ve formě reportáže. Terezie Jangrová a Jan Mihaliček v reportáži s názvem „V jámě lvové“¹⁴¹ popisují sudetoněmecké setkání jako nostalgické sejítí krajanů, kde jen ti nejradikálnější požadují navrácení zabraného sudetoněmeckého majetku a ostatních práv. Většině sudetských Němců jde podle autorů jen o dobré vztahy s bývalou vlastí.

---

¹³⁹ Sudetští Němci chtějí dialog. Slova F. Neubauera před oslavami. *Mladá fronta DNES* III, 1992, č. 131 (5.6.), s. 8.

¹⁴⁰ Sudetští Němci kritizovali na srazu zprávu čs.vlády. Beneš přirovnán k Miloševićovi. *Mladá fronta DNES* III, 1992, č. 133 (8.6.) s. 8.

¹⁴¹ Terezie Jangrová, Jan Mihaliček, V jámě lvové? *Lidové noviny* V, 1992, č. 133 (8.6.), s.1,3

Rudé právo naopak líčí 43. Sudetoněmecké dny naprosto odlišně. V článku „Čs.-německá smlouva neřeší zásadní problémy“¹⁴² ze setkání zdůrazňuje projev mluvčího Sudetoněmeckého krajanského sdružení Franze Neubauera, který podle Rudého práva odmítl uznat neplatnost Mnichovské dohody, protože by pak bylo „zpochybněno nynější německé státní občanství vyhnanců“¹⁴³. Rudé právo dále uvádí, že „vyhnání z vlasti a konfiskaci majetku považují sudetští Němci stále za akt odporující mezinárodnímu právu“¹⁴⁴. Podle Neubauera, citovaného Rudým právem, by sudetští Němci uvítali dvojí občanství, které navrhoval pro sudetské Němce prezident Václav Havel. Havla si, pro jeho odvážné kroky, sudetští Němci dle Neubauera váží.

Aby byly zmírněny ostré výroky, pronesené na Sudetoněmeckých dnech, otisko Rudé právo 9. června na straně 13 článek „Čtyřnásobné vyhlášení války“¹⁴⁵, ve kterém uvádí reakci německých politiků na projevy představitelů Sudetoněmeckého krajanského sdružení. Obsah článku se téměř shoduje s informacemi, které poskytla Mladá fronta DNES tentýž den v článku „Reakce německých politiků na Streiblovův projev v Mnichově“¹⁴⁶, kde informuje o kritice, která se na hlavu bavorského premiéra snesla ze strany FDP, konkrétně jejího mluvčího Ulricha Irmera. Ten podle Mladé fronty DNES obvinil Streibla z „čtyřnásobného vyhlášení války: proti demokracii, proti bonnské koalici, proti vlastním poslancům i proti sudetským Němcům samým“¹⁴⁷. Irmer dále podle Mladé fronty DNES Streiblovi vytkl, že „ohavně zachází s pocity sudetských Němců a vzbuzuje v nich klamně naděje, které ale skončí jen rozčarováním“¹⁴⁸.

5.3.1 Shrnutí

Sudetoněmecké setkání v Mnichově v roce 1992 nevzbudilo v českém tisku velkou pozornost. O tiskové konferenci, konané před tradičním svatodušním setkáním sudetských Němců informuje jen Mladá fronta DNES a to jen velmi stručně. Lidové noviny sice v pondělním vydání po Sudetoněmeckých dnech o proběhlém setkání podávají zprávu, ta se však více věnuje popisu současných sudetských Němců a jejich

---

¹⁴² Čs.-německá smlouva neřeší zásadní problémy. *Rudé právo* 2, 1992, č. 131 (5.6.), s.1,5.

¹⁴³ Tamtéž.

¹⁴⁴ Tamtéž.

¹⁴⁵ „Čtyřnásobné vyhnání války“. *Rudé právo* 2, 1992, č.134 (9.6.), s.13.

¹⁴⁶ Reakce německých politiků na Streiblovův projev v Mnichově. Mluvčí FDP: Je to čtyřnásobné vyhlášení války. *Mladá fronta DNES* III, 1992, č. 134 (9.6.) s. 8.

¹⁴⁷ Tamtéž.

¹⁴⁸ Tamtéž.

každoročnímu setkání při bavorské klobáse, než výroky sudetoněmeckých představitelů. Je to v tomto roce jedině Rudé právo, které přikládá Sudetoněmeckým dnům jistou důležitost a konkrétně cituje výroky jak bavorského premiéra Streibla, tak mluvčího Sudetoněmeckého krajanského sdružení F. Neubauera. Pro své čtenáře vybírá Rudé právo výroky velmi radikální, téměř se nezmiňuje o smířlivých tónech, které bylo na setkání dobře slyšet.

O negativní reakci německé politické scény na výroky pronesené během 43. Sudetoněmeckých dnů se zmiňuje jak Rudé právo, tak Mladá fronta DNES. Rok 1992 a 43. Sudetoněmecké dny jsou tak posledním sudetoněmeckým setkáním, který český tisk přešel téměř bez povšimnutí.

5.4 1993 - 44. Sudetoněmecké dny: „Odsoudit vyhnání, respektovat právo na vlast“

5.4.1 Lidové noviny

Blížící se Sudetoněmecké dny a události v Bosně a Hercegovině započaly v České republice vlnu diskuzí o etnických čistkách a o nutnosti je odsoudit. Česká politická scéna se oficiálního odsouzení balkánské tragédie obávala. Dle Jana Petráčka, citovaného Ivanem Klímou v článku „Češi a etnické čistky z 10. května 1993“¹⁴⁹ je příčinou strach z přirovnání balkánských čistek k vyhnání německého obyvatelstva z Československa. Ivan Klíma ve svém komentáři na straně 6 toto srovnání naprosto odmítá. Dle jeho názoru nelze srovnat činy Srbské armády, která koná etnický masakr na muslimském obyvatelstvu v době míru, s vyhnáním německého obyvatelstva po druhé světové válce z Československa. Takovéto srovnání je dle Klímy „ahistorické“. Vyhnání Němců bylo přímým následkem, dle Klímy nejkrutější války v historii, německého plánu vyhubit židovské obyvatelstvo a zotročit si obyvatelstvo slovanské. Podle autorova komentáře nelze excesy během vyhnání Němců omlouvat druhou světovou válkou, nicméně postoj české politické scény je až přespříliš sebemrškačský a překrývá touhu pravdivě popsat českou historii.

Komentář Ivana Klímy počátkem května 1993 započal sérii článků věnujících se sudetoněmecké problematice a to ještě před samotným konáním Sudetoněmeckých dnů, které na české straně vždy odstartovaly řadu diskuzí a polemik o vyhnání Němců

---

¹⁴⁹ Ivan Klíma, Češi a etnické čistky. *Lidové noviny* VI, 1993, č. 104 (10.5.), s. 6.

z republiky a o jejím právním rámci. Po článcích věnujících se odškodnění válečných obětí¹⁵⁰ v druhé polovině května je dalším článkem věnujícím se implicitně sudetoněmecké tematice komentář Miroslava Gregoroviče „Komu náleží omluva a odškodnění“¹⁵¹ z 22.května. Autor nepodává komentář přímo k aktuálnímu politickému dění, nýbrž v článku zmiňuje dva říšské zákony vydané pro naše území v roce 1939 a 1940, odškodňující sudetské Němce za národnostní útlak způsobený za doby existence Československé republiky. Dle Gregoroviče je možnou absurdnost tohoto zákona překonat jen odškodněním sudetských Němců. V konci článku autor apeluje na Sudetoněmecké krajanské sdružení, aby bylo rozumné a zamezilo dalším absurdnostem v dějinách.

Pokračováním „historického exkurzu“ před Sudetoněmeckými dny je i článek Jiřího Hanáka „Karlovarské požadavky“¹⁵² ze stejného vydání nedělních Lidových novin jako článek předchozí. Jiří Hanák stručně charakterizuje historické události před podáním tzv. Karlovarských požadavků, které měly omezit československou suverenitu a měly být důvodem nacistické agrese proti Československu. Přijetím velké části požadavků uveřejněných v rámci Karlovarských požadavků vzal prezident Beneš, dle autora, z německých rukou záminku k útoku proti Československu a zároveň učinil vše, co se dá, aby udržel republiku ve své původní podobě. Hanák vidí Beneše jako postavu, která vyšla sudetoněmecké menšině vstříc, ta však jeho nabídku odmítla a rozhodla se pro Německo.

Před samotným konáním Sudetoněmeckých dnů Lidové noviny ještě krátce zmiňují 24. května v článku „Německé věnce“¹⁵³ o položení věnců na památku Němců padlých v pevnosti Terezín. Věncem s nápisem „Promlčeno, ale nezapomenuto“ položili zástupci Sudetoněmeckého krajanského sdružení jako památku všem zabitým Němcům po druhé světové válce v pevnosti Terezín a v celém Československu.

---

¹⁵⁰ -woll-, Jak odškodnit válečné oběti. *Lidové noviny* VI, 1993, č. 111 (18.5.), s. 4.

SRN nechce vyvíjet nátlak. Jednání v Čáchách o migraci a odškodnění. *Lidové noviny* VI, 1993, č. 114 (21.5.), s. 1.

¹⁵¹ Miroslav Gregorovič, Komu náleží omluva a odškodnění. *Lidové noviny* VI, 1993, č. 115 (22.5.), s. VII.

¹⁵² Jiří Hanák, Karlovarské požadavky. *Lidové noviny* VI, 1993, č. 116 (22.5.), s. X.

¹⁵³ Německé věnce. *Lidové noviny* VI, 1993, č. 118 (24.5.), s. 2.

O faktickém konání Sudetoněmeckých dní informují 31. května na titulní straně pro Lidové noviny v článku „Sudetoněmecký sněm: volání po dialogu“¹⁵⁴ Libuše Koubská a Jaroslav Šonka. Bavorsko, jeho premiér E. Stoiber, patron Sudetoněmeckého krajanského sdružení a tradiční řečník na Sudetoněmeckých dnech, vyzval dle Lidových novin českou stranu k dialogu. Bavorsko dle něj vyšlo České republice vstříc při stavění ropovodu Ingolstadt-Kralupy a je ochotno podpořit vstup České republiky do Evropského společenství, ale česká strana musí také vyjít vstříc požadavkům sudetských Němců. Autoři v článku také informují o reakci české vlády. Premiér Václav Klaus odmítl dialog české vlády a sudetských Němců. Partnerem vlády, jak citují Klause Šonka a Koubská, je vláda německá nikoli Sudetoněmecké krajanské sdružení. I Klaus se však dle autorů vyslovil pro spolupráci na jiných úrovních.

Článek „Mise pro jednání se sudetskými Němci“¹⁵⁵ z 1. června na titulní straně Lidových novin pak podává zprávu o souhlasu koaličních stran na vytvoření skupiny, která by byla vedla dialog se sudetskými Němci. Dle Lidových novin je utvoření skupiny reakcí na pobídky ze stran sudetských Němců pronesených na 44. Sudetoněmeckých dnech. Skupina na rozdíl od vlády, jejímž partnerem je dle Klause pouze německá vláda, může a bude vést dialog se sudetskými Němci. Na titulní straně stejného vydání Lidových novin byl otištěn také sloupek Adama Černého „Právo a detail“¹⁵⁶. Ve svém sloupku A. Černý srovnává provolávání sudetských Němců před válkou, kdy jejich hlavním heslem bylo „Heim ins Reich“ se současnými požadavky „práva na vlast“. Stejně jako nikdo nebyl připraven před válkou vidět důsledky přiznání práva připojení Sudet k Německu, tak se i dnes dle autora nehovoří o důsledcích přiznání práva na vlast. Na přímý dotaz Lidových novin na konkrétní důsledky uznání práva dle Černého nikdo z čelních představitelů Sudetoněmeckého krajanského sdružení přesně neodpověděl. Předseda bavorské CSU T. Weigel dle Černého dokonce prohlásil, že není třeba mluvit o detailech. Stanoviska Sudetského krajanského sdružení, která nejsou konkrétní a neřeší konstruktivně sudetoněmeckou otázku, jen přispívají k tomu, že se sudetoněmecké sdružení nejeví pro českou vládu jako odpovídající partner v budoucím dialogu. Dle Černého je momentálně důležité

---

¹⁵⁴ Libuše Koubská, Jaroslav Šonka, Sudetoněmecký sněm: volání po dialogu. *Lidové noviny* VI, 1993, č. 124 (31.5.), s. 1.

¹⁵⁵ Mise pro jednání se Sudetskými Němci. *Lidové noviny* VI, 1993, č. 125 (1.6.), s. 1.

¹⁵⁶ Adam Černý, Právo a detail. *Lidové noviny* VI, 1993, č. 125 (1.6.), s. 1.

najít základní stanovisko, na kterém by se shodly obě strany, jak česká, tak německá. Tímto základním bodem je uznání sudetoněmecké otázky jako důležité součásti česko-německých vztahů. Černý také doufá, že řadu sporných otázek vyřeší vstup České republiky do Evropského společenství.

Dialogu se sudetskými Němci se věnuje i článek z titulní strany 2. června „Nevládní dialog se Sudetskými Němci“¹⁵⁷, který informuje o chystaném vzniku pracovní skupiny, jež by vešla v dialog se sudetskými Němci, ne na vládní úrovni. Jejím úkolem by, jak uvádějí Lidové noviny, bylo vypracovávat stanoviska vládnoucích politických stran a informovat o nich německou stranu. Lidové noviny také zmiňují příznivé přijetí tohoto kroku na německé straně. České opoziční strany však tento postup odmítly. Ministr zahraničí Josef Zieleniec z vládní ODS zdůraznil, že dialog již dávno probíhá, nicméně ne na politické úrovni a vyzval opozici, aby se k dialogům také přidala. Opozice dialog podle zprávy Lidových novin odmítla a označila vytvoření skupiny za ústupek vlády a nebezpečný precedent.

Na titulní straně stejného vydání vyšel vedle informativního článku o dialogu i sloupek Jiřího Hanáka „Jednání s nimi“¹⁵⁸, ve kterém se autor zamýšlí nad vládním gestem utvoření nevládní pracovní skupiny. Dle Hanáka nelze vytvořit na popud vlády nevládní skupinu. Takto nově vzniklá skupina bude jistě pod vlivem vlády České republiky, která ale oficiálně odmítá jakýkoliv dialog se sudetskými Němci na vládní úrovni. Dle autora je tedy vytvoření skupiny pouze vysíláním zmatených signálů německé straně. Řešení sudetoněmecké otázky nemůže být zmatené a nejasné. Nejen Praha, ale i křeslo spolkového kancléře Helmuta Kohla, potřebují znát rozhodný krok. Hanák dále obviňuje české žurnalisty z „přehánění sudetoněmeckého problému“¹⁵⁹. České noviny dle autora komentují a informují o každém slově předsedy Sudetoněmeckého krajanského sdružení Franze Neubauera, přestože v německém tisku o něm nenajdeme ani zmínku. K dialogu se sudetskými Němci je podle Hanáka možné přistoupit jen pokud oni „vystoupí z Henleinova stínu a omluví se za rozbití Československa v roce 1938“¹⁶⁰. Tím, že tento krok sudetští Němci ještě neučinili, považuje Hanák vytvoření nevládní pracovní komise za chybu.

---

¹⁵⁷ -woll-, -maw-, -čtk-, Nevládní dialog se Sudetskými Němci. *Lidové noviny* VI, 1993, č. 126 (2.6.), s. 1.

¹⁵⁸ Jiří Hanák, Jednání s nimi. *Lidové noviny* VI, 1993, č. 126 (2.6.), s. 1.

¹⁵⁹ Tamtéž.

¹⁶⁰ Jiří Hanák, Jednání s nimi. *Lidové noviny* VI, 1993, č. 126 (2.6.), s. 1.

Na straně 5 vydání Lidových novin z 3. června komentuje situaci Bedřich Utitz v článku „O co jde landsmanšaftu“¹⁶¹. Autor zde označil sudetský sjezd za zlomový v tom, že se zde nezdůrazňovala podpora česko-německých vztahů, ale naopak právo sudetských Němců na vlast. Dle Utitze, stálého korespondenta Lidových novin v SRN, vychází toto chápání práva na vlast ze zastaralých nacionálních představ 19. století, které dnešní moderní evropské státy nesdílí. Pokud sudetští Němci v tomto přístupu setrvají, mohlo by to mít důsledky podobné událostem na Balkáně. Každému musí být dle Utitze jasné, že na požadavky vyslovené při sjezdu v Norimberku nemůže česká vláda přistoupit, a je škoda, že sudetští Němci odmítli návrh Prahy s individuálním řešením. Česká strana dle autora pokročila v přiznání vlastní viny a lítosti nad poválečnými událostmi dál než strana německá v uznání spoluviny a viny na vývoji, který vedl i k odsunu. Podpoření požadavků sudetských Němců ze strany bavorských politiků T. Weigela a E. Stoibera vidí Utitz jen jako snahu upevnit si vládní pozici v Bavorsku, kde vládní CSU, které jsou oba politici členy, ztrácí absolutní většinu. Nově sjednocené Německo má navíc dle autora svých problémů dostatek, jak na domácí politické scéně, tak na scéně mezinárodní. Není tedy možné, aby pro budoucnost udržovala napjaté vztahy se sousedním státem. Česká republika se dle Utitze naštěstí již z minulosti poučila „a nátlak z jakékoli stany ji nedonutí ke vzdání se bytostných národních zájmů“¹⁶², s tím musí Evropa a Německo počítat.

V dalších dnech se Lidové noviny soustředí pouze na informování čtenářů o průběhu jednání o mimopolitické pracovní skupině. Ze 4. června pochází zpráva na straně 5 s názvem „Nejasno kolem komise pro dialog se sudetskými Němci“¹⁶³. Zpráva cituje prohlášení premiéra Václava Klause, že komise bude obsazena osobnostmi českého veřejného života. Dle Klause citovaného Lidovými novinami ale vytvoření komise neznamena přijetí nároků Sudetoněmeckého krajanského sdružení. Klaus dle Lidových novin překvapily také výroky předsedy ODA Jana Kalvody, který se od vytvoření komise distancoval, přestože byl o tomto rozhodnutí Klausem informován. T. Rubášek, místopředseda KDU-ČSL, pro Lidové noviny uvedl, že skupina nebude mít na starosti navrácení majetku sudetským Němcům, ale jen započítí dialogu. K majetkovému vyrovnání by česká strana a vládní strany „nikdy

---

¹⁶¹ Bedřich Utitz, O co jde landsmanšaftu. *Lidové noviny* VI, 1993, č. 127 (3.6.), s. 5.

¹⁶² Bedřich Utitz, O co jde landsmanšaftu. *Lidové noviny* VI, 1993, č. 127 (3.6.), s. 5.

¹⁶³ -maw-, -tos-, Nejasno kolem komise pro dialog se sudetskými Němci. *Lidové noviny* VI, 1993, č. 128 (4.6.), s. 5.

nepřístupily¹⁶⁴. Lidové noviny citují i stanovisko předsedy Sudetoněmeckého krajského sdružení Franze Neubauera, který označil utvoření komise jen za začátek vyjednávání a řešení sudetoněmecké otázky.

K upřesnění informací ohledně výroků předsedy ODA Jana Kalvody otiskly s ním Lidové noviny 5. června na titulní straně rozhovor „Odmítáme přímá politická jednání“¹⁶⁵. V rozhovoru pro Lidové noviny Kalvoda uvádí, že neodmítá existenci skupin, ale odmítá jakékoliv politické zařazení skupiny a politická jednání se sudetskými Němci. Ve stejném vydání Lidových novin jsou na straně 3 uvedeny další tři články komentující reakce opozičních politických stran na vytvoření pracovní skupiny. V článcích „OH: neuvážený, špatně načasovaný dialog“¹⁶⁶ a „HSDMS by se „sudeťáky“ nejednalo“¹⁶⁷ autoři podávají zprávu o odmítavém postoji OH a jejího poslance Jiřího Diensbiera k připravované skupině. Dle Diensbiera by se měli Češi momentálně soustředit na domácí politiku. Pracovní nevládní skupinu odmítá dle Lidových novin i HSDMS. V článku „Svaz bojovníků chce být u koaličního jednání s Němci“¹⁶⁸ uvádějí Lidové noviny na stejné straně, jako byly otištěny články předchozí, i pozitivní reakce na vznik skupiny. Svaz bojovníků za svobodu vznik skupiny uvítal a vyjádřil požadavek, aby do skupiny byli přizváni i zástupci svazu. Předseda svazu J. Čermín vyjádřil pro Lidové noviny politování, že sudetští Němci při vyjednávání připisují vinu za odsun jen české straně a díky tomu se „zcela ztrácí rozlišení příčiny a následku“¹⁶⁹. Čermín odmítá přirovnání vyhnání Němců k etnickým čistkám na Balkáně. Vyhnání Němců bylo organizováno, alespoň v druhé fázi armádou a bylo důsledkem plánů Německa na vyhlazení židů, vystěhování a zotročení Slovanů. Čermín dle Lidových novin zpochybňuje čísla německých ztrát při vyhnání, která považuje za přehnaná.

Stejně tak jako v prvním týdnu po konání Sudetoněmeckých dní, i druhý týden je v Lidových novinách věnován sudetoněmecké otázce. V pondělním vydání z 8. června uvádějí na 3 straně Lidové noviny dvě zprávy¹⁷⁰, ve kterých se zástupci

---

¹⁶⁴ Tamtéž.

¹⁶⁵ -tos-, „Odmítáme přímá politická jednání“ říká k požadavkům sudetských Němců předseda ODA Jan Kalvoda. *Lidové noviny* VI, 1993, č. 129 (5.6.), s. 1, 3.

¹⁶⁶ -jaš-, OH: neuvážený, špatně načasovaný dialog. *Lidové noviny* VI, 1993, č. 129 (5.6.), s. 3.

¹⁶⁷ -and-, HSDMS by se „sudeťáky“ nejednalo. *Lidové noviny* VI, 1993, č. 129 (5.6.), s. 3.

¹⁶⁸ -woll-, Svaz bojovníků chce být u koaličního jednání s Němci. *Lidové noviny* VI, 1993, č. 129 (5.6.), s. 3.

¹⁶⁹ Tamtéž.

¹⁷⁰ -fsch-, Co vlastně znamená právo na vlast. *Lidové noviny* VI, 1993, č. 131 (8.6.), s. 3.

politických stran KDS a politická komise KAN jednoznačně staví pro vytvoření pracovní skupiny. Na stejné straně je uveden také rozhovor redaktora Lidových novin Martina Weisse s poslancem Federálního shromáždění za KDS Václavem Petřichem, který se dlouhodobě věnuje vztahům Čechů se sudetskými Němci. Petřich v rozhovoru uvádí, že problémem Sudetoněmeckého krajanského sdružení je jejich poloha obětí beránka, do níž se sami staví. Tento postoj způsobil, že v jejich řadách neproběhla úspěšně denacifikace, jak tomu bylo v jiných německých institucích. Problémem při jednání se sudetskými Němci je jejich neochota přiznat svoji vinu a otevřenou podporu nacismu.

Z 9. června pochází článek Lidových novin o odmítavém postoji opozičních stran „Opozice nechce jednat se sudetským landsmanšaftem“¹⁷¹. Autoři článku na 3 straně úterního vydání citují projev místopředsedy ČSSD Nováka, který obvinil koaliční strany z přílišného kladení důrazu na sudetoněmeckou otázku. Sudetští Němci jsou dle Nováka „politickou stranou s marginálním významem“¹⁷² a je zbytečné s nimi jednat na politické úrovni. Vznik komise naopak dle Lidových novin vidí místopředseda ODS P. Čermák jako sebevědomé politické gesto, vzniklé pod nátlakem Sudetského krajanského sdružení. Tak alespoň o jeho názoru informují Lidové noviny na straně 3 z 11. června v článku „Dialog se sudetskými Němci jako politické gesto“¹⁷³. V komisi „nepůjde o revizi výsledků druhé světové války, majetku občanů či občanství sudetských Němců“¹⁷⁴, jak na tiskové konferenci dle Lidových novin uvedl Čermák.

K vytvoření komise se vyjádřil 12. března v rozhovoru pro Lidové noviny i předseda zahraničního výboru Poslanecké sněmovny Jiří Payne¹⁷⁵, který si přeje jmenování zkušených osobností z veřejného či politického života. Dle Payna je Franz Neubauer, předseda Sudetoněmeckého spolkového sdružení, zkušený politik a obsazení komise z české strany nezkušenými osobami by vedlo k velké nevyrovnanosti sil během rozhovorů.

-kos-, KAN je pro jednání se sudetskými Němci. *Lidové noviny* VI, 1993, č. 131 (8.6.), s. 3.

¹⁷¹ -woll-, Opozice nechce jednat se sudetským landsmanšaftem. *Lidové noviny* VI, 1993, č. 132 (9.6.), s. 3.

¹⁷² Tamtéž.

¹⁷³ -em-, Dialog se sudetskými Němci jako politické gesto. *Lidové noviny* VI, 1993, č. 134 (11.6.), s. 3

¹⁷⁴ Tamtéž.

¹⁷⁵ -tos-, Jiří Payne k dialogu se sudetskými Němci. Rozhovor bude nevyrovnaný. *Lidové noviny* VI, 1993, č. 135 (12.6.), s. 3.

K sudetoněmecké problematice se na stránkách Lidových novin vyjádřil v komentáři i Pavel Tigríd. Lidové noviny uvádějí jeho příspěvek na 5. straně vydání z 14. června pod názvem „Sudetoněmecká vlastní branka“¹⁷⁶. Ve svém komentáři pro Lidové noviny a Rádio Svobodná Evropa P. Tigríd považuje za příhodnější, ustanovit pracovní skupinu pouze na popud české strany, aby bylo možné „utvořit vlastní mantinely takového dialogu“¹⁷⁷, nikoliv vytvoření komise jako ústupek sudetoněmecké straně. Tigríd pro Lidové noviny uvedl, že souhlasí s přístupem J.Zieleniece. Český ministr zahraničí označil utvoření komise za špatně načasované, ale nutné a vyzval opoziční strany, aby při jednání spolupracovaly. Tigríd ve svém komentáři shrnuje historii sudetoněmeckého problému. Uvádí zde tři zásadní body. Bodem prvním je přiznání, ve kterém je sudetoněmecká otázka viděna jako důsledek nacistické expanze o agrese iniciované A. Hitlerem. „Nebýt Hitlera, nebyla by žádná sudetoněmecká otázka“¹⁷⁸ má být první větou jakýchkoliv rozhovorů a ujednání mezi českou a sudetoněmeckou stranou. Bodem číslo dvě je podle Tigrída přiznání, že vysídlení Němců z Československa nelze vytrhnout z kontextu historických událostí, jako bylo rozbití republiky, vysídlení Čechů z pohraničí, Lidice, Ležáky, koncentrační a pracovní tábory a heydrichiáda. Teprve po nejděsivější druhé válce historie došlo k vysídlení Němců a na to nelze dle Tigrída zapomínat. Je důležité přiznat, že z české strany došlo po válce „k četným a hrůzným zločinům proti lidskosti, několika krajích dokonce k hromadným masakrům německého obyvatelstva“¹⁷⁹. Není potíž, aby se česká a demokratická společnost od těchto násilností distancovala, zavrhla je a omluvila se za ně. Hlava státu to již dle Tigrída učinila a míč je teď naopak na německé straně. Proběhlé Sudetoněmecké dny jen dle autora zahrály přihranný míč do autu. Třetím a posledním bodem Tigrídova článku pro Lidové noviny je názor, že „sudetoněmecká otázka nemá nic společného nebo jen zcela okrajově se vztahy České republiky ke Spolkové republice Německo“¹⁸⁰.

Jiří Diensbier ve svém komentáři pro Lidové noviny z 17. června „Sudetské mámení“¹⁸¹ označuje vytvoření komise za ústupek sudetoněmecké straně, který není

---

¹⁷⁶ Pavel Tigríd, Sudetoněmecká vlastní branka. *Lidové noviny* VI, 1993, č. 136 (14.6.), s. 5.

¹⁷⁷ Tamtéž.

¹⁷⁸ Tamtéž.

¹⁷⁹ Pavel Tigríd, Sudetoněmecká vlastní branka. *Lidové noviny* VI, 1993, č. 136 (14.6.), s. 5.

¹⁸⁰ Tamtéž.

¹⁸¹ Jiří Diensbier, Sudetské mámení. *Lidové noviny* VI, 1993, č. 139 (17.6.), s. 6

nutný a svědčí jen o „bezkonceptnosti“¹⁸² vládní politiky. Sudetoněmecké problematiky využívají jen „demagogové, populisté a političtí kalkulanti“¹⁸³. Česká strana se dle Diensbiera omluvila za vyhnání Němců v měřítku kolektivní viny, avšak bylo součástí apokalypsy vyvolané německým národem, ke kterému se sudetští Němci dobrovolně hlásili. V česko-německých vztazích se však nelze stále ohlížet do minulosti a počítat oběti a křivdy na obou stranách. Proto je práce na česko-německé smlouvě orientována do budoucnosti a ne do minulosti. Porozumění mezi Čechy a Němci se musí najít na osobní a individuální úrovni, nikoliv na úrovni politické, kde je podle Diensbiera příliš zneužíváno politickými tlaky a blížícími se volbami na obou stranách.

Na stejné straně jako komentář Jiřího Diensbiera otiskly Lidové noviny i komentář Ivany Janů, poslankyně za ČSL-KDU s názvem „Se sudetskými Němci na mimovládní úrovni“¹⁸⁴. I. Janů zde kritizuje českou stranu za zveličování důsledků a dopadů projevů předsedy Sudetoněmeckého krajanského spolku Franze Neubauerera. Jeho výroky, německým tiskem dle Janů přehlížené, na sebe v Čechách poutají přesprávně pozornosti. Česká politická scéna jako by neviděla, že obce, které jsou součástí Sudetského krajanského sdružení – Ackemann-Gemeinde a Seliger-Gemeinde, s Neubauerovými výroky nesouhlasí. Česko-německé vztahy se nacházejí dle Janů v poloze, ve které byly u jiných západních států po válce a jsou nesnadné. K jejich uklidnění je nutná tolerance na obou stranách, přiznání vin a prohřešků. Východiskem pro jednání je dle Janů restituční hranice 25. února 1948. Konečnému politickému zhodnocení musí přecházet „zevrubné kauzální zjištění provedené historiky, právníky a sociology a v neposlední řadě i přímými účastníky z obou stran hranic“¹⁸⁵. Utvořená komise je dle Janů krokem správným směrem. Skupina bude společným adresátem pro všechny, kteří by chtěli vést dialog a nemají dostatečnou příležitost či odvahu.

V nedělním vydání Lidových novin z 19. června byla uveřejněna reportáž Libuše Koubské a Jaroslava Šmolky „Jak chutnají Kolatsche a Liwantze. Volili jsme

---

¹⁸² Tamtéž.

¹⁸³ Tamtéž.

¹⁸⁴ Ivana Janů, Se sudetskými Němci na mimovládní úrovni. *Lidové noviny* VI, 1993, č. 139 (17.6.), s. 6.

¹⁸⁵ Ivana Janů, Se sudetskými Němci na mimovládní úrovni. *Lidové noviny* VI, 1993, č. 139 (17.6.), s. 6.

Henleina, ale byla to chyba¹⁸⁶. Reportáž se věnuje přímo Sudetoněmeckým dnům a jejich průběhu. Autoři líčí průběh sudetoněmeckého setkání v Norimberku jako sjezd bodrých sudetských Němců, kteří jen rádi zavzpomínají na starou vlast, Franze Neubauera jako dobrosrdečného staršího pána, kterému jde jen o dialog s českou stranou a vyřešení sporných otázek česko-německé historie. O protičeské náladě a výrocích se autoři konkrétně nezmiňují. Snahou obou bylo zřejmě uklidnit českou veřejnost, která je díky novinářskému důrazu na sudetoněmecké výroky a jednání přesvědčena o nekompromisním, tvrdém a až agresivním postoji Sudetoněmeckého krajanského sdružení proti České republice. Reportáži jsou v nedělním vydání věnovány dvě plné strany s ilustrujícími fotografiemi sudetských Němců v domácích krojích.

Ve vydání Lidových novin z 21. června informuje deník v článku „KDS o občanství sudetským Němcům“¹⁸⁷ o prohlášení předsedy KDS V. Bendy, který požaduje pro sudetské Němce jednoduší postup při získávání českého občanství. Zpráva není nijak komentována a je jen velmi stručná. Delší zprávou je uveřejnění kritiky projevu Václava Havla předsedou Sudetoněmeckého krajanského sdružení otištěnou v Lidových novinách 22. června v článku "Neubauer odmítá Havlovu kritiku". Dle Lidových novin prohlásil předseda sdružení, že „Česká republika jako právní stát nemůže sudetským Němcům upírat právo na vlast“¹⁸⁸. Neubauer dále dle Lidových novin odmítá pobídku V. Havla k sebekritice postojů sudetských Němců před druhou světovou válkou. Podle předsedy Sudetoněmeckého krajanského sdružení by nedošlo k Mnichovu, kdyby sudetští Němci mohli žít v první republice skutečně „rovnoprávně a bez diskriminace“¹⁸⁹. Ve stejném vydání Lidových novin na straně 12 v sekci názorů a komentářů uvádí svůj názor na sudetoněmeckou problematiku i publicista Vladimír Chlumský. V komentáři nazvaném „Kolektivní vina“¹⁹⁰ naprosto odmítá morální pochybení české strany při vyhnání Němců z Československa. Sudetské Němce označuje za „rozvraceče státu a spouštěče druhé světové války“¹⁹¹ a vyhnání za jediný způsob řešení německé otázky. Dle

---

¹⁸⁶ Libuše Koubská, Jaroslav Šmolka, Jak chutnají Kolatsche a Liwantze. Volili jsme Henleina, ale byla to chyba. *Lidové noviny* VI, 1993, č. 141 (19.6.), s. I, III.

¹⁸⁷ KDS o občanství sudetským Němcům. *Lidové noviny* VI, 1993, č. 142 (21.6.), s. 2.

¹⁸⁸ Neubauer odmítá Havlovu kritiku. *Lidové noviny* VI, 1993, č. 143 (22.6.), s. 4.

¹⁸⁹ Tamtéž.

¹⁹⁰ Vladislav Chlumský, Kolektivní vina. *Lidové noviny* VI, 1993, č. 143 (22.6.), s. 12.

¹⁹¹ Tamtéž.

Chlumského „důvodem odsunu byla snaha jednou pro vždy zamezit opakování historie. Trest v podobě odsunu za zneužití kolektivního velkoněmeckví účinně zorganizovaného k zločinným účelům je mravnou dimenzí této historické kauzy“¹⁹².

Dva týdny po sudetoněmeckém setkání se sudetoněmeckou otázkou Lidové noviny stále zaobírají. Dne 24. června uveřejnily na straně 3 rozhovor redaktora Michala Růžičky s českobudějovickým starostou Jaromírem Taliřem¹⁹³, který byl jmenován do pracovní skupiny zabývající se sudetoněmeckou problematikou. V rozhovoru pro Lidové noviny budějovický primátor uvedl, že je třeba sudetskou otázku řešit. Jak konkrétně, primátor neuvádí. Není historikem a jeho pozice v komisi je pro něho vstupem do celé problematiky, o které, jak sám přiznává, mnoho neví. V rozhovoru tak nedává žádná jasná stanoviska a návrhy na řešení problému.

Oproti české politické scéně, německá politika se výroky sudetoněmeckých představitelů nezabývá. O německém přístupu k problematice informují Lidové noviny 26. června na straně 4 v článku „Vztahy SRN a ČR: Hlavně budoucnost“¹⁹⁴. Dle Lidových novin prohlásila německá diplomacie, že vztahy České republiky a Německa jsou orientovány do budoucnosti, nikoli obrácené do minulosti a Spolková vláda nehodlá výroky představitelů sudetských Němců dále vysvětlovat a jimi se zabývat. Ve stejném vydání Lidových novin, v jejich nedělní části, otiskl list také komentář historika Vladimíra Kurala „Československo a sudetoněmecká politika“¹⁹⁵. Renomovaný český historik se v něm zabývá tezí sudetských Němců o „chybné konstrukci předválečného Československa“¹⁹⁶. Tento extrémní názor předválečné německé politiky zůstal u některých sudetských Němců dle Kurala stále zachován a vede k tomu, že do dnešní doby považují výsledky Mnichova za legitimní. To není stanovisko oficiální zahraniční politiky Německa, nicméně dle Kurala nelze názory, které neplatnost Mnichova zpochybňují, zcela ignorovat. Česká politika by se měla snažit o urovnání zahraničně-politických vztahů se svým nejuživnějším sousedem. K tomu by ji měla dle autora sloužit analýza, do jaké míry jsou současné česko-německé vztahy ovlivňovány „historickou pamětí“¹⁹⁷, ve které hraje sudetoněmecká otázka jistě významnou roli.

---

¹⁹² Tamtéž.

¹⁹³ Michal Růžička, Starosta před sudetoněmeckým problémem. *Lidové noviny* VI, 1993, č. 145 (24.6.), s. 3.

¹⁹⁴ Vztahy SRN a ČR: Hlavně budoucnost. *Lidové noviny* VI, 1993, č. 147 (26.6.), s. 4.

¹⁹⁵ Václav Kural, Československo a sudetoněmecká politika. *Lidové noviny* VI, 1993, č. 147 (26.6.), s. VII.

¹⁹⁶ Tamtéž.

¹⁹⁷ Tamtéž.

V třetím týdnu po konaném sudetoněmeckém setkání Lidové noviny otiskly články věnující se názoru českého premiéra¹⁹⁸ a názoru předsedy koaliční KDU V. Bendy.¹⁹⁹ V článku „Sudetoněmecký dialog nelze podle V. Bendy odkládat“²⁰⁰ z 29. června se předseda KDU vyjádřil pro uspíšení dialogu, zároveň ale podpořil odmítavé Klausovo stanovisko k výrokům bavorského premiéra E. Stoibera. Dle Bendy i Klause, jak uvádějí Lidové noviny, nelze navázat politické rozhovory se Sudetoněmeckým krajanským sdružením, ani s bavorskou vládou. Partnerem při jednání české vlády je pouze a jedině německá Spolková vláda.

Lidové noviny uzavírají sérii článků se sudetoněmeckou tematikou článkem „Dialog s Němci na různých úrovních“²⁰¹ z 30. června, ve které autoři uvádějí názor odborníka na mezinárodní právo Richarda Krále. Podle Krále citovaného v Lidových novinách by jednání české vlády se Sudetoněmeckým krajanským sdružením mělo dalekosáhlé mezinárodní důsledky. Česká republika by tím porušila zákony i mezinárodní smlouvy a vznikl by tak nebezpečný precedens, podle kterého by Německo mohlo vyžadovat navrácení majetku i od ostatních zemí. Takový přístup si Česká republika nemůže dovolit. Dialog na jiné než politické úrovni by dle Lidových novin Král uvítal. Měl by však být veden odborníky na mezinárodní právo, historiky a oběťmi nacismu a partnerem jednání by nemělo být Sudetoněmecké krajanské sdružení, ale katolické či sociálně-demokratické sudetské sdružení.

5.4.2 Rudé právo

Rudé právo informuje o sudetoněmecké problematice výrazně stručněji, ne tak jak je tomu u Mladé fronty DNES a Lidových novin. První článek byl otištěn na titulní straně vydání z 28. května pod názvem „Kohl jednal s Klausem“²⁰², který pouze informuje o setkání premiérů České republiky a Německa a chystaném vstupu České republiky do Evropského společenství. O plánovaném setkání sudetských Němců a debatě probíhající na české politické scéně se Rudé právo nezmiňuje. První implicitní zmínkou o proběhlém sudetoněmeckém setkání je zpráva od německého dopisovatele Rudého práva Jana Kovaříka na titulní straně vydání z 29. května pod

---

¹⁹⁸ -jop-, Václav Klaus nespěchá se sudetoněmeckým dialogem. *Lidové noviny* VI, 1993, č. 148 (28.6.), s. 2.

¹⁹⁹ -woll-, Sudetoněmecký dialog nelze podle V. Bendy odkládat. *Lidové noviny* VI, 1993, č. 149 (29.6.), s. 3.

²⁰⁰ Tamtéž.

²⁰¹ -woll-, Dialog s Němci na různých úrovních. *Lidové noviny* VI, 1993, č. 150 (30.6.), s. 3.

²⁰² Kohl jednal s Klausem. *Rudé právo* 3, 1993, č. 122 (28.5.), s. 1.

názvem „Neubauer proti jednostrannému odškodnění českých obětí“²⁰³. Autor zde zdůrazňuje odmítavý postoj Sudetského krajanského sdružení k jednostrannému odškodnění obětí nacismu na české straně a dále cituje požadavek předsedy sdružení Franze Neubauera na právo na vlast a sebeurčení pro sudetské Němce, ze kterého dle Kovaříka vyplývá nárok na návrat do vlasti a navrácení německého majetku. V rozšíření článku na straně 22 pak Kovařík uvádí Neubauerův výrok, ve kterém údajně označil události na Balkáně za politováníhodné a vyjádřil se v tom smyslu, že k nim nemuselo dojít, „pokud by Spojenci po válce nepovolili odsun Němců“²⁰⁴. Neubauer také dle Kovaříka vyslovil politování nad tím, že se po dva roky nezúčastnili Sudetoněmeckých dnů zástupci české strany. Kovařík zmiňuje z projevu F. Neubauera ty části, ve kterých předseda sdružení vytýkal České republice, že při vzniku Československa bylo Němcům ubráno právo na sebeurčení a požadoval zrušení Benešových dekretů. Sudetských Němců je dle údajů Sudetského krajanského sdružení, se kterými pracuje Kovařík, dnes asi 3,8 milionů.

Z 31. května pocházejí články na titulní straně Rudého práva. V prvním článku „Bavorský premiér chce po české vládě přímý dialog se sudetskými Němci“²⁰⁵ Jan Kovařík informuje o projevu bavorského premiéra E. Stoibera, který na Sudetoněmeckých dnech vyzval Českou republiku k dialogu se sudetskými Němci. Kdo takový dialog odmítá, musí si dle Stoibera citovaného Kovaříkem odpovědět na otázku, jak si představuje vstup do Evropského společenství. Podporou stavby ropovodu Ingolstadt-Kralupy vyšla německá strana Čechám vstříc, teď je dle Stoibera řada na Praze. Kovařík ve své zprávě cituje také výroky F. Neubauera, který označil vyhnání Němců za porušení mezinárodního práva a odškodnění Čechů za „provokaci vůči odsunutým Němcům“²⁰⁶. Dle Rudého práva odmítl Neubauer i nabídku české strany k odškodnění obětí odsunu, protože tento postup by odškodnil pouze oběti a neodsoudil by odsun jako takový. Zpráva informuje i o účasti českých Němců. V druhém článku z titulní strany posledního květnového dne „Klaus přímé jednání

---

²⁰³ Jan Kovařík, Neubauer proti jednostrannému odškodnění českých obětí. *Rudé právo* 3, 1993, č. 123 (29.5.), s. 1, 22.

²⁰⁴ Jan Kovařík, Neubauer proti jednostrannému odškodnění českých obětí. *Rudé právo* 3, 1993, č. 123 (29.5.), s. 1, 22.

²⁰⁵ Jan Kovařík, Bavorský premiér chce po české vládě přímý dialog se sudetskými Němci. *Rudé právo* 3, 1993, č. 124 (31.5.), s. 1, 13.

²⁰⁶ Tamtéž.

odmítl²⁰⁷ je uvedena naopak reakce české strany na projevy představitelů Sudetoněmeckého krajanského sdružení. Zpráva informuje o odmítnutí výzev k dialogu. Český premiér považuje za partnera vyjednávání pouze německou Spolkovou vládu. Dialog se sudetskými Němci dle Klause česká strana podporuje, ne ale na vládní úrovni. K otázce oboustranného odškodnění se dle Rudého práva Klaus vyjádřil slovy „nelze oba jevy srovnávat, nejsou symetrické“²⁰⁸. Požadavek práva na vlast Klaus dle Rudého práva odmítl s tím, že vlast není entitou, na kterou má kdokoliv právo. Sudetští Němci si mohou stejně jako ostatní lidé požádat o české občanství a v zemi žít.

5.4.3 Mladá fronta DNES

Sudetoněmecké problematice se Mladá fronta DNES věnuje ve čtvrtěčném vydání před svatodušním setkáním sudetských Němců. Na titulní straně z 27. května uvádí Mladá fronta DNES rozhovor s předsedou Sudetského krajanského sdružení Franzem Neubauerem. V rozhovoru pro Mladou frontu DNES považuje Neubauer za počátek řešení sudetoněmeckého problému nutné „gesto dobré vůle z české strany“²⁰⁹, podobně jak to učinil Václav Havel. Tentokrát je však nutné, aby výroky vzešly oficiálně od české vlády. Jen tak lze navázat dialog, ve kterém jde sudetským Němcům o uznání jejich práva na vlast. Jak uvedl pro Mladou frontu DNES, Neubauer odmítá čekat, až toto právo získá automaticky po vstupu České republiky do Evropského společenství. Sudetští Němci by měli být vnímáni odlišně, specificky, ne jako ostatní cizinci. Přijetí českého občanství se Neubauer nebrání, ale jen v případě, že bude možné ponechat si i občanství německé. To, že tento postup neumožňuje ani německé zákonodárství je dle Neubauera jen otázka vyjednávání. Sudetským Němcům jde o právo na sebeurčení na území, kde se narodili a „ze kterého byli v rozporu s mezinárodním právem vyhnáni“²¹⁰. Česká vláda odsoudila etnické čistky na Balkáně a měla by dle Neubauera přiznat to, že se podobné věci děly i na jejím území. Neubauerovi jde o bývalý majetek sudetských Němců, se kterým je dnes na české straně spekulováno a není dostatečně dobře využito. Bylo by správné majetek Němců navrátit, pokud by o něj požádali. Předseda sdružení však zdůraznil,

---

²⁰⁷ Klaus přímé jednání odmítl. *Rudé právo* 3, 1993, č. 124 (31.5.), s. 1, 2.

²⁰⁸ Tamtéž.

²⁰⁹ Mluvčí Franz Neubauer: My nebudeme nikoho vyhánět. *Mladá fronta DNES* IV, 1993, č. 121 (27.5.), s.1,9.

²¹⁰ Tamtéž.

že „není v jejich zájmu nikoho vyhánět“²¹¹. Neubauer odmítá v rozhovoru výroky německého premiéra H. Kohla, který je ochoten přistoupit k odškodnění českých obětí nacismu. Takovéto odškodnění je jednostranné, protože na německé straně byly také oběti a na ně nelze zapomínat. Němci přiznávají, že se během nacistické vlády dělo bezpráví a staly se hrůzné zločiny proti lidskosti, ale na Němcích se toto bezpráví dělo také a to v době, kdy už nebyla válka. „Vyhnání bylo bezpráví a to chtějí sudetští Němci demonstrovat“²¹².

Před samotným setkáním sudetských Němců informuje Mladá fronta DNES o chystané akci v pátečním vydání na straně 8 v článku Emílie Harantové „Sudetoněmecké dny budou bez účasti českých poslanců“²¹³, ve kterém autorka stručně informuje o lítosti německé strany, že se 44. Sudetoněmeckých dnů nezúčastní zástupci české strany.

O samotném průběhu dnů podává zprávu opět Emílie Harantová v pondělním vydání Mladé fronty DNES z 31. května. Článek otištěný na titulní straně s názvem „Německá verze „odškodnění““. Sudetští Němci požadují přímý dialog s Prahou“²¹⁴ se věnuje projevům pronesených během sudetského setkání. Řečníci se dle Harantové soustředili na vyzývání České republiky k dialogu, někteří srovnávali etnické čistky na Balkáně s vyhnáním Němců, ale zároveň všichni zdůrazňovali důležitost dobrých sousedských vztahů Čech a Bavorska. Autorka v článku cituje i části projevů předsedy CSU T. Weigela, který srovnal etnické čistky na Balkáně s odsunem, vyzval českou stranu k dialogu a pochválil Václava Havla za jeho postoj k sudetoněmecké otázce. Dalším citovaným řečníkem byl nově zvolený bavorský premiér E. Stoiber, který dle Harantové opětovně vyzval českou stranu k dialogu, bez kterého si neumí představit cestu České republiky do Evropského společenství. Autorka zmiňuje i část projevu, ve kterém Stoiber označuje česko-německo-sudetské vztahy za plně paradoxní. „Česká strana redukuje vztahy obou států na sudetoněmeckou otázku, zatímco německá politika zase sudetoněmeckou otázku takřka zcela přehlíží“²¹⁵.

---

²¹¹ Tamtéž.

²¹² Mluvčí Franz Neubauer: My nebudeme nikoho vyhánět. *Mladá fronta DNES* IV, 1993, č. 121 (27.5.), s.1,9.

²¹³ Emílie Harantová, Sudetoněmecké dny budou bez účasti českých poslanců. *Mladá fronta DNES* IV, 1993, č. 123 (29.5.), s.8.

²¹⁴ Emílie Harantová, Německá verze „odškodnění“. Sudetští Němci požadují přímý dialog s Prahou. *Mladá fronta DNES* IV, 1993, č. 124 (31.5.), s.1,8.

²¹⁵ Tamtéž.

Na titulní straně pondělního vydání Mladé fronty DNES je otištěna zpráva „Klaus: nepřijímáme zásadu vzájemnosti“²¹⁶, ve které Mladá fronta DNES informuje o odmítavém postoji českého premiéra Václava Klause k výrookům sudetských Němců při jejich každoročních setkání. Podle Klause citovaného Mladou frontou je „naprosto nepřijatelná zásada vzájemnosti v odškodňování Čechů a Němců“²¹⁷. Klaus odmítl uznání práva na vlast, protože vlast není něco jako republika či stát a takové právo není. Podle Klause si sudetští Němci mohou požádat o české občanství jako každý jiný cizinec a následně v republice žít.

V pondělním vydání otiskla Mladá fronta DNES také komentář Emílie Harantové k nově nastupujícímu bavorskému premiérovi Edmundu Stoiberovi „Edmund Stoiber: nový Franz Josef Strauss?“²¹⁸. Nově zvolený E. Stoiber, který se odvolává na odkaz politika F.J.Strausse, pronesl svůj první výrok v pozici bavorského premiéra právě na Sudetoněmeckých dnech, kde vystoupil jako nový patron Sudetského krajanského sdružení. Oslovení více jak 100 tisíc lidí, z nichž většina je právě součástí volební základny Stoiberovy bavorské CSU, využil politik k dodání naděje sudetským Němcům, že pod jeho vedením se podaří jistě jejich požadavky vůči České republice prosadit. Stoiber platí dle Harantové v Německu za rázného a tvrdého politika, který v předvolebním klání o post bavorského premiéra drtivě porazil svého oponenta, spolkového ministra financí T. Weigela. Ten byl porážkou tak ohromen, že dle Harantové a německého tisku zvažuje, že odstoupí z postu předsedy strany. Autorka jeho odstup vidí jako otevření cesty ke splnění snu E. Stoibera, který by spojil dvě funkce, premiéra a předsedy strany a kráčel by tak ve šlépějích svého vzoru – F.J. Strausse.

Emílie Harantová, zvláštní zpravodajka Mladé fronty DNES, na stejné straně jako předchozí článek uvádí svůj komentář k sudetské problematice „Čas sudetskou otázku neřeší“²¹⁹. Autorka se ve svém komentáři zamýšlí nad tím, zda by pro Prahu nebylo přínosnější vstoupit do dialogu se sudetskými Němci co nejdříve. Podle Harantové česká strana bude muset jednou se sudetskými Němci vyjednávat, ať už půdu pro jednání připraví blížící se volby na obou stranách či nutnost urovnání česko-bavorských vztahů. Bavorsko je nejdůležitějším partnerem české ekonomiky a nelze

---

²¹⁶ bod, Klaus: Nepřijímáme zásadu vzájemnosti. *Mladá fronta DNES* IV, 1993, č. 124 (31.5.), s.1.

²¹⁷ Tamtéž.

²¹⁸ Emílie Harantová, Edmund Stoiber: nový Franz Josef Strauss?. *Mladá fronta DNES* IV, 1993, č. 124 (31.5.), s.9.

²¹⁹ Emílie Harantová, Čas sudetskou otázku neřeší. *Mladá fronta DNES* IV, 1993, č. 124 (31.5.), s.9.

s ním dle Harantové udržovat problematické vztahy. Urychlení dialogu se Sudetoněmeckým krajanským sdružením pomůže Praze. V čele sdružení dnes ještě stojí původní generace sudetských Němců, kteří se sentimentem vzpomínají na opuštěnou vlast. Pokud Praha bude vyjednávání oddalovat, dostane se do čela Sudetoněmeckého krajanského sdružení nové generace, kterou s Českou republikou pojí jen vidina restituovaného majetku. „Čím déle se budou jednání odkládat, tím tvrdšího partnera budeme proti sobě mít“²²⁰, uzavírá svůj komentář E. Harantová.

V týdnu následujícím po svatodušních svátcích se Mladá fronta DNES zmiňuje o proběhlém sudetoněmeckém setkání v souvislosti s reakcí české politické scény na výroky představitelů Sudetoněmeckého krajanského sdružení. V článku uveřejněném na titulní straně vydání z 2.června „KDS ví, jak lze vyřešit vztahy se sudetskými Němci“²²¹ ve kterém Mladá fronta DNES informuje, že KDS má „připraven program kroků, který by mohl vyřešit problematiku vztahů sudetských Němců k České republice“²²², ale nebude je uveřejňovat před jednáním pracovní skupiny, na jejímž vytvoření se dohodli zástupci koaličních stran. Podle předsedy KDS V. Bendy lze některé problémy řešit na úrovni regionální, některé jen centrálně a v tom případě by bylo možné „zapojit delegaci sudetských Němců do oficiální vládní delegace“. Tak cituje Benda Mladá fronta DNES. Na straně 2 stejného vydání doplňuje Mladá fronta DNES informaci o názor Václava Havla v článku „Havel souhlasí s koalicí v případě sudetských Němců“²²³, který se dle MF vyjádřil pro zřízení komise pro jednání se sudetoněmeckými organizacemi. Dialog je dle Havla nutný, ale „nemůže ho vést vláda či jiný státní orgán“²²⁴. Mladá fronta DNES cituje projev místopředsedy ODS P. Čermáka, podle kterého komise zjistí, zda je dialog se sudetskými Němci založen na přátelském pozvání, či zda je motivován jen politicky a ekonomicky. „Vzájemné jednání by mělo oddémonizovat sudetské Němce“²²⁵ cituje Mladá fronta DNES Čermáka. Zpráva dále informuje o odmítavém postoji české opozice k jakémukoli vyjednávání se sudetskými Němci, ať již na vládní či nevládní úrovni. Do dialogu se Sudetoněmeckým krajanským sdružením odmítá podle Mladé fronty DNES vstoupit i ODA. V článku na titulní straně z 3.června o tom informuje ve zprávě „ODA se

---

²²⁰ Tamtéž.

²²¹ KDS ví, jak lze vyřešit vztahy se sudetskými Němci. *Mladá fronta DNES* IV, 1993, č. 126 (2.6.), s.1.

²²² KDS ví, jak lze vyřešit vztahy se sudetskými Němci. *Mladá fronta DNES* IV, 1993, č. 126 (2.6.), s.1.

²²³ Havel souhlasí s koalicí v případě sudetských Němců. *Mladá fronta DNES* IV, 1993, č. 126 (2.6.), s.2.

²²⁴ Tamtéž.

²²⁵ Havel souhlasí s koalicí v případě sudetských Němců. *Mladá fronta DNES* IV, 1993, č. 126 (2.6.), s.2.

odmítá účastnit jednání s landsmanšaftem²²⁶. Představitelé ODA se podle Mladé fronty DNES vyjádřili odmítavě k dialogu, protože „sudetské organizace českou stranu vydírají a narušují integrační procesy v Evropě“²²⁷. Podle ODA je úkolem komise nikoli vést dialog, ale hledání společného a přesně formulovaného postoje koaličních stran k sudetským Němcům.

O reakci německé strany na utvoření pracovní skupiny informuje Mladá fronta DNES na titulní straně vydání z 4.června ve zprávě „Zdrženlivý ohlas sudetských Němců“²²⁸. Podle Mladé fronty DNES vytvoření skupiny přijal pozitivně bavorský premiér E. Stoiber, na rozdíl od mluvčího Sudetoněmeckého krajanského sdružení F. Neubauera. Ve zprávě je zmíněna také kritika sudetoněmeckého poslance spolkového sněmu za FDP J. Grünbecka, který obvinil CDU za využívání Sudetoněmeckých dnů k prosazování vlastních politický cílů. Grünberg také vyzval Sudetoněmecké krajanské sdružení, aby bezpodmínečně přijalo nabídku české strany. S utvořením pracovní skupiny souhlasí dle Mladé fronty DNES také Ackerman-Gemeinde, sdružující katolické sudetské Němce. Ackermann-Gemeinde se v minulosti podle deníku vyjádřila pro spolupráci obou států a uvítala česko-německou smlouvu jako krok do budoucnosti obou zemí.

Ze 4.června pochází také komentář k současné české politické situaci z pera Jiřího Leschtiny „Nejnovější tah ODA“, ve kterém kritizuje postup ODA vůči koaličním partnerů. Podle Leschtiny se ODA snaží svými stanovisky jen zviditelnit, pobízí k utvoření komise, aby v zápětí její pravomoci a cíle omezila či s některými dokonce nesouhlasila. Takové jednání ODA se dle Leschtiny občanům jen „protiví“²²⁹.

Podobně jako například Lidové noviny uveřejnila Mladá fronta DNES i názory předních českých politiků, kteří s utvořením pracovní skupiny pro dialog se sudetskými Němci nesouhlasí. Z 5.června je článek „Záměr jednat s lansmanšaftem je nešťastný, říká Diensbier“²³⁰, který informuje o reakci exministra zahraničí J. Diensbiera. Diensbier vytvoření skupiny neuvítal. Podle Diesnbiera by se Sudetoněmecké krajanské sdružení mělo soustředit na „vypořádání se s vlastním podílem na rozbití demokratického československého státu, než na předkládání

---

²²⁶ rep, ODA se odmítá účastnit jednání s landsmanšaftem. *Mladá fronta DNES* IV, 1993, č. 127 (3.6.), s.1.

²²⁷ Tamtéž.

²²⁸ Zdrženlivý ohlas sudetských Němců. *Mladá fronta DNES* IV, 1993, č. 128 (4.6.), s.1,8

²²⁹ Jiří Leschtina, Nejnovější tah ODA. *Mladá fronta DNES* IV, 1993, č. 128 (4.6.), s.6.

²³⁰ Záměr jednat s lansmanšaftem je nešťastný, říká Diensbier. *Mladá fronta DNES* IV, 1993, č. 129 (5.6.), s.2.

majetkových nároků²³¹. Podle Mladé fronty DNES však utvoření komise uvítal předseda Svazu bojovníků za svobodu a předseda poslaneckého klubu KDS M. Glos. S utvořením komise ne zcela souhlasí také současný ministr zahraničí Josef Zieleniec, který vznik komise označil za špatně načasovaný. Informuje o tom Mladá fronta DNES 7.června na straně 2 v článku „Podle Zieleniece byl dialog oznámen v nevhodné době“²³². Uveřejnění utvoření skupiny následně po Sudetoněmeckých dnech považuje dle Mladé fronty DNES J. Zieleniec za chybu, vznik skupiny však dle svého prohlášení pro Českou televizi vítá a vyzval opozici, aby se k jednání připojila. Na prohlášení J. Zieleniece reaguje 8.června ve svém komentáři „Zieleniecova pozvánka do jámy lvové“²³³ Josef Leschtina. Autor označil vytvoření skupiny za odvážný a nutný krok a v komentáři vyslovil politování, že se jednání opozice nezúčastní. Pro stát by to bylo přínosné a uzemnění požadavků sudetských Němců by vedlo k posílení všech. Opozice si ovšem dle Leschtiny „nevidí ani na špičku nosu“²³⁴ a bude dále následovat jen krátkodobá a populistická rozhodnutí.

5.4.4 Shrnutí

V roce 1993 je patrná velká změna v přístupu českého tisku k sudetským Němcům a Sudetoněmeckým dnům. Oproti předchozím rokům, kdy se český tisk o pravidelné setkání sudetských Němců a sudetoněmeckou problematiku zajímal jen okrajově, je sudetoněmecké setkání od roku 1993 jedním z hlavních témat v období svatodušních svátků. Ke změně došlo pravděpodobně po uzavření dohody mezi vládou ČSFR a SRN o dobrém sousedství a přátelské spolupráci, která na německé straně rozvířila řadu diskuzí týkajících se práv a nároků sudetských Němců. Česká strana pochopila, že sudetští Němci touto dohodou neudělají tlustou čáru za minulostí a budou neustále trvat na svých požadavcích, uznání práva na vlast, odškodnění a zrušení Benešových dekretů. Restituce zkonfiskovaného majetku vyvolaly otázky, zda bude restituován i majetek vyhnaných Němců. V této atmosféře se český tisk začal o sudetoněmeckou otázku více zajímat a Sudetoněmecké dny, jako nejdůležitější setkání bývalých krajanů, stály v čele zájmů.

---

²³¹ Tamtéž.

²³² li, Podle Zieleniece byl dialog oznámen v nevhodné době. *Mladá fronta DNES* IV, 1993, č. 130 (7.6.), s.2.

²³³ Jiří Leschtina, Zieleniecova pozvánka do jámy lvové. *Mladá fronta DNES* IV, 1993, č. 131 (8.6.), s.6.

²³⁴ Jiří Leschtina, Zieleniecova pozvánka do jámy lvové. *Mladá fronta DNES* IV, 1993, č. 131 (8.6.), s.6.

Implicitně se Sudetoněmeckým dnům věnují české deníky až v čase svatodušních svátků, přesto je sudetoněmecká otázka řešena na stranách novin ještě před samotným sudetoněmeckým setkáním. Lidové noviny se sudetoněmecké tématice věnují ze všech tří zmiňovaných listů nejdůkladněji. Sudetoněmeckou problematikou se zabývají ještě před samotným započítáním Sudetoněmeckých dnů a to v rámci komentářů např. I. Klímy a M. Gregoroviče. Ti se ale Sudetoněmeckými dny nezabývají, pouze řeší sudetoněmeckou otázku a požadavky vznesené Sudetoněmeckým krajanským sdružením. Přímo Sudetoněmeckými dny se zabývají všechny tři deníky podobně. Rozdíl je ve volbě citovaných výroků představitelů Sudetoněmeckého krajanského sdružení. Lidové noviny si pro své zprávy vybraly ty části projevu, které nejsou tak protičesky orientované a citují i ty části, ve kterých sudetští Němci hovoří o budoucí spolupráci. Rudé právo pro své zprávy zvolilo výroky radikálnější, více budící strach z případných ústupků sudetským Němcům. Mladá fronta DNES se blíží více k tónu Lidových novin. Všechny tři deníky podávají informace jak o reakci německých politiků na projevy během Sudetoněmeckých dnů, tak politiků českých. Výrazně se zde odlišují Lidové noviny, které k sudetoněmecké otázce vydaly řadu komentářů, a na své titulní straně otisky i řadu sloupků, které se sudetoněmeckou otázkou a Sudetoněmeckými dny přímo zabývaly. Lidové noviny se také snaží své čtenáře více „vzdělat“ v historických souvislostech vyhnání Němců a vzniku Benešových dekretů. Činí tak v člancích, které jsou součástí nedělní přílohy. Právě v nedělní příloze je reportáži ze Sudetoněmeckých dnů v Lidových novinách věnována celá dvoustrana.

V následujících dvou týdnech se české deníky k sudetoněmecké otázce vrací, ne ale přímo k Sudetoněmeckým dnům. Hlavním tématem uveřejněných článků je vytvoření nevládní pracovní skupiny, která by měla vést dialog se sudetskými Němci. Nejvíce článků k dané problematice otiskly Lidové noviny, které nejen průběžně informovaly o rozhovorech o smyslu a funkcích skupiny, ale uveřejnily i sérii komentářů k sudetoněmecké problematice. Komentáře se přiklánějí pro vznik skupiny, některé jsou ale i zásadně proti. Je nutné podotknout, že většina autorů komentářů, jako je B. Utitz, P. Tigrid a J. Diensbier vznik skupiny sice vítají, ale odmítají její vznik v brzké době po konání Sudetoněmeckých dnů. Dobrá myšlenka by podle autorů vypadala jako přílišný ústupek Sudetoněmeckému krajanskému sdružení a jeho požadavkům. Mladá fronta DNES se vznikem pracovní skupiny pro dialog zabývá podobně jako Lidové noviny, nevěnuje jí ale tolik komentářů. Hlavními

příspívateli také nejsou čestí politici a historici, ale redaktoři Mladé fronty DNES. K zajištění objektivnosti otiskla Mladá fronta DNES také poměrně detailní rozhovor s Ottou Habsburským, který sudetské Němce v jejich snažení podporuje.

Ve srovnání s Mladou frontou a Lidovými novinami věnuje Rudé právo sudetoněmecké problematice jen velmi malý prostor. Situaci nehodnotí, pouze o ní informuje, Sudetoněmeckým dnům, výrokům zástupců Sudetoněmeckého krajanského sdružení a nově vzniklé komisi není věnován žádný komentář.

5.5 1994 – 45. Sudetoněmecké dny: „Společně pro Evropu-40 let patronátu“

5.5.1 Lidové noviny

O cílech blížících se Sudetoněmeckých dnů informují Lidové noviny v pátečním vydání z 21. května. Ve zprávě „Neubauer o cílech landsmanšaftu“²³⁵ popisují na titulní straně tiskovou konferenci, na které předseda Sudetoněmeckého krajanského sdružení Franz Neubauer označil za cíl sudetských Němců navázání dialogu s českou stranou a vyjasnění sporných historických otázek. Detailněji se 45. Sudetoněmeckým dnům věnují články uveřejněné v sobotním vydání Lidových novin z 21. května a to zpráva „Věc: Sudetoněmecké dny 21.-22.5.1994“²³⁶, které je věnována téměř celá strana 7. V článku je uveden přesný překlad projevu rakouského ministra zahraničí A. Mocka, který na 45. Sudetoněmeckých dnech obdržel cenu Karla IV., udělovanou právě Sudetoněmeckým krajanským sdružením. Mock ve svém projevu chválil postoj Václava Havla, odsoudil postoj české vlády, která odmítá dialog se sudetskými Němci a vybídl ke společnému vytváření středoevropského prostoru.

O konkrétním průběhu Sudetoněmeckých dnů informuje v pondělním vydání na titulní straně Jaroslav Šonka v článku „Na sudetoněmeckém sněmu v Norimberku volání po dialogu“²³⁷. Podle autora se do atmosféry Sudetoněmeckých dnů promítlo „ovzduší předvolebního boje“²³⁸, které ovlivnilo atmosféru celé akce. Politici, kteří

---

²³⁵ Neubauer o cílech landsmanšaftu. *Lidové noviny* VII, 1994, č. 119 (21.5.), s. 1.

²³⁶ Věc: Sudetoněmecké dny 21.-22.5.1994. *Lidové noviny* VII, 1994, č. 119 (21.5.), s. 7.

²³⁷ Jaroslav Šonka, Na sudetoněmeckém sněmu v Norimberku volání po dialogu. *Lidové noviny* VII, 1994, č. 120 (23.5.), s. 1.

²³⁸ Tamtéž.

vystoupili jako řečníci, zdůrazňovali podporu Bonnu, ujišťovali, že sudetští Němci budou přizváni k řešení česko-německých vztahů. Tak alespoň podle autora mluvil M.Kanther, spolkový ministr vnitra. E. Stoiber se opětovně vyjádřil pro zrušení dekretů prezidenta Beneše, ale ocenil i spolupráci Prahy a Mnichova a vyzval k dialogu s českou stranou. J. Šonka informuje také o sobotní demonstraci proti politice sudetoněmeckého sdružení a o rozhořčení, které vyvolal článek historika Petera Bechera v posledním vydání Spiegelu. Šonka v pokračování článku na straně 6²³⁹ uvádí i část projevu T.Weigela, který zdůvodňoval nutnost dialogu české strany se sudetskými Němci tím, že „bez řešení sudetoněmecké otázky a zrušení Benešových dekretů bude vstup ČR do EU velmi problematický“²⁴⁰.

Celkově se Lidové noviny 45.Sudetoněmeckými dny nezabývají tak podrobně, jak tomu bylo v roce předešlém. Článek uveřejněný na 3. straně úterního vydání z 24. května „Požadavky na sudetoněmeckém sněmu nepřinesly proti minulosti nic nového“²⁴¹ shrnuje reakce předních českých politiků na závěry sudetoněmeckého setkání. Václav Klaus dle Lidových novin označil požadavky sudetoněmeckého sněmu za „staronové, bez nové aktivity či protiofenzívy“²⁴². Kancelář Václava Havla se ohradila proti výrokům, že by Havel kdykoli popřel platnost Benešových dekretů a ministr Zieleniec dle Lidových novin kvitoval demonstraci, která v rámci dnů proběhla proti sudetoněmecké politice. Podle Zieleniece je to první signál toho, že se sudetští Němci „začali zamýšlet nad neadekvátními požadavky landsmanšaftu“²⁴³. Jinak dle Lidových novin nezaznamenali čeští politici žádnou odchylku od trendu sudetoněmecké politiky.

Sudetoněmecké problematiky se nepřímo dotýká i zpráva z 25. května „Neubauer kritizuje ČR za postoj k německé menšině“, která se spíše věnuje prohlášení Franze Neubauera, jež se vázalo k dobrému postavení Němců na Slovensku. Ve svém projevu však předseda Sudetoněmeckého krajanského sdružení dle Lidových novin a jejich bratislavského zpravodaje neopoměl kritizovat přístup

---

²³⁹ -šon-, Proti Benešovým Dekretům. *Lidové noviny* VII, 1994, č. 120 (23.5.), s. 6.

²⁴⁰ -šon-, Proti Benešovým Dekretům. *Lidové noviny* VII, 1994, č. 120 (23.5.), s. 6.

²⁴¹ Požadavky na sudetoněmeckém sněmu nepřinesly proti minulosti nic nového. *Lidové noviny* VII, 1994, č. 121 (24.5.), s. 3.

²⁴² Tamtéž.

²⁴³ Tamtéž.

České republiky k Němcům žijícím na jejím území. Dle Neubauera je situace Němců v Čechách „neudržitelná“²⁴⁴ a Slovenská republika je v tomto ohledu výrazně napřed.

Proti Neubauerově nátlaku se podle Lidových novin postavil prezident Václav Havel, kterého Lidové noviny citují na titulní straně vydání z 26. května v článku „V. Havel odmítá Neubauerovu režii“²⁴⁵. Dle Lidových novin se Havel odmítl vyjadřovat k sudetoněmeckým požadavkům „kdy chce pan Neubauer, ale vyjádří se v pravou chvíli a jasně“²⁴⁶.

K uzavření sudetoněmecké tematiky otiskly Lidové noviny i komentáře českých publicistů, vědců a politiků. Prvním z nich je komentář Jiřího Rumla „Dialog s kým a o čem“²⁴⁷ z 30. května. Publicista Jiří Ruml v něm obviňuje sudetské Němce z vydírání české strany, vynucování dialogu a stanovení nekompromisních podmínek. Němci podle Rumla zapomínají, že to byli oni, kdo chtěli žít v Německu, tudíž je jejich žádost o právo na vlast anachronismus. Právo na domov je dle autora něco jiného. O ten přišli, ale čistě v důsledku prohrané války, kterou Německo vyvolalo. Vyhnaní předcházely zločiny ze strany německých obyvatel, vyhnaní Čechů ze Sudet, transporty do koncentračních táborů. Z odsunu dle Rumla profitovala nejvíce komunistická strana, která uvolněného prostoru využila pro vítězné volby, majetek rozdala, následně zkonfiskovala a proměnila tak „kdysi plodný a malebný kraj v okoralý úhor žebráckých statních statků a rozstřílený cvičák lidové armády“²⁴⁸. Ruml nechce zastírat, že bylo Němcům ublíženo, ale „ztotožňovat toto příkoří s etnickými čistkami na území bývalé Jugoslávie není nejlepším startem jakéhokoli dialogu“²⁴⁹. Minulost je zátěží, ale dle autora zátěží pro obě strany, a vyžaduje tak vstřícný krok z obou stran. Sudetští Němci na to jdou však špatně. „Kdo dnes požaduje zrušení výsledků války, kterou sám vyvolal a prohrál, mohl by zítra zpochybňovat i následnou denacifikaci“²⁵⁰ a to dnešní svět nedovolí.

---

²⁴⁴ Neubauer kritizuje ČR za postoj k německé menšině. *Lidové noviny* VII, 1994, č. 122 (25.5.), s. 6.

²⁴⁵ -em-, V. Havel odmítá Neubauerovu režii. *Lidové noviny* VII, 1994, č. 123 (26.5.), s. 1.

²⁴⁶ Tamtéž.

²⁴⁷ Jiří Ruml, Dialog s kým a o čem. *Lidové noviny* VII, 1994, č. 126 (30.5.), s. 8

²⁴⁸ Tamtéž.

²⁴⁹ Tamtéž.

²⁵⁰ Tamtéž.

Dalším komentářem pro Lidové noviny je článek Václava Žáka „Schází nám sebevědomí k jednání s německou stranou“²⁵¹ otištěný v nedělním vydání Lidových novin z 2. června. Místopředseda SD OH Václav Žák nesouhlasí v komentáři s postojem české politiky, která odmítá dialog s Němci. Česká politika nemůže odůvodňovat své stanovisko tím, že vstupem do dialogu by byla ohrožena suverenity českého státu. Žák tento přístup odmítá, stejně jako možné srovnání této situace s Mnichovem. Mnichov a jeho následky „předpokládají existenci osoby, jako byl A. Hitler a jeho politiky vydírání a příprav na válku. V dnešní době by byl partnerem české stary H. Kohl, nikoliv A. Hitler“²⁵². H.Kohl uznává vinu německého národa na zločinech druhé světové války a podporuje budoucí česko-německé vztahy. Česká strana by měla podle autora vyjít výzvám k dialogu vstříc, přijmout pozvání na Sudetoněmecké dny a sudetským Němcům vysvětlit, proč nelze Benešovy dekrety odvolat. Ve svém komentáři označil V. Žák chování V. Klause za arogantní a postoj koalice za nesprávný. „Jak můžeme požadovat odškodnění a sami odmítnou vůbec jednat?“²⁵³, ptá se českých politiků autor článku. Z chování českých politiků tak dle Žáka číší jen neskrývaný populismus.

5.5.2 Mladá fronta DNES

První zmínka Mladé fronty DNES o chystaném sudetoněmeckém setkání pochází z pátku před svatodušními svátky, kdy se již tradičně sudetští Němci schází k tzv. Sudetoněmeckým dnům. Na titulní straně vydání z 20. května v článku „Šéf landsmanšaftu se diví, že ho česká strana odmítá“²⁵⁴ vyjádřil pro Mladou frontu DNES předseda Sudetoněmeckého krajanského sdružení Franz Neubauer politování nad tím, že čeští politici odmítli účast na Sudetoněmeckých dnech. Čeští politici odůvodnili svoji neúčast tím, že „Neubauerova politika nevede k dobrým vztahům mezi oběma zeměmi“²⁵⁵. Klaus podle Mladé fronty DNES označil pozvání na sjezd

---

²⁵¹ Václav Žák, Schází nám sebevědomí k jednání s německou stranou?. *Lidové noviny* VII, 1994, č. 129 (2.6.), s. 8.

²⁵² Tamtéž.

²⁵³ Václav Žák, Schází nám sebevědomí k jednání s německou stranou?. *Lidové noviny* VII, 1994, č. 129 (2.6.), s. 8.

²⁵⁴ jik,čtk, Šéf landsmanšaftu se diví, že ho česká strana odmítá. *Mladá fronta DNES* V, 1994, č. 118 (20.5.), s.1, 8.

²⁵⁵ Tamtéž.

dokonce za provokaci. Autoři článku citují přesně projev Franze Neubauera, který označil chování české strany za omyl a „nechápe, proč pozvání na sjezd, který v minulosti přijali čeští velvyslanci, je náhle pro Klause provokací“²⁵⁶. V článku autoři dále informují o tom, že každoročně udílenou cenu Karla IV. převezme tentokáte rakouský ministr zahraničí Alois Mock.

V průběhu Sudetoněmeckých dnů podala o jejich průběhu Mladá fronta DNES zprávu „Sudetští Němci na svém srazu opakují už známé požadavky“²⁵⁷, která na titulní straně sobotního vydání jen shrnuje již několikrát zmíněné požadavky Sudetoněmeckého krajanského sdružení, jako je uznání práva na vlast a zrušení dekretů prezidenta Beneše. Podle předsedy sdružení, citovaného Mladou frontou, to jsou požadavky uskutečnitelné. Němcům mají být dána veškerá práva jako českým občanům a mělo by dojít ke kolektivnímu odškodnění. Zpráva ale nepodává konkrétní informace o projevech představitelů sudetských Němců. Těm se věnuje pondělní vydání Mladé fronty DNES. Na titulní straně v článku „Sudetští Němci v Norimberku vyzývají Prahu k dialogu“²⁵⁸ informuje Emílie Harantová konkrétně o průběhu setkání a projevech předních představitelů sudetských Němců. Předseda bavorské CSU T. Weigel dle Mladé fronty DNES prohlásil, že pokud se chce Česká republika stát členem Evropské unie, musí „respektovat evropský domovní řád“²⁵⁹, což znamená vyřešit problémy se sudetskými Němci. Čerstvý nositel ceny Karla IV, rakouský minister A. Mock, vyzval ČR k dialogu se sudetskými Němci, k omluvě a podle Mladé fronty DNES nepřímo srovnal vyhnání Němců s etnickými čistkami na Balkáně. Informace ohledně 45. Sudetoněmeckých dnů doplnila pro Mladou frontu DNES ještě Emílie Harantová na titulní straně zprávou „Sudetským Němcům nemůže odpustit“²⁶⁰, která podává reportáž o Sudetoněmeckých dnech. Ne však z vlastního pohledu, ale z pohledu Miroslava Klena, který od revoluce radikálně vystupuje proti jakémukoli jednání se sudetskými Němci. M. Klen po smířlivých výrocích Václava Havla k sudetoněmecké problematice zahájil protestní hladovku. Sám ale, jak uvádí

---

²⁵⁶ Tamtéž.

²⁵⁷ Sudetští Němci na svém srazu opakují už známé požadavky. *Mladá fronta DNES* V, 1994, č. 119 (21.5.), s.1

²⁵⁸ Emílie Harantová, Sudetští Němci v Norimberku vyzývají Prahu k dialogu. *Mladá fronta DNES* V, 1994, č. 120 (22.5.), s.1.

²⁵⁹ Tamtéž.

²⁶⁰ Emílie Harantová, Sudetským Němcům nemůže odpustit. *Mladá fronta DNES* V, 1994, č. 120 (22.5.), s.1,2.

Harantová, tento rok navštívil Sudetoněmecké dny. Podle Klena si sudetští Němci omluvu nezaslouží. V první republice měli jako „nejsvobodnější Němci v Evropě možnost volit z několika demokratických stran. Většina jich však dala přednost Henleinovi a umožnila tak příchod Hitlera“²⁶¹. Koncentrační tábory nebyly přímo dílem sudetských Němců, ale „právě sudetští Němci tvořili 42% regresivního aparátu u nás, protože se považovali za znalce Čechů“²⁶². Klen hovořil také pro rakouskou televizi, která ho vyzvala k debatě se sudetskými Němci. V dnešní době není dle zprávy Harantové M. Klen proti dialogu a vyjádření lítosti nad vyhnáním Němců, je však nutné, aby došlo k omluvě i z druhé strany. Sám se během sudetoněmeckého setkání o navázání dialogu snažil.

V úterním vydání Mladé fronty DNES z 23. května uvádí na straně 6 Viliam Buchert svůj komentář k sudetoněmeckým požadavkům „U sudetských Němců nic nového“²⁶³. Buchert píše, že Sudetoněmecké dny nepřinesly nic nového a zástupci sudetských Němců opakují stále stejné požadavky. Nová byla jen účast zástupců Spolkové vlády a rakouského ministra zahraničí. Je to dle Bucherta důkaz, že se sudetským Němcům podařilo dostat „s provinčními nároky až k vládě v Bonnu“²⁶⁴. V komentáři autor zdůrazňuje svůj názor, že dialog obou států je nutný, nicméně ani jedna strana, jak sudetoněmecká tak česká, nejsou dostatečně připraveny a na problematiku reagují příliš emotivně. Sudetoněmecká otázka přitom není podle autora pro česko-německé vztahy rozhodující a určující. Opomíjet ji však nelze.

Ve zpráva na straně 2 vydání z 24. května „Zrušení Benešových dekretů by uvolnilo lavinu, míní Zieleniec“²⁶⁵, informuje Mladá fronta DNES o názoru českého ministra zahraničí k požadavku sudetských Němců – zrušení Benešových dekretů. Takovéto snahy vedou podle Zieleniece k revizi výsledků druhé světové války a měly by vliv nejen na Českou republiku, ale celou Evropu. V článku autoři zmiňují, že Zieleniec velmi pozitivně hodnotí rozvinutí transparentů během Sudetoněmeckých dnů s nápisy „Ne mnichovské dohodě“ a „Cheb musí zůstat český“. Je to, jak uvádí Zieleniec pro Mladou frontu DNES, důkaz, že se sudetští Němci zamýšlejí nad politikou krajanského sdružení. V tentýž den vyšel v sekci názorů článek „Václav

---

²⁶¹ Tamtéž.

²⁶² Tamtéž.

²⁶³ Viliam Buchert, U sudetských Němců nic nového. *Mladá fronta DNES* V, 1994, č. 121 (23.5.), s.6.

²⁶⁴ Tamtéž.

²⁶⁵ rep,čtk, Zrušení Benešových dekretů uvolnilo lavinu, míní Zieleniec. *Mladá fronta DNES* V, 1994, č. 122 (24.5.), s.2.

Klaus měl možná být v Norimberku²⁶⁶. Emílie Harantová píše o pozvání českých politiků k účasti na Sudetoněmeckých dnech. Německá strana dle autorky nepočítala s tím, „že by pozvání bylo přijato a odpovědí o provokaci jen Václav Klaus nahrál F. Neubauerovi na smeč“²⁶⁷. Klaus se dle Harantové neměl nechat vyprovokovat k tak přehnané reakci, odpovědět Neubauerovi přímo, či na sjezd sám přijet. Tím by celé téma odpolitizoval a zbavil se tak strachu, který sudetoněmecká otázka české vládě zbytečně nahání. „Jeho příjezd by v Norimberku působil jako bomba“, protože by ze všech svých projevů museli v rámci udržení přátelského tónu zástupci sudetských Němců proškrtat veškeré protičeské poznámky²⁶⁸. Klaus by si pak mohl „v kolonce „má dáti“ odškrtnout políčko dialog“²⁶⁹ a vzal by tak, podle Harantové, vítr z plachet všem protičeským agitátorům. Českou republiku by gesto nic nestálo a umlčelo by sudetoněmecké kritiky, alespoň do té doby, než by česká vláda dořešila otázku restitucí.

Komentář Emílie Harantové doplňuje Mladá fronta DNES komentářem Jiřího Peška, člena Česko-německé historické komise, působícího v Centru německých a rakouských studií FSV UK, který otiskla 25. května pod názvem „Neznepokojujme se sudetoněmeckými profesionály“²⁷⁰. Jiří Pešek ve svém komentáři vyčítá české angažované veřejnosti, že se příliš soustřeďuje na výroky vedení Sudetoněmeckého krajanského spolku a Sudetendeutsche Zeitung. Podle Peška nejsou názory F. Neubauera a Sudetendeutsche Zeitung reprezentantem mínění všech sudetských Němců, ba naopak, část z nich s tímto sudetoněmeckým postojem zásadně nesouhlasí. Česká politická i veřejná scéna přebírá automaticky pouze tento pohled, aniž by věnovala pozornost jiným sudetoněmeckým organizacím, „které jsou vnímavé k dějinným okolnostem česko-německého rozchodu a usilují o překlenutí mezery nepochopení“²⁷¹. Pešek zde jmenuje například katolickou Ackermann-Gemeinde, sociálnědemokratickou Seliger-Gemeinde a kulturní Adalbert-Stifter-Verein. Podle

---

²⁶⁶ Emílie Harantová, Václav Klaus měl možná být v Norimberku. *Mladá fronta DNES* V, 1994, č. 122 (24.5.), s.6.

²⁶⁷ Tamtéž.

²⁶⁸ Emílie Harantová, Václav Klaus měl možná být v Norimberku. *Mladá fronta DNES* V, 1994, č. 122 (24.5.), s.6.

²⁶⁹ Tamtéž.

²⁷⁰ Jiří Pešek (člen česko-německé historické komise, působí v Centru německých a rakouských studií FSV UK), Neznepokojujme se sudetoněmeckými profesionály. *Mladá fronta DNES* V, 1994, č. 123 (25.5.), s.6.

²⁷¹ Tamtéž.

Peška by se Češi měli „více zajímat o názory a literární činy lidí, kteří pro skutečné česko-německé porozumění, a především poznání, vykonali opravdu mnoho a ne dle představy pana Neubauera“²⁷². Zmiňuje například spisovatele Petera Bechera, historika Hanse Lamberga a Ferdinanda Seibta. Česká strana by také mohla vzít do ruky německou odbornou literaturu, která podává naprosto odlišný pohled na dějiny vyhnání, než jak to činí Neubauer a jeho „profesionální sudetáci“. V závěru článku se Pešek obrací na českou společnost. „Vyhnání a odsun Němců bylo zločinnou chybou, ale vypořádat se s ní musíme jen a jen sami, kvůli sobě“²⁷³, dodává.

Sudetoněmeckou problematiku uzavírá pro Mladou frontu DNES Emílie Harantová rozhovorem s Otto von Habsburkem 25. května. V rozhovoru pro Mladou frontu DNES poslanec Evropského parlamentu a následník habsburského trůnu uvedl, že „odsun Němců vždy odmítal a bojoval proti němu“²⁷⁴ a označil sám sebe za Evropana, bez konkrétní národnosti. Dle jeho názoru se požadavky sudetských Němců budou projednávat i v Evropském parlamentu, vše je třeba řádně prodiskutovat a správně pojmenovat. Odmítnutí dialogu českou stranou považuje Otto von Habsburg za velkou chybu a Václav Klaus, který tak činí „pouze poukazuje na to, že jeho morální pozice ve vyjednávání je natolik slabá, že prostě nemůže diskutovat“²⁷⁵.

5.5.3 Rudé právo

Zprávy o chystaném sudetoněmeckém setkání uvozuje pro Rudé právo článek z 20. května „Neubauer: Česká strana se dopouští omylu“²⁷⁶. Na titulní straně čtvrtletního vydání je stručně shrnut závěr tiskové konference před Sudetoněmeckými dny, na které mluvčí Sudetoněmeckého krajanského sdružení F. Neubauer označil jednání Prahy a její ostré reakce na pozvání k dialogu za omyl. Reakce českých politiků je „nepochopitelná a jen ukazuje, že sudetoněmecká otázka je skutečně otevřená a vyžaduje naléhavé řešení“²⁷⁷, cituje Neubauera Rudé právo. Na 2. straně

---

²⁷² Tamtéž.

²⁷³ Jiří Pešek (člen česko-německé historické komise, působí v Centru německých a rakouských studií FSV UK), Neznepokojíme se sudetoněmeckými profesionály. *Mladá fronta DNES* V, 1994, č. 123 (25.5.), s.6.

²⁷⁴ Emílie Harantová, Otto von Habsburk: Vyhnání ze Sudet byl zločin. *Mladá fronta DNES* V, 1994, č. 123 (25.5.), s.9.

²⁷⁵ Tamtéž.

²⁷⁶ Neubauer: Česká strana se dopouští omylu. *Rudé Právo* 4, 1994, č. 113 (20.5.) s.1.

²⁷⁷ Tamtéž.

čtvrtečního vydání Rudého práva jsou uvedeny ještě dva články, zabývající se oním odmítnutým pozváním na Sudetoněmecké dny. V článcích „Neubauer to vzal odzadu“²⁷⁸ a „Klaus: Pozvání nebylo upřímné“²⁷⁹ uvádí Rudé právo argumenty českých politiků, proč pozvání na sudetoněmecké setkání odmítli. Předseda KDU-ČSL jej odmítl se slovy, že „dialog má začít odškodněním českých občanů postižených válkou“²⁸⁰. KSČM prohlásila ústy svého místopředsedy M. Ransdorfa, že „ČR není k dialogu s Německem připravena. Jsou zapomínány vypálené vesnice za okupace a jsou příliš zdůrazňovány prohřešky českého obyvatelstva“²⁸¹ cituje Rudé právo M. Ransdorfa. Uvádí také, že KSČM na Sudetoněmecké dny pozvaná nebyla. Václav Klaus pak dle Rudého práva označil pozvání do Norimberku za „neupřímné“²⁸². Ve čtvrtčním vydání Rudého práva lze na straně 23 také najít zprávu, ve které list upozorňuje na odmítavý postoj rakouské Socialistické mládeže k chování rakouského ministra A. Mocka. Ten měl na chystaných Sudetoněmeckých dnech obdržet cenu Karla IV., udělovanou Sudetoněmeckým krajanským sdružením. V článku „Socialistická mládež vyzývá Mocka, aby se vzdal Karlovy ceny“²⁸³ cituje Rudé právo M. Delfse, předsedu rakouské Socialistické mládeže, který varoval Mocka, že se „staví do pravicového rohu a škodí vážnosti Rakouska“²⁸⁴. Rudé právo informuje také o kritice Mockova počínání ze strany rakouské Sociální demokracie, která dává ministrovi za vzor chování českého premiéra Klause, který pozvání na sjezd odmítl.

Implicitně se o Sudetoněmeckých dnech zmiňuje Rudé právo 21. května v článku Jana Kovaříka „Neubauer trvá na dialogu s vládou ČR“²⁸⁵, který na titulní straně shrnuje výroky představitelů sudetských Němců, pronesené během 45. Sudetoněmeckých dní. Podle Kovaříka vyzval F. Neubauer opět k dialogu, B. Posselt označil F. Neubauera za mluvčího všech sudetských Němců a H. Schling informoval o údajném utvoření pražské krizové komise. Podle Kovaříka Neubauer odmítl, že by Sudetoněmecké krajanské sdružení chtělo bránit vstupu ČR do EU nebo

---

²⁷⁸ Kou, Neubauer to vzal odzadu, míní KDU-ČSL. *Rudé Právo* 4, 1994, č. 113 (20.5.) s.2.

²⁷⁹ Vh, V. Klaus: Pozvání nebylo upřímné. *Rudé Právo* 4, 1994, č. 113 (20.5.) s.2.

²⁸⁰ Kou, Neubauer to vzal odzadu, míní KDU-ČSL. *Rudé Právo* 4, 1994, č. 113 (20.5.) s.2.

²⁸¹ Tamtéž.

²⁸² Vh, V. Klaus: Pozvání nebylo upřímné. *Rudé Právo* 4, 1994, č. 113 (20.5.) s.2.

²⁸³ Socialistická mládež vyzývá Mocka, aby se vzdal Karlovy ceny. *Rudé Právo* 4, 1994, č. 113 (20.5.) s.23.

²⁸⁴ Tamtéž.

²⁸⁵ Jan Kovařík, Neubauer trvá na dialogu s vládou ČR. *Rudé Právo* 4, 1994, č. 114 (21.5.) s.1, 22.

NATO, nicméně zopakoval požadavek práva na vlast a sebeurčení, přiznání českého občanství, práva žít v ČR, práva volit, užívat svůj jazyk a vlastní kulturu a ohradil se proti dražení sudetoněmeckého majetku který „by měl být vrácen odsunutým Němcům s tím, že budou povinni investovat v ČR“²⁸⁶. Na konci článku Rudé právo informuje, že Ministerstvo vnitra nezřídilo žádný krizový štáb, o kterém mluvil předseda sudetoněmeckého shromáždění Schling. O konkrétních závěrech Sudetoněmeckých dnů podává Rudé právo zprávu v pondělním vydání z 23. května, kde na titulní straně uvádí článek Jana Kovaříka „Waigel: Bonn čeká, že ČR zruší Benešovy dekrety. Bavorský premiér Stoiber opět vyzval Klause k dialogu se sudetskými Němci“²⁸⁷, článek „Zástupce bavorské zemské rady pro rozhovory se sudetskými Němci. Němci a Rakušané slavili v Přední Výtoni“²⁸⁸ a zpráva „Pozvání z Norimberka pro KDS výzvou k dialogu“²⁸⁹. V prvním zmíněném článku informuje Jan Kovařík převážně o projevu člena Spolkové vlády T. Weigela, jehož stanovisko prezentuje, jako stanovisko celé Spolkové vlády. Z Weigelova projevu cituje pasáž, kde ministr upozorňuje ČR, že při vstupu do EU musí respektovat evropský pořádek a označil Sudetoněmecké krajanské sdružení za důležitý politický faktor v německé politice. Ve zprávě J. Kovaříka se čtenáři také dozvídají o demonstraci proti politice Sudetoněmeckého krajanského sdružení, proti které ale velká část účastníků sjezdu protestovala. Kovařík informuje dále i o projevu bavorského premiéra E. Stoibera, který ve svém výroku vyzval německého ministra zahraničí K. Kinkla, aby byli sudetští Němci přizváni k česko-německému vyjednávání. Mluvčí krajanského sdružení Franz Neubauer dle Kovaříka kritizoval V. Klause a J. Zieleniece, že považují sudetoněmeckou otázku za uzavřenou a odmítají dialog se sudetskými Němci. Neubauer dle Rudého práva dále prohlásil, že „odsunutí Němci nebyli odpovědní za zřízení protektorátu v roce 1939 ani za masakr v Lidicích a za koncentrační tábor v Terezíně“²⁹⁰. Kovařík ve svém článku zmiňuje také vystoupení I. Kružiaka, zahraničněpolitického poradce slovenského presidenta (později se ukázalo,

---

²⁸⁶ Tamtéž.

²⁸⁷ Jan Kovařík, Waigel: Bonn čeká, že ČR zruší Benešovy dekrety. Bavorský premiér Stoiber opět vyzval Klause k dialogu se sudetskými Němci. *Rudé Právo* 4, 1994, č. 120 (23.5.) s.1, 19.

²⁸⁸ Ch, Zástupce bavorské zemské rady pro rozhovory se sudetskými Němci. Němci a Rakušané slavili v Přední Výtoni. *Rudé Právo* 4, 1994, č. 120 (23.5.) s.2.

²⁸⁹ tn, Pozvání z Norimberka pro KDS výzvou k dialogu. *Rudé Právo* 4, 1994, č. 120 (23.5.) s.2.

²⁹⁰ Jan Kovařík, Waigel: Bonn čeká, že ČR zruší Benešovy dekrety. Bavorský premiér Stoiber opět vyzval Klause k dialogu se sudetskými Němci. *Rudé Právo* 4, 1994, č. 120 (23.5.) s.1, 19.

že nešlo o poradce presidenta a presidetská kancelář se od jeho projevů důrazně distancovala), který ocenil spolupráci sdružení s organizacemi Slováků v zahraničí a zdůraznil, aby bylo sudetským Němcům Českou republikou přiznáno právo na vlast. Kovařík zmiňuje, že jej za tato slova F. Neubauer objal a políbil. V článku je také zmíněna návštěva českého občana M. Klena, který proti dialogu se sudetskými Němci dříve protestoval hladovkou. Jeho účast na sjezdu si podle Kovaříka Sudetské krajanské sdružení vysvětlilo jako důkaz toho, že Češi jsou schopni názorového vývoje. Klen však pro Rudé právo uvedl, že mu toto přijetí bylo nepříjemné. Zbylé dva články v pondělním vydání Rudého práva informují o stanovisku KDS k pozvání na Sudetoněmecké dny. Podle zprávy Rudého práva vidí KDS pozvání do Norimberka naopak jako pozitivní. Článek „Zástupce bavorské zemské rady pro rozhovory se sudetskými Němci. Němci a Rakušané slavili v Přední Výtoni“ informuje jen o slavnosti konané při příležitosti otevření opraveného kostela v Přední Výtoni, jehož oprava byla financována právě sudetskými Němci.

O reakci české politické scény na sudetoněmecké setkání informuje Rudé právo 24. května v článku „Zieleniec varoval před revizí výsledků 2.světové války“²⁹¹. Dle Rudého práva Zieleniec odmítl požadavky vyslovené během Sudetoněmeckých dní. Jejich vyslyšení by mohlo spustit lavinu, která „by mohla skončit v nevypočitatelných a odlehlých koncích“²⁹². Ministr zahraničí kvitoval demonstraci, která proběhla během dnů proti sudetoněmecké oficiální politice. Kancelář presidenta republiky se vyjádřila, že „Benešovy dekrety není možno zrušit a president nikde nikdy neřekl, že by mohly být zrušeny“²⁹³. Podle Rudého práva premiér Klaus prohlásil, že s vyjádřením k sudetoněmecké problematice je třeba počkat až do německých podzimních voleb. Pak budou názory Prahy zřetelněji slyšeny než teď, v předvolební atmosféře. Klaus dále dle deníku prohlásil, že „řešení sudetoněmecké otázky není problém koaliční, nýbrž spadá pod pravomoc Ministerstva zahraničních věcí“²⁹⁴. Požadavky vznesené na sudetoněmeckém sněmu odmítli i činitelé ČSSD, KSČM, LB, Strany zelených a ČMSS, jak uvádí Rudé právo.

Dne 25.května uvedlo Rudé právo krátkou zprávu „Klaus: Beneše podpořili politikové i veřejnost“²⁹⁵, ve které cituje Václava Klause a jeho vyjádření k E.

²⁹¹ Zieleniec varoval před revizí výsledků 2.světové války. *Rudé Právo* 4, 1994, č. 121 (24.5.) s.1, 2.

²⁹² Tamtéž.

²⁹³ Tamtéž..

²⁹⁴ Tamtéž.

²⁹⁵ de, Klaus: Beneše podpořili politikové i veřejnost. *Rudé Právo* 4, 1994, č. 122 (25.5.) s. 2.

Benešovi. Podle Klause bylo to, co Beneš udělal „v souladu s tehdejší politickou reprezentací a učinil tak s plnou podporou české veřejnosti“²⁹⁶. Klaus pro Rudé právo uvedl, že kdyby přijal pozvání do Norimberka, „byl by umlácen čepicemi jako zrádce českého národa“²⁹⁷.

5.5.4 Shrnutí

O 45. Sudetoněmeckých dnech informují české deníky velmi rozsáhle. Nejvíce se přímo sudetoněmeckým setkáním zabývá Rudé právo, které mu také přisuzuje největší důraz. Explicitně ale o sudetoněmecké problematice pojednávají nejvíce Lidové noviny, které informují jak o přípravách na Sudetoněmecké dny, tak o Sudetoněmeckých dnech samotných. V následujícím týdnu po setkání rozebírají reakci české i německé politické scény na výroky pronesené během setkání sudetských Němců. Celkový obraz pak doplňují řadou komentářů předních českých publicistů a politiků. Lidové noviny se tak sudetoněmeckou otázkou zabývají více jak dva týdny. Ze všech tří zmiňovaných listů se ale snaží podat informace nejvíce objektivně. Ve zprávách přímo ze sudetoněmeckého setkání necitují jen ty části výroků sudetských představitelů, které kritizují politiku české vlády, ale zmiňují i vstřícnou náladu, která u většiny účastníků vůči České republice panuje. Lidové noviny mají ze tří českých deníků tendenci nejméně vzbuzovat paniku, která každoročně po Sudetoněmeckých dnech v České republice propukne. Informují střídavě, čtenáře uklidňují tím, že si česká politická scéna z projevů představitelů Sudetoněmeckého krajanského sdružení vrásky na hlavě dělat nemusí. Otištěné komentáře jsou vyvážené, noviny tak nikomu nestrání. Uvádějí komentář V. Žáka, který se jasně vyjadřuje pro navázání dialogu s německou stranou, tak i komentář J. Rumla, který odmítá nátlak vyvíjený sudetskými Němci na českou stranu, aby zrušila Benešovy dekrety.

Mladá fronta DNES stojí, jako ve většině případů, v umírněném středu. O sudetoněmeckém setkání informuje podobně jako Lidové noviny, nicméně své zprávy umisťuje na titulní stranu. Tím evokuje ve čtenářích pocit, že sudetoněmecká otázka je pro český stát velmi důležitá. Problémem Mladé fronty DNES je také jednostranný pohled na Sudetoněmecké dny, jelikož o nich informuje jen zvláštní dopisovatelka Mladé fronty DNES E. Harantová. Pluralitu názorů dohání Mladá fronta DNES tím,

---

²⁹⁶ Tamtéž.

²⁹⁷ de, Klaus: Beneše podpořili politikové i veřejnost. *Rudé Právo* 4, 1994, č. 122 (25.5.) s. 2.

že v týdnu, který následuje po Sudetoněmeckých dnech, otiskla tři komentáře různých autorů. První komentář pochází z pera již zmiňované E. Harantové, která se implicitně nevyjadřuje k sudetoněmeckému setkání, ale k přístupu české politiky k sudetoněmecké otázce. K Sudetoněmeckým dnům se také nepřímo vyjadřuje v komentáři V. Pešek, který je jedním z předních českých historiků zabývajících se česko-německými vztahy. Uvedení Peškova komentáře, který vyzývá českou stranu a česká média, aby nezveličovala sudetoněmecký problém, se možná Mladá fronta DNES snaží nabídnout čtenářům pohled historika-odborníka a jeho názorem uklidnit veřejnost, že radikálním požadavkům Sudetoněmeckého krajského sdružení nebude česká strana ustupovat a sudetoněmecký problém neovlivňuje a neovlivní rozvíjející se vztahy se Spolkovou republikou Německo.

Rudé právo je přesně tím médiem, které řeší sudetoněmecký problém přehnaně. List informuje o sudetoněmeckém setkání již před jeho konáním, články jsou téměř vždy otištěny na titulní straně a zprávy, které Rudé právo podává, obsahují ty části výroků představitelů Sudetoněmeckého krajského sdružení, které se o české politice vyjadřují velmi nesmířlivě. Na rozdíl od Mladé fronty DNES a Lidových novin, nedoplňuje Rudé právo zprávy ze Sudetoněmeckých dnů žádným komentářem. Ve svém zpravodajství se soustředí pouze na reakci české politické scény na projevy sudetoněmeckých představitelů, zvláště těch, které obhajují existenci Benešových dekretů. Rudé právo, jako levicově orientovaný deník, dává větší důraz na reakce levicově orientovaných stran, jako je sociální demokracie a KSČM.

5.6 1995 - 46. Sudetoněmecké dny: „ 50 let od vyhnání – bezpráví nelze promlčet“

5.6.1 Lidové noviny

S napětím očekávané Sudetoněmecké dny vyvolaly komentáře k česko-německým vztahům, tentokrát na německé politické scéně. O projevu Helmutha Kohla z počátku června, ve kterém německý kancléř Helmuth Kohl pozitivně zhodnotil česko-německé vztahy, informovaly Lidové noviny 2. června v článku „Kohl smířlivě o vztahu k ČR. Bavorský premiér Stoiber žádá prozkoumání Benešových dekretů, Havel i Klaus tuto myšlenku odmítají“²⁹⁸ na titulní straně

---

²⁹⁸ -čtk-, -em-, Kohl smířlivě o vztahu k ČR. Bavorský premiér Stoiber žádá prozkoumání Benešových dekretů, Havel i Klaus tuto myšlenku odmítají. *Lidové noviny* VIII, 1995, č. 128 (2.6.), s. 1.

pátečního vydání, tedy vydání bezprostředně předcházejícímu sudetoněmeckému setkání. Podle Lidových novin se kancléř sice pozitivně vyjádřil o vztazích k České republice, nicméně „nevedl žádné konkrétní návrhy, jak by se mělo řešit dosud chybějící odškodnění českých obětí nacismu“²⁹⁹ Kohl dle Lidových novin ocenil přínos sudetských Němců k obnově poválečného Německa a míru v Evropě a vyjádřil „soucítí s jejich osudem“³⁰⁰ Podle Kohla, citovaného Lidovými novinami, nelze popírat, že příčinou tragédie vyhnání byl nástup nacismu v Německu a že prvními válečnými uprchlíky byli Poláci. Podle Kohla je Německo připraveno přijmout podanou ruku české diplomacie. V článku je zmíněn také názor Václava Havla, který uvítal iniciativu obou stran k dialogu, ale zároveň zopakoval, že Česká republika nemůže přistoupit k zrušení Benešových dekretů, které „vznikly po druhé světové válce v tehdejší situaci a které mají svůj mezinárodní kontext“. Stejně jako prezident Havel, i český premiér uvítal slova kancléře Kohla. Ve sloupku titulní strany stejného vydání Lidových novin s názvem „Kancelář promluvil“³⁰¹ si čtenáři mohli přečíst názor českého historika Dušana Třeštíka. Třeštík označil Kohlovo vyjádření k česko-německým vztahům za velmi překvapivé, protože každý očekával, že se Kohl k problematice vyjádří až po svatodušním setkání sudetských Němců a bude svoje prohlášení koordinovat podle jejich požadavků. To, že Kohl prohlásil odsun za důsledek nacismus a druhé světové války, bylo stejně překvapivé, jako Kohlovo vystoupení samo. Kancléř po české straně na oplátku dle Třeštíka žádá, aby bylo vyhnání odsouzeno jako bezprávní a odsun byl „morálně odsouzen“³⁰². To, že se k problematice kancléř odvážil vyjádřit, je podle Třeštíka „odvážný tah“, který posouvá dialog na vládní úroveň a nežádá již českou stranu o přímá jednání se sudetskými Němci. Kohl se takového gesta odvážil dle českého historika jen proto, že bavorská CSU, která sudetské Němce zastupuje, nemá ve Spokovém sněmu již takové zastoupení, aby chystané dohody s Českou republikou zastavila.

V pátek před sudetoněmeckým setkáním uvádějí Lidové noviny na titulní straně zprávu „Neubauer vyzývá k dialogu a k uznání práva na vlast“³⁰³, která stručně

---

²⁹⁹ -čtk-, -em-, Kohl smířivě o vztahu k ČR. Bavorský premiér Stoiber žádá prozkoumání Benešových dekretů, Havel i Klaus tuto myšlenku odmítají. *Lidové noviny* VIII, 1995, č. 128 (2.6.), s. 1.

³⁰⁰ Tamtéž.

³⁰¹ Dušan Třeštík, Kancelář promluvil. *Lidové noviny* VIII, 1995, č. 128 (2.6.), s. 1.

³⁰² Tamtéž.

³⁰³ Neubauer vyzývá k dialogu a k uznání práva na vlast. *Lidové noviny* VIII, 1995, č. 129 (3.6.), s. 1.

informuje o prohlášení mluvčího Sudetoněmeckého krajanského sdružení Franze Neubauera před chystanými Sudetoněmeckými dny. Neubauer dle Lidových novin nezdůrazňoval majetkové nároky sudetských Němců, ale opětovně vyzýval českou stranu k otevřenému dialogu o naplnění práva na bývalou vlast. Jak uvádí deník, Neubauer popřel, že by „sudetští Němci kladli splnění svých zájmů jako podmínku pro odškodnění českých obětí nacismu“³⁰⁴. Ve svém projevu dle Lidových novin „odmítl srovnat vysídlení Čechů z pohraničí v roce 1938 s vyhnáním Němců po roce 1945“. Češi mohli dle Neubauera zůstat a nikdo neutrpěl ztráty na majetku.

O přímém průběhu 46. Sudetoněmeckých dnů informoval pro Lidové noviny 5. června Andreas Götze v článku „Sudetoněmecké dny se nesly ve znamení snah o porozumění s Českou republikou“³⁰⁵. Podle zvláštního zpravodaje pro Lidové noviny v Mnichově se na Sudetoněmeckých dnech zdůrazňovala spíše touha po dialogu, než nároky Němců na odškodnění. Bavorský premiér E. Stoiber dle autora uvedl tři základní body, o kterých chce s českou vládou jednat: zrušení zákona o amnestii, poskytnutí práva na vlast a odškodnění českých obětí nacismu. Česká i německá vláda by měla podle Stoibera zaujmout společné stanovisko. Autor v článku zdůrazňuje Stoiberův názor, že je třeba odškodnit české oběti nacismu a odmítl názor F. Neubauera spojit otázku odškodnění se sudetoněmeckými požadavky. Götze v článku uvádí dále vyslovené nároky Němců na zrušení Benešových dekretů a zmiňuje také, že i přes pozitivní tóny, které na sjezdu zazněly, byla předsedkyně Spolkového sněmu Antje Vollmerová, která podporuje česko-německé porozumění, vypískána.

Na titulní straně stejného vydání Lidových novin je uveřejněn také sloupek historika Dušana Třeštíka „Sudetoněmecké letnice“³⁰⁶. Třeštík hodnotí vystoupení T. Weigela jako „konstruktivní a věcné, s očividným úmyslem pohnout záležitosti česko-německých vztahů kupředu“³⁰⁷. Jeho návrh na ustanovení pověřence německé vlády pro jednání s českou stranou je podle historika prvním konkrétním a povzbuzujícím krokem. Pokud ale Weigel a Stoiber budou trvat na zrušení dekretů, skončí vyjednávání obou stran dříve než začalo, uvádí pro Lidové noviny Třeštík. Česká vláda se vyjádřila jednoznačně, že o zrušení dekretů jednat nehodlá a její rozhodnutí je definitivní. Německá strana také dle Třeštíka nemůže očekávat, že

---

³⁰⁴ Neubauer vyzývá k dialogu a k uznání práva na vlast. *Lidové noviny* VIII, 1995, č. 129 (3.6.), s. 1.

³⁰⁵ Andreas Götze, Sudetoněmecké dny se nesly ve znamení snah o porozumění s Českou republikou. *Lidové noviny* VIII, 1995, č. 129 (5.6.), s. 1.

³⁰⁶ Dušan Třeštík, Sudetoněmecké letnice. *Lidové noviny* VIII, 1995, č. 129 (5.6.), s. 1.

³⁰⁷ Tamtéž.

odsun Němců bude označen za bezpráví. Vyhnání proběhlo podle tehdejšího práva a o „bezpráví, tedy ne-právo se rozhodně nejednalo“³⁰⁸. Podle autora je důležité rozlišovat pojmy právo, spravedlnost, morálka a politika. Až se sudetští Němci „naučí tyto pojmy rozlišovat, bude dohoda vlastně hotová“, i přesto, že Antje Vollmerová, zasazující se o rychlé a účinné jednání s Českou republikou, byla na sudetském sněmu vypískána.

K sudetoněmeckým požadavkům se vrací článek Jana Štětky na 6. straně Lidových novin z 6. června „J. Payne odmítá německý požadavek revidovat amnestii z října roku 1945“³⁰⁹, ve kterém autor uvádí reakci předsedy zahraničního výboru Poslanecké sněmovny J. Payna. Payne prohlásil, že „nelze čekat řešení sudetské otázky během několika dnů“³¹⁰ a je důležité, aby si sudetští Němci ve svém požadavku na zrušení zákona o amnestii uvědomili podstatu a účel zákona. Zákon řeší postavení odbojářů a je pro stát „nezpochybnitelný“³¹¹. J. Štětka dále cituje Paynův výrok, že „v mezinárodním dokumentu nenašel existenci práva na vlast a neví tedy, co si pod ním má představit“³¹². K poslednímu bodu sudetoněmeckých požadavků o odškodnění obětí války a odsunu se Payne podle Lidových novin vyjádřil pro individuální odškodnění obětí na obou stranách. Autor článku cituje také výrok předsedy klubu KDS Marka Bendy, který označil výroky představitelů sudetských Němců na Sudetoněmeckých dnech jako „výrazně smířlivější a vstřícnější“³¹³

Ve stejném vydání Lidových novin byl uveřejněn také komentář mnichovského dopisovatele Andrese Götze „Potíže s dějinami. Sudetští Němci nerozumějí náladám v českých zemích“³¹⁴. Autor zde kritizuje mluvčího Sudetoněmeckého krajanského sdružení F. Neubauera z nedostatku sebereflexe k vlastním dějinám. Podle Götze „vnímají sudetští Němci svoji národností skupinu i v současné době spíše jako pasivní objekt dějin než jako jejich aktivního činitele“³¹⁵. To, co se odehrálo na území Československa, za to podle nich nese odpovědnost říšskoněmecká politika.

---

³⁰⁸ Dušan Třestík, Sudetoněmecké letnice. *Lidové noviny* VIII, 1995, č. 129 (5.6.), s. 1.

³⁰⁹ Jan Štětka, J. Payne odmítá německý požadavek revidovat amnestii z října roku 1945. *Lidové noviny* VIII, 1995, č. 130 (6.6.), s. 3.

³¹⁰ Tamtéž.

³¹¹ Tamtéž.

³¹² Tamtéž.

³¹³ Tamtéž.

³¹⁴ Andreas Götze, Potíže s dějinami. Sudetští Němci nerozumějí náladám v českých zemích. *Lidové noviny* VIII, 1995, č. 130 (6.6.), s. 7.

³¹⁵ Tamtéž.

Nedostatek sebereflexe je dle Götze ještě doplněn špatným používáním termínů národnost a občanství a nekonkrétními představami o případném návratu některých Němců do Čech. Tolik A. Götz ve své kritice.

Sobotní a nedělní vydání Lidových novin je tradičně věnováno komentářům publicistů a odborníků. Víkendové vydání Lidových novin po svatodušních svátcích je věnováno opět sudetoněmecké otázce. V komentáři Jaroslava Šedivého „Historii lze vykládat, nikoliv měnit“³¹⁶ z 10. června se český historik zamýšlí nad působením sudetoněmecké otázky na českou zahraniční politiku. Podle Šedivého je jediný možný přístup k sudetoněmecké problematice „kauzální – příčiny vyvolaly následky“³¹⁷. Následky vycházejí „z celkové konstrukce ukončení války a přístupu mocností k Německu“³¹⁸. Pokud se zpochybní jen malá část této konstrukce, bude mít ono zpochybnění podle autora mezinárodní následky. Z této pozice by měla Česká republika vycházet. Vyhnání Němců bylo schváleno, dokonce podporováno mezinárodní politikou a musí být dodnes takto chápáno. Autor v článku podrobně jmenuje průběhy jednání vedoucí k vyhnání Němců z Československa. Jeho závěry jsou zřetelně vyjmenovány na konci komentáře. Podle autora nemůže Česká republika „vstoupit jen do bilaterálního jednání o sudetoněmecké problematice“ a otevřít tak cestu k revizi postupimské dohody a německá vláda ani takové kroky po české vládě nežádá. Druhým závěrem komentáře J. Šedivého je, že česká publicistika vyslovující varování před malou vstřícností k německým požadavkům je „bezděčně či úmyslně demagogická“³¹⁹, protože žádné podobné signály německá demokratická vláda nevysílá a ani vysílat nemůže.

V nedělním vydání Lidových novin je 46. Sudetoněmeckým dnů a sudetoněmecké otázce věnována celá strana I a III, kde nacházíme články Zdeňka Čecha „Ponor do dvoubarevného světa“³²⁰ a Jindřicha Liona „Hledisko dědice trůnu“³²¹. První z nich, reportáž ze Sudetoněmeckých dní Z. Čecha, se věnuje jejich faktickému průběhu a atmosféře. Nevěnuje se projevům představitelů krajanského sdružení, ale názorům obyčejných Němců, kteří dle autora na sjezd přijeli převážně

---

³¹⁶ Jaroslav Šedivý, Historii lze vykládat, nikoliv měnit. *Lidové noviny* VIII, 1995, č. 133 (9.6.), s. 7.

³¹⁷ Tamtéž.

³¹⁸ Tamtéž.

³¹⁹ Tamtéž.

³²⁰ Zdeněk Čech, Ponor do dvoubarevného světa. *Lidové noviny* VIII, 1995, č. 134 (10.6.), s. I, III.

³²¹ Jindřich Lion, Hledisko dědice trůnu. *Lidové noviny* VIII, 1995, č. 134 (10.6.), s. I.

kvůli „bavorské klobáse, pivu, tanci a přátelům“³²². Plamenným projevům předních zástupců nevěnovali obyčejní návštěvníci zdaleka takovou pozornost.

Jindřich Lion nepodává reportáž ze sudetoněmeckého setkání, ale předkládá rozhovor s Ottou Habsburským, následníkem trůnu rakousko-uherské monarchie, členem Evropského parlamentu. V rozhovoru pro Lidové noviny Otta Habsburský kritizoval českou stranu, že je sice svolná k dialogu o sudetoněmecké problematice, ne ale se sudetskými Němci, tedy těmi, kterých se problém přímo dotýká. Otta Habsburský označil pro Lidové noviny odsun za bezpráví a postavil se proti němu. V závěru rozhovoru však přiznal, že problémy, ze kterých vzešla i otázka sudetoněmecká, jsou důsledkem „nerozumné habsburské národnostní politiky a vyhlášení dualismu 1867“³²³.

Dalším komentářem vztahujícím se k sudetoněmecké problematice, přestože ne implicitně, je komentář českého filosofa Václava Bělohradského „Evropa jako výhrůžka“³²⁴, otištěný v Lidových novinách 14. června. Autor se velmi kriticky staví k německému kancléři Kohlovi, kterého ve svém příspěvku srovnává s Brežněvem, který nesnese kritiku ze stran demokratického státu a snaží se o přílišné prosazení německých zájmů v Evropě a z toho „že Evropa stále více mizí pod Německem“³²⁵. V první části článku obviňuje Bělohradský sudetské Němce z nátlaku na českou politiku, aby s nimi vešla v dialog a přijala tak jejich požadavky. Podle autora nelze dojít smíření s někým, kdo označuje období protektorátu za čas, kdy český národ netrpěl a jen spokojeně pracoval pro Říši, jak říká F. Neubauer a O. Filip. Období protektorátu označuje Bělohradský za „hrůznou loupež na českém národě“³²⁶, která přispěla k psychickému úpadku národa.

Ve stejném čísle Lidových novin jako vyšel komentář V. Bělohradského se historik Dušan Třeštík v článku „Bloudění politiky v Teutoburském lese“³²⁷ zamýšlí nad tím, o co jde v současném česko-německém sporu. Německé straně v něm podle autora jde o morální odsouzení vyhnání a omluvu české vlády. Tento požadavek je podle Třeštíka nesmyslný. „Prezidenti a vlády nemají ve zvyku se omlouvat, jinak by

---

³²² Zdeněk Čech, Ponor do dvoubarevného světa. *Lidové noviny* VIII, 1995, č. 134 (10.6.), s. I, III.

³²³ Jindřich Lion, Hledisko dědice trůnu. *Lidové noviny* VIII, 1995, č. 134 (10.6.), s. I.

³²⁴ Václav Bělohradský, Evropa jako výhrůžka. *Lidové noviny* VIII, 1995, č. 137 (14.6.), s. 5.

³²⁵ Tamtéž.

³²⁶ Tamtéž.

³²⁷ Dušan Třeštík, Bloudění politiky v Teutoburském lese. *Lidové noviny* VIII, 1995, č. 137 (14.6.), s. 8.

nedělali evropští diplomati nic jiného po celé příští století“³²⁸. Tento iracionální požadavek Německa podle Třeštíka vychází z německé tradice, která „odmítá být součástí osvícensko-pokrokařského liberálního Západu, ale naopak se uchyluje do temnot Teutoburského lesa, aby tu německý duch bránil své jedinečné bytí“³²⁹. Od tohoto přízemního bytí, které není připraveno stát se evropskou velmocí nelze dle autora očekávat velká a pragmatická politická gesta stylu Churchilla či de Gaulla.

Sudetoněmeckou problematiku uzavírá pro nedělní Lidové noviny Bohumil Pekárek ve své úvaze „Německý diktát přede hrou poválečného odsunu“³³⁰. Autor v něm reaguje na projev F. Neubauera pronesený na tiskové konferenci před Sudetoněmeckými dny, o kterém Lidové noviny informovaly v článku „Neubauer vyzývá k dialogu a k uznání práva na vlast“³³¹ z 3. června. B. Pekárek označil za nehoráznost prohlášení F. Neubauera, že Češi mohli po Mnichovském diktátu rozhodnout, zda v oblasti Sudet zůstanou a nikdo prý neutrpěl ztráty na majetku. Autor uvádí konkrétní čísla počtu osob, které z pohraničí musely odejít po roce 1938. Pokud F. Neubauer tvrdí, že se Češi mohli rozhodnout zda zůstat či ne, lze to samé tvrdit podle Pekárka i o sudetských Němcích po válce. Mnichov a odsun spolu dle Pekárka souvisí, jde o příčinu a následek a je nutné, aby se dnešním generacím předkládaly souvislosti a fakta správně a ne zkresleně, jak to činí představitelé Sudetoněmeckého krajanského sdružení.

5.7 Mladá fronta DNES

Česko-německými vztahy se Mladá fronta DNES zabývá v týdnu před Sudetoněmeckými dny v článku Jiřího Leschtiny „Kohl a Klaus nemohou trucovat“³³² z 1. června. Autor zde ve svém sloupku na straně 12 obecně hodnotí česko-německé vztahy, řeší otázku odškodnění obětí nacismu i otázku sudetoněmeckou. Podle Leschtiny „půda pro kompromis začíná dozrávat“. Než ale dojde ke smíření obou národů na úrovni vlád a parlamentů, „musí předcházet osobní smíření obou premiérů, což by při známé pragmatičnosti obou neměl být problém“³³³.

---

³²⁸ Dušan Třeštík, Bloudění politiky v Teutoburském lese. *Lidové noviny* VIII, 1995, č. 137 (14.6.), s. 8.

³²⁹ Tamtéž.

³³⁰ Bohumil Pekárek, Německý diktát přede hrou poválečného odsunu. *Lidové noviny* VIII, 1995, č. 137 (14.6.), s. 9.

³³¹ Neubauer vyzývá k dialogu a k uznání práva na vlast. *Lidové noviny* VIII, 1995, č. 129 (3.6.), s. 1.

³³² Jiří Leština, Kohl a Klaus nemohou trucovat. *Mladá fronta DNES* VI 1995, č. 127 (1.6.), s.12.

³³³ Jiří Leština, Kohl a Klaus nemohou trucovat. *Mladá fronta DNES* VI 1995, č. 127 (1.6.), s.12.

Stejně jako Lidové noviny, i Mladá fronta DNES informuje své čtenáře v článku „Kohl předpovídá urovnání německo-českých vztahů“³³⁴ o jednání Spolkového sněmu v Bonnu. Během jednání německý kancléř H. Kohl označil vyhnání sudetských Němců za bezprávi, zároveň však za důsledek nacistického teroru a války. Mladá fronta DNES cituje ty výroky německého kancléře, které jsou směřovány ke smíření s českou stranou. V článku je zmíněn i projev E. Stoibera, bavorského premiéra, který otevřeně kritizoval vládu za neprosazování zájmů sudetských Němců. Podobné kritiky se, podle Mladé fronty DNES, dočkal kancléř i od opoziční SPD a Strany zelených, která H. Kohlovi naopak vyčítá přílišnou zdrženlivost vůči České republice.

Článek z titulní strany 2. června je doplněn zprávami „Stoiberův požadavek na zrušení Benešova dekretu většina politiků odsoudila“³³⁵ na straně 2 článkem „Chlad v česko-německých vztazích zavinil kancléř Kohl, míní opozice“³³⁶. Články se detailně věnují kritice kancléře ze strany vládní CDU/CSU ale i ze strany opoziční SPD. Ve druhém článku Mladá fronta DNES píše, že to byly právě opoziční strany, které „posunuly téma vztahů s Prahou do popředí. V Kohlově osmistránkovém projevu jim byl věnován jen jeden odstavec“³³⁷. Zpráva poukazuje na rozpory, které sudetoněmecká otázka v německé politice vyvolává. Zatímco bavorská CSU požaduje, aby se česká strana omluvila za vyhnání a zrušila Benešovy dekrety, opoziční strany SPD a Strana zelených chtějí, aby Spolková vláda nevázala česko-německé smlouvy na požadavky sudetských Němců a vyšla Praze vstříc.

Výše zmíněné články se sudetoněmeckou tematikou zabývají nepřímou a okrajově. První zpráva, která se věnuje pouze sudetoněmecké problematice pochází z 3. června a má název „V Mnichově začíná sudetoněmecký sněm“³³⁸. Autoři článku v něm na straně 9 stručně shrnují požadavky Sudetoněmeckého krajanského sdružení, které opětovně během svého projevu zopakoval jeho mluvčí Franz Neubauer. Neubauer podle Mladé fronty DNES popřel, že by majetkové nároky sudetských Němců byly prvořadé, nicméně ani nezmínil, že by se jich sudetští Němci chtěli zřeknout. Autoři

---

³³⁴ -čtk-,Reuter-, Kohl předpovídá urovnání německo-českých vztahů. *Mladá fronta DNES* VI 1995, č. 128 (2.6.), s.1.

³³⁵ Tamtéž.

³³⁶ -em-, -čtk-. Chlad v česko-německých vztazích zavinil kancléř Kohl, míní opozice. *Mladá fronta DNES* VI 1995, č. 128 (2.6.), s.8.

³³⁷ Tamtéž.

³³⁸ -čtk-, -em-, V Mnichově začíná sudetoněmecký sněm. *Mladá fronta DNES* VI 1995, č. 129 (3.6.), s.9.

dále citují ty části Neubauerova projevu, ve kterých souhlasil a podpořil vstup České republiky do Evropské unie, pokud ale Praha zruší Benešovy dekrety a označí vyhnání pravým jménem, jako bezpráví.

Výsledkům Sudetoněmeckých dnů není na rozdíl od Lidových novin věnována v Mladé frontě DNES titulní strana. O závěrech jednání informuje ve svém komentáři Emílie Harantová až na straně 6 vydání z 5. června v článku „Sněm v Mnichově přinesl posun“³³⁹. E. Harantová označila závěry sudetoněmeckého setkání za „tání ledů v česko-německých vztazích“³⁴⁰, když ministr financí Waigel, který jinak Prahu ve svých výrocích kritizuje, „letos neřekl nic, nad čím by se Praha měla pohoršovat“ a sám přišel s návrhem ustanovit pověřence německé vlády, který by zastřešoval česko-německý dialog. Ostatní řečníci svůj postoj v zásadě nezměnili. Vstup České republiky do Evropské unie a odškodnění obětí nacismu podporují, podle autorky bez vedlejších podmínek. Pokud bude Praha chtít udržet slibně se vyvíjející dialog v chodu, jednoho ústupku se zřejmě nevyhne – distancování se od zákona o amnestii. Podle Emílie Harantové by česká strana Bonnu mohla vyjít vstříc. „Důsledky takového kroku by prakticky nebyly žádné, a pokud by jeho zrušení pomohlo zacelit roztržky zatěžující už padesát let vztahy s největším sousedem, neměl by České republice tento kompromis připadat bolestný“, píše ve svém komentáři E. Harantová.

Svůj komentář doplnila E. Harantová zprávou ve stejném vydání Mladé fronty DNES a to na straně 8 v článku „Zhojme otevřené rány, vyzval Stoiber“³⁴¹. Ve své zprávě se vrací k Sudetoněmeckým dnům a k požadavkům německé strany na zrušení Benešových dekretů a zákona o amnestii.

K návrhu T. Weigela, německého ministra financí, se E. Harantová vrací 6. června v článku „Bonn zřejmě mění pohled na sudetské Němce“³⁴². Zřízení vládního zmocněnce pro dialog o sudetoněmecké otázce lze podle Harantové interpretovat i jako signál, že „Bonn je rozhodnut dosáhnout smíření mezi Čechy a Němci bez ohledu na to, zda jeho představy bude beze zbytku sdílet landsmanšaft“³⁴³.

---

³³⁹ Emílie Harantová. Sněm v Mnichov přinesl posun. *Mladá fronta DNES* VI 1995, č. 130 (5.6.), s.6.

³⁴⁰ Tamtéž.

³⁴¹ Emílie Harantová. Zhojme otevřené rány, vyzval Stoiber. *Mladá fronta DNES* VI 1995, č. 130 (5.6.), s.8.

³⁴² Emílie Harantová. Bonn zřejmě mění pohled na sudetské Němce. *Mladá fronta DNES* VI 1995, č. 131 (6.6.), s.9.

³⁴³ Emílie Harantová. Bonn zřejmě mění pohled na sudetské Němce. *Mladá fronta DNES* VI 1995, č. 131 (6.6.), s.9.

S Weigelovým návrhem, který Spolková vláda podporuje, Sudetoněmecké krajské sdružení nesouhlasí a chce přímá jednání s Prahou. Harantová uvádí, že se k Weigelovým výrokům nijak nevyjádřil E. Stoiber, jeho stranický oponent a konkurent na post předsedy strany. Stoiber ve svém projevu zdůraznil, že česko-německá jednání není možné vést bez sudetských Němců a Mnichova. Tím se nepřímo postavil proti návrhu T. Weigela.

Reakci české strany na německá jednání a Sudetoněmecké dny otiskla Mladá fronta DNES 7. června v článku „Praha stále nemá jednotný názor na politiku vůči Německu“³⁴⁴. Ve zprávě je zmíněn postoj českého premiéra V. Klause, prezidenta V. Havla, ministra zahraničí J. Zieleniece a předsedy Poslanecké sněmovny ČR M. Uhdeho. Všichni zmiňovaní se pro Mladou frontu DNES odmítli konkrétně vyjádřit k výrokům představitelů sudetských Němců a odkázali na svá písemná prohlášení. V nich se jejich postoj k požadavkům sudetských Němců nemění. Zrušení Benešových dekretů nemá v plánu podle autorů článku ani jeden z českých politiků, nicméně se o sudetoněmecké otázce vyjadřují nejednotně, zmateně a neochotně.

5.7.1 Rudé právo

Podobně jako předešlé dva deníky i Rudé právo se věnuje sudetoněmecké otázce před Sudetskými dny v souvislosti s projevem Helmuta Kohla ve Spolkovém sněmu. Jan Kovařík v článku „O českých obětech nacismu neztratil Kohl jediné slovo“³⁴⁵ z 2. června informuje o projevu německého kancléře, jehož výrok v částech cituje. Kovařík uvádí, že ve svém projevu kancléř vyjádřil vděk českému prezidentovi a premiérovi za slova vztahující se k sudetoněmecké otázce, poděkoval také sudetským Němcům za příspěvek k vybudování Spolkové republiky a ke znovusjednocení Německa. Kohl dle Kovaříka také označil za příčinu vyhnání milionů Němců z východní Evropy nacistický teror. Vyhnání Němců tím ale nebylo omluveno a nelze na něj zapomenout. V druhé části článku pak Rudé právo uvádí reakci Václava Havla na Kohlův projev. Havel Kohlův výrok velmi uvítal a je pro něj „důkazem, že

---

³⁴⁴ -em-, -rep-, Praha stále nemá jednotný názor na politiku vůči Německu. *Mladá fronta DNES* VI 1995, č. 132 (7.6.), s.2.

³⁴⁵ Jan Kovařík, O českých obětech nacismu neztratil Kohl jediné slovo. *Rudé Právo* 5, 1995, č. 128 (2.6.) s.1, 14.

německá strana přijímá ruku podanou českou diplomacií³⁴⁶, přestože kancléřovo vystoupení nejspíš zázračně neodstraní diskutabilní otázky česko-německých vztahů. Rudé právo dále uvádí, že k projevu Helmuta Kohla se ještě nevyjádřil premiér Václav Klaus.

Přes pozitivní reakci prezidenta V. Havla se česká politická scéna postavila k projevu německého kancléře spíše negativně. Uvádí to Rudé právo v článku „Čeští politici z koalice i opozice kritizují Kohla, že pominul Mnichov“³⁴⁷ ve stejném vydání jako byl článek výše zmiňovaný. Podle Rudého práva označil předseda ČSSD Miloš Zeman projev německého kancléře „za naprosto nepřijatelný, protože kancléř prakticky opomenul české uprchlíky po mnichovské dohodě a priorizoval Polsko“³⁴⁸. Zeman dále uvedl, že reakce V. Klause na Kohlův projev jen dokazuje, že „český premiér je ochoten salámovou taktikou postupně ustoupit sudetoněmeckým požadavkům“³⁴⁹. Rudé právo dále uvádí, že M. Zeman je v kontaktu s opoziční německou SPD, se kterou se dohodl na spolupráci v případě výměny vlád. Vedle názoru M. Zemana uvádí Rudé právo i pohled předsedy zahraničního výboru Sněmovny Jiřího Payna z ODS, podle kterého by výzva E. Stoibera k zrušení Benešových dekretů znamenala „nepřípustnou generalizaci“³⁵⁰. Místopředseda Sněmovny a KDU-ČSL Jan Kasal pro Rudé právo uvedl, že zákon o amnestii nemůže být zrušen, protože by pak muselo dojít k revizi výsledků druhé světové války. Jan Kalvoda, vicepremiér a předseda ODA Kohlovo prohlášení dle Rudého práva uvítal, ale odmítl „vzájemné podmiňování odškodnění českých obětí nacismu a sudetských Němců“³⁵¹. Stejně tak se pro Rudé právo vyjádřila místopředsedkyně Levého bloku Marie Stibrová.

Ve stejném vydání Rudého práva vyšel na straně 14 článek „Kancléř ve vztahu k Praze vyčkává, míní AFP“³⁵², ve kterém deník informuje, jak projev německého kancléře hodnotí zahraniční média. Podle Rudého práva označila francouzská agentura AFP Kohlův projev za povrchní. Podle AFP Kohl nepodal konkrétní návrhy,

---

³⁴⁶ Jan Kovařík, O českých obětech nacismu neztratil Kohl jediné slovo. *Rudé Právo* 5, 1995, č. 128 (2.6.) s.1, 14.

³⁴⁷ Čeští politici z koalice i opozice kritizují Kohla, že pominul Mnichov. *Rudé Právo* 5, 1995, č. 128 (2.6.) s.2

³⁴⁸ Tamtéž.

³⁴⁹ Tamtéž.

³⁵⁰ Tamtéž.2

³⁵¹ Tamtéž.

³⁵² vpl, ČTK, kancléř ve vztahu k Praze vyčkává, míní AFP. *Rudé Právo* 5, 1995, č. 128 (2.6.) s.14.

jak sudetskou otázku řešit. Podobný názor má podle Rudého práva i rakouský rozhlas ORF.

Články, které se nepřímou věnovají sudetoněmecké problematice uzavírá pro Rudé právo sobotní zpráva Jana Kovaříka „Nepomýšlím na demisi, řekl RP Franz Neubauer“³⁵³. Franz Neubauer uvedl pro Rudé právo, že nehodlá z funkce mluvčího Sudetoněmeckého krajanského sdružení odstoupit a stále bude trvat na požadavcích vůči české straně. Na tiskové konferenci mimo jiné uvedl, že nelze srovnat „odsun Němců a vyhnání Čechů v roce 1938, protože Češi si mohli vybrat, zda zůstanou“³⁵⁴, cituje Neubauera Rudé právo.

Sudetoněmeckými dny se Rudé právo zabývá ve vydání z 5. června v článku J. Kovaříka „Předseda bavorské vlády chce rušit Benešovy dekrety“³⁵⁵, zprávě německé agentury DPA „Kinkel ohlásil brzkou dohodou o smíření s ČR“³⁵⁶ a komentáři Jana Kovaříka „V Mnichově žádné překvapení“³⁵⁷. Jan Kovařík informuje o Sudetoněmeckých dnech, cituje výroky představitelů Sudetoněmeckého krajanského sdružení i bavorského premiéra, kteří se stejně jako v předešlých letech vyslovili pro spolupráci s českou stranou, ale odmítli spojit vyhnání Němců s důsledky války. Českou republiku však uklidnili tím, že nechtějí podmínit odškodnění obětí nacismu odškodněním sudetských Němců. Obě věci by ale podle mluvčího sudetských Němců F. Neubauera měly být provedeny současně. Rudé právo také informuje o projevu německého ministra zahraničí K. Kinkla, který prohlásil, že jednání o česko-německých vztazích se již blíží ke zdárnému konci. V posledním zmíněném komentáři, J. Kovařík označil E. Stoibera za „podkuřovače sudetských Němců“³⁵⁸, který s vidinou kancléřského křesla neustoupí ze sudetoněmeckých požadavků ani o milimetr.

Reakci českých politiků shrnula pro Rudé právo J. Götzová 6. června v článku „Klaus neslyšel z Mnichova žádná vstřícná slova k ČR“³⁵⁹. Podle zprávy autorky

---

³⁵³ Jan Kovařík, Nepomýšlím na demisi, řekl RP Franz Neubauer. *Rudé Právo* 5, 1995, č. 129 (3.6.) s.1, 22

³⁵⁴ Tamtéž.

³⁵⁵ Jan Kovařík, Předseda bavorské vlády chce rušit Benešovy dekrety. *Rudé Právo* 5, 1995, č. 130 (5.6.) s.1, 19

³⁵⁶ DPA, Kinkel ohlásil brzkou dohodou o smíření s ČR. *Rudé Právo* 5, 1995, č. 130 (5.6.) s.1.

³⁵⁷ Jan Kovařík, V Mnichově žádné překvapení. *Rudé Právo* 5, 1995, č. 130 (5.6.) s.4

³⁵⁸ Tamtéž.

³⁵⁹ Jitka Götzová, Klaus neslyšel z Mnichova žádná vstřícná slova k ČR. *Rudé Právo* 5, 1995, č. 131 (6.6.) s.1, 2

český premiér odmítl zřízení pověřence německé vlády pro dialog s Prahou. Problematiku česko-německých vztahů řeší podle Klausa obě ministerstva zahraničí a není třetí instituce třeba. Pro Rudé právo Klaus uvedl, že větu, ve které bavorský premiér kritizoval rozhodnutí Ústavního soudu ČR, nepovažuje za vstřícné gesto. J. Götzová uvádí pro Rudé právo i reakce předsedů ostatních parlamentních stran, kteří výroky pronesené na Sudetoněmeckých dnech odmítly.

V úterním vydání Rudého práva z 6. června v článku „V Bavorsku zdůrazňují výzvu Praze k dialogu“³⁶⁰ se Jan Kovařík věnuje pohledu na sudetoněmecké dny perspektivou německého tisku. Ten podle Kovaříka zdůrazňuje jen výzvy sudetských Němců k dialogu s Prahou a nevěnuje tolik pozornosti požadavkům sudetských Němců. Podle Kovaříka se bavorský tisk přiklání k řešení sudetoněmecké otázky, ale nikoli za podmínek, které si stanovilo Sudetoněmecké krajanské sdružení.

Ohlasy na Sudetoněmecké dny uzavírá Rudé právo komentářem J.Kovaříka „Mnichovské akcenty“³⁶¹. Autor v něm shrnuje požadavky sudetských Němců vznesené během Sudetoněmeckých dnů, upozorňuje, že se řečníci výrazně liší v počtu vyhnaných, jejichž počet přehánějí. V závěru svého komentáře Kovařík odmítá postoj Süddeutsche Zeitung, podle kterých sudetoněmecké setkání prokázalo, že se politika může osvobodit od demonstrativně těsného sepětí s vyhnanci. Ani při nejlepší vůli Kovařík za vstřícnost nepovažuje fakt, že „po vodopádu požadavků vůči Praze následovalo přiznání nutnosti odškodnit české oběti nacismu“³⁶² a je nutné opětovně si položit otázku, „kdo že to vlastně zahájil světovou válku, proti komu jí rozpoutal a co všechno v ní napáchal“³⁶³.

5.7.2 Shrnutí

České noviny se v roce 1995 konkrétně Sudetoněmeckými dny zabývají jen okrajově. Více prostoru je věnováno projevu německého kancléře Helmuta Kohla. Kohl se ve svém vystoupení na zasedání Spolkového sněmu vyjádřil k otázce vyhnání a vyhnaných, kterým poděkoval za spolupráci při tvorbě Spolkové republiky. Jeden odstavec kancléřova projevu vystačil českým novinám na rozpoutání debat o česko-

---

³⁶⁰ Jan Kovařík, V Bavorsku zdůrazňují výzvu Praze k dialogu. *Rudé Právo* 5, 1995, č. 131 (6.6.) s.13.

³⁶¹ Jan Kovařík, Mnichovské akcenty. *Rudé Právo* 5, 1995, č. 132 (7.6.) s.4.

³⁶² Tamtéž.

³⁶³ Tamtéž.

německých vztazích. Mladá fronta DNES a Lidové noviny podávají více informací o současných česko-německých vztazích, Rudé právo ale Kohlův projev cituje detailně.

Přímo Sudetoněmeckým dnům se české noviny věnují poměrně v krátkosti. Lidové noviny i Mladá fronta DNES líčí sudetoněmecké setkání v růžovějších barvách, než jak to činí Rudé právo. Skrze své korespondenty označily první dva zmíněné listy sudetoněmecké setkání za zlomové. Dříve radikální postoj Sudetoněmeckého krajanského sdružení se dle Lidových novin a Mladé fronty DNES zmírnil a krajanské sdružení je více nakloněno dialogu. Rudé právo, převážně slovy svého komentátora J.Kovaříka, s tímto hodnocením nesouhlasí. Svůj názor podpořilo Rudé právo výběrem citací z projevů sudetoněmeckých představitelů. Pro čtenáře listu byly vybrány ty části projevu, které jsou vůči české straně velmi kritické.

Množství komentářů opět vynikají Lidové noviny, které vedle zpráv o sudetoněmeckém setkání otiskly i řadu komentářů osobností českého veřejného života. Mladá fronta DNES a Rudé právo sudetoněmeckou otázku také doplňují komentáři, nicméně se jedná většinou o komentáře jednoho autora – v obou případech zahraničního korespondenta. Objektivita komentářů tak není zcela zajištěna.

Z reakcí české politické scény nejvíce cituje Rudé právo, které jako jediné uvádí i reakci opozičních politiků z řad sociální demokracie, ale i reakci KSČM a LB.

1996 – 47.Sudetoněmecké dny: „ Hájit právo – vytvářet budoucnost“

5.7.3 Lidové noviny

O 47. Sudetoněmeckých dnech informuje pro Lidové noviny zvláštní zpravodaj Radim Klekner na titulní straně z 27. května v článku „Sudetoněmecký sjezd: bavorský premiér si klade podmínky. CSU lituje zločinů nacismu“³⁶⁴. Klekner v něm stručně shrnuje obsah projevu bavorského premiéra E. Stoibera, který odmítl spekulace, že očekávaná česko-německá smlouva je již připravena k odsouhlasení. Stoiber dle Lidových novin uvedl, že z německé strany existují čtyři podmínky pro odhlasování česko-německé smlouvy a tím jsou: navázání dialogu se sudetskými Němci, odsouzení vyhnání jako bezpráví, uznání práva na vlast pro sudetské Němce a zřeknutí se Benešových dekretů. Lidové noviny také citovaly ty části Stoiberova projevu, kde splnění těchto požadavků označil za „předpoklad pro nezatížené jednání

---

³⁶⁴ Radim Klekner, Sudetoněmecký sjezd: bavorský premiér si klade podmínky. CSU lituje zločinů nacismu. *Lidové noviny* IX, 1996, č. 122 (27.5.), s. 1.

o vstupu ČR do EU³⁶⁵. R. Klekner ve své zprávě uvedl i kritiku Stoiberových slov ze strany G. Verheugena.

Reakcemi české i německé politické scény na sudetoněmecké setkání se zabývá článek Miroslava Koreckého „Německo: Šéf CSU Weigel sklidil za své výroky kritiku doma i v České republice. Zieleniec odmítl rady z Norimberku“³⁶⁶ z 28. května. Podle Lidových novin odmítl J. Zieleniec, aby si „bavorská vláda osvojovala patent na to, co je evropská právní kultura a tlačila Českou republiku k jejímu uznání“³⁶⁷. Václav Klaus se podle autorů také podivil nad tím, že kritika české strany nevyšla výjimečně z úst představitele Sudetoněmeckého krajanského sdružení, ale od zástupce Spolkové vlády (T. Weigela). Lidové noviny zmiňují, že projev T. Weigela a E. Stoibera byl kritizován i německými politiky, dokonce i ze strany CSU, ze které oba politici pocházejí. CSU je podle Stoiberova kritika B. Seita pro oba státy nutná a je důležité podpořit její brzkou ratifikaci. Ke kritice projevů se na české straně podle Koreckého připojil také J. Payne, předseda zahraničního výboru sněmovny a místopředseda ČSSD V. Grulich, který zdůraznil, že „jeho strana odmítá jakékoli omluvy za odsun Němců, jejich návrat i vrácení majetku a občanství a jakákoliv zmínka o tom v deklaraci je pro ČSSD nepřijatelná“³⁶⁸. Lidové noviny dále uvádějí, že projevy německých politiků kritizoval i bývalý ministr zahraničí J. Dienstbier a čestný předseda Levého bloku Z. Mlynář dokonce po českém ministerstvu zahraničí požadoval, aby tyto výroky byly ještě před volbami označeny za nepřátelský akt vůči ČR.

K sudetoněmeckému setkání se vyjádřil ve svém komentáři český historik Dušan Třeštík. Na straně 6 pondělního vydání Lidové noviny otiskly jeho článek „Folklor a bavorské trucování“³⁶⁹. Třeštík v něm upozornil, že projevy představitelů Sudetoněmeckého krajanského sdružení a bavorského premiéra není nutné brát tak zcela vážně. Jednak byly proneseny jen k hrstce „posledních věrných“³⁷⁰ a navíc nepřinesly mnoho nového. To, co nového přinesly, vyhrožování „obstrukcemi při

---

³⁶⁵ Radim Klekner, Sudetoněmecký sjezd: bavorský premiér si klade podmínky. CSU lituje zločinů nacismu. *Lidové noviny* IX, 1996, č. 122 (27.5.), s. 1.

³⁶⁶ Miroslav Korecký a čtk, Německo: Šéf CSU Weigel sklidil za své výroky kritiku doma i v České republice. Zieleniec odmítl rady z Norimberku. *Lidové noviny* IX, 1996, č. 123 (28.5.), s. 1.

³⁶⁷ Tamtéž.

³⁶⁸ Miroslav Korecký a čtk, Německo: Šéf CSU Weigel sklidil za své výroky kritiku doma i v České republice. Zieleniec odmítl rady z Norimberku. *Lidové noviny* IX, 1996, č. 123 (28.5.), s. 1.

³⁶⁹ Dušan Třeštík, Folklor a bavorské trucování. *Lidové noviny* IX, 1996, č. 123 (28.5.), s. 6

³⁷⁰ Tamtéž.

vstupu České republiky do evropských struktur³⁷¹ není míněno ze strany bavorského premiéra vážně. V takovém postoji by podle Třeštíka bavorského premiéra nepodpořila ani jeho vlastní strana CSU. Rozšíření EU na východ je jednou z priorit německé politiky, která by ráda, „aby mezi Německem a Ruskem byla řada stabilních států, patřících ve všech ohledech k Evropě“³⁷². Německá zahraniční politika dle autora nepřipustí, aby sudetoněmecká otázka nabyla na takové důležitosti. Internacionalizace česko-německých vztahů by vedla k ohrožení mezinárodního statutu quo po postupimských dohodách. Podle Třeštíka tyto okolnosti E. Stoiber dobře zná a jeho plamenná řeč nebyla určena Praze, nýbrž Bonnu. Projevy Neubauera, Stoibra a Weigela byly „evidentně poslední bitvou za prohranou věc, byl to pokus zvrátit na poslední chvíli jednání o česko-německé deklaraci a úporná snaha zachránit za každou cenu politickou existenci sudetoněmeckých funkcionářů“³⁷³. Tyto malicherné a nerozumné snahy trucovat patří podle D. Třeštíka jen k bavorskému folklóru, který by česká strana neměla brát vážně.

Závěry 47. sudetoněmeckého sjezdu shrnuje pro Lidové noviny ještě jednou Radim Klekner 28. května v článku „SRN: Sudetští Němci nabízejí českému národu smíření“³⁷⁴, ve kterém autor jednak cituje ty části prohlášení Sudetoněmeckého krajanského sdružení, kde je snaha navázat dobré vztahy s Prahou, zároveň ale opětovně cituje Franze Neubauera, který je v české společnosti znám svojí kritikou české zahraniční politiky a jejího přístupu k sudetoněmecké otázce. Podle průzkumu veřejného mínění sdílí názory F. Neubauera pouze 10% sudetských Němců. R. Klekner se tedy v závěru článku ptá, zda by nebylo rozumnější, vést rozhovory o česko-německém urovnání s umírněnými 90 %.

K sudetoněmecké otázce se nepřímo vrací ještě R. Klekner 1. června v článku „Česko-německé vztahy: Zieleniec popírá, že je prohlášení hotovo. Neubauer údajně zná deklaraci“³⁷⁵. Autor zde podává zprávu, že německá politická scéna prý zná text připravované česko-německé deklarace. Tyto informace se dostaly i do německého

---

³⁷¹ Tamtéž.

³⁷² Tamtéž.

³⁷³ Tamtéž.

³⁷⁴ Radim Klekner, SRN: Sudetští Němci nabízejí českému národu smíření. *Lidové noviny* IX, 1996, č. 123 (28.5.), s. 9.

³⁷⁵ Radim Klekner, Česko-německé vztahy: Zieleniec popírá, že je prohlášení hotovo. Neubauer údajně zná deklaraci. *Lidové noviny* IX, 1996, č. 123 (1.6.), s. 5.

tisku. J. Zieleniec ale pro Lidové noviny uvedl, že text deklarace není ještě zpřístupněn.

Sudetoněmeckou problematiku pro Lidové noviny uzavírá komentář historika D. Třeštíka „Německá karta v českých volbách“³⁷⁶ ze 4. června. Třeštík míní, že německou kartu ve volbách nepoužila žádná z demokratických stran. Otázka odsunu byla použita jen „extremisty – komunisty a sládkovci, ale i tam byl protiněmecký šovinismus je jednou složkou z balíku argumentů majících působit na primitivní sentimenty voličstva“³⁷⁷. Za to, že se ani koalice ani opozice v předvolebním boji neosočovala z toho, kdo je málo „národní“ vděčí politická scéna podle autora J. Zieleniecovi, který diskrétní jednání o česko-německé deklaraci vedl i s představiteli opozice. Ti se tak nemohli cítit obejiti a česká politická scéna během česko-německých jednání vystupovala naprosto jednotně. Získala tak převahu nad stranou německou, která je v tomto ohledu naprosto roztržštěná. Přestože obsah deklarace nebyl ještě zveřejněn, obě strany jsou přesvědčeny o svém vítězství. Podle autora je vítězem strana česká. Ta se nenechala vyprovokovat k přehnaným reakcím na radikální výroky představitelů krajanského sdružení a vzala tak Němcům vítr z plachet. Důvodem klidných reakcí je to, že se česká společnost znovu a postupně stává sebevědomou a „konečně přisuzuje hlasům z Mnichova tu váhu, kterou skutečně mají, tedy nevelkou“³⁷⁸. To, jestli se podaří česko-německou deklaraci po volbách prosadit je podle Třeštíka vedlejší. Důležitější je zjištění německé strany, že „České republice nelze vnutit partikulární vidění věcí a že její stanoviska musí nadále respektovat“³⁷⁹. České straně pak deklarace ukázala, že v zásadních otázkách, týkajících se podstatných zájmů státu, mohou být koalice i opozice, pravice i levice, jednotné.

5.7.4 Mladá fronta DNES

V předvečer sudetoněmeckého setkání informovala Mladá fronta DNES své čtenáře o projevu F. Neubauera v článku „Neubauer chce umožnit návrat statisiců“³⁸⁰. Autoři v něm citují mluvčího Sudetoněmeckého krajanského sdružení, který se nechal

---

³⁷⁶ Dušan Třeštík, Česko-německá otázka: Je tento konsenzus koalice a opozice předznamenáním i pro další osud státu?. Německá karta v českých volbách. *Lidové noviny* IX, 1996, č. 123 (4.6.), s. 7.

³⁷⁷ Tamtéž.

³⁷⁸ Tamtéž.

³⁷⁹ Tamtéž.

³⁸⁰ ČTK, Neubauer chce umožnit návrat statisiců. *Mladá fronta DNES* VII 1996, č. 122 (25.5.), s.8.

slyšet, že o „návrat do České republiky stojí statisíce Němců“³⁸¹ a pokud by byly zajištěny dobré podmínky návratu, byl by počet i vyšší, dodal podle Mladé fronty DNES na tiskové konferenci Neubauer. Deník dále informuje o projevu T. Weigela, který opět vyzval prahu, aby vyhnání Němců označila za porušení práva a za zločin. Mladá fronta DNES na druhou stranu zmiňuje i názor místopředsedy Spolkového sněmu Antje Vollmerové, která postoj Sudetoněmeckého krajanského sdružení odmítá.

Zprávu přímo ze Sudetoněmeckých dní přináší Mladá fronta DNES 27. května na titulní straně v článku „Sudetští Němci opakovali své požadavky vůči Praze“³⁸². Autoři uvádějí závěry sudetoněmeckého setkání, na kterém E. Stoiber opět uvedl čtyři požadavky, které podle něho musí obsahovat česko-německá deklarace. Splnění těchto požadavků však zástupci bavorské vlády podle Mladé fronty DNES nespojují přímo se vstupem ČR do EU. Deník v článku uvidí i reakci českého premiéra V. Klause, kterého „projev T. Weigela velmi pobouřil“³⁸³. Klaus podle Mladé fronty DNES uvedl, že výroky o pochybnosti vůči českému právnímu řádu čekal od zástupců krajanského sdružení, nikoli od zástupce Spolkové vlády.

Ve stejném vydání otiskla Mladá fronta DNES komentář M. Mocka „Sudetský sraz respektoval volby“³⁸⁴. Autor v něm na straně 6 uvádí, že sudetští Němci „nepřekročili linii, kterou pro ně stanovil ministr zahraničí Kinkel“³⁸⁵ a ve svých výrocích respektovali, že se v České republice blíží důležité volby a podřídili se principům německé zahraniční politiky.

Reakce české i německé politické scény na sudetoněmecké setkání a výroky sudetoněmeckých představitelů se zabývá článek „Sudetské volání do Prahy se kritizuje i v Německu“³⁸⁶ z 28. května. Zpráva uvádí, že oproti české politické scéně, která přijala výroky pronesené na sjezdu chladně, smířlivě a s reakcí „nic nového pod sluncem“, německá politická scéna Stoibera a Weigla za jejich výroky ostře kritizuje. Mladá fronta DNES uvádí postoj B. Seiteho z CSU a J. Koppelina z FDP, kteří

---

³⁸¹ Tamtéž.

³⁸² ČTK, - rep-, Sudetští Němci opakovali své požadavky vůči Praze. Projev představitele Bonnu velmi pobouřil premiéra Klause. *Mladá fronta DNES* VII 1996, č. 123 (27.5.), s.1, 8.

³⁸³ Tamtéž.

³⁸⁴ Michal Mocek, Sudetský sraz respektoval volby. *Mladá fronta DNES* 1996, č. 123 (27.5.), s.6.

³⁸⁵ Tamtéž.

³⁸⁶ ČTK, r, Sudetské volání do Prahy se kritizuje i v Německu. *Mladá fronta DNES* VII 1996, č. 124 (28.5.), s.1, 2.

podpořili česko-německou smlouvu a odmítli, že by se sudetští Němci měli zapojit do již vzniklé deklarace. J. Koppelin dokonce podle Mladé fronty DNES označil vystoupení Waigela a Stoibera za „nezodpovědné a za návrat ke studené válce a revanšismu“³⁸⁷. Zahraniční agentura REUTERS podle Mladé fronty DNES vyslovila ve své zprávě názor, že podobné projevy sudetoněmeckých představitelů mohou obrátit obyčejné Čechy proti záměru vstoupit do Evropské unie. Kritiku německých politiků doplňuje Mladá fronta DNES ještě v článku „Bavorský premiér chce rozhodovat o deklaraci“³⁸⁸ z 29. května. Zpráva ČTK informuje, že Kohlova CDU i Kinklova FDP se ke kontroverzním výrokům E. Stoibera odmítly vyjádřit. Jednotliví politikové však Stoiberův postoj odmítají.

Na kritiku německé politické scény reagovala bavorská CSU tím, že výroky svého hlavních představitelů E. Stoibera a T. Weigela podpořila. Mladá fronta DNES o tom informovala ve zprávě „Německá vládní CSU podmiňuje vstup do EU omlouvou za vyhnání“³⁸⁹ z 30. května. V článku je zmíněn projev generálního tajemníka CSU B. Protznera, který řekl, že „pokud česká vláda nepřizná bezpráví při vyhnání sudetských Němců, nebude myslitelný vstup České republiky do Evropské unie“³⁹⁰. Proti prohlášení CSU se postavil bývalý německý ministr zahraničí Hans-Dietrich Genscher, který prohlásil, že „text česko-německé deklarace je již hotový a nelze připustit, aby nyní bylo dáno v sázku to, čeho bylo dosaženo“³⁹¹ a dodal, že při jednání byl ministr zahraničí Kinkel v kontaktu se zástupci poškozených. Genscher také dle Mladé fronty DNES uvedl, že „nelze ze vstupu České republiky do Evropské unie dělat rukojmí určitých požadavků“³⁹²

Diskuzi k závěrům Sudetoněmeckých dnů uzavírá v Mladé frontě DNES článek „Sudetoněmecká otázka rozděluje bonnskou koalici“³⁹³ z 31. května. Článek se nepřímou vrací k Sudetoněmeckým dnům tím, že informuje o konfliktu mezi vládními CDU/CSU a FDP. Zástupci FDP podle Mladé fronty DNES až nečekaně kritizovali

---

³⁸⁷ Tamtéž.

³⁸⁸ ČTK, Bavorský premiér chce rozhodovat o deklaraci. *Mladá fronta DNES* VII 1996, č. 125 (29.5.), s.8.

³⁸⁹ -zah-, ČTK, Německá vládní CSU podmiňuje vstup do EU omlouvou za vyhnání. *Mladá fronta DNES* VII 1996, č. 126 (30.5.), s.9.

³⁹⁰ Tamtéž.

³⁹¹ Tamtéž.

³⁹² -zah-, ČTK, Německá vládní CSU podmiňuje vstup do EU omlouvou za vyhnání. *Mladá fronta DNES* VII 1996, č. 126 (30.5.), s.9.

³⁹³ ČTK, Sudetoněmecká otázka rozděluje bonnskou koalici. *Mladá fronta DNES* VII 1995, č. 127 (31.5.), s.9.

projevy předsedy CSU T. Weigela a bavorského premiéra E. Stoibera. Jejich reakce vzbudila nesouhlas ze strany představitelů CSU. Místopředseda Spolkového sněmu za CSU a místopředseda Sudetoněmeckého krajanského sdružení Hans Klein se proti výrokům FDP ostře postavil a položil ve veřejné debatě otázku „čí zájmy vlastně FDP hájí“³⁹⁴. Volkmar Gabert, předseda sociálně demokratické Seligerovy obce uvedl, že Sudetoněmecké krajanské sdružení nepodmiňuje vstup ČR do EU splněním sudetoněmeckých požadavků, ale „pro členství v unii vyplývají z evropského práva určité předpoklady, což znamená, vyrovnat se s Benešovými dekrety a vysídlením Němců“³⁹⁵.

5.7.5 Právo

Deník Právo sudetoněmeckou otázku otevírá ještě před samotným zahájením Sudetoněmeckých dnů. Ve vydání z 24. května v článku „Sládek: Odsunutí Němci se letos vrátí“³⁹⁶ cituje projev M. Sládka, předsedy SPR-RSČ, který na předvolebním shromáždění uvedl, že „pokud ve volbách zvítězí současná koalice, začne ještě letos masový návrat sudetských Němců“³⁹⁷.

Přímo k sudetoněmecké problematice a Sudetským dnům se Právo vrací v článku Jana Kovaříka „Neubauer znovu požaduje, aby se ČR distancovala od odsunu“³⁹⁸ z 25. května. Jan Kovařík v něm informuje o tiskové konferenci, která se konala před samotným konáním Sudetoněmeckých dnů. Na tiskové konferenci podle Práva Neubauer uvedl, že se „v česko-německé deklaraci česká strana musí jasně distancovat od odsunu sudetských Němců“³⁹⁹. Neubauer podle Práva uvedl, že o návrat do České republiky by stálo více jak sto tisíc Němců, jak ze starší generace, tak mladých lidí. Nelze tak podle něj spoléhat na „biologické řešení sudetoněmecké otázky“⁴⁰⁰. Právo se ve svém článku vrací také k problematice Němců, kteří žijí doposud v České republice. Ti by podle Sudetoněmeckého krajanského sdružení měli obdržet autonomii a politické kompetence. Neubauer také podle J. Kovaříka vyslovil

---

³⁹⁴ Tamtéž.

³⁹⁵ Tamtéž.

³⁹⁶ Sládek: Odsunutí Němci se letos vrátí. *Právo* 6, 1996, č. 121 (24.5.), s.2

³⁹⁷ Tamtéž.

³⁹⁸ Jan Kovařík, Neubauer znovu požaduje, aby se ČR distancovala od odsunu. *Právo* 6, 1996, č. 122 (25.5.), s.1.

³⁹⁹ Jan Kovařík, Neubauer znovu požaduje, aby se ČR distancovala od odsunu. *Právo* 6, 1996, č. 122 (25.5.), s.1.

⁴⁰⁰ Tamtéž.

údiv na tím, že stát, který není ochotný se zříci Benešových dekretů, žádá o vstup do Evropské unie. Na upozornění novinářů, že podobné zákony jako Česká republika přijala po válce i Francie, Itálie a Rakousko mluvčí Sudetoněmeckého krajanského sdružení neodpověděl.

O faktickém průběhu Sudetoněmeckých dnů informuje v pondělním vydání z 27. května *Právo* v článku“ Stoiber: Jednání o deklaraci se musí účastnit i sudetští Němci“⁴⁰¹. Jan Kovařík cituje projevy hlavních řečníků, mezi které již tradičně patřil bavorský premiér a patron sudetských Němců E. Stoiber. Ten podle *Práva* požadoval, aby se rozhovory o česko-německé deklaraci vedly také se sudetskými Němci. Dále se vyslovil pro to, aby Sudetoněmecké krajanské sdružení po českých parlamentních volbách opět vyzvalo české politické strany k dialogu a sám se nabídl jako prostředník. Podle Kovaříka označil Stoiber česko-německou smlouvu z roku 1992 za špatnou, protože „neřešila otevřené problémy“⁴⁰² a tím, že česká vláda odmítá rozhovory se sudetskými Němci, je na místě podezření, že „není zainteresována na spravedlivém řešení“⁴⁰³. *Právo* informuje, že na Sudetoněmeckých dnech krajanské sdružení odmítlo povolit Antji Vollmerové vystoupení. Vollmerová je známá svojí kritikou projevů F. Neubauera a E. Stoibera. V závěru článku *Právo* uvádí, že zdroj blízký Ministerstvu zahraničí ČR prohlásil, že se česká strana za poválečný odsun Němců neomluví. Omluva není možná z několika důvodů. Omluva by mohla vyvolat „vznesení dalších požadavků“⁴⁰⁴ a dále není fakticky možná, protože odsun byl „záležitostí velmocí a Postupimských dohod“ za něž Česká republika nenesla zodpovědnost.

Projevy pronesené během Sudetoněmeckých dnů s sebou tradičně přinesly kritiku z české strany, ale i od německých politiků. Reakcím obou stran na výroky E. Stoibera a T. Weigela se *Právo* věnuje v článcích „Klaus pobouřen výroky spolkového ministra Weigela“⁴⁰⁵ a zprávě „Verheugen kritizoval Stoiberovy výroky“⁴⁰⁶. Klaus byl podle *Práva* překvapen výroky T. Weigela, významného německého politika. Premiér je připraven slyšet výroky proti českému právnímu řádu z úst krajanského

---

⁴⁰¹ Tamtéž.

⁴⁰² Tamtéž.

⁴⁰³ Tamtéž.

⁴⁰⁴ Jan Kovařík, Stoiber: Jednání o deklaraci se musí účastnit i sudetští Němci. *Právo* 6, 1996, č. 123 (27.5.), s.1

⁴⁰⁵ Klaus pobouřen výroky spolkového ministra Weigela. *Právo* 6, 1996, č. 123 (27.5.), s.1

⁴⁰⁶ Verheugen kritizoval Stoiberovy výroky. *Právo* 6, 1996, č. 123 (27.5.), s.7.

sdužení, ne však od spolkového ministra a Weigla obvinil z „populistických argumentů“⁴⁰⁷. Druhá zpráva informuje o kritice projevu E. Stoibera ze strany G. Verheugena z SPD, který Stoiberovy výroky podle deníku označil za zpátečnické.

K problematice sudetoněmeckých prohlášení otisklo právo komentář Jana Kovaříka s názvem „Mnichov sází na odsunutě Němce“⁴⁰⁸. Zahraniční komentátor Práva ve svém článku míní, že agresivní tón, který bavorský premiér ve svém projevu nasadil, byl zvolen proto, aby „Stoiber dosáhl větší váhy na německé politické scéně“⁴⁰⁹. Ve svém projevu dle Kovaříka jasně prokázal, že v česko-německých vztazích nevidí jiná řešení, než ta, která navrhuje Sudetoněmecké krajanské sdružení. Jeho projev byl však dle autora jen důkazem toho, že „když nejsou argumenty, zvyšuje se neúměrně hlas a přicházejí na pomoc citáty“⁴¹⁰. Sudetoněmecké dny tak podle Kovaříka splnily svůj účel. E.Stoiber dostal šanci na sebe upozornit před tisíci posluchači a F.Neubauer dostal možnost sjednotit sudetoněmecké řady proti vznikající česko-německé smlouvě.

V dalších dnech se Právo sudetoněmeckými dny zabývá okrajově, přesto otisklo zprávy, ve kterých uvádí reakci německé politické scény na vyjádření Václava Klause a jeho kritiku T.Weigela. V článku „Weigel odmítl Klausovu kritiku“⁴¹¹ deník 28. května informuje o Weigelově postoji, který Klausovu kritiku označil za „předvolební tah“⁴¹². Další člen bavorské CSU B. Protzner podle Práva obvinil opoziční SPD z „pošlapávání oprávněných zájmů odsunutých Němců“⁴¹³. Na stranu Václava Klause se podle Práva postavil ale německý tisk, který Klausovu ostrou reakci vidí jako adekvátní. Právo o tom informuje v článku „Klaus se právem rozhněval na Weigela, píše německý tisk“⁴¹⁴.

Reakci české strany je věnován článek „Zieleniec: Právní řád ČR je nezpochybnitelný“⁴¹⁵, který cituje prohlášení ministra zahraničí J. Zieleniece. Ministr uvedl, že „mezinárodní právní základ poválečného uspořádání je pro ČR závazný a

---

⁴⁰⁷ Klaus pobouřen výroky spolkového ministra Weigela. *Právo* 6, 1996, č. 123 (27.5.), s.1

⁴⁰⁸ Jan Kovařík, Mnichov sází na sudetské Němce. *Právo* 6, 1996, č. 123 (27.5.), s.4.

⁴⁰⁹ Tamtéž.

⁴¹⁰ Tamtéž.

⁴¹¹ Weigel odmítl Klausovu kritiku. *Právo* 6, 1996, č. 124 (28.5.), s.1.

⁴¹² Tamtéž.

⁴¹³ Weigel odmítl Klausovu kritiku. *Právo* 6, 1996, č. 124 (28.5.), s.1.

⁴¹⁴ DPA, ČTK, vpl, Klaus se právem rozhněval na Weigela, píše německý tisk. *Právo* 6, 1996, č. 125 (29.5.), s.1, 7.

⁴¹⁵ Zieleniec: Právní řád ČR je nezpochybnitelný. *Právo* 6, 1996, č. 124 (28.5.), s.1, 2.

nebude měněn⁴¹⁶. Zieleniec dále pozitivně ohodnotil jednání o česko-německé smlouvě. Učinil tak pro Právo těsně po Sudetoněmeckých dnech. Podobně se o rušení Benešových dekretů vyjádřil podle Práva i Český svaz bojovníků za svobodu. Předseda svazu J. Čermín odmítl jakékoli náznaky sudetských Němců na navrácení zkonfiskovaného majetku. Stejně se pro Právo vyjádřil i předseda ČSSD M. Zeman. Miroslav Grebeníček, předseda KSČM podle Práva kritizoval současnou vládu za populistické podbízení se německým sousedům. Právo dále uvádí i reakci LB, který vyzval Ministerstvo zahraničí ČR, aby výroky pronesené na Sudetoněmeckých dnech označilo za nepřátelský akt vůči ČR. Článek, který informuje o reakci na Sudetoněmecké dny všech politických stran, je uzavřen informací o postoji KDU-ČSL, jejíž předseda J. Lux odmítl zrušení Benešových dekretů a navrácení půdy v pohraničí sudetským Němcům.

5.7.6 Shrnutí

Sudetoněmecké setkání je v českém tisku stále více přehlíženo. Tradičním Sudetoněmeckým dnům se již české deníky nevěnují v takovém rozsahu, jako tomu bylo například v roce 1993 a 1994. Přesto je patrné, že sudetoněmecká otázka patří mezi důležitá témata českého veřejného života. Pokud srovnáme tři hlavní české deníky je zajímavé, že Lidové noviny, které se sudetoněmecké otázce věnují poměrně obsírně, naprosto pominuly tiskovou konferenci, konanou před Sudetoněmeckými dny. Mluvčí Sudetoněmeckého krajanského sdružení F. Neubauer v ní oznámil, že se k návratu do České republiky chystají statisíce Němců. Lidové noviny tuto informaci neuvádějí. Mladá fronta DNES a Právo projev F. Neubauera povýšily na hlavní zprávu dne. Po mírné panice, kterou tato zpráva musela vyvolat, se Mladá fronta i Právo k sudetoněmeckému setkání v dalších vydáních příliš nevrací. Pokud tak činí, jedná se převážně o doplňující zprávy na zadních stranách deníku. Články se však nevěnují přímo sudetoněmeckému setkání, ale spíše reakcím, které vyvolaly projevy čelních představitelů sudetských Němců na české i německé politické scéně. Mladá fronta DNES i Právo o událostech informují velmi podobně, Právo uvádí i reakce českých extrémistických politických stran. Doplňující komentáře pocházejí v obou denících od zahraničních komentátorů, kteří se oba (J. Kovařík i E. Harantová) stavějí k projevům E. Stoibera velmi kriticky.

---

⁴¹⁶ Tamtéž.

Lidové noviny se od dvou výše zmíněných deníků liší jak počtem otištěných zpráv, tak i počtem a varetou komentářů. Prvním rozdílem je uvádění zpráv o sudetoněmecké problematice převážně na titulní straně listu. Pro Lidové noviny je jednání o česko-německé smlouvě a napadání smlouvy ze strany krajanského sdružení evidentně důležitější než pro Mladou frontu DNES či Právo. K sudetoněmecké problematice se v otištěných komentářích a reportážích vyjadřují jak zahraniční komentátoři, tak i čeští historici, např. Dušan Třeštík. Lidové noviny sice tím, že projevům pronesených na Sudetoněmeckých dnech přikládají větší váhu, než zbylé deníky, mírně českou veřejnost děsí, nicméně ji zpětně otištěnými komentáři uklidňují.

5.8 1997 – 48. Sudetoněmecké dny: „ Naše požadavky zůstávají – spravedlnost tvoří mír“

5.8.1 Lidové noviny

Zprávu ze sudetoněmeckého setkání otiskly Lidové noviny v sobotním vydání 17. května. Článek Lubomíra Hegera „Herzog byl prý špatně pochopen“⁴¹⁷ informuje o tiskové konferenci konané před zahájením Sudetoněmeckých dnů. Podle Hegera na tiskové konferenci F. Neubauer oficiálně přivítal schválenou česko-německou deklaraci, ve zbytku projevu se však soustředil na to, jak je pro něj nepřijatelná. Na dotaz Lidových novin, zda mluvčí Sudetoněmeckého krajanského sdružení souhlasí s projevem R. Herzoga, že „násilí a zločiny nacistů připravily půdu pro odsun a vyhnání sudetských Němců“ Neubauer neodpověděl. Jeho mluvčí poté pro Lidové noviny uvedl, že sudetští Němci toto prohlášení nevidí, jako potvrzení „kauzálního vztahu mezi válkou a vyhnáním“⁴¹⁸.

Sudetoněmeckému setkání je věnován i článek na titulní straně Lidových novin z 19. května s názvem „V Norimberku o deklaraci“⁴¹⁹. Lubomír Heger v něm informuje o negativním přijetí ze strany sudetských Němců, kterého se dostalo předsedovi bavorské CSU T. Weigelovi. Toho Němci viní ze „zrady a planých řečí“ poté, co podepsal česko-německou deklaraci. Další část článku je věnována průběhu sudetoněmeckého setkání, které bylo podle autora ve znamení „práva na vlast,

---

⁴¹⁷ Lubomír Heger, Herzog byl prý špatně pochopen. *Lidové noviny* X, 1997, č. 114 (17.5), s. 7.

⁴¹⁸ Tamtéž.

⁴¹⁹ Lubomír Heger, Odličná interpretace společných dějin. V Norimberku o deklaraci. *Lidové noviny* X, 1997, č. 115 (19.5), s. 1,7.

historické pravdy a nevyváženosti deklaráce⁴²⁰. Sjezd potvrdil, že na obou stranách hranice existují diametrálně odlišné interpretace společných dějin. Jediné, na čem se obě strany zatím shodují, je podle autora potřeba nalézt historickou pravdu, nejlépe pomocí tzv. „diskusního fóra“, o jehož podobě se prozatím ví málo.

Vedle stručného informování čtenářů nabídly Lidové noviny 20. května také zhodnocení sjezdu v článku „Sudetoněmecký sjezd zklamal“⁴²¹. Podle české politické scény je česko-německá dohoda krokem vpřed a to, že dohodu sudetští Němci nepřijímají jen dokazuje, že je Česká republika před Německem o krok napřed ve vztahu ke své vlastní minulosti.

5.8.2 Mladá fronta DNES

Nejčtenější český deník Mladá fronta DNES se sudetoněmeckou problematikou zabývá ve spojení se Sudetoněmeckými dny. O sudetoněmeckém setkání informuje 19. května v článku „Sudetští Němci deklaraci odmítli a rozhodli se trvat dál na svém“⁴²². Autor článku Theodor Marjanovič zmiňuje závěr 48. Sudetoněmeckých dnů, který podle něj vyzněl jednoznačně: „česko-německá deklarace je zavrženíhodný kus papíru a ti, kteří jej sepsali, jen zpečetili před půlstoletím spáchanou křivdu“⁴²³. Svůj nesouhlas s deklarací potvrdili účastníci sjezdu i tím, že vypískali jak přestavitele bonnské vlády, která deklaraci přijala, tak bavorského premiéra, patrona sudetských Němců, který pro deklaraci ve Spolkovém sněmu hlasoval.

Ve stejném vydání na stejné straně otiskla Mladá fronta DNES rozhovor s mluvčím Sudetoněmeckého krajanského sdružení Franzem Neubauerem „Zatím je to jen kus papíru“⁴²⁴. Neubauer v něm pro Mladou frontu DNES uvedl, že pro něho je „deklarace jen papírem, ve kterém se to hemží polopravdami (...) a význam bude mít jen tehdy pokud uvede věci do pohybu“⁴²⁵ a se sudetskými Němci bude zahájen dialog. Neubauer mimo jiné přiznal, že s částí deklaráce souhlasí. Je to část, ve které je zmíněno zřízení diskusního fóra. Česká strana by si také měla uvědomit, že počet

---

⁴²⁰ Tamtéž.

⁴²¹ bof,em, Sudetoněmecký sjezd zklamal. *Lidové noviny X*, 1997, č. 116 (20.5.), s. 2.

⁴²² Theodor Marjanovič, Sudetští Němci deklaraci odmítli a rozhodli se trvat dál na svém. *Mladá fronta DNES VIII 1997*, č. 115 (19.5.), s.9.

⁴²³ Tamtéž..

⁴²⁴ Theodor Marjanovič, Zatím je to jen kus papíru, tvrdí Neubauer. *Mladá fronta DNES VIII 1997*, č. 115 (19.5.), s.9.

⁴²⁵ Tamtéž.

sudetských Němců neklesá a jejich požadavky se nemění. Deklarace tedy není koncem sudetoněmecké problematiky, ale musí být jejím začátkem.

Dalším článkem z pondělního vydání Mladé fronty DNES je reportáž T. Marjanoviče „Zradili nás, znělo sudetským sněmem“⁴²⁶. Autor ve své reportáži popisuje atmosféru Sudetoněmeckých dnů a postoj „obyčejných“ sudetských Němců k deklaraci. Atmosféra při jednání o deklaraci je popsána jako nepřátelská, autor dokonce cituje, že někteří Němci považují deklaraci za listinu, vnucenou Amerikou a „pražskou židovkou M. Albrightovou“⁴²⁷. Sudetští Němci dle autora vyjadřují zklamání, že je bavorská vláda zradila a deklaraci podepsala. Marjanovič v reportáži cituje jednoho z návštěvníků, který si posteskl, že by „německá politika potřebovala někoho jako je Heider“⁴²⁸. V závěru ale i autor podotýká, že se většina Němců přijíždí na sjezd spíše setkat s krajany a pobavit.

5.8.3 Právo

Právo přichází se sudetoněmeckou tématikou již tradičně v pátek před Sudetoněmeckými dny ve zprávě z tiskové konference. O té pro deník píše Jan Kovařík ve zprávě „Neubauer chce přímá jednání s Prahou“⁴²⁹. Ve své zprávě Kovařík zdůraznil spíše smířlivé části prohlášení mluvčího Sudetoněmeckého krajanského sdružení Franze Neubauera, který sice zdůraznil odmítavé stanovisko sdružení k deklaraci, zároveň však uvedl, že sudetští Němci netouží v první řadě po majetkovém vyrovnání. Pro Právo Neubauer prohlásil, že „v českém pohraničí jsou volné stovky hektarů půdy, proč je nenabídnout sudetským Němcům, chtějí-li tam investovat?“⁴³⁰

Zprávou o samotném konání Sudetoněmeckých dnů je článek Jana Kovaříka „Stoiber: Do léta se musí rozhodnout, kdy bude Praha jednat se sudetskými Němci“⁴³¹ na titulní straně vydání z 19. května a článek „Deklarace v Norimberku neprošla“⁴³² ze stejného vydání Práva. Zahraniční korespondent deníku uvádí, že představitelé

---

⁴²⁶ Theodor Marjanovič, Zradili nás, znělo sudetským sněmem. *Mladá fronta DNES* VIII 1997, č. 115 (19.5.), s.1, 9.

⁴²⁷ Tamtéž.

⁴²⁸ Tamtéž.

⁴²⁹ Jan Kovařík, Neubauer chce přímá jednání s Prahou. *Právo* 7, 1997, č. 114 (17.5.), s. 7

⁴³⁰ Jan Kovařík, Neubauer chce přímá jednání s Prahou. *Právo* 7, 1997, č. 114 (17.5.), s. 7

⁴³¹ Jan Kovařík, Stoiber: Do léta se musí rozhodnout, kdy bude Praha jednat se sudetskými Němci. *Právo* 7, 1997, č. 115 (19.5.), s. 1, 7

⁴³² Jan Kovařík, Deklarace v Norimberku neprošla. *Právo* 7, 1997, č. 115 (19.5.), s. 4.

sudetských Němců v Norimberku odmítli výsledky česko-německé deklarace, jelikož v ní nejsou obsaženy požadavky Sudetoněmeckého krajanského sdružení. Na druhou stranu E.Stoiber, bavorský premiér, zdůraznil, že bez bavorského přičinění by deklarace neměla takovou podobu, jakou má teď a CSU se tak podařilo „zabránit nejhoršímu“⁴³³. Kovařík dále uvádí, že Antje Vollmerová, která kritizuje příliš radikální postoj sudetských Němců k česko-německé deklaraci, byla na sjezdu při svém vystoupení vypískána. Překvapivě byl publikem přijat i předseda bavorské CSU T. Weigel, který ač s deklarací nesouhlasí, ji označil za důležitý mezník česko-německých vztahů. Mluvčí Sudetoněmeckého krajanského sdružení F. Neubauer označil podle Práva smlouvu za „papír škodící porozumění“⁴³⁴. Zároveň však pozitivně ohodnotil vznik česko-německého fóra a Fondu budoucnosti. Česko-německá deklarace byla sudetskými Němci odmítnuta převážně z toho důvodu, že k jednání nebyli přizváni, píše Kovařík. Neočekávaně byl velmi kriticky účastníky přijat i bavorský premiér. Tomu sudetští Němci vyčetli nesplnění slibů z loňského roku. Stoiber se dle Kovaříka snažil svoji vinu svalit na opoziční SPD a Stranu zelených a zdůrazňoval, že bez zásahů CSU by text deklarace byl ještě horší. I dalšími částmi projevu si premiér jen snažil „ohrát předvolební polívčičku“⁴³⁵. Podle J.Kovaříka se však E. Stoiber svými silnými slovy jen snažil „napravit škody, které souhlasem s deklarací strana mezi členy“⁴³⁶ landsmanšaftu utrpěla“.

Sudetoněmeckou problematiku uzavírá pro Právo článek „DPA: Stoiber přešel do ofenzivy“⁴³⁷ z 20. května. Zpráva popisuje reakci německého tisku na Sudetoněmecké dny, převážně pak německé tiskové agentury DPA. Právo uvádí, že německý tisk pozitivně ohodnotil Stoiberův přístup na Sudetoněmeckých dnech, kdy setrval a postavil se za česko-německou deklaraci, přestože s ní sudetští Němci nesouhlasí. Německý tisk tak projev bavorského premiéra označil za průlom a důkaz, že všechny německé politické strany stojí za deklarací, uvádí Právo.

---

⁴³³ Jan Kovařík, Stoiber: Do léta se musí rozhodnout, kdy bude Praha jednat se sudetskými Němci. *Právo* 7, 1997, č. 115 (19.5.), s. 1, 7

⁴³⁴ Tamtéž.

⁴³⁵ Jan Kovařík, Deklarace v Norimberku neprošla. *Právo* 7, 1997, č. 115 (19.5.), s. 4.

⁴³⁶ Jan Kovařík, Deklarace v Norimberku neprošla. *Právo* 7, 1997, č. 115 (19.5.), s. 4.

⁴³⁷ DPA: Stoiber přešel do ofenzivy. *Právo* 7, 1997, č. 116 (20.5.), s. 7

5.8.4 Shrnutí

Český tisk se v roce 1997 k tradičnímu sudetoněmeckému setkání v Bavorsku vyjadřuje velmi stroze. Potvrzuje tak pokles zájmu o sudetoněmeckou tematiku. Od roku 1993, kdy sudetoněmecká otázka plnila titulní stránky hlavních českých deníků, zájem o sudetské Němce, o jejich nároky, požadavky a každoroční setkání na Sudetoněmeckých dnech, klesá. Tuto tendenci potvrdil i rok 1997, přestože by se dalo očekávat, že právě v tomto roce se český tisk a veřejnost bude sudetoněmeckou problematikou více zabývat. Právě v tomto roce došlo totiž k podepsání česko-německé deklarace⁴³⁸, dlouho očekávaného dokumentu, řešícího česko-německé bilaterální vztahy. Je tedy překvapivé, že se český tisk nijak výrazně k deklaraci a sudetským Němcům nevyjadřuje.

Deníkem, který Sudetoněmecké dny ze všech tří zmiňovaných listů nejvíce komentovat, byly vždy Lidové noviny. V roce 1997 se k sudetoněmeckému setkání vyjadřují jen velmi okrajově a stručně a zdaleka neuvádějí tolik informací, jako Mladá fronta DNES a Právo. Lidové noviny se nezmiňují o tom, že příznivci deklarace byli na sjezdu vypískáni, dokonce ani necitují projevy všech hlavních řečníků. Sudetoněmecká problematika bývá v Lidových novinách doplněna komentáři historiků a politiků. V roce 1997 tomu však není.

Sudetoněmeckým dnům se věnuje nejvíce Mladá fronta DNES, která uvádí jak přímé zprávy ze sjezdu, tak reportáže a komentáře. V tomto roce je to také Mladá fronta DNES, která cituje ty nejradikálnější výroky sudetských Němců. V závěru článku sice vždy dodává, že se jedná o citovaný názor jen malé skupinky účastníků, nicméně není jisté, zda tato informace čtenáře uklidnila. Mladá fronta DNES je také jediným deníkem, který zprávy o Sudetoněmeckých dnech uvádí na titulní straně. Právo i Lidové noviny svoje příspěvky zařadily vždy do rubriky zahraničí, či komentářů.

Odklon od sudetoněmecké otázky v Lidových novinách a částečně také v Právu dokazuje, že koncem devadesátých let již mírně opadla hysterie vyvolávaná Sudetskými dny. Česká politická i mediální scéna si uvědomila, že je Česká republika skutečně suverénní stát, který dokáže odolat nátlakům ze strany sudetských Němců. To, že požadavky této národnostní menšiny v celoněmeckém měřítku mnoho neznamenají, k tomu jen dopomohlo. Rok 1997 je navíc rokem, kdy se ani v jedné

---

⁴³⁸ Česko-německá deklarace o vzájemných vztazích a budoucím rozvoji, podepsaná 21. ledna 1997 V. Klausem a J. Zielenieczy za českou stranu a H. Kohlem a K. Kinklem za stranu německou.

zemi neodehrávají volby a sudetoněmeckou otázku nelze využít k získání potřebných hlasů. Je odsunuta jako zcela marginální problém z titulních stran deníků a vrátí se na ně zase až v příštím předvolebním boji.

6 Srovnání českého a německého tisku

Cílem poslední kapitoly je srovnat, jak se liší přístup českého a německého tisku k sudetoněmecké problematice. Informace, které tisk přináší, odráží politickou situaci a bezesporu formují názor veřejnosti. Porovnáním přístupu českého a německého tisku k sudetoněmecké otázce jsem chtěla zjistit, jakou váhu přikládá česká a německá veřejnost sudetoněmecké problematice.

V roce 1990, prvním roce, kdy o Sudetoněmeckých dnech mohl český tisk svobodně informovat, je sudetoněmecká problematika přehlížena. České deníky se o sudetoněmeckém setkání sice zmiňují, ale jen velmi krátce a stručně, bez přidaných komentářů, fotografií a reportáží. Německý tisk se prvním Sudetoněmeckým dnům po pádu totality věnuje dostatečně. Německé deníky se vyjadřují s nadějí k situaci, která ze setkání vyvstává. Po dlouhých letech totality dojde podle německé strany k usmíření Čechů a Němců. Takovou naději český tisk rozhodně nesdílí.

Následující rok nevzbudily 42. Sudetoněmecké dny v českém tisku opět téměř žádný ohlas oproti tisku německému. Německé noviny na titulních stranách uvádějí nespokojenost sudetských Němců s tím, že slibně vedené rozhovory byly českou stranou zastaveny a Praha není ochotna přijmout sudetoněmecké požadavky. Nepřátelské výroky proti politice Československa se snaží část českého tisku mírnit tím, že ve svých zprávách cituje i neradikální výroky představitelů sudetských Němců a zprávy neuvádí na titulních stranách. Lze tedy říci, že ještě v roce 1991 se německý tisk sudetoněmeckou problematikou zabývá důkladněji.

Podobně je tomu i v roce 1992. Český tisk opět o sudetoněmeckém setkání informuje stručně, cituje sice části výroku mluvčího Sudetoněmeckého krajanského sdružení, na druhou stranu uvádí i reakce německé politické scény, která tyto výroky odsoudila. Rok 1992 je podle mého názor posledním rokem, kdy český tisk přistupuje k Sudetoněmeckým dnům realisticky a s nadhledem. V pozdějších letech se jedná více o mediální podporu jakési paniky, kterou každoročně vzbuzuje sudetoněmecký sjezd a nároky na něm vznesené. Německý tisk líčí Sudetoněmecké dny téměř shodně, přesto klade na sudetoněmeckou otázku větší důraz. Informace z faktického konání sudetoněmeckého setkání jsou detailní, více prostoru je věnováno také kritice

sudetoněmecké politiky ze strany zástupců SPD. Německý tisk se sudetoněmeckou problematikou zabývá v roce 1992 detailněji, protože sudetoněmecké setkání rozvíří v Německu debatu, ve které dochází spíše k vyřizování účtů mezi politiky z SPD a CDU, než k diskuzi o řešení sudetoněmecké otázky.

Přístup českého tisku k sudetoněmecké problematice se radikálně změnil v roce 1993. Zájem o sudetoněmeckou otázku a názory sudetských Němců, resp. představitelů Sudetoněmeckého krajanského sdružení, vyvolaly výroky ze strany sudetských Němců. Ti, zklamáni závěry česko-německé smlouvy o dobrém sousedství a přátelské spolupráci, která sudetoněmeckou otázku neřešila, přirovnali vyhnání Němců z Československa k etnickým čistkám právě probíhajícím na Balkáně. Proti takovému prohlášení a proti nekompromisním požadavkům Sudetoněmeckého krajanského sdružení na zrušení Benešových dekretů a uznání práva na vlast se zvedla v České republice vlna odporu a nesouhlasu. Okrajový sudetoněmecký problém se rázem dostal do středu pozornosti a od roku 1993 spolehlivě plnil titulní strany českých novin. Mezi lety 1990-1997 to byl právě rok 1993, kdy bylo sudetoněmecké otázce věnováno nejvíce pozornosti. Nebyly to však implicitně Sudetoněmecké dny, které byly v tisku diskutovány, šlo více o vládní návrh na zřízení nepolitické pracovní skupiny pro dialog se sudetskými Němci. Ve srovnání českého a německého tisku převažuje v tomto roce v počtu článků se sudetoněmeckou tématikou bezpochyby tisk český. Německé noviny naopak o sjezdu ve srovnání s předešlými lety informují méně a zprávy ze sudetoněmeckého sjezdu jsou umístěny na zadních stranách listu. O nevládní pracovní skupině pro dialog se sudetskými Němci, která český tisk zaměstnávala více jak dva týdny, se ani jeden z německých deníků nezmiňuje. Jediné, čemu je věnována pozornost, je projev E. Stoibera. Jednalo se totiž o první Stoiberův veřejný projev po jeho zvolení bavorským premiérem.

V roce 1994 má český tisk stále ještě v dobré paměti debatu, která se o sudetoněmecké otázce zvedla v roce 1993. Sudetoněmeckým dnům a projevům hlavních představitelů Sudetoněmeckého krajanského sdružení se české noviny věnují detailně, dokonce o sudetoněmecké problematice své čtenáře informují ještě před samotným zahájením sudetoněmeckého setkání. Zprávy ze sjezdu jsou opět doplněny komentáři českých historiků a politiků a snaží se čtenáře ujistit o tom, že Česká republika rozhodně nebude požadavkům Sudetoněmeckého krajanského sdružení ustupovat. Roky 1993 a 1994 jasně dokazují, jak odlišně vidí sudetoněmeckou

problematiku česká a německá politika, resp. tisk. V době, kdy se sudetoněmecký problém pravidelně dostává na titulní stránky novin a čeští politici sbírají potřebné hlasy svými protiněmeckými výroky, nezmiňuje německý tisk sudetoněmeckou otázku téměř vůbec a pokud ano, jde o marginální zprávy v rubrice zahraničí.

Rok 1995 nepřinesl v česko-německých a česko-sudetoněmeckých jednání zásadní obrat, a český i německý tisk o sudetoněmeckém setkání informuje tak, jako v letech předešlých. Na obou stranách hranice je však pozvolna poznat únava z neustálého řešení sudetoněmeckého problému, který se nezdá být ani v blízké budoucnosti snadno řešitelný. Jak český tak německý tisk omezuje počet zpráv věnovaných Sudetoněmeckým dnům a projevům hlavních řečníků. Většího zájmu se na obou stranách hranice dočkal projev kancléře Helmuta Kohla, který se ve Spolkovém sněmu k sudetoněmecké otázce také, byť krátce, vyjádřil. Zájem tisku o tento projev a jeho následné hodnocení české i německé politiky ukazuje, o co podstatnější jsou česko-německé vztahy než vztahy česko-sudetoněmecké. České noviny se v roce 1995 také odpoutaly od myšlenky vylíčit sudetské Němce a jejich setkání jako přípravu útoku na český majetek, ale naopak podávají závěry Sudetoněmeckých dní pozitivně. Sudetští Němci se podle části českého tisku snaží v prvé řadě o dialog s českou stranou. Německé noviny se sudetoněmecké problematice věnují nepřímě. Větší důraz je kladen na projev německého kancléře a reakci spolustraníků a opozice. Interní německé téma je doplněno názory E. Stoibera, který sudetoněmeckého sjezdu využil k populistickému zhodnocení situace a kritice H. Kohla.

Rok 1996 je v České republice ve znamení voleb do Poslanecké sněmovny ČR. Je s podivem, jak málo předvolební boj využil média a sudetoněmeckou otázku k získání potřebných hlasů. V českém tisku je sice patrné, že jsou výroky českých politiků k sudetské problematice ostřejší, na druhou stranu se čeští politici ve většině názorů na Benešovy dekrety a jejich zrušení shodují a není tak důvod k předvolebnímu sváru. Větší ohlas v tisku vzbudil pouze výrok F. Neubauera o tom, že se do Čech chystají statisíce sudetských Němců, pokud by jim Česká republika návrat umožnila. O tomto projevu se naopak německý tisk téměř nezmiňuje. Noviny se soustředí spíše na reakci českého premiéra V. Klause na projev E. Stoibera při Sudetoněmeckých dnech. Klaus, stejně jako část německé opozice, označil Stoiberova slova za populismus. Politické debatě mezi zástupci CSU a SPD se německá média věnují podrobně na titulních stranách. Ostrý projev bavorského premiéra se vztahoval k plánované česko-

německé deklaraci. Stoiber tak uchopil poslední příležitost se k dokumentu nesouhlasně vyjádřit. Bavorsko, soused a největší obchodní partner České republiky, si pochopitelně nemůže dovolit ve Spolkovém sněmu hlasovat proti deklaraci a 47. Sudetoněmecké dny byly Stoiberovou poslední příležitostí se proti ní zásadně postavit a získat tak sudetoněmeckou podporu v příštích volbách.

Debata o česko-německé deklaraci pokračovala celý rok 1996 a následně i do roku 1997, kdy byla počátkem roku přijata. Překvapivě se ale český i německý tisk 48. Sudetoněmeckým dnům, které následovaly po přijetí deklarace, věnoval velmi málo. Reakce Sudetoněmeckého krajanského sdružení je možná po přijetí deklarace pro většinu obyvatel Německa i České republiky irelevantní, a pro media nemá smysl znovu se k tématice vracet. Jak český, tak německý tisk informují o sudetoněmeckém setkání v roce 1997 velmi stručně, na zadních stránkách novin a ve svých zprávách se soustředí pouze na projevy sudetoněmeckých představitelů, kteří česko-německou deklaraci odmítli. Výraznějším rozdílem je fakt, že německý tisk více popisuje nevlídné přijetí bavorského premiéra E. Stoibera na krajanském setkání. Stoiber, jako patron sudetských Němců, hlasoval pro česko-německou deklaraci, a tím část krajanů velmi zklamal.

Český a německý tisk se v přístupu k sudetoněmecké otázce liší ve dvou základních bodech. Prvním z nich je množství článků, které jednotlivá média otiskla. Český tisk od roku 1993 věnuje sudetoněmecké tématice více prostoru než tisk německý. Druhým rozdílným bodem je množství komentářů. Zatímco německý tisk sudetoněmecké setkání téměř nekomentuje, české noviny sudetoněmecké otázky věnují značný počet reportáží a komentářů. Tyto články píší často významné osobnosti českého veřejného života, či čeští historici.

Ze srovnání českého a německého tisku je tedy patrné, že sudetoněmecká otázka je do značné míry produktem mediální reality. Zatímco ve své nové domovině, sudetští Němci nevzbuzují u většiny Němců velký zájem o sudetoněmeckou problematiku, český tisk svým zásahem naopak děsí své čtenáře a pomalu je připravuje na „plánovaný návrat“ statisíců sudetských Němců.

7 Závěr

Cílem předložené práce bylo zmapovat, jak reflektoval německý a český tisk v letech 1990 -1997 pravidelná sudetoněmecké setkání, tzv. Sudetoněmecké dny.

Na začátku práce jsem se pokusila shrnout historii sudetských Němců, kteří žili na území dnešní České republiky. Německá menšina žila na území Českých zemí již od 13. století. Ke splynutí s obyvateli země mluvících českým jazykem však nedošlo. Problémy soužití se projevovaly již od počátku, nicméně k jejich vyhocení došlo až v druhé polovině 19. století, kdy se formovaly moderní evropské národy. Stav již tak napjatých česko-německých vztahů se prudce zhoršil po první světové válce. Německé obyvatelstvo požadovalo na nově vzniklém československém území vytvoření německých oblastí osídlených Němci, jejich odtržení a následné připojení k Rakousku. Velmoci a československá vláda tomuto jejich požadavku nevyhověla. Žádost o vytvoření nových hranic, otevřená podpora válkou poraženého Německa a Rakouska ze strany sudetských Němců byly jen některé z mnoha důvodů nesouladu, který bránil budoucímu soužití ve společném státě. Tento nesoulad a problémy plynoucí ze světové hospodářské krize tvrdě dopadly na pohraniční oblasti a byly pravděpodobně výraznými faktory pro přestup velké části sudetoněmeckého obyvatelstva k Sudetoněmecké národní straně. Ta se k řešení následků krize stavěla velmi radikálně, zároveň se však otevřeně hlásila ke spojení s Hitlerovým nacionalistickým režimem v Německu. Volební triumf německých nacionalistických stran, převážně Henleinovy SdP ve volbách roku 1935, posílil nedůvěru českého obyvatelstva k obyvatelstvu německému, které se v druhé polovině třicátých let otevřeně hlásilo k myšlence připojení k tehdy již nacistickému Německu. Mnichovská dohoda v září 1938 veškeré pozitivní postoje Čechů vůči Němcům definitivně ukončila. Obsazení republiky německým vojskem v březnu 1939 a následných šest let života v Protektorátu Böhmen und Mähren vytvořilo u většiny obyvatelstva silnou averzi vůči všemu německému. Sudetští Němci se v očích ostatních obyvatel stali spoluviníky válečných i předválečných příkoří spáchaných na Československu, přestože by k těmto událostem pravděpodobně došlo i bez jejich přičinění. Další soužití obou národů se po hrůzách války zdálo nemožné. Bylo tedy nutné sudetoněmeckou otázku bezodkladně řešit. Myšlenka transferu německého

obyvatelstva ze střední Evropy se začala formovat již počátkem čtyřicátých let, konkrétní podobu dostala v roce 1943 a po souhlasu vítězných stran na postupimské konferenci byl transfer téměř 3 milionů sudetských Němců z Československa proveden. Němečtí obyvatelé Československa byli souzeni podle principu kolektivní viny za hříchy spáchané během druhé světové války. V první části transferu, tzv. „divokém odsunu“ došlo z české strany k mnoha přestupkům proti lidskosti. Druhá část transferu, tzv. „organizovaný odsun“ probíhal ve spolupráci s vítěznými mocnostmi po celý rok 1946. Během transferu opustilo Československo přes 2,5 milionů Němců, většinou nedobrovolně.

V nové domovině, Spolkové republice Německo, založili sudetští Němci téměř ihned po nuceném vysídlení krajanské organizace. Tři největší a nejvýznamnější : Ackermann-Gemeinde, Seliger-Gemeinde a Witikobund založily na počátku padesátých let společnou organizaci pod jménem Sudetoněmecké krajanské sdružení. To sdružuje více jak 250 tisíc sudetských Němců, jejichž zájmy se snaží zastupovat a hájit. Vedení Sudetoněmeckého krajanského sdružení organizuje od roku 1949 pravidelné setkání sudetských Němců, tzv. Sudetoněmecké dny. Svatodušní svátky, kdy se sjezd každoročně odehrává, jsou ve znamení setkání krajanů, průvodů v krojích, dobrého jídla a vzpomínek. Jsou také příležitostí pro vedoucí představitele krajanského sdružení vyjádřit se k aktuálnímu dění ve světě, české a německé politice a k česko-německým bilaterálním vztahům.

Cílem předložené práce bylo analyzovat, jak o Sudetoněmeckých dnech informují české a německé deníky. Porovnáním přístupu českého a německého tisku k sudetoněmecké otázce jsem chtěla zjistit, jakou váhu přikládá česká a německá veřejnost sudetoněmecké problematice, resp. do jaké míry média reprezentují názor obyvatelstva. Pro svoji práci jsem si zvolila tři významné německé deníky: konzervativní Frankfurter Allgemeine Zeitung, liberální Frankfurter Rundschau a bavorské liberálně-levicové Süddeutsche Zeitung. Z českého tisku jsem vybrala takové listy, které by pokryly celé politické spektrum: pravicově orientovanou Mladou frontu DNES, levicové Právo, resp. Rudé právo a liberální Lidové noviny. Ve srovnání jejich přístupu k sudetoněmecké otázce jsem se soustředila pouze na články, které se přímo týkaly Sudetoněmeckých dnů nebo na ty články, které pojednávaly o sudetoněmecké otázce v období okolo Svatodušních svátků.

Německý tisk informuje o Sudetoněmeckých dnech velmi podobně. Přístup Frankfurter Allgemeine Zeitung se jen velmi málo liší od zpráv, které vydává

Süddeutsche Zeitung a Frankfurter Rundschau. Poslední dva zmíněné deníky popisují sudetoněmecká setkání téměř shodně. Identický přístup lze odůvodnit jednak orientací obou deníků zejména na německé politické strany SPD a FDP, pak také tím, že Frankfurter Rundschau často vychází ze článků psaných pro Süddeutsche Zeitung, resp. pro tiskovou agenturu DPA. Mnohokrát tak nalézáme v obou zmíněných listech texty stejného autora, ve Frankfurter Rundschau bývají články stručnější. Obsahově se zprávy těchto tří německých listů příliš neliší. Frankfurter Rundschau a Süddeutsche Zeitung potvrzují svoji mírně levicovou orientaci tím, že ve svých článcích dávají více prostoru kritice představitelů CDU/CSU. Konzervativní CDU, zvláště její bavorská část CSU, jsou tradičními zastánci sudetoněmeckých zájmů. Zdůrazněním postojů odpovídajících SPD tak oba deníky s názory sudetských Němců souzní mnohem méně, než konzervativní Frankfurter Allgemeine Zeitung. V Německu má tento list seriózní pověst, kterou si snaží držet mj. i způsobem informování o sudetoněmecké problematice. Přes svou poměrně konzervativní orientaci informuje o Sudetoněmeckých dnech pokud možno objektivně a detailně, snaží se citovat obě strany politického spektra, včetně radikálních výroků mluvčího Sudetoněmeckého krajanského sdružení. Obsahově se německé listy příliš neliší. K citacím vybírají shodné části výroků, podobně uvádějí reakce německé politické scény i reakce české vlády, významně se neliší ani v kritice sudetoněmeckých představitelů.

V množství článků, které o Sudetoněmeckých dnech pojednávají, též nejsou výrazné rozdíly. Lze říci, že o sudetoněmecké problematice informuje nejvíce a nejčastěji Frankfurter Allgemeine Zeitung. Počet zpráv věnovaných sudetskému setkání ale nijak výrazně nepřevyšuje počet článků uveřejněných ve Frankfurter Rundschau a Süddeutsche Zeitung. O Sudetoněmeckých dnech informují německé listy průměrně ve třech až pěti článcích. Jejich celkový počet je v průběhu let 1990-1997 do jisté míry stabilní. Pouze v roce 1994 a 1998 se sudetoněmeckou tématikou německý tisk zabýval více. Důvodem byly volby do německého Spolkového sněmu. Sudetoněmecká otázka se ve volbách stala volebním artiklem zvláště bavorské CSU. Bavorsko, označované jako patron sudetských Němců, je sídlem jejich centrály a zemí s největším počtem obyvatel sudetoněmeckého původu. Podporou požadavků Sudetoněmeckého krajanského sdružení se CSU snažila udržet své vedoucí postavení v této spolkové zemi. Média, která populistické výroky tehdejšího bavorského premiéra poslušně citovala, jí k tomu měla dopomoci.

Sudetoněmecké otázce, v českém tisku často zmiňované a komentované, nevěnují však německé noviny velký prostor. Pro osmdesátimilionové Německo nejsou nároky stotisícového Sudetoněmeckého krajanského sdružení důležité. Dokládá to i přístup německého tisku. Sudetoněmeckým dnům jsou věnovány pouze informativní zprávy, téměř žádné komentáře. V druhé polovině devadesátých let mizí zprávy o sudetoněmeckých setkáních definitivně z titulních stran, a pokud na Sudetoněmeckých dnech nedojde k mediálně vděčnému excesu, už se na ně ani nevrátí.

V českém tisku je patrná naprosto odlišná tendence. Počátkem devadesátých let se ještě český tisk Sudetoněmeckým dnům příliš nevěnuje. Lidové noviny i Mladá fronta DNES o setkání informují stručně, věcně, bez emocionálního zabarvení, bez doplňujících komentářů. Je to jen Rudé právo, které cituje radikální výroky mluvčího Sudetoněmeckého krajanského sdružení Franze Neubauera. List tak ilustruje negativní postoj levicových stran k dialogu se sudetskými Němci.

Přístup českého tisku k sudetoněmecké problematice se v roce 1993 radikálně změnil. Zájem o sudetoněmeckou otázku a názory sudetských Němců, resp. představitelů Sudetoněmeckého krajanského sdružení, vzbudily jejich výroky v souvislosti s právě probíhajícími etnickými čistkami na Balkáně. Patrně ze zklamání ze závěrů česko-německé smlouvy o dobrém sousedství a přátelské spolupráci, která sudetoněmeckou otázku neřešila, přirovnali vyhnání Němců z Československa k tehdejší situaci na Balkáně. Proti takovým prohlášením a proti nekompromisním požadavkům Sudetoněmeckého krajanského sdružení na zrušení Benešových dekretů a uznání jejich „práva na vlast“ se zvedla v České republice vlna nevole. Původně okrajový sudetoněmecký problém se rázem dostal do středu pozornosti a od té doby spolehlivě plnil titulní strany českých novin. Mezi lety 1990-1997 to byl právě rok 1993, kdy se sudetoněmecké otázce věnovalo nejvíc pozornosti. Nebyly to ale implicitně Sudetoněmecké dny, které byly v tisku diskutovány, ale spíše vládní návrh na zřízení nepolitické pracovní skupiny pro dialog se sudetskými Němci.

Podobně jako na německé straně se v českém tisku projevil vliv blížících se voleb do Poslanecké sněmovny. V České republice se ještě více než v Německu stal sudetoněmecký problém součástí předvolebního boje politických stran. Rudé právo, levicově orientované, se soustředilo na informace týkající se postojů ČSSD a KSČM, Mladá fronta DNES více hájila stanoviska vládnoucí ODS. Vyznění zpráv bylo však téměř shodné - Česká republika nesmí sudetoněmeckým nátlakům vyjít vstříc.

Semknutí českého tisku proti sudetským Němcům a jejich požadavkům je pozoruhodné. V přístupu jednotlivých deníků lze najít rozdíly, nicméně ne zásadní. Rudé právo cituje jen nejradikálnější projevy F. Neubauera, Mladá fronta DNES se snaží o objektivní informace, doplněné komentáři svých novinářů. Lidové noviny podávají reportáže ze Sudetoněmeckých dnů s komentáři předních českých politiků a historiků. Žádný z deníků však přímo nepodporuje myšlenku dialogu a jednání se sudetskými Němci. Volbou zpráv a komentářů to jasně dokazují.

Jednou z věcí, ve které se český tisk neshoduje, je mj. lingvistické vyjádření sudetoněmecké problematiky. Rudé právo ve svých článcích paličatě trvá na označení vyhnání Němců jako "odsunu" a Sudetoněmecké krajanské sdružení označuje názvem Landsmanšaft. Tento název sice vznikl odvozením z německého označení krajanského sdružení, v průběhu sudetoněmeckých sporů však získal mírně pejorativní nádech. Označení Landsmanšaft používá ve svých článcích i Mladá fronta DNES. Lidové noviny ve snaze udržení odstupu od problému dbají na používání správného označení. Jsou to také Lidové noviny, které se nejvíce ze všech českých novin snaží nevyvolávat paniku a obavy ze sudetských Němců. Závěry Sudetoněmeckých dnů nejsou v Lidových novinách nutně uváděny na titulní straně a list se snaží zmírnit vyznění radikálních výroků představitelů Sudetoněmeckého krajanského sdružení doplňujícími komentáři z pera významných českých historiků. Díky těmto komentářům je počet článků věnovaných sudetoněmecké problematice, přestože ne přímo Sudetoněmeckým dnům, v Lidových novinách největší. Mladá fronta DNES se podobně jako Lidové noviny snaží o objektivní a otevřený přístup k tématu. Problémem je, že o sudetoněmeckém setkání a otázkách s ním spojených pojednává pro Mladou frontu DNES většinou jen její německá zpravodajka E. Harantová. Mladé frontě tak někdy chybí potřebná názorová pluralita, jakou nabízí např. Lidové noviny.

V čem se český a německý tisk shoduje a v čem naopak rozchází? Zásadním rozdílem mezi českým a německým tiskem je počet zpráv a komentářů, které média sudetoněmecké problematice věnují. Německý čtenář je v době konání Sudetoněmeckých dnů o nich pravidelně informován celkově ve dvou až třech mediálních zprávách. Český tisk svého čtenáře v období svatodušních svátků zahltlí obrovským množstvím článků o sudetských Němcích, o jejich vyhnání, pocitech viny z různých stran a Benešových dekretech. Přílišný důraz na projevy sudetoněmeckých představitelů během Sudetoněmeckých dnů jen problém zveličuje a

v českém národě vytváří dle mého názoru zbytečnou paniku. Tento z české strany nepříliš šťastný přístup k problematice dokládá právě srovnání s tiskem německým, pro který je setkání sudetských Němců okrajovou záležitostí.

Čeští historici v komentářích pro Lidové noviny upozorňují, že česko-německé vztahy a vstup České republiky do Evropské unie nestojí jen na sudetoněmecké otázce a jejím řešení. Jejich komentářům na vnitřních stranách listu však není věnována dostatečná pozornost veřejnosti. Česká média tak dokázala vytvořit novou mediální realitu, postavenou na zveličeném problému. Dialog mezi oběma stranami, probíhající od devadesátých let na mimostranické úrovni, je v předvolební atmosféře snadno zapomenut a vykonstruovaný problém je využit k předvolebním populistickým slibům a získávání potřebných hlasů na obou stranách hranice.

8 Použitá literatura

Monografie

- BENEŠ, Edvard. *Připravila Věra Olivová. Odsun Němců: výbor z paměti a projevů doplněná edičními přílohami*. 2.vyd. Praha: Společnost Edvarda Beneše, 2000. 124 s.
- BENEŠ, Zdeněk (et al.). *Rozumět dějinám: vývoj česko-německých vztahů na našem území v letech 1848-1948*. 2.vyd. Praha: Gallery, 2002. 304 s. ISBN 80-86010-60-0.
- ČERNÝ, Bohumil. *Češi, Němci, odsun: diskuse nezávislých historiků*. 1.vyd. Praha: Acakemia, 1990. 368 s. ISBN 80-200-0276-6.
- DOLEŽAL, Ondřej. *Reflexe česko-německé deklarace v Sudetendeutsche Zeitung*. Praha, 2000. 48 s.
- HAHNOVÁ, Eva. *Sudetoněmecké vzpomínání a zapomínání*. 1.vyd. Praha: Votobia, 2002. 234 s. ISBN 80-7220-117-4.
- HAHNOVÁ, Eva. *Sudetoněmecký problem: obtížné loučení s minulostí*. 2.vyd. Ústí nad Labem: Albis international, 1999. 377 s. ISBN 80-86067-38-6.
- HABEL, Peter. *Die Sudetendeutschen*. 3.vyd. Mnichov: Langen Müller, 2002. 311 s. ISBN 3-7844-2379-5.
- HERDE, Georg; STOLZE, Alexa. *Die Sudetendeutsche Landsmannschaft: Geschichte, Personen, Hintergründe*. 1.vyd. Köln:Paul-Rugenstein, 1987. 222 s. ISBN 3-7609-1115-3.
- KOKOŠKA, Stanislav; OELLERMANN, Thomas. (ed.). *Sudetští Němci proti Hitlerovi: sborník německých odborných studií*. 1.vyd. Praha: Ústav pro soudobé dějiny AV ČR, 2008. 232 s. ISBN 978-80-7285-101-0.
- KUČERA, Jaroslav. *Odsun nebo vyhnání?: Sudetští Němci v Československu v letech 1945-46*. 1.vyd. Jinočany: H&H, 1992. 39 s. ISBN 80-85467-32-1.
- KUČERA, Ondřej. *Sudetoněmecký landsmanšaft: historie, struktura, cíle*. Praha, 2004. 41 s.
- KURAL, Václav (a kol.). *Studie o sudetoněmecké otázce*. Praha: Ústav mezinárodních vztahů, 1996. 231 s.
- NOVÁK, František. *Exil a odsun 1948-1956: diskuse o poválečném odsunu Němců z ČSR a sudetoněmecké problematice v československém exilu v letech 1948-1956*. Praha, 2001. 60 s.
- PFOHL, Ernst. *Ortslexikon Sudetenland : oro-, hydro- und topographisches, statistisches und wirtschaftskundliches Nachschlagewerk*. 1.vyd. Nürnberg: Helmut Preußler, 1987. 698 s.
- RENÉOVÁ, Markéta. *Ackermann-Gemeinde a její vztah k Československu*. Praha, 2005. 109 s.
- SEIBT, Ferdinand. Přeložil Petr Dvořáček. *Německo a Češi: dějiny jednoho sousedství uprostřed Evropy*. 1.vyd. Praha: Academia, 1996. 464 s. ISBN 80-200-0577-3.

STANĚK, Tomáš. *Odsun Němců z Československa 1945-1947*. 1.vyd. Praha: Academia: Naše vojsko, 1991. 536 s.

VONDROVÁ, Jitka. *Češi a sudetoněmecká otázka 1939-1945:dokumenty*. 1.vyd. Praha: Ústav mezinárodních vztahů 1994. 347 s. ISBN 80-85864-05-3.

Periodika

Frankfurter Allgemeine Zeitung

-Ign- „Vertriebene können sich frei zu ihrer Identität bekennen“. Pfingsttreffen in München, Dinkelsbühl und Ulm. Genscher: Das Tor bleibt offen. Appell an den Bundespräsidenten. *Frankfurter Allgemeine Zeitung* 51, 1990, č. 128 (5.6.), s. 1, 2.

-F.A.Z.-, Bonn will Sudetendeutsche an Vertragsverhandlungen beteiligen. Das Abkommen mit der Tschechoslowakei. SPD: Verblendete Politik. Die Pfingsttreffen der Vertriebenen. *Frankfurter Allgemeine Zeitung* 52, 1991, č. 115 (21.5.), s. 1, 2.

-bko-, Dienstbier weist Forderungen zurück. *Frankfurter Allgemeine Zeitung* 52, 1991, č. 116 (22.5.), s. 5.

-F.A.Z.- Bayern will Vertrag mit der ČSFR nicht zustimmen. Streibl: Ein Schlag ins Gesicht. Heimattage der Landsmannschaft zu Pfingsten. *Frankfurter Allgemeine Zeitung* 53, 1992, č. 132 (9.6.), s. 1, 2.

Ministerpräsident Stoiber: Der Staat ist in Gefahr. Entsetzen über die Morde von Solingen. Kritik an EG. Treffen der Sudetendeutschen Landsmannschaft. *Frankfurter Allgemeine Zeitung* 54, 1993, č. 124 (1.6.), s. 4.

Berthold Kohler, Böhmens starrer Blick nach Bayern. Aufregung über den Sudetendeutschen Tag. *Frankfurter Allgemeine Zeitung* 55, 1994, č. 117 (20.5.), s. 6.

-bko-, „Prag muss die europäische Hausordnung akzeptieren“. Bonn, München und Wien fordern zum Dialog mit den Sudetendeutschen auf. Pfingsttreffen in Nürnberg. *Frankfurter Allgemeine Zeitung* 55, 1994, č. 118 (24.5.), s. 6.

-bko-, Prag lehnt Gespräche mit Vertriebenen ab. Kanther sichert den Sudetendeutschen Unterstützung zu. *Frankfurter Allgemeine Zeitung* 55, 1994, č. 118 (25.5.), s. 6.

-sto-, Kohl: Wir suchen mit Prag vernünftige Regelungen in beiderseitiger Wahrhaftigkeit. „Wir wollen und werden die ausgestreckte Hand ergreifen“. Forderung und Kritik der SPD. *Frankfurter Allgemeine Zeitung* 56, 1995, č. 127 (2.6.), s. 1.

Das Verhältnis Bonn-Prag. *Frankfurter Allgemeine Zeitung* 56, 1995, č. 127 (2.6.), s. 2.

Berthold Kohler, Eine Wohnung für den Bürger Klaus. Warum dem tschechischen Regierungschef die Erfüllung eines bescheidenen Wunsches verübelt wird. *Frankfurter Allgemeine Zeitung* 56, 1995, č. 127 (2.6.), s. 9.

-bko-, Chancen zur Versöhnung von Tschechen und Deutschen. *Frankfurter Allgemeine Zeitung* 56, 1995, č. 129 (6.6.), s. 1.

-bko-, Moderate Töne beim Sudetendeutschen Tag. Stoiber verlangt von Prag Abkehr von Vertreibungsdekreten. 100 000 versammeln sich in München. *Frankfurter Allgemeine Zeitung* 56, 1995, č. 129 (6.6.), s. 2.

-bko-, Klaus reagiert kühl auf deutsche Angebote. Nach den Treffen der Vertriebenen. „Übereinstimmung mit Hitler“. *Frankfurter Allgemeine Zeitung* 56, 1995, č. 130 (7.6.), s. 3.

Vollmer wirft Sudetendeutschen maßlose Ansprüche vor. *Frankfurter Allgemeine Zeitung* 57, 1996, č. 121 (25.5.), s. 1.

Berthold Kohler, Das deutsche Gespenst bleibt im Wahlkampf in der Flasche. Die tschechische Sozialdemokraten widerstehen einer alten Versuchung. *Frankfurter Allgemeine Zeitung* 57, 1996, č. 121 (25.5.), s. 6.

-bko-, Weigel: Vertreibung endlich als Unrecht anerkenne. Sudetendeutsche fordern direkte Verhandlungen mit Prag. Klaus spricht von billigem Populismus. *Frankfurter Allgemeine Zeitung* 57, 1996, č. 122 (28.5.), s. 1, 2.

Koalitionsparteien über Vertriebenenpolitik uneins. Gerhardt spricht von „kraftmeierischen Tönen“. Genscher verteidigt Kinkel und ruft zu Vernunft auf. *Frankfurter Allgemeine Zeitung* 57, 1996, č. 123 (29.5.), s. 1, 2.

-bko-, Kommunisten: Servilität der Regierung. Prager Reaktionen auf die Forderung der Sudetendeutschen. *Frankfurter Allgemeine Zeitung* 57, 1996, č. 122 (28.5.), s. 2.

-hoi-, Stoiber: Recht auf Heimat ist durch Versöhnungserklärung nähergerückt. Pfingsttreffen der Vertriebenen. „Moralische Genugtuung“ gefordert. *Frankfurter Allgemeine Zeitung* 58, 1997, č. 114 (20.5.), s. 2.

-bko-, Tschechischer Unmut über Stoibers Rede. *Frankfurter Allgemeine Zeitung* 58, 1997, č. 115 (21.5.), s. 6.

Frankfurter Rundschau

Sudetendeutsche fordern die Öffnung der EG nach Osten. Lob für CSFR wegen Schuldbekennnis Havel. Polen Getadelt. *Frankfurter Rundschau* 46, 1990, č. 128 (5.6.), s. 4.

Schäuble verspricht den Vertriebenen Mitwirkung. „Beteiligung am Vertrag mit Prag selbstverständlich“. *Frankfurter Rundschau* 47, 1991, č. 115 (21.5.), s. 1.

Vertriebene fordern Änderung des deutsch-politischen Freundschafts-Vertrages. Windelen: Land jenseits von Oder und Neiße bleibt deutsch. Scharfe Attacken gegen Bundesaußenminister Genscher. SPD wendet sich gegen Aufrechnung. *Frankfurter Rundschau* 47, 1991, č. 115 (21.5.), s. 4.

Walter Poeggel, Das „Münchener Abkommen“ entzweit die Nachbarn noch immer. Vertrag zwischen Deutschland und der Tschechoslowakei nutzt die Chance eines Neubeginns nur halbherzig. *Frankfurter Rundschau* 48, 1992, č. 131 (6.6.), s. 10.

CSFR droht nach den Wahlen die Spaltung. Schwierige Regierungsbildung erwartet. *Frankfurter Rundschau* 48, 1992, č. 132 (9.6.), s. 1.

Bayer zeigt Prag kalte Schulter. Schreibl lehnt vor Sudetendeutschen Vertrag mit der CSFR ab. *Frankfurter Rundschau* 48, 1992, č. 132 (9.6.), s. 1.

Prag soll gesprächsbereit sein. *Frankfurter Rundschau* 49, 1993, č. 124 (1.6.), s. 5.

Prag zum Dialog mit Sudetendeutschen aufgerufen. Bundesinnenminister Kanther fordert beim Pfingsttreffen von Vertriebenen „Verzicht auf Revanchismus“. *Frankfurter Rundschau* 50, 1994, č. 118 (24.5.), s. 4.

Ulrich Glauber, Vertrag mit Prag soll Versöhnung erleichtern. Bonner Minister kündigen vor Vertriebenen Schritten an. *Frankfurter Rundschau* 51, 1995, č. 129 (6.6.), s. 1.

Ulrich Glauber, Nur einmal blieb Antje Vollmer die Luft weg. Der 46. Sudetendeutsche Tag in München stand im Zeichen der Zwischentöne und einer vorsichtigen Annäherung. *Frankfurter Rundschau* 51, 1995, č. 129 (6.6.), s. 3.

Jiri Sitler, Die Verzerrte Wahrnehmung von Vertriebenen. Zur Debatte um das tschechoslowakische Amnestiegesetz. *Frankfurter Rundschau* 52, 1996, č. 121 (25.5.), s. 6.

Prag besteht auf Deklaration. Regierung mahnt Bonn. Treffen der Sudetendeutschen. *Frankfurter Rundschau* 52, 1996, č. 121 (25.5.), s. 4.

Peter Fahrenholz, Waigels Forderung nach Reue ist für Prag „billiger Populismus“. Tschechiens Ministerpräsident Klaus über CSU-Äußerungen beim Treffen der Sudetendeutschen erzürnt. Ruf nach Dialog. *Frankfurter Rundschau* 52, 1996, č. 122 (28.5.), s. 1.

Peter Fahrenholz, „Die Heimat, die ist hier“. Trotz der scharfen Töne war beim Treffen der Sudetendeutschen Landsmannschaft Dialogbereitschaft zu erkennen. *Frankfurter Rundschau* 52, 1996, č. 122 (28.5.), s. 3.

Ferdos Forudastan, FDP rügt Stoibers „Kraftmeierei“. Heftiges Echo auf CSU-Äußerungen vor Sudetendeutschen. *Frankfurter Rundschau* 52, 1996, č. 123 (29.5.), s. 1.

Peter Fahrenholz, Stoiber wirbt für Erklärung. Sudetendeutsche bekräftigen Nein zum Vertrag mit Prag. *Frankfurter Rundschau* 53, 1997, č. 114 (20.5.), s. 1.

-fa-, Letztes Gefecht. *Frankfurter Rundschau* 53, 1997, č. 114 (20.5.), s. 3.

Süddeutsche Zeitung

Martin Rehm, Volksgruppe setzt auf Wandel im Ostblock. Tschechoslowakischer Botschafter Kadmar hat sich zur heutigen Eröffnung angesagt. *Süddeutsche Zeitung* 46, 1990, č. 125 (1.6.), s. 18.

Martin Rehm, Großer Kulturpreis für Bildhauer Hajek. *Süddeutsche Zeitung* 46, 1990, č. 126 (2.6.), s. 19.

-r-, Streibl betont Recht auf Heimat. Erstmal Gäste aus der DDR und der ČSFR. *Süddeutsche Zeitung* 46, 1990, č. 127 (5.6.), s. 2.

Martin Rehm, Wunsch nach Partnerschaft-Bekenntnis zur Heimat. Streibl: Havel leistete entscheidenden Beitrag zur Aussöhnung. Mehr als 100 000 Besucher bei Pfingsttreffen. *Süddeutsche Zeitung* 46, 1990, č. 127 (5.6.), s. 13, 14.

-ps-, Sudetendeutsche fordern Teilnahme an Verhandlungen mit Prag. Rückkehrrecht und Entschädigung für Enteignung verlangt. Auch Dregger für Nachbesserungen am Vertrag mit Polen. *Süddeutsche Zeitung* 47, 1991, č. 115 (21.5.), s. 1.

Martin Rehm, 100 000 Besucher erwartet. *Süddeutsche Zeitung* 48, 1992, č. 129 (5.6.), s. 17.

Martin Rehm, Sudetendeutsche Kulturpreise verliehen. *Süddeutsche Zeitung* 48, 1992, č. 130 (6.6.), s. 14.

Michael Frank, Konservative und Nationalisten verhandeln in Prag trotz konträrer Standpunkte über Regierungskoalition. *Süddeutsche Zeitung* 48, 1992, č. 131 (9.6.), s. 1.

ap, Bayern stimmt Vertrag mit ČSFR nicht zu. *Süddeutsche Zeitung* 48, 1992, č. 131 (9.6.), s. 1.

Martin Rehm, Vehemente Rufe nach dem „Recht auf Heimat“. Streibl kündigt „Neigt“ Bayerns zum deutsch-tschechoslowakischen Vertrag. Proteste gegen Bürgermeister Ude. *Süddeutsche Zeitung* 48, 1992, č. 131 (9.6.), s. 13.

-Reuter-, Tschechen für Dialog mit Sudetendeutschen. *Süddeutsche Zeitung* 50, 1994, č. 117 (24.5.), s. 1.

-dpa-, Zum Dialog mit Sudetendeutschen aufgefordert. Waigel und Stoiber wollen bei deutsch-tschechischen Gesprächen kein Thema aussparen. *Süddeutsche Zeitung* 50, 1994, č. 117 (24.5.), s. 5.

-ub-, Bundeskanzler bietet Tschechen die Versöhnung an „Ursache der Vertreibung war deutscher Angriffskrieg“. *Süddeutsche Zeitung* 51, 1995, č. 126 (2.6.), s. 1.

Udo Bergdoll, Warten auf den Handschlag mit Vaclav Havel. Schöne Worte des Kanzlers in der Regierungserklärung über die Rolle der Vertriebenen. *Süddeutsche Zeitung* 51, 1995, č. 126 (2.6.), s. 4.

-ap-, Prag muss Signal der Versöhnung geben. *Süddeutsche Zeitung* 51, 1995, č. 127 (3.6.), s. 6.

-reuter-, -dpa-, Waigels Rede bei Treffen der Sudetendeutschen löst neuen Streit mit Tschechischer Republik aus. *Süddeutsche Zeitung* 52, 1996, č. 121 (28.5.), s. 1.

Michal Frank, Erschrockene Antwort aus Prag. *Süddeutsche Zeitung* 52, 1996, č. 121 (28.5.), s. 4.

-ub-, „Ergebnis des Dialogs mit Prag nicht aufs Spiel setzen“. Gespräche über deutsch-tschechische Erklärung vor dem Abschluss. FDP-Chef Gerhardt wirft CSU-Spitze Kraftmeierei vor. *Süddeutsche Zeitung* 52, 1996, č. 122 (29.5.), s. 2.

-ub-, Allgemeines Kopfschütteln. *Süddeutsche Zeitung* 52, 1996, č. 122 (29.5.), s. 4.

-bro-, Stoiber: Chancen im Verhältnis zu Prag nutzen. Bayerns Regierungschef sieht in deutsch-tschechischer Erklärung Fortschritte. *Süddeutsche Zeitung* 53, 1997, č. 113 (20.5.), s. 4.

-ap-, vertriebene pfeifen Bundesminister aus. *Süddeutsche Zeitung* 53, 1997, č. 113 (20.5.), s. 4.

Lidové noviny

Sudetoněmecké dny. *Lidové noviny* III, 1990, č. 77 (4.6.), s.2.

Sudetští Němci. Odvaha k pravdě. *Lidové noviny* IV, 1991, č. 116 (20.5.) s.5.

Terezie Jangrová, Jan Mihaliček, V jámě lvové? *Lidové noviny* V, 1992, č. 133 (8.6.), s.1,3.

Ivan Klíma, Češi a etnické čistky. *Lidové noviny* VI, 1993, č. 104 (10.5.), s. 6.

-woll-, Jak odškodnit válečné oběti. *Lidové noviny* VI, 1993, č. 111 (18.5.), s. 4.

SRN nechce vyvíjet nátlak. Jednání v Cáchách o migraci a odškodnění. *Lidové noviny* VI, 1993, č. 114 (21.5.), s. 1.

Miroslav Gregorovič, Komu náleží omluva a odškodnění. *Lidové noviny* VI, 1993, č. 115 (22.5.), s. VII.

Jiří Hanák, Karlovarské požadavky. *Lidové noviny* VI, 1993, č. 116 (22.5.), s. X.

Německé věnce. *Lidové noviny* VI, 1993, č. 118 (24.5.), s. 2.

Libuše Koubská, Jaroslav Šonka, Sudetoněmecký sněm: volání po dialogu. *Lidové noviny* VI, 1993, č. 124 (31.5.), s. 1.

Mise pro jednání se Sudetskými Němci. *Lidové noviny* VI, 1993, č. 125 (1.6.), s. 1.

Adam Černý, Právo a detail. *Lidové noviny* VI, 1993, č. 125 (1.6.), s. 1.

-woll-, -maw-, -čtk-, Nevládní dialog se Sudetskými Němci. *Lidové noviny* VI, 1993, č. 126 (2.6.), s. 1.

Jiří Hanák, Jednání s nimi. *Lidové noviny* VI, 1993, č. 126 (2.6.), s. 1.

Bedřich Utitz, O co jde landsmanšaftu. *Lidové noviny* VI, 1993, č. 127 (3.6.), s. 5.

-maw-, -tos-, Nejasno kolem komise pro dialog se sudetskými Němci. *Lidové noviny* VI, 1993, č. 128 (4.6.), s. 5.

-tos-, „Odmítáme přímá politická jednání“ říká k požadavkům sudetských Němců předseda ODA Jan Kalvoda. *Lidové noviny* VI, 1993, č. 129 (5.6.), s. 1, 3.

-woll-, Svaz bojovníků chce být u koaličního jednání s Němci. *Lidové noviny* VI, 1993, č. 129 (5.6.), s. 3.

-jaš-, OH: neuvážený, špatně načasovaný dialog. *Lidové noviny* VI, 1993, č. 129 (5.6.), s. 3.

-and-, HSDMS by se „sudeťáky“ nejednalo. *Lidové noviny* VI, 1993, č. 129 (5.6.), s. 3.

-fsch-, Co vlastně znamená právo na vlast. *Lidové noviny* VI, 1993, č. 131 (8.6.), s. 3.

-kos-, KAN je pro jednání se sudetskými Němci. *Lidové noviny* VI, 1993, č. 131 (8.6.), s. 3.

Martin Weiss, Překlenout stíny minulosti. Václav Peřich o dialogu se sudetskými Němci. *Lidové noviny* VI, 1993, č. 131 (8.6.), s. 3.

-woll-, Opozice nechce jednat se sudetským landsmanšaftem. *Lidové noviny* VI, 1993, č. 132 (9.6.), s. 3.

-em-, Dialog se sudetskými Němci jako politické gesto. *Lidové noviny* VI, 1993, č. 134 (11.6.), s. 3.

-tos-, Jiří Payne k dialogu se sudetskými Němci. Rozhovor bude nevyrovnaný. *Lidové noviny* VI, 1993, č. 135 (12.6.), s. 3.

Pavel Tigrid, Sudetoněmecká vlastní branka. *Lidové noviny* VI, 1993, č. 136 (14.6.), s. 5.

Jiří Diensbier, Sudetské mámení. *Lidové noviny* VI, 1993, č. 139 (17.6.), s. 6.

Ivana Janů, Se sudetskými Němci na mimovládní úrovni. *Lidové noviny* VI, 1993, č. 139 (17.6.), s. 6.

Libuše Koubská, Jaroslav Šmolka, Jak chutnají Kolatsche a Liwantze. Volili jsme Henleina, ale byla to chyba. *Lidové noviny* VI, 1993, č. 141 (19.6.), s. I, III.

KDS o občanství sudetským Němcům. *Lidové noviny* VI, 1993, č. 142 (21.6.), s. 2.

Neubauer odmítá Havlovu kritiku. *Lidové noviny* VI, 1993, č. 143 (22.6.), s. 4.

Vladislav Chlumský, Kolektivní vina. *Lidové noviny* VI, 1993, č. 143 (22.6.), s. 12.

Michal Růžička, Starosta před sudetoněmeckým problémem. *Lidové noviny* VI, 1993, č. 145 (24.6.), s. 3.

Vztahy SRN a ČR: Hlavně budoucnost. *Lidové noviny* VI, 1993, č. 147 (26.6.), s. 4.

Václav Kural, Československo a sudetoněmecká politika. *Lidové noviny* VI, 1993, č. 147 (26.6.), s. VII.

-jop-, Václav Klaus nespěchá se sudetoněmeckým dialogem. *Lidové noviny* VI, 1993, č. 148 (28.6.), s. 2.

-woll-, Sudetoněmecký dialog nelze podle V. Bendy odkládat. *Lidové noviny* VI, 1993, č. 149 (29.6.), s. 3.

Zdeněk Novák, Sudetoněmecká vlastní branka (dopis). *Lidové noviny* VI, 1993, č. 149 (29.6.), s. 6.

-woll-, Jednání s Němci by mohlo strhnout mezinárodní lavinu. *Lidové noviny* VI, 1993, č. 150 (30.6.), s. 1.

-woll-, Dialog s Němci na různých úrovních. *Lidové noviny* VI, 1993, č. 150 (30.6.), s. 3.

Václav Bělohradský, Dnešní Německo: víme-nevíme. Z českého tisku se čtenář o současném Německu dovídá velice málo. *Lidové noviny* VII, 1994, č. 104 (3.5.), s. 6.

Neubauer o cílech landsmanšaftu. *Lidové noviny* VII, 1994, č. 119 (21.5.), s. 1.

Věc: Sudetoněmecké dny 21.-22.5.1994. *Lidové noviny* VII, 1994, č. 119 (21.5.), s. 7.

Jaroslav Šonka, Na sudetoněmeckém sněmu v Norimberku volání po dialogu. *Lidové noviny* VII, 1994, č. 120 (23.5.), s. 1.

-šon-, Proti Běnešovým Dekretům. *Lidové noviny* VII, 1994, č. 120 (23.5.), s. 6.

Požadavky na sudetoněmeckém sněmu nepřinesly proti minulosti nic nového. *Lidové noviny* VII, 1994, č. 121 (24.5.), s. 3.

Neubauer kritizuje ČR za postoj k německé menšině. *Lidové noviny* VII, 1994, č. 122 (25.5.), s. 6.

-em-, V. Havel odmítá Neubauerovu režii. *Lidové noviny* VII, 1994, č. 123 (26.5.), s. 1.

Jiří Ruml, Dialog s kým a o čem. *Lidové noviny* VII, 1994, č. 126 (30.5.), s. 8.

Václav Žák, Schází nám seběvědomí k jednání s německou stranou?. *Lidové noviny* VII, 1994, č. 129 (2.6.), s. 8.

-čtk-, -em-, Kohl smířivě o vztahu k ČR. Bavorský premiér Stoiber žádá prozkoumání Benešových dekretů, Havel i Klaus tuto myšlenku odmítají. *Lidové noviny* VIII, 1995, č. 128 (2.6.), s. 1.

Dušan Třeštík, Kancléř promluvil. *Lidové noviny* VIII, 1995, č. 128 (2.6.), s. 1.

- Neubauer vyzývá k dialogu a k uznání práva na vlast. *Lidové noviny* VIII, 1995, č. 129 (3.6.), s. 1.
- Andreas Götze, Sudetoněmecké dny se nesly ve znamení snah o porozumění s Českou republikou. *Lidové noviny* VIII, 1995, č. 129 (5.6.), s. 1.
- Dušan Třestík, Sudetoněmecké letnice. *Lidové noviny* VIII, 1995, č. 129 (5.6.), s. 1.
- Jan Štětka, J. Payne odmítá německý požadavek revidovat amnestii z října roku 1945. *Lidové noviny* VIII, 1995, č. 130 (6.6.), s. 3.
- Andreas Götze, Potíže s dějinami. Sudetští Němci nerozumějí náladám v českých zemích. *Lidové noviny* VIII, 1995, č. 130 (6.6.), s. 7.
- Jaroslav Šedivý, Historii lze vykládat, nikoliv měnit. *Lidové noviny* VIII, 1995, č. 133 (9.6.), s. 7.
- Zdeněk Čech, Ponor do dvoubarevného světa. *Lidové noviny* VIII, 1995, č. 134 (10.6.), s. I, III.
- Jindřich Lion, Hledisko dědice trůnu. *Lidové noviny* VIII, 1995, č. 134 (10.6.), s. I.
- Václav Bělohradský, Evropa jako výhrůžka. *Lidové noviny* VIII, 1995, č. 137 (14.6.), s. 5.
- Dušan Třestík, Bloudění politiky v Teutoburském lese. *Lidové noviny* VIII, 1995, č. 137 (14.6.), s. 8.
- Bohumil Pekárek, Německý diktát předejrou poválečného odsunu. *Lidové noviny* VIII, 1995, č. 137 (14.6.), s. 9.
- Bavorská televize: Lidové noviny vs. Sudetští Němci. Proč je toto sousedství obtížné. *Lidové noviny* IX, 1996, č. 106 (2.5.), s. 1.
- Radim Klekner, Sudetoněmecký sjezd: Češi prý svou neústupností zavinili Mnichov. Neubauerovi deklarace nestačí. *Lidové noviny* IX, 1996, č. 122 (25.5.), s. 1.
- Radim Klekner, Sudetoněmecký sjezd: bavorský premiér si klade podmínky. CSU lituje zločinů nacismu. *Lidové noviny* IX, 1996, č. 123 (27.5.), s. 1.
- Miroslav Korecký a čtk, Německo: Šéf CSU Weigel sklidil za své výroky kritiku doma i v České republice. Zieleniec odmítl rady z Norimberku. *Lidové noviny* IX, 1996, č. 124 (28.5.), s. 1.
- Dušan Třestík, Folklór a bavorské trucování. *Lidové noviny* IX, 1996, č. 124 (28.5.), s. 6.
- Radim Klekner, SRN: Sudetští Němci nabízejí českému národu smíření. *Lidové noviny* IX, 1996, č. 124 (28.5.), s. 9.
- Radim Klekner, Česko-německé vztahy: Zieleniec popírá, že je prohlášení hotovo. Neubauer údajně zná deklaraci. *Lidové noviny* IX, 1996, č. 127 (1.6.), s. 5.
- Dušan Třestík, Česko-německá otázka: Je tento konsenzus koalice a opozice předznamenáním i pro další osud státu?. Německá karta v českých volbách. *Lidové noviny* IX, 1996, č. 129 (4.6.), s. 7.
- Pavel Macháček, Česko-německé vztahy: „Sudetská otázka“ – rušivý element mezi našimi národy. Zaplat' pámbů není Němec jako Němec. *Lidové noviny* X, 1997, č. 109 (12.5.), s. 9.

Oldřich Stránský, Odškodnění: České oběti nacismu stále ještě nedostaly, co jim právě náleží. Nejmenší částky obdrželi přímí účastníci. *Lidové noviny* X, 1997, č. 109 (12.5.), s. 9.

Mladá fronta/ Mladá fronta DNES

Sudetoněmecké dny: I naše účast. *Mladá fronta* XLVI, 1990, č. 129 (4.6.), s.3.

Josef Veselý, Kdo že má platit reparaace?. *Mladá fronta DNES* II, 1991, č. 115 (18.5.), s. 1, 2.

Josef Veselý, Mezi včerejškem a zítřkem. *Mladá fronta DNES* II, 1991, č. 116 (20.5.), s. 1, 5.

Sudetští Němci chtějí dialog. Slova F. Neubauera před oslavami. *Mladá fronta DNES* III, 1992, č. 131 (5.6.), s. 8.

Sudetští Němci kritizovali na srazu zprávu čs.vlády. Beneš přirovnán k Miloševičovi. *Mladá fronta DNES* III, 1992, č. 133 (8.6.) s. 8.

Reakce německých politiků na Streiblův projev v Mnichově. Mluvčí FDP: Je to čtyřnásobné vyhlášení války. *Mladá fronta DNES* III, 1992, č. 134 (9.6.) s. 8.

Mluvčí Franz Neubauer: My nebudeme nikoho vyhánět. *Mladá fronta DNES* IV, 1993, č. 121 (27.5.), s.1,9.

Emílie Harantová, Sudetoněmecké dny budou bez účasti českých poslanců. *Mladá fronta DNES* IV, 1993, č. 123 (29.5.), s.8.

Emílie Harantová, Německá verze „odškodnění“. Sudetští Němci požadují přímý dialog s Prahou. *Mladá fronta DNES* IV, 1993, č. 124 (31.5.), s.1,8.

bod, Klaus: Nepřijímáme zásadu vzájemnosti. *Mladá fronta DNES* IV, 1993, č. 124 (31.5.), s.1.

Emílie Harantová, Edmund Stoiber: nový Franz Josef Strauss?. *Mladá fronta DNES* IV, 1993, č. 124 (31.5.), s.9.

Emílie Harantová, Čas sudetskou otázku neřeší. *Mladá fronta DNES* IV, 1993, č. 124 (31.5.), s.9.

Emílie Harantová, Německé prožilo dramatický závěr května. *Mladá fronta DNES* IV, 1993, č. 125 (1.6.), s.9.

KDS ví, jak lze vyřešit vztahy se sudetskými Němci. *Mladá fronta DNES* IV, 1993, č. 126 (2.6.), s.1.

Havel souhlasí s koalicí v případě sudetských Němců. *Mladá fronta DNES* IV, 1993, č. 126 (2.6.), s.2.

rep, ODA se odmítá účastit jednání s landsmanshaftem. *Mladá fronta DNES* IV, 1993, č. 127 (3.6.), s.1.

Zdrženlivý ohlas sudetských Němců. *Mladá fronta DNES* IV, 1993, č. 128 (4.6.), s.1,8.

Jiří Leschtina, Nejnovější tah ODA. *Mladá fronta DNES* IV, 1993, č. 128 (4.6.), s.6.

Záměr jednat s lansmanshaftem je něšťastný, říká Diensbier. *Mladá fronta DNES* IV, 1993, č. 129 (5.6.), s.2.

li, Podle Zieleniece byl dialog oznámen v nevhodné době. *Mladá fronta DNES IV*, 1993, č. 130 (7.6.), s.2.

Jiří Leschtina, Zieleniecova pozvánka do jámy lvové. *Mladá fronta DNES IV*, 1993, č. 131 (8.6.), s.6.

jik,čtk, Šéf landsmanšaftu se diví, žeho česká strana odmítá. *Mladá fronta DNES V*, 1994, č. 118 (20.5.), s.1, 8.

Sudetští Němci na svém srazu opakují už známé požadavky. *Mladá fronta DNES V*, 1994, č. 119 (21.5.), s.1

Emílie Harantová, Sudetští Němci v Norimberku vyzývají Prahu k dialogu. *Mladá fronta DNES V*, 1994, č. 120 (22.5.), s.1.

Emílie Harantová, Sudetským Němcům nemůže odpustit. *Mladá fronta DNES V*, 1994, č. 120 (22.5.), s.1,2.

Viliam Buchert, U sudetských Němců nic nového. *Mladá fronta DNES V*, 1994, č. 121 (23.5.), s.6.

rep,čtk, Zrušení Benešových dekretů uvolnilo lavinu, míní Zieleniec. *Mladá fronta DNES V*, 1994, č. 122 (24.5.), s.2.

Emílie Harantová, Václav Klaus měl možná být v Norimberku. *Mladá fronta DNES V*, 1994, č. 122 (24.5.), s.6.

Jiří Pešek (člen česko-německé historické komise, působí v Centru německých a rakouských studií FSV UK), Neznepokokojme se sudetoněmeckými profesionály. *Mladá fronta DNES V*, 1994, č. 123 (25.5.), s.6.

Emílie Harantová, Otto von Habsburk: Vyhnání ze Sudet byl zločin. *Mladá fronta DNES V*, 1994, č. 123 (25.5.), s.9.

Jiří Leština, Kohl a Klaus nemohou trucovat. *Mladá fronta DNES VI* 1995, č. 127 (1.6.), s.12.

-čtk-,Reuter-, Kohl předpovídá urovnání německo-českých vztahů. *Mladá fronta DNES VI* 1995, č. 128 (2.6.), s.1.

čtk. Stoiberův požadavek na zrušení Benešova dekretu většina politiků odsoudila. *Mladá fronta DNES VI* 1995, č. 128 (2.6.), s.2.

-em-, -čtk-. Chlad v česko-německých vztazích zavínil kancléř Kohl, míní opozice. *Mladá fronta DNES VI* 1995, č. 128 (2.6.), s.8.

-čtk-, -em-, V Mnichově začíná sudetoněmecký sněm. *Mladá fronta DNES VI* 1995, č. 129 (3.6.), s.9.

Emílie Harantová. Sněm v Mnichov přinels posun. *Mladá fronta DNES VI* 1995, č. 130 (5.6.), s.6.

Emílie Harantová. Zhojme oevřené rány, vyzval Stoiber. *Mladá fronta DNES VI* 1995, č. 130 (5.6.), s.8.

Emílie Harantová. Bonn zřejmě mění pohled na sudetské Němce. *Mladá fronta DNES VI* 1995, č. 131 (6.6.), s.9.

-em-, -rep-, Praha stále nemá jednotný názor na politiku vůči Německu. *Mladá fronta DNES VI* 1995, č. 132 (7.6.), s.2.

ČTK, Neubauer chce umožnit návrat staniců. *Mladá fronta DNES* VII 1996, č. 122 (25.5.), s.8.

ČTK, - rep-, Sudetští Němci opakovali své požadavky vůči Praze. Projev představitele Bonnu velmi pobouřil premiéra Klause. *Mladá fronta DNES* VII 1996, č. 123 (27.5.), s.1, 8.

Michal Mocek, Sudetský sraz respektoval volby. *Mladá fronta DNES* VII 1996, č. 123 (27.5.), s.6.

ČTK, r, Sudetské volání do Prahy se kritizuje i v Německu. *Mladá fronta DNES* VII 1996, č. 124 (28.5.), s.1, 2.

ČTK, Bavorský premiér chce rozhodovat o deklaraci. *Mladá fronta DNES* VII 1996, č. 125 (29.5.), s.8.

-zah-, ČTK, Německá vládní CSU podmiňuje vstup do EU omlouvou za vyhnání. *Mladá fronta DNES* VII 1996, č. 126 (30.5.), s.9.

ČTK, Sudetoněmecká otázka rozděluje bonnskou koalici. *Mladá fronta DNES* VII 1996, č. 127 (31.5.), s.9.

Theodor Marjanovič, Sudetští Němci dekrataci odmítli a rozhodli se trvat dál na svém. *Mladá fronta DNES* VIII 1997, č. 115 (19.5.), s.9.

Theodor Marjanovič, Zatím je to jen kus papíru, tvrdí Neubauer. *Mladá fronta DNES* VIII 1997, č. 115 (19.5.), s.9.

Theodor Marjanovič, Zradili nás, znělo sudetským sněmem. *Mladá fronta DNES* VIII 1997, č. 115 (19.5.), s.1, 9.

Rudé právo/Právo

Sudetoněmecké dny v Mnichově. *Rudé právo* 70, 1990, č. 129 (4.6), s.5.

Podmínkou usmíření zrušení dekretů E. Beneše. F.Neubauer k Sudetoněmeckým dnům. *Rudé právo* 1, 1991, č. 115 (18.5.), s.1,3.

Jan Kovařík, Vladimír Plesník, Landsmansaft žádá účast na jednání s ČSFR. *Rudé právo* 1, 1991, č. 116 (20.5.), s.1,5.

Čs.-německá smlouva neřeší zásadní problémy. *Rudé právo* 2, 1992, č. 131 (5.6.), s.1,5.

„Čtyřnásobné vyhnání války“. *Rudé právo* 2, 1992, č.134 (9.6.), s.13.

Kohl jednal s Klausem. *Rudé právo* 3, 1993, č. 122 (28.5.), s. 1.

Jan Kovařík, Neubauer proti jednostrannému odškodnění českých obětí. *Rudé právo* 3, 1993, č. 123 (29.5.), s. 1, 22.

Jan Kovařík, Bavorský premiér chce po české vládě přímý dialog se sudetskými Němci. *Rudé právo* 3, 1993, č. 124 (31.5.), s. 1, 13.

Klaus přímé jednání odmítl. *Rudé právo* 3, 1993, č. 124 (31.5.), s. 1, 2.

Neubauer: Česká strana se dopouští omylu. *Rudé právo* 4, 1994, č. 113 (20.5.) s.1.

Kou, Neubauer to vzal odzadu, míní KDU-ČSL. *Rudé právo* 4, 1994, č. 113 (20.5.) s.2.

Vh, V. Klaus: Pozvání nebylo upřímné. *Rudé právo* 4, 1994, č. 113 (20.5.) s.2.

Socialistická mládež vyzývá Mocka, aby se vzdal Karlovy ceny. *Rudé právo* 4, 1994, č. 113 (20.5.) s.23.

Jan Kovařík, Neubauer trvá na dialogu s vládou ČR. *Rudé právo* 4, 1994, č. 114 (21.5.) s.1, 22.

Jan Kovařík, Waigel: Bonn čeká, že ČR zruší Benešovy dekrety. Bavorský premiér Stoiber opět vyzval Klause k dialogu se sudetskými Němci. *Rudé právo* 4, 1994, č. 120 (23.5.) s.1, 19.

Ch, Zástupce bavorské zemské rady po rozhovory se sudetskými Němci. Němci a Rakušané slavili v Přední Výtoni. *Rudé právo* 4, 1994, č. 120 (23.5.) s.2.

tn, Pozvání z Norimberka pro KDS výzvou k dialogu. *Rudé právo* 4, 1994, č. 120 (23.5.) s.2.

Zieleniec varoval před revizí výsledků 2.světové války. *Rudé právo* 4, 1994, č. 121 (24.5.) s.1, 2.

de, Klaus: Beneše podpořili politikové i veřejnost. *Rudé právo* 4, 1994, č. 122 (25.5.) s. 2.

Jan Kovařík, Požadavky sudetských Němců označili Zelení za překážku rozvoje vztahů s ČR. *Rudé právo* 5, 1995, č. 105 (5.5.) s. 2.

Jan Kovařík, O českých obětech nacismu neztratil Kohl jediné slovo. *Rudé právo* 5, 1995, č. 128 (2.6.) s.1, 14.

Čeští politici z koalice i opozice kritizují Kohla, že pomínul Mnichov. *Rudé právo* 5, 1995, č. 128 (2.6.) s.2.

vpl, ČTK, kancléř ve vztahu k Praze vyčkává, míní AFP. *Rudé právo* 5, 1995, č. 128 (2.6.) s.14.

Jan Kovařík, Nepomýšlím na demisi, řekl RP Franz Neubauer. *Rudé právo* 5, 1995, č. 129 (3.6.) s.1, 22.

Jan Kovařík, Předseda bavorské vlády chce rušit Benešovy dekrety. *Rudé právo* 5, 1995, č. 130 (5.6.) s.1, 19.

DPA, Kinkel ohlásil brzkou dohodou o smíření s ČR. *Rudé právo* 5, 1995, č. 130 (5.6.) s.1.

Jan Kovařík, V Mnichově žádné překvapení. *Rudé právo* 5, 1995, č. 130 (5.6.) s.4.

Jitka Götzová, Klaus neslyšel z Mnichova žádná vstřícná slova k ČR. *Rudé právo* 5, 1995, č. 131 (6.6.) s.1, 2.

Jan Kovařík, V Bavorsku zdůrazňují výzvu Praze k dialogu. *Rudé právo* 5, 1995, č. 131 (6.6.) s.13.

Jan Kovařík, Mnichovské akcenty. *Rudé právo* 5, 1995, č. 132 (7.6.) s.4.

Sládek: Odsunutí Němci se letos vrátí. *Právo* 6, 1996, č. 121 (24.5.), s.2.

Jan Kovařík, Neubauer znovu požaduje, aby se ČR distancovala od odsunu. *Právo* 6, 1996, č. 122 (25.5.), s.1.

Jan Kovařík, Stoiber: Jednání o deklaraci se musí účastnit i sudetští Němci. *Právo* 6, 1996, č. 123 (27.5.), s.1.

Klaus pobouřen výroky spolkového ministra Weigela. *Právo* 6, 1996, č. 123 (27.5.), s.1.

Jan Kovařík, Mnichov sází na suetské Němce. *Právo* 6, 1996, č. 123 (27.5.), s.4.

Verheugen kritizoval Stoiberovy výroky. *Právo* 6, 1996, č. 123 (27.5.), s.7.

Weigel odmítl Klausovu kritiku. *Právo* 6, 1996, č. 124 (28.5.), s.1.

Zieleniec: Právní řád ČR je nezpochybnitelný. *Právo* 6, 1996, č. 124 (28.5.), s.1, 2.

DPA, ČTK, vpl, Klaus se právem rozhněval na Weigela, píše německý tisk. *Právo* 6, 1996, č. 125 (29.5.), s.1, 7.

Jan Kovařík, Neunauer chce přímá jednání s Prahou. *Právo* 7, 1997, č. 114 (17.5.), s. 7.

Jan Kovařík, Stoiber: Do léta se musí rozhodnout, kdy bude Praha jednat se sudetskými Němci. *Právo* 7, 1997, č. 115 (19.5.), s. 1, 7.

Jan Kovařík, Deklarace v Norimberku neprošla. *Právo* 7, 1997, č. 115 (19.5.), s. 4.

DPA: Stoiber přešel do ofenzívy. *Právo* 7, 1997, č. 116 (20.5.), s. 7.

9 Abstract

The purpose of the thesis was to introduce the Sudeten German problematic, such as the history of Sudeten German in Czech Kingdom, Czechoslovakia and lately in the Czech republic. The focus of the Sudeten German history discussed in the thesis is on the expulsion of this national group from Czechoslovakia to Germany in 1945-1946. There this specific national group built several Sudeten-German Organizations to represent the ethnical group, with the purpose to help Sudeten Germans to start new life in Germany and if possible, return back to Czechoslovakia. The most known organization is the so-called Sudetendeutsche Landsmannschaft. The main part of the thesis analyzes three biggest Czech and German newspapers and their view of a traditional meeting of Sudeten Germans, called Sudetengerman Days. The study sought to answer the research question: is there a difference between the Czech and German media, in which way are they different and in which way do they influence the public opinion?